

MEĐUNARODNE EKOŠKOLE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Udruga
Lijepa
Naša
Zagreb ©

GODIŠNJAK BR. 24

MEĐUNARODNE EKOŠKOLE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Godišnjak br. 24

Zagreb, studeni 2024. godine

MEĐUNARODNE EKOŠKOLE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Godišnjak br. 24

Nacionalni voditelj i koordinator programa Ekoškole i FEE EcoCampus-a u Hrvatskoj je Udruga Lijepa Naša.

Međunarodni voditelj i koordinator programa Ekoškole i FEE EcoCampus-a je Zaklada za odgoj i obrazovanje za okoliš (*Foundation for Environmental Education-FEE*).

Izdavač: Udruga Lijepa Naša

Glavni i odgovorni urednik: prof.dr.sc. Mirko Ruščić

Programski voditelji Ekoškola i FEE EcoCampus-a: Anita Šetić, dipl. soc./croat., Ana Boras, mag. relig i Josip Gregac, mr.sc.

Ovaj Godišnjak je izradila i grafički oblikovala Udruga Lijepa Naša od materijala koje su priredile hrvatske Ekoškole. Svrha mu je pomoći u realizaciji programa Ekoškole te promocija aktivnosti ustanova uključenih u program. Niti jedan dio ove publikacije ne smije se adaptirati, prevoditi ili uključivati u nove kompilacije bez prethodne pisane suglasnosti Udruge Lijepa Naša.

Godišnjak je izrađena pomoću alata *Canva* (www.canva.com).

Zagreb, studeni 2024. godine

SADRŽAJ

PREDGOVOR	8
EKOŠKOLE: POČETAK I RAZVOJ	9
Načela odgoja i obrazovanja za okoliš u programu Ekoškole	13
Ciljevi zaštite okoliša u programu Ekoškole	13
UDRUGA LIJEPA NAŠA - PROGRAMI I PROJEKTI	14
Skrraćeni pregled aktivnosti nacionalnog koordinatora tijekom školske godine 2023./2024.	15
Međunarodno priznanje za hrvatske nastavnice - FEE Teacher Award 2024.	16
Održan Susret međunarodnih Ekoškola u Donjem Kraljevcu	17
Sažetci predstavljenih radova Ekoškola na Susretu u Donjem Kraljevcu	21
Zastava Ekoškole na jarbolu Durmax	31
KRATKI PRIKAZ RADA 24. GENERACIJE EKOŠKOLA	32
Tehnička škola Požega	33
Dječji Vrtić „Maslačak“, Zaprešić	36
Osnovna škola Odra	39
Osnovna škola „Vidikovac“, Pula	41
Osnovna škola „Veli Vrh“, Pula	43
Osnovna škola Brda, Split	45
Osnovna škola Blato	48
4. GENERACIJA EKOŠKOLA - PLATINASTI STATUS (2004. - 2024.)	52
Druga srednja škola Beli Manastir – platinasti status Ekoškole	53
20 godina Ekoškole Vukomerec (2004. – 2024.), Osnovna škola „Vukomerec“, Zagreb	54
VI. osnovna škola Varaždin	58
PRILOZI EKOVRTIĆA	60
Mali ekolozi u akciji - čuvari prirode, Dječji vrtić „Cvrčak“, Knin - Područni odjel „Sunce“, Biskupija	61
Ekopatrola, Dječji vrtić „Naša radost“, Pregrada	62
Planet Zemlja u našim je rukama, Dječji vrtić „Ciciban“, Velika Gorica	63
Eko aktivnosti u 2023.-2024., Dječji vrtić Duga Resa	65
Izrada eko-kalendara, Dječji vrtić Duga Resa	66
Novo ruho našeg dvorišta, Dječji vrtić Hrvatski Leskovac - Područni objekt „Zvončići“	68
Eko aktivnosti i akcije, Dječji vrtić Popovača	69
Zdrav život – kretanje, Dječji vrtić „Potočnica“, Pitomača	71
Ti znaš, ti biraš, ti recikliraš, Dječji vrtić Vukovar I, Vukovar	72
Bajkoviti izviđači u šumskoj avanturi s lovcima, Dječji vrtić „Bajka“, Vinkovci	74
Šume našeg podneblja, Dječji vrtić „Biokovsko zvonce“, Makarska - Objekt „Ciciban“	77
Održivost od samog početka, Dječji vrtić „Biokovsko zvonce“, Makarska - Objekt „Ciciban“	78
Cicibanski buvljak, Dječji vrtić „Biokovsko zvonce“, Makarska - Objekt „Ciciban“	79
Kako smo povezali održivi razvoj i tradiciju, Dječji vrtić „Četiri rijeke“, Karlovac	79
Što sve voda može?, Dječji vrtić „Četiri rijeke“, Karlovac	81
Kako su „Črišnjice“ i „Bobice“ provodili vrtić u prirodi, Dječji vrtić „Cvrčak i mrav“, Tribalj	82
Eko projektni dan u Stonogi, Dječji vrtić „Cvrčak“, Čakovec – Područni odjel „Stonoga“, Novo Selo Rok	85

Sajam rabljene dječje odjeće, obuće i igračaka, Dječji vrtić „Cvrčak“, Čakovec – Područni odjel „Stonoga“, Novo Selo Rok	86
Uzmi jedan, donesi jedan, Dječji vrtić „Cvrčak“, Čakovec – Područni odjel „Stonoga“, Novo Selo Rok	87
Virovitički Cvrči dižu glas za planete Zemlje spas, Dječji vrtić „Cvrčak“, Virovitica	89
STEAM i ekologija, STEAM izazov: Dizajnirajte brod koji plovi, Dječji vrtić Grigora Viteza, Zagreb	91
Otapanje ledenjaka – klimatske promjene, Dječji vrtić Grigora Viteza, Zagreb	93
„Vlakići“ i održivi razvoj, Dječji vrtić Grigora Viteza, Zagreb	94
Obnavljanje zlatnog statusa međunarodne Ekoškole, Dječji vrtić „Hlojka“, Delnice	95
Ekološki program u Dječjem vrtiću „Hlapić“, Dječji vrtić „Ivana Brlić Mažuranić“, Slavonski Brod - Podružnica Dječji vrtić „Hlapić“	97
Zelena oaza u Dječjem vrtiću „Izvor“, Samobor,	99
Dječji vrtić „Jurek“, Gornja Stubica	103
Dječji vrtić „Koraci“, Velika Gorica	104
Dijamantni status Dječjeg vrtića Kutina	106
Upoznajemo životinjski svijet, Dječji vrtić Kutina	109
Šuma i sva njena bogatstva, Dječji vrtić „Leptir“, Sesvete	111
Umjetnost prirode, Dječji vrtić „Leptir“, Sesvete	113
Njegovanje hrvatske tradicijske baštine, Dječji vrtiću „Malešnica“, Zagreb	114
Izrada makete našeg kvarta Kajzerice od reciklažnog i otpadnog materijala, Dječji vrtić „Leptirić Lu“, Zagreb	115
Biokugle, Dječji vrtić „Maslina“, Tribunj	116
“z motičicun po našen kraje”, Dječji vrtić Matulji	117
Povrće u našem vrtu, Dječji vrtić Obrovac	120
Svjetski dan činjena dobrih djela, Dječji vrtić „Pčelica“, Čazma	121
Kako su „Mravići“ posadili san, Dječji vrtić „Proljeće“, Kloštar Ivanić	122
Zdravstvene radionice, Dječji vrtić „Proljeće“, Kloštar Ivanić	123
Ekovrtić, Dječji vrtić „Radost“, Novska	124
Kako je neoblikovani materijal oplemenio proces, usvajanja stranog jezika, Dječji vrtić „Savica“, Zagreb	126
Francuska iz kartona, Dječji vrtić „Savica“, Zagreb	127
Ima li „Tratinčica“ u Egiptu?, Dječji vrtić „Savica“, Zagreb	128
Životinje morskog dna, Dječji vrtić „Savica“, Zagreb	130
Kako iskoristiti i ponovno upotrijebiti u poticajnom okruženju dječjeg vrtića, Dječji vrtić „Savica“, Zagreb	132
Aktivno, opuštено i kreativno u prirodi, s prirodom i za prirodu, Dječji vrtić Sesvete	133
Živjeti s prirodom, Dječji vrtić Sesvete	135
Suradnja s lokalnom zajednicom, Dječji vrtić „Tratinčica“, Zagreb	139
Moj Zagreb, kak imam te rad, Dječji vrtić „Tratinčica“, Zagreb	140
Od sjemenke do ploda, Dječji vrtić Vladimira Nazora, Zagreb	143
Primjer dobre suradnje s lokalnom zajednicom, Dječji vrtić „Zvirek“, Stubičke Toplice	145
Posebности našeg ekovrtića 2023./2024., Dječji vrtić Zvončić Našice - Grad Našice	146
PRILOZI EKOŠKOLA I FEE ECOCAMPUS-a	148
Centar za odgoj i obrazovanje „Ivan Štark“, Osijek	149
Iskustveno učenje i održivo poduzetništvo principi su djelovanja učeničke zadruge VIVO, Osnovna škola „Rikard Katalinić Jeretov“, Opatija	150
Osnovna škola „Rikard Katalinić Jeretov“, Opatija aktivno brine o moru Priznanje iz Japana: Silver Award - Green Leadership Winner	152

Pametna škola, Osnovna škola „Rikard Katalinić Jeretov“, Opatija	153
Pet R-ova, Osnovna škola Antuna Mihanovića, Osijek.....	155
Centar za odgoj i obrazovanje za rehabilitaciju Virovitica	157
Katolička Osnovna škola „Josip Pavličić“, Rijeka	158
Međunarodni Dan biološke raznolikosti, Osnovna škola „Braća Radić“, Koprivnica	160
Održivi razvoj u službi humanosti, Osnovna škola Brezovica	161
Ekološka godina u OŠ “Davorin Trstenjak” Čađavica (2023./24.)	163
Rad Ekoškole Osnovne škole dr. Ante Starčevića, Pazarište Klanac.....	164
Školska godina 2023./2024., Osnovna škola Draganići.....	166
Osnovna škola Eugena Kumičića, Velika Gorica (školska godina 2023./2024.).....	167
Ekološke maske na venecijanskom karnevalu, Osnovna škola Frane Petrića, Cres.....	169
Ekološke aktivnosti u Osnovnoj školi grofa Janka Draškovića, Klenovnik	170
Osnovna škola Kalnik.....	173
Osnovna škola „Kaštanjer“, Pula.....	178
Osnovna škola Kostrena, školska godina 2023./2024.	179
Eko-aktivnosti tijekom šk. god. 2023./24., Osnovna škola Ksavera Šandora Gjalskoga, Zagreb	181
Osobna karta Osnovne škole Lapad, Dubrovnik.....	185
Ekološki tragovi Osnovne škole „Milan Amruš“ u 2023./2024. školskoj godini	187
Tečaj preživljavanja u prirodi, Osnovna škola Montovjerna, Dubrovnik	190
Plastičnim čepovima do skupih lijekova, Osnovna škola „Prof. Blaž Mađer“, Novigrad Podravski	191
Projektni dan „Vode“, Osnovna škola „Prof. Blaž Mađer“, Novigrad Podravski	191
Skupljajmo zajedno stare baterije, Osnovna škola „Prof. Blaž Mađer“, Novigrad Podravski	193
Tko hranu baca, nije neka faca!, Osnovna škola Šestine, Zagreb	194
Međunarodna suradnja u Ekoškoli Osnovnoj školi Tordinci.....	195
Obilježen Dan MO Vojak, Osnovna škola „Vladimir Gortan“, Rijeka	197
Po dolu i gaju po Hrašćinskom kraju, Osnovna škola „Vladimir Nazor“, Budinščina	199
3. Biciklijada „Po dragome kraju...“, Osnovna škola „Vladimir Nazor“, Budinščina	200
Erasmus+ projekt I.N.S.P.I.R.E., Osnovna škola „Vladimir Nazor“, Budinščina	200
3. Astro kamp, Osnovna škola „Vladimir Nazor“, Budinščina – PO Hrašćina	202
Osnovna škola Vladimira Nazora, Postira.....	204
Ekološke teme i poticanje zelene pismenosti: izrada 3D ekoslikovnice u 4. razredu, Osnovna škola Zlatar Bistrica	205
Osnovna škola Žnjan-Pazdigrad	207
Osnovna škola „Antun Gustav Matoš“, Tovarnik.....	208
Osnovna škola „Franjo Hanaman“, Drenovci	209
Svjetski dani akcije, Osnovna škola Brda, Split	211
Projektni dan “Otpad nije smeće!”, Osnovna škola Brda, Split	212
Doprinos Erasmus projekta razvoju Ekoškole, Tehnička škola Požega	214
Stare sorte jabuka Hrvatskog zagorja, Gimnazija Antuna Gustava Matoša, Zabok	216
Održan treći po redu projektni dan Gimnazije Pula “Plivajmo i veslajmo”, Gimnazija Pula	218
Posjet Gimnazijalaca otočju Velikom i Malom Brijunu 3. 5. i 4. 5. u sklopu projekta Bolster, Gimnazija Pula	219
Aktivnosti u društvenom i znanstvenom vrtu, Gimnazija Pula.....	220
Prirodoslovna škola Split.....	221

Prva privatna gimnazija s pravom javnosti Varaždin	225
Daj šapi glas, Srednja škola „Arboretum Opeka“, Vinica	227
Čovjek, priroda, knjižnica, Tehnička škola Kutina	230
Ugostiteljsko-turistička škola Osijek	234
Popis Ekoškola i FEE EcoCampus-a	238

PREDGOVOR

Izrazita čast i zadovoljstvo mi je zahvaliti se svim Ekoškolama u Hrvatskoj kao i svima koji na bilo koji način daju svoj doprinos u provedbi ovog programa. Upućujem i ove godine izraze zahvalnosti i radosne pozdrave Udruge Lijepa Naša kao i moje osobne pozdrave. Poseban pozdrav Ekoškolama 24. generacije, koje su u lipnju ove godine stekle status međunarodne Ekoškole, kao i svim Ekoškolama parnih generacija koje su tom prilikom obnovile status.

Upućujem pozdrave i Ekoškolama neparnih generacija, koje će u 2024./2025. školskoj godini obnavljati status međunarodne Ekoškole. Posebnu dobrodošlicu upućujemo osnovnim i srednjim školama, dječjim vrtićima, učeničkim domovima te višim i visokim školama kao i centrima za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju, koji su se prijavili u program i koji će iduće godine kao 25. generacija Ekoškola iz Hrvatske steći ovaj prestižni međunarodni status.

Pred vama je 24. broj godišnjaka Ekoškole, koji će, uistinu, dobro doći svima koji sudjeluju u provedbi programa Ekoškola, prvenstveno koordinatorima, ravnateljima Ekoškola, predstavnicima lokalnih zajednica te onima koji su na čelu prosvjetne vlasti na lokalnoj i državnoj razini. Godišnjak Ekoškole napisan je na preko 200 stranica i podijeljen na 7 poglavlja.

Na početku donosimo **Kratak pregled povijesti razvoja programa Ekoškole**, zatim slijedi **Pregled aktivnosti nacionalnog koordinatora**. U ovom poglavlju možete pronaći informacije o provedenim projektima i aktivnostima tijekom školske godine 2023./2024. kao što je **FEE Teacher Award** s kojom su ove godine nagrađene dvije nastavnice iz Hrvatske: **gđa Erika Tušek Vrhovec iz Osnovne škole Gornje Jesenje i gđa Svjetlana Celinščak iz Osnovne škole Šestine, Zagreb**. Njihov izvanredni rad i posvećenost obrazovanju za okoliš i održivi razvoj prepoznati su i nagrađeni na međunarodnoj razini, na što smo iznimno ponosni.

U lipnju smo održali „**Susret međunarodnih Ekoškola Republike Hrvatske**“ u **Donjem Kraljevcu** na temu klimatske promjene. Ovaj značajan skup organizirali smo u suradnji s Osnovnom školom Donji Kraljevec, ujedno i domaćin Susreta, te ustanovom Centar dr. Rudolfa Steinera. Na Susretu se okupilo preko 200 sudionika iz cijele Hrvatske. Kako je sve prošlo pročitajte u posebnom članku u nastavku godišnjaka.

Slijedi poglavlje **Kratki prikaz rada 24. generacije Ekoškola** gdje možete pronaći njihov put do zelene zastave i statusa Ekoškola. Ove godine status Ekoškole steklo je **7 odgojno-obrazovnih ustanova kao dio 24. generacije Ekoškola i to 1 dječji vrtić, 5 osnovnih škola i 1 srednja škola**. Zatim slijedi poglavlje **4. generacija Ekoškola – platinasti status**. U ovom poglavlju možete pronaći presjek rada Ekoškola 4. generacije u posljednjih 20 godina, te čime su zaslužile platinasti status!

Zatim slijedi najduži i najbolji dio godišnjaka, a to su upravo projekti, aktivnosti, primjeri dobre prakse Ekoškola iz Hrvatske. Podijeljeno u dva dijela **Prilozi Ekovrtića** (54 članak) i **Prilozi Ekoškola i FEE EcoCampus-a** (58 članaka). Nadamo se da ćete kroz ove tekstove pronaći inspiraciju za neke nove aktivnosti u novoj školskoj godini. I na kraju nalazi se **Popis Ekoškola**, odnosno svih osnovnih i srednjih škola, dječjih vrtića, učeničkih domova i visoko obrazovnih ustanova u Hrvatskoj, po županijama i generacijama, koje su u protekle 24 godine stekle status međunarodne Ekoškole ili FEE EcoCampus-a.

Za kraj ovog predgovora želim se zahvaliti svima koji su poslali i ustupili svoje priloge za ovaj bilten. S tim željama i mislima u 25-oj godini provedbe Ekoškola u Hrvatskoj i 34-oj godini djelovanja Udruge Lijepa Naša, svim Ekoškolama želim uspješnu 2024.-2025. školsku/pedagošku godinu i nove radosne susrete s vama.

prof.dr.sc. Mirko Ruščić, predsjednik Udruge Lijepa Naša

EKOŠKOLE: POČETAK I RAZVOJ

Sve počinje u razredu

Ekoškole su rastući fenomen, koji potiče mlade ljude da se aktivno uključe u zaštitu okoliša lokalne sredine u kojoj žive. Djeca s aktivnostima započinju u učionici, angažiraju školu i na kraju potiču promjenu u čitavoj lokalnoj zajednici. Kroz ovaj program, djeca i mladi stječu osjećaj da mogu utjecati na lokalnu i globalnu politiku zaštite okoliša što ih vodi ka konačnom cilju stjecanja certifikata Ekoškole i prestižu koji donosi zelena zastava koja se vijori ispred njihove odgojno-obrazovne ustanove. Program Ekoškola idealan je način za odgojno-obrazovne ustanove da krenu na smislen put ka unaprjeđenju okoliša u njihovoj ustanovi i lokalnoj zajednici, te pozitivno utječu na život mladih ljudi, njihovih obitelji, školskog osoblja i lokalnog stanovništva te potaknu lokalne vlasti na djelovanje.

Ekoškole uključuju sve

Kombinirajući učenje s praktičnim iskustvima, cijeli se program izvodi prema sveobuhvatnom, participativnom pristupu koji uključuje učenike, nastavnike i lokalnu zajednicu u cjelini.

Unaprjeđuje školski okoliš

Program Ekoškola idealan je početak smanjivanja ekološkog otiska za odgojno obrazovne ustanove, što neizbježno dovodi do održivijeg, jeftinijeg i odgovornijeg školskog i životnog okružja.

Motivira

Ekoškole potiču učenike na rješavanje ekoloških problema na razini na kojoj mogu vidjeti stvarne i opipljive rezultate, te ih tako uvjeriti da je svaka pozitivna aktivnost i svaki pokušaj rješavanja problema hvale vrijedan, te kako i oni sami uistinu mogu potaknuti promjene u društvu i rješavati probleme.

Mijenja stavove

Ekoškole kod učenika razvijaju osjećaj odgovornosti i njeguju stavove i promišljanja ka održivosti koja se mogu svakodnevno primjenjivati. Pozitivno utječe na sve uključene i razvija osjećaj da svojim aktivnostima uistinu mogu potaknuti promjene te takvo proaktivno ponašanje šire u obitelji i među prijateljima, a takav osjećaj na kraju prenose i na buduće generacije.

Uključuje lokalnu zajednicu

Ekoškole od samog početka stavljaju veliki naglasak na uključivanje lokalne zajednice. Na taj se način nastavne teme koje učenici usvoje u školi ili vrtiću prenose u lokalnu zajednicu u kojoj vode do održivijih, ekološki odgovornijih obrazaca ponašanja.

Povezuje na globalnoj razini

Ekološke škole olakšavaju kontakt među uključenim institucijama, ne samo na nacionalnoj razini, nego i na međunarodnoj razini. Te veze pružaju priliku odgojno obrazovnim institucijama da podijele informacije o okolišu, a mogu se koristiti i kao sredstva za kulturnu razmjenu i za poboljšanje jezičnih vještina.

Kako funkcioniraju Ekoškole

Program Ekoškola sastoji se od tri strukturna elementa:

- metodologije koja se sastoji od sedam koraka,
- specifičnih tema za Ekoškole i
- evaluacije aktivnosti prije stjecanja zelene zastave.

Kako bi bio uspješan, program mora imati podršku ravnatelja i Školskog odbora. Neophodno je aktivno angažiranje svog osoblja, kao i dugoročno opredjeljenje za realizaciju programa te spremnost uključivanja učenika u proces odlučivanja.

Tijekom posljednja dva desetljeća Ekoškole su se iz europskog obrazovnog programa, koji se provodio u četiri europske države, transformirale u jedan od najpopularnijih UNEP-ovih globalnih modela odgoja i obrazovanja za okoliš, upravljanje i održivost okoliša. Danas je u program uključeno preko 20 milijuna učenika iz 73 država diljem svijeta.

Program je razvijen 1992. godine kao odgovor na potrebu uključivanja mladih ljudi u projekte zaštite okoliša na lokalnoj razini kako je utvrđeno na Konferenciji Ujedinjenih naroda o okolišu i razvoju 1992. Program Ekoškole pokrenut je 1994. godine u Danskoj, Njemačkoj, Grčkoj i Velikoj Britaniji uz potporu Europske komisije. 2001. godine kada je Zaklada za odgoj i obrazovanje za okoliš postala globalna organizacija, zemlje izvan Europe počele su se pridruživati programu. Južna Afrika bila je prva zemlja izvan Europe koja je to učinila.

Godine 2003. Ekoškole su od strane UNEP-a prepoznate kao najbolja svjetska inicijativa i model za odgoj i obrazovanje za održivi razvoj.

FEE EcoCampus

Kako učenici rastu s njima raste i program Ekoškola. Učenici koji su pohađali Ekoškole kroz vrtičko, osnovno i srednjoškolsko obrazovanje poželjeli su i na fakultetu biti dio odbora Ekoškole i nastaviti svoje ekološko djelovanje. Nažalost otkrili su da je to nemoguće, jer je program završavao sa srednjom školom. Učenici, odnosno sada studenti, su se organizirali i potaknuli visokoškolske institucije na kojima su studirali da se priključe programu Ekoškole i tako je rođen FEE EcoCampus koji se u svakoj zemlji provodi u suradnji sa nacionalnim operaterom.

VREMENIK

- 1992. Ekoškole razvile su se kao odgovor na potrebu uključivanja mladih ljudi u projekte zaštite okoliša na lokalnoj razini kako je utvrđeno na Konferenciji Ujedinjenih naroda o okolišu i razvoju.
- 1994. Program Ekoškole pokrenut je u Danskoj, Njemačkoj, Grčkoj i Ujedinjenom Kraljevstvu uz potporu Europske komisije.
- 1999. Program Ekoškole primio je nagradu "Worldaware Award for Global Education" Centra Sjever-Jug Vijeća Europe i Nacionalnog odbora za međunarodnu suradnju i održivi razvoj (NCDO).
- 2002. Program Ujedinjenih naroda za okoliš (UNEP) i FEE organiziraju radionicu o partnerstvu Ekoškola za Afriku u Južnoj Africi.
- 2003. Ekoškole su od strane UNEP-a prepoznate kao najbolja svjetska inicijativa i model za odgoj i obrazovanje za održivi razvoj.
- 2004. Deseta godišnjica Ekoškola. U program je uključeno 4,487,807 učenika; 233.533 učitelja; 12.640 škola i 1.661 lokalnih zajednica. Ukupno je 16.040 seminara organizirano od strane nacionalnih operatera Ekoškole.
- 2005. Toyota Motor Europa putem Toyota fonda za Europu podržava projekt zaštite okoliša i inovacija. Prvi ciklus ovog projekta imao je temu "Održiva mobilnost" i proveden je u četiri zemlje: Italiji, Njemačkoj, Španjolskoj te Engleskoj i Sjevernoj Irskoj. Uz potporu Europske komisije (ManagEnergy), produciran je film o projektu Osnovne škole Millfield, koja je bila dobitnik prvog ciklusa.
- 2006. U međunarodni program Ekoškole uključeno je preko 5 milijuna učenika, 22.000 škola, preko 400.000 učitelja i više o 4.000 lokalnih zajednica.
- 2007. Međunarodni program Ekoškole – razvijena je studija o kvaliteti, standardizaciji i fleksibilnosti uz sudjelovanje 15 zemalja: Cipar, Češka, Danska, Engleska, Grčka, Irska, Italija, Južna Afrika, Kina, Malta, Norveška, Slovačka, Slovenija, Škotska i Wales.
- 2008. Toyota Motor Europe putem Toyotinog fonda za Europu podupire Drugi ciklus projekta Okoliš i inovacije s temom: „Klimatske promjene: štedimo energiju!“. Partnerstvo s World Future Council (WFC) pokrenuto je radi promicanja i provedbe kampanje KidsCall - inicijative koja zagovara prava djeteta da živi u pravednom i sigurnom svijetu.
- 2009. Ekoškole su započele realizaciju inicijative za klimatske promjene kojoj je sponzor i partner bila HSBC banka. To je trogodišnji projekt koji je osnažio učenike da aktivno doprinesu smanjenju emisije ugljikovog dioksida. Zemlje sudionice bile su: Brazil, Engleska, Irska, Japan, Jordan, Južna Afrika, Kina, Malta, Rusija, Sjedinjene Američke Države, Slovačka i Wales.
- 2010. Ekoškole i sestrinski program Mladi izvjestitelji za okoliš dobili su drugo po veličini sponzorstvo ikada od tvrtke Wrigley Company Foundation za trogodišnju kampanju Litter Less. FEE je također formalizirala svoju vezu s UNESCO-om.
- 2011. Ekoškole putem programa "Povezivanje" omogućuju povezivanje svih Ekoškola u svijetu. Sada u programu sudjeluje više od 11 milijuna učenika iz 52 zemlje. Ekoškole su također potpisale Memorandum o razumijevanju s Earth Charter-om, etički okvir od 16 točaka za život u održivom svijetu, kroz koji mreža ekoškola može dalje razvijati svoju bazu resursa, a škole će imati veću podršku vlastitim inicijativama.
- 2012. Ekoškole su pokrenule Svjetski dan akcije! (Global Action Day!)
- 2013. Deset zemalja uključeno je u događanja u sklopu Svjetskog dana akcija tijekom travnja 2013. godine – sudjelovale su 263 škole te 117.561 nastavnika i učenika
- 2014. Green Earth Gana, Keep Australia Beautiful i CEE Indija se priključuje obitelji Ekoškola i pokreću program u svojim zemljama. Kampanja "Za manje otpada" ulazi u novi trogodišnji ciklus s 22 uključene zemlje kroz program Ekoškola i pet zemalja kroz program Mald i izvjestitelji za okoliš s proračunom od 3,7 milijuna dolara.
- 2015. Komisija Indijskog oceana (IOC) kroz projekt ISLANDS, financiran od strane Europske unije, pokreće Ekoškole kao regionalni program koji pokriva Madagaskar, Komore, Mauricijus, Rodrigues, Sejše i Zanzibar. Glavni ured FEE pokreće program Ekoškole za internacionalne škole, kroz koji se internacionalne škole u zemljama bez nacionalnog operatera Ekoškole mogu pridružiti programu.
- 2016. Program Ekoškole ulazi u pilot projekt s Alcoa Foundation na Otpad-Voda-Vat (Alcoa W3), globalna inicijativa K-12 o ekološkoj pismenosti koja je usmjerena na „zeleni“ STEM.

Načela odgoja i obrazovanja za okoliš u programu Ekoškole

- Usklađivanje i prilagođavanje programa Ekoškola hrvatskom odgojno-obrazovnom sustavu (dječji vrtići, osnovne i srednje škole, učenički domovi, škole za djecu s posebnim potrebama te visoko-obrazovne ustanove koje se uključe u program same izabiru način ugradnje i provedbe programa u skladu s propisanim nastavnim planom i programom, odnosno predmetnim kurikulumom).
- Uvođenje posebnih programa zaštite okoliša (za sada su ti sadržaji sastavni dio nastavnog programa pojedinih općeobrazovnih predmeta: zemljopisa/geografije, prirode, biologije i kemije i/ili stručnih predmeta pojedinih strukovnih škola, kao i nekih međupredmetnih tema).
- Stalno usavršavanje učitelja/nastavnika.
- Interdisciplinarni pristup odgoju i obrazovanju za okoliš u odgojno-obrazovnim institucijama (ravnomjerno, kroz sve nastavne predmete, sve aktivnosti provode se na razini cijele škole).
- Osnivanje centara odgoja i obrazovanja za okoliš kao podrška programima zaštite okoliša (tematsko usavršavanje učitelja/nastavnika, praćenje i usporedba rada na određenoj temi, praćenje rada na manjim projektima, usmjeravanje i evaluacija).
- Opremanje škola suvremenom literaturom s tematikom zaštite okoliša (priručnici o Ekoškolama i nastavni materijali su priređeni i razdijeljeni školama).

Ciljevi zaštite okoliša u programu Ekoškole

- Snimiti stanje-okoliša vrtića, škole, kuće, naselja, mjesta.
- Utvrditi postojeće probleme u okolišu i mogućnosti rješenja.
- Predvidjeti i upozoriti na nove probleme okoliša, djelovati s ciljem sprječavanja nastanka novih.
- Dati prednost održivom razvitku.
- Unaprijediti kakvoću življenja osiguravajući i održavajući visoku kakvoću okoliša za život, rad i kretanje.
- Organizirati akcije s ciljem promicanja životnih i radnih uvjeta.
- Zaštititi prirodu i očuvati prirodne izvore.
- Upoznati i štititi biološku raznolikost ekosustava.
- Poticati i osmišljavati rad u okolišu.
- Nastojati ispraviti štete počinjene u okolišu.
- Upozoravati javnost o problematici okoliša.
- Osigurati uvjete za trajno i pravodobno informiranje javnosti i sudjelovanje u svim predviđenim aktivnostima.

Međunarodni program Ekoškole upotpunjuje i povezuje sadržaje redovnog nastavnog plana i programa s izvannastavnim, a dijelom i izvanškolskim aktivnostima. Škole postaju centri informiranja o problematici okoliša (uspostavlja se trajna suradnja na relacijama učenici-roditelji-lokalna zajednica i obrnuto) i doprinosi smanjivanju i postupnom rješavanju uočenih nepravilnosti.

UDRUGA LIJEPA NAŠA: PROGRAMI I PROJEKTI

SKRAĆENI PREGLED AKTIVNOSTI NACIONALNOG KOORDINATORA TIJEKOM ŠKOLSKE GODINE 2023./2024.

Program Ekoškole u Hrvatskoj je počeo s provedbom 1998. godine, a prve zelene zastave su se zavijorile 2001. godine u 20 Ekoškola. Danas, nakon 26 godina provedbe zelene zastave se vijore u više od 300 Ekoškola. Još jedna godina provedbe program Ekoškole u Republici Hrvatskoj je iza nas. Uz svakodnevne aktivnosti poticanja, praćenja i pomaganja školskim koordinadorima prilikom realizacije aktivnosti Ekoškola i FEE EcoCampusa, pregledavanje „koraka“ odnosno dokumentacije programa putem mrežne aplikacije, stjecanja, obnove i utvrđivanja statusa te promoviranje programa Ekoškole na društvenim mrežama (mrežna stranica Ekoškole, Twitter i Facebook ULN) odradili smo i nekoliko projekata.

Seminar „Ekoškole kao način življenja“ održan je 1. prosinca 2023. s početkom u 10:00 sati u Osnovnoj školi Jure Kaštelana u Zagrebu. Na seminaru je sudjelovalo 30 sudionika iz 18 odgojno-obrazovnih ustanova, među kojima je i predstavnici 7 odgojno-obrazovnih ustanova koje se pripremali za stjecanje statusa Ekoškole. Kroz seminar, prezentirana je metodologija programa Ekoškole, tzv. „7 koraka“, postupak stjecanja i obnove statusa te su predstavljeni primjeri dobre prakse u dječjem vrtiću, osnovnoj i srednjoj školi sa statusom Ekoškole. Uvodnu riječ održali su prof.

dr.sc. Mirko Ruščić, predsjednik Udruge Lijepa Naša i Krešimir Supanc, ravnatelj Osnovne škole Jure Kaštelana, Zagreb. Anita Šetić iz Udruge Lijepa Naša predstavila je program Ekoškole, provođenje programskih koraka, postupak stjecanja statusa Ekoškole, postupak dokumentiranja provedbe programa putem online aplikaciju za Ekoškole te projekte unutar programa Ekoškole u RH. Helena Sudar i Sandra Beneta iz Dječjeg vrtića „Poletarac“, Zagreb prezentirale su primjer dobre prakse provedbe programa Ekoškole u Dječjem vrtiću „Poletarac“. Zdravka Ciglencečki i Marina Lucin iz Osnovne škole Jure Kaštelana, Zagreb predstavile su provedbu programa Ekoškole u OŠ Jure Kaštelana kao primjer dobre prakse, a Ljiljana Vidmar iz Gimnazije Nova Gradiška govorila je o ulozi školskog koordinadora, školskog pedagoga i razrednika u programu Ekoškole, kao i o organizaciji projektnog dana. Seminar je završio u 13:30 te se ovom prilikom zahvaljujemo Osnovnoj školi Jure Kaštelana na gostoprimstvu i pomoći u organiziranju ovog seminara.

sudjelovalo je u akcijama uključujući i hrvatske Ekoškole. Sudionici su dijelili svoje aktivnosti na društvenim mrežama, i bilo je nevjerojatno vidjeti sve pozitivne i kreativne aktivnosti koje su provodili u vezi s bioekonomijom, kružnim gospodarstvom, hranom, nepovoljnim vremenskim uvjetima i obnovom ekosustava.

Svjetski dani akcije 2024. održani su od 22. travnja do 3. svibnja 2024. Ovogodišnji Svjetski dani akcije bili su usmjereni na pripremu za klimatske promjene. Pripremili smo pet akcija koje su svi mogli provesti. Svaka akcija bila je povezana s različitim aspektom spremnosti za klimatske promjene, uključujući kružno gospodarstvo i bioekonomiju, hranu, vremenske prilike i ekosustave. I bio je to ogroman uspjeh! Tijekom dva tjedna preko 450.000 sudionika iz 117 zemalja

Tijekom svibnja i lipnja 2024. odvijao se proces stjecanja, odnosno obnavljanja statusa Ekoškole. Ove godine status je steklo 7 odgojno-obrazovnih ustanova kao dio 24. generacije Ekoškola. Statuse Ekoškole obnovile su sve parne generacije, pri tome je **2. generacija potvrdila platinasti status** (za 22 godine uspješne provedbe programa EŠ), **4. generacija je stekla platinasti status** (za 20 godina uspješne provedbe programa EŠ), **6. generacija je potvrdila dijamantni status** (za 18 godina uspješne provedbe programa EŠ), **8. generacija je potvrdila dijamantni status** (za 16 godina uspješne provedbe programa EŠ), **10. generacija je stekla dijamantni status** (za 14 godina uspješne provedbe programa EŠ), **12. generacija je potvrdila zlatni status** (za 12 godina uspješne provedbe programa EŠ), **14. generacija je stekla zlatni status** (za 10 godina uspješne provedbe programa EŠ), **16. generacija je stekla srebrni status** (za 8 godina uspješne provedbe programa EŠ), **18. generacija stekla je brončani status** (za 6 godina uspješne provedbe programa EŠ), **20. generacija 2. put je obnovila status Ekoškole**, dok je **22. generacija 1. put uspješno obnovila status Ekoškole**.

MEĐUNARODNO PRIZNANJE ZA HRVATSKE NASTAVNICE FEE TEACHER AWARD 2024.

Na Svjetski dan zaštite okoliša 2024., Zaklada za odgoj i obrazovanje za okoliš (Foundation for Environmental Education – FEE) po drugi put je organizirala dodjelu prestižne nagrade *FEE Teacher Award*. Ova nagrada namijenjena je odgojno-obrazovnim djelatnicima koji su uključeni u programe: Ekoškola, FEE EcoCampus, Učenje o šumama i Mladi izvjestitelji za okoliš.

Među 17 nagrađenih odgojitelja i nastavnika ove godine, posebnu pozornost zaslužuju dvije nastavnice iz Hrvatske: **gđa. Erika Tušek Vrhovec iz Osnovne škole Gornje Jesenje** i **gđa. Svjetlana Celinščak iz Osnovne škole Šestine, Zagreb**. Njihov izvanredni rad i posvećenost obrazovanju za okoliš i održivi razvoj prepoznati su i nagrađeni na međunarodnoj razini, na što smo iznimno ponosni.

Pokretanjem nagrade FEE Teacher Award, Zaklada za odgoj i obrazovanje za okoliš nastoji prepoznati napore odgojitelja i nastavnika iz globalne mreže Ekoškola i ostalih edukativnih programa FEE. Ova

nagrada promiče i integrira odgoj i obrazovanje za okoliš i održivi razvoj (ESD) u vrtićima, školama i zajednicama diljem svijeta.

Nagrađeni odgojitelji i nastavnici predstavljaju primjere izvrsnosti u obrazovanju za okoliš. U svom svakodnevnom radu, oni se suočavaju s globalnim ekološkim izazovima, educirajući i inspirirajući nove generacije da brinu o našem planetu i rade na njegovom očuvanju.

Čestitamo gđi. Eriki Tušek Vrhovec i gđi. Svjetlani Celinščak na dobivenoj nagradi i priznanju! Njihov rad je svijetli primjer kako posvećenost i inovativnost u obrazovanju mogu imati dalekosežan pozitivan utjecaj na našu zajednicu i okoliš.

ODRŽAN SUSRET MEĐUNARODNIH EKOŠKOLA U DONJEM KRALJEVCU

U organizaciji Udruge Lijepa Naša, Osnovne škole Donji Kraljevec te ustanove Centar dr. Rudolfa Steinera, 7. lipnja 2024. godine održan je „Susret međunarodnih Ekoškola Republike Hrvatske“. Ovaj značajan skup, po prvi put organiziran izvan Zagreba, okupio je preko 200 sudionika iz cijele zemlje, a domaćin je bila Osnovna škola Donji Kraljevec.

Tema Susreta: klimatske promjene

Tema Susreta bile su klimatske promjene, obrađene kroz različite aktivnosti i predavanja. Tema je izabrana prema strateškom planu Gaia 20:30 Zaklade za odgoj i obrazovanje za okoliš (*Foundation for Environmental Education - FEE*), čija je Udruga Lijepa Naša članica već 27 godina. Kroz cijelu godinu, FEE organizira aktivnosti usmjerene k ostvarenju ovog cilja, a Udruga Lijepa Naša doprinijela je organizacijom ovog Susreta. Svijest o klimatskim promjenama i spremnost na njihovu prilagodbu od presudne su važnosti za budućnost našeg planeta. Kroz edukaciju mladi ljudi uče kako smanjiti svoj ugljični otisak, promicati održive prakse i razvijati inovativna rješenja za očuvanje prirodnih resursa. Susret

Ekoškola, također, potiče međusobnu suradnju i stvaranje mreže podrške koja može pružiti pomoć i inspiraciju u provedbi ekoloških inicijativa.

Prisutni uzvanici i predavači

Susretu su prisustvovali značajni uzvanici, među kojima su gosp. Ljubomir Kolarek, izaslanik predsjednika Hrvatskog sabora i gradonačelnik Preloga, gosp. Tomislav Paljak, viši savjetnik za razrednu nastavu Agencije za odgoj i obrazovanje, te gosp. Berislav Ratkajec i gosp. Tomislav Vidović iz Fonda za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost. Također, sudjelovali su i gosp. Matija Posavec, župan Međimurske županije, gosp. Miljenko Horvat, načelnik Općine Donji Kraljevec te predstavnici LAG Međimurski doli i bregi i LAG Mura-Drava.

Gosti predavači na Susretu bili su: gđa Dunja Mazzocco Drvar, direktorica programa zaštite prirode WWF Adria, dr.sc. Dijana Posavec, ravnateljica Centra dr. Rudolfa Steinera, te gosp. Toni Komić iz Nature Safe Marine.

Nagrađeni i priznanja

Na natječaju FEE Teacher Award za 2024. godinu nagrađene su dvije nastavnice iz Hrvatske: gđa Erika Tušek Vrhovec iz OŠ Gornje Jesenje i gđa Svjetlana Celinščak iz OŠ Šestine, Zagreb. Prošle godine istu nagradu osvojila je gđa Draženka Kolonić iz I. osnovne škole Varaždin. Kao znak priznanja za njihov dugogodišnji trud i rad na programu Ekoškole, Udruga Lijepa Naša pripremila im je simbolične darove.

Predstavljanje primjera dobre prakse

13 Ekoškola je postere prikazom predstavilo primjere dobre prakse na temu Susreta: Dječji vrtić Siget, Zagreb, Centar za odgoj i obrazovanje „Ivan Štark“, Osijek, Osnovna škola Popovac, Osnovna škola „Vijenac“, Osijek, Osnovna škola „Vladimir Nazor“, Čepin, Osnovna škola Vugrovec-Kašina, Osnovna škola „Rikard Katalinić Jeretov“, Opatija, Osnovna škola „Trstenik“, Split, Srednja škola Ilok, Poljoprivredno šumarska škola Vinkovci, Gimnazija Antuna Gustava Matoša, Zabok, Srednja strukovna škola Antuna Horvata, Đakovo i Obrtnička škola Bjelovar.

Usmenim priopćenjem, svoje primjere dobre prakse predstavilo je 6 Ekoškola: Dječji vrtić Siget, Zagreb, Osnovna škola Šestine, Zagreb, Srednja škola Pregrada, Gimnazija Antuna Gustava Matoša, Zabok, Tehnička škola Kutina i Prirodoslovna škola Split.

Status Ekoškola

Parne generacije Ekoškola RH su ove godine obnovile svoj status, dok je 7 odgojno-obrazovnih ustanova kao dio 24. generacije steklo status međunarodne Ekoškole. Certificati i zelene zastave uručeni su svim Ekoškolama parnih generacija, dok je 4. generaciji dodijeljena i plaketa za 20 godina uspješne provedbe programa.

Ovaj Susret Ekoškola istaknuo je važnost obrazovanja i aktivnog sudjelovanja u očuvanju okoliša, te je pružio platformu za razmjenu znanja i iskustava među Ekoškolama diljem Hrvatske. Obrazovanje o klimatskim promjenama ključni je element u pripremi mladih generacija za suočavanje s izazovima koje donosi globalno zatopljenje. Kroz ovakve susrete, učenici i nastavnici ne samo da stječu znanja o ekološkim problemima i njihovim rješenjima, već se i osnažuju za djelovanje u vlastitim zajednicama.

SAŽETCI PREDSTAVLJENIH RADOVA EKOŠKOLA NA SUSRETU U DONJEM KRALJEVCU

13 Ekoškola je posterskim priopćenjem predstavilo primjere dobre prakse na temu Susreta

1. DJEČJI VRTIĆ SIGET, ZAGREB

Naslov: Zemlja je bila tužna, bolesna i ružna

Mentorice: Sandra Helbet Kocijan, Jasna Arko

Sažetak: Znanstvenici već dugi niz godina dokazuju uzročno-posljedične veze ljudskih aktivnosti i sve većih klimatskih promjena i njihovih posljedica. Posljedice klimatskih promjena poput poplave, suše ili topljenja ledenjaka mogu potaknuti potresne aktivnosti jer svojim djelovanjem vrše pritisak na tektonske rasjede i tada dolazi do pomicanja tektonskih ploča, a kao posljedica nastaje potres. Cilj projekta bio je da djecu na kreativan i pristupačan način naučimo kako se ponašati u izvanrednim situacijama uzrokovanim klimatskim promjenama, također smo primjerima željele naglasiti ozbiljnost situacije na Zemlji. Projekt smo započeli pričom kako je naša Zemlja bila lijepa, sretna i puna zelenila, a onda su se ljudi prestali brinuti o njoj i počeli su je uništavati svojim aktivnostima, pa je Zemlja s vremenom postala tužna, bolesna i ljuta. Kada je Zemlja ljuta nastaju odroni i potresi, kada je tužna Zemlja

plače i nastaju poplave, a kada je bolesna dolazi do ekstremno visokih i niskih temperatura Djecu smo također upoznali sa žurnim službama koje nam mogu pomoći u rješavanju nezgoda uzrokovanih klimatskim promjenama. Zajedno s djecom osmislili smo pjesmicu "Nazovi 112" kako bi lakše zapamtili brojeve žurnih službi. Projekt smo završili zaključkom kako nije kasno da našim ekološkim aktivnostima, koje zajedno provodimo, pomognemo Zemlji da ozdravi i opet postane lijepa, sretna i zelena.

Ključne riječi: ekologija, elementarne nepogode, klimatske promjene

2. OSNOVNA ŠKOLA VIJENAC, OSIJEK

Naslov: Dan i noć

Mentor: Sanja Kotal, prof.

Učenci: Jona Pišonić, Franko Pišonić, Klara Krklec, Ivona Kaurinović

Sažetak: Klimatske promjene su kompleksan globalni problem koji zahtijeva multidisciplinarni pristup u svrhu razumijevanja, podizanja svijesti i poticanja akcije. Kao tjedan ekoškole imat ćemo tjedan Klimatskih promjena gdje će svaki učitelj, u svom predmetu, obraditi ovu temu- te ćemo aktivnosti objediniti u plakat.

U prvom dijelu rada eko skupine, analiziraju se uzroci klimatskih promjena, uključujući emisiju stakleničkih plinova, degradaciju okoliša i promjene u korištenju zemljišta. Nadalje, istražuju se posljedice klimatskih promjena kao što su globalno zagrijavanje, promjene u oborinama i ekstremni vremenski uvjeti.

Drugi dio rada fokusira se na ulogu diorame u edukaciji o klimatskim promjenama. Diorama pruža vizualni prikaz kako bi se ilustrirali koncepti kao što su otapanje ledenjaka, promjene u biodiverzitetu i utjecaji na ekosustave. Kroz interaktivne elemente, učenici mogu bolje razumjeti kompleksnost klimatskih sustava i potaknuti ih na aktivno sudjelovanje u rješavanju problema.

Kroz ovaj rad, ističe se važnost korištenja kreativnih i inovativnih pristupa poput diorama u podizanju svijesti o klimatskim promjenama te poticanju društvenih promjena koje su ključne za očuvanje planeta za buduće generacije.

Ključne riječi: zagrijavanje, biološka raznolikost, održiva energija

3. OSNOVNA ŠKOLA „TRSTENIK“, SPLIT

Naslov: Školski zeleni plan

Mentori: Ivana Plazonić, Nikola Grgić, Antonela Petrić, Tea Simunić, Dea Cerić

Sažetak: Prikaz školskih aktivnosti u očuvanju biološke raznolikosti i održivosti u sklopu borbe protiv klimatskih promjena

Ključne riječi: energija, održivost, bioraznolikost, prilagodba

4. OSNOVNA ŠKOLA VLADIMIR NAZOR, ČEPIN

Naslov: Izgradimo bolji svijet

Mentorice: Monika Pavić, Renata Rous-Viviora

Učenici: Unna Aurora Inić

Sažetak: Cilj ovog projekta je potaknuti učenike da razmišljaju kreativno i aktivno sudjeluju u stvaranju održive budućnosti. Kroz istraživanje, dizajniranje, planiranje i provedbu projekata, učenici će imati priliku razviti inovativne ideje i rješenja za izgradnju boljeg svijeta, uključujući strategije za borbu protiv klimatskih promjena. Trajanje projekta: cijela školska godina.

Faze projekta - grupna rasprava o trenutnim globalnim izazovima kao što su klimatske promjene, zagađenje okoliša, gubitak bioraznolikosti. Organiziranje radionica kreativnog razmišljanja u kojima će učenici generirati ideje za izgradnju održivijeg svijeta. Koristiti koncepte obnovljivih izvora energije, recikliranje očuvanju prirode.

Evaluacija projekta putem web stranice škole, objava u medijima, te na društvenim mrežama.

Ključne riječi: održivost, priroda, promjene

5. OSNOVNA ŠKOLA POPOVAC

Naslov: Mladi poduzetnici kao (RE)KREATIVNE PČELICE

Mentor: Marijana Kuna

Sažetak: Izazovna vremena zahtijevaju eko aktivnosti u školi i školskoj zadruzi kojima se potiče korištenje materijala koji se mogu reciklirati na kreativan način, a koji su problem u okruženju u kojemu živimo. Učenici prepoznaju ljepotu korištenja prirodnih materijala, ali i problem gomilanja tekstila u kućanstvu. Predstavljen im je plan ostvarivanja globalnih ciljeva do 2030. te je uslijedio dogovor o tome kako mi možemo pomoći pri realizaciji. Usvajanjem početnih znanja iz poduzetništva uče nove vještine koje postaju njihove životne vještine. Kroz aktivnost Mala škola krojenja i šivanja učenici koriste postojeći tekstil kao materijal koji svi olako bacamo, a koji je jedan od globalnih zagađivača našega planeta. Učenici donacijom svoje očuvane odjeće pomažu siromašne kroz suradnju sa socijalnom trgovinom, a dio odjeće donose u školu. Mladi poduzetnici osmišljavaju proizvode i recikliraju tekstilni materijal. Prolazeći sve etape: od poduzetničke ideje, prikupljanja materijala, do krojenja i svladavanja vještina ručnog i strojnog šivanja učenici uviđaju nove mogućnosti, ali i poteškoće vezane uz recikliranje tekstila. Kritičkim razmišljanjem o problemu i kreativnim rješenjima ostvarujemo naš doprinos i utječemo na nove generacije mladih koji bi trebali postati savjesniji potrošači, kreativni pojedinci te odgovorniji sudionici u zajednici u kojoj žive – u svojoj kući i u školi.

Ključne riječi: prirodni materijali, tekstil, recikliranje, kreativnost

6. OSNOVNA ŠKOLA „RIKARD KATALINIĆ JERETOV“, OPATIJA

Naslov: EM kugle

Mentori: Ivana Uremović Gašić, Ameli Širola, Tanita Kršanac

Učenici: Niko Malvić, Manuel Kosić, Zita Gašić

Sažetak: Osnovna škola „Rikard Katalinić Jeretov“, Opatija u suradnji s tvrtkom Liburnijske vode d.o.o., s tvrtkom Efektivni mikroorganizmi originalna tehnologija Rijeka d.o.o. te ZZJZ Rijeka, provode akcije izrade i bacanja kuglica s efektivnim mikroorganizmima u more kako bi oplemenili morsku vodu te pozitivno utjecali na sav život u moru.

Ove godine provedena je na Svjetski dan voda sedma ovakva ekološka akcija bacanja EM kuglica. Akcija održana 2022. godine na Slatini u Opatiji je dobila drugu nagradu EM GREEN MOVEMENT COMPETITION 2023. u konkurenciji 140 država svijeta od strane EMRO Japana, poznate svjetske tvrtke sa područja ekologije, zaštite okoliša i zdravlja

Svaka EM kuglica, veličine teniske loptice, sastoji se od smjese ekološke gline i efektivnih mikroorganizama, a pročisti ili dodatno oplemeni oko 1m² morske površine. Svi mikroorganizmi u kuglicama su prirodni i dokazano neškodljivi. Nakon bacanja

kuglica u more one padaju na dno te počinje proces bioremedijacije kojom se stvaraju ekološki i zdravi uvjeti za sva živa bića na tom području. To znači da se djelovanjem pročišćavaju otpadne vode, saniraju odlagališta otpada, neutraliziraju neugodni mirisi i otrovni plinovi. Drugim riječima, osigurava se ravnoteža u prirodi na kojoj se zasniva život na Zemlji. Posterom želimo prikazati dobrobiti EM kuglica i cjelokupan proces aktivnosti.

Ključne riječi: efektivni mikroorganizmi, more, lokalna zajednica, ekološka akcija, bioremedijacija

7. OSNOVNA ŠKOLA VUGROVEC-KAŠINA

Naslov: I mi utječemo na klimatske promjene

Mentor: Đurđica Culjak

Učenici: Gabriel Marjanović i Josip Popović

Sažetak: Svaki dan svugdje oko nas sve se više govori o klimatskim promjena kojima i sami sve češće svjedočimo u obliku prosječno toplih zima bez snijega, ljetnih oluja, suša ili poplava. Stoga smo mi, kao članovi eko grupe odlučili dati svoj mali doprinos usporavanju klimatskih promjena.

Naša škola se uključila u projekt zaštite i očuvanja genoma vegetativnim razmnožavanjem, kloniranjem, Prigorske lipe i Lipe sv. Jurja, udruge Zelene i plave Sesevete u suradnji s Hrvatskim šumarskim institutom kako bi se sačuvala osebnost i bogatstvo prirodne i kulturne baštine Prigorja. Pet sadnica lipe je posađeno u okolišu naše tri škole.

Povodom Dana planeta Zemlje 2023. posađeno je preko 200 sadnica ukrasnog drveća, grmlja i bobičastog voća na 1000 kvadrata okoliša škole Vugrovec. U sadnji su sudjelovali predstavnici Hrvatskih šuma, udruge Zelene i plave Sesevete i tvrtka KANPAK d.o.o. koja je donirala sredstva za sadnice. Ovim ozelenjivanjem smanjuje se onečišćenje, ublažavaju posljedice ljetnih toplinskih udara i pozitivno utječe na kvalitetu života.

U suradnji s Agronomskim fakultetom oformili smo visoke gredice u koje sezonski sadimo povrće i začinsko bilje a plodove koristimo u školskoj kuhinji. Uz gredice su postavljeni i hoteli za kukce koje su učenici sami izradili. Na taj način potičemo učenike na uzgoj za prehranu lokalnim i sezonskim namirnicama čime se povoljno utječe na okoliš.

Ključne riječi: klimatske promjene, sadnja lipa, ozelenjivanje, visoke gredice

8. CENTAR ZA ODGOJ I OBRAZOVANJE „IVAN ŠTARK“, OSIJEK

Naslov: Eko kreativne aktivnosti u svrhu rehabilitacijskih aspekata rada

Mentor: Klaudija Ćurković i Maja Gladović

Učenci: Bojan Doža i Leon Majdenić

Sažetak: Ovom poster prezentacijom želimo prikazati razne eko aktivnosti koje su implementirane u nastavni proces, a koje se svakodnevno provode kroz nastavne predmete. Suradnjom s roditeljima i lokalnom zajednicom, prikupljajući otpadni i prirodni materijal, sadnjom biljki i drveća, ali i uvođenjem novih ekološki prihvatljivih materijala već dugi niz godina stvaramo prepoznatljive nove ukrasne i uporabne predmete. Ovim oblikom aktivnosti sudjelujemo i u društveno humanitarnom obliku rada. Svojim aktivnostima doprinosimo očuvanju naše lokalne zajednice, potičemo okolinu na prikupljanje raznih otpadnih materijala koji

doprinosu tim aktivnostima. Razvijamo vlastite dobre navike koje prenosimo na našu obitelj te lokalnu zajednicu. Svojim primjerom usmjeravamo pozornost na važnost očuvanja okoliša i sve veće klimatske promjene koje možemo ublažiti svojim angažiranjem, promišljanjem te oporabom raznih materijala. Korištenjem otpadnog materijala, osim što pridonosimo recikliranju i uporabi, nama otpadni materijal služi za razne rehabilitacijske aspekte rada. Uvođenjem raznih aktivnosti doprinosimo razvijanju radnih navika i kreativnosti, poticanju osjećaja vlastite vrijednosti, samostalnosti u radu i mogućnosti primjene naučenog u svakodnevnom životu. Upoznajemo novi materijal i njihova različita svojstva. Manipuliranjem materijalom utječemo na razvijanje fine motorike i motoričkih vještina te usvajanje novih tehnika rada.

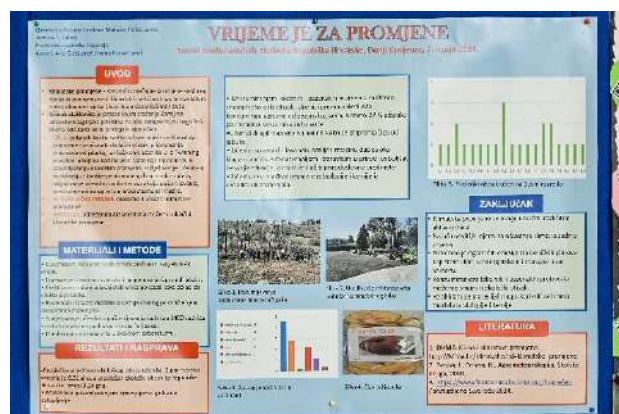
Ključne riječi: Otpad, uporaba, kreativne aktivnosti, rehabilitacijske i radne aktivnosti

9. GIMNAZIJA ANTUNA GUSTAVA MATOŠA, ZABOK

Naslov: Vrijeme je za promjene

Mentor: Ana Culej i Irena Futivić

Sažetak: Od početka industrijalizacije (18. st) započelo je zagrijavanje atmosfere zbog pojačanog sagorijevanja fosilnih goriva, pojačane urbanizacije, razvojem poljoprivrede te sječom šuma. Staklenički plinovi vodena para (H_2O) i ugljikov dioksid (CO_2), metan (CH_4), dušikov monoksid (NO) i ozon (O_3) doprinose zagrijavanju atmosfere te svjedočimo i klimatskim promjenama. Stoljetni nizovi mjerenja temperature zraka upućuju na porast temperature i u Hrvatskoj između $0,02\text{ }^\circ\text{C}$ i $0,07\text{ }^\circ\text{C}$ na 10 godina. Edukacija učenika o ograničenosti prirodnih resursa važna je komponenta u ekološkoj edukaciji. Izračunavanjem vlastitog ekološkog otiska postajemo svjesni koliko pojedinac doprinosi povećavanju CO_2 u atmosferi te na osnovu njega možemo procijeniti koliko naš način života uistinu ekološki prihvatljiv. Osobna aktivnosti koje uključuju sadnju drveća, konzumiranje lokalnih proizvoda sezonskog voća i povrća, korištenje javnog prijevoza te recikliranje ambalaže znatno utječu na smanjenje ekološkog otiska. Tijekom aktivnosti željeli smo upoznati učenike sa starim sortama jabuka, njegovim ekološkim uzgojem te trajnim proizvodima koje možemo dobiti od jabuka. Tijekom školske godine nastojali smo provoditi akcije sadnje drveća i eteričnog bilja kako bismo kao pojedinci i kao ustanova doprinijeli smanjenju ekološkog otiska. Iako u prostorima škole potičemo učenike da recikliraju pokušali smo od iskorištene ambalaže izraditi modele u nastavi biologije i kemije te tako oživjeti

iskorištenu ambalažu. Ciljevi istraživanja bio je izračunavanje osobnog ekološkog otiska te edukacija učenika o načinu smanjivanja svojeg ekološkog otiska. Osobna edukacija i ciljane aktivnosti koje doprinose smanjenju ekološkog otiska su posebno važne jer jedino tako možemo djelovati globalno.

Ključne riječi: sadnja drveća, ekološki otisak, recikliranje, edukacija, staklenički plinovi

10. SREDNJA ŠKOLA ILOK

Naslov: Praćenje klimatskih promjena putem satelita u Parku prirode Kopački rit

Mentori: Stela Rotim i Mirjana Sinković

Učenici: Lara Burnaz i Ema Bako

Sažetak: Posljednjih nekoliko desetljeća uočene su klimatske promjene koje se očituju u nizu pojava od kojih su najvažnije promjene temperature, količine i rasporeda oborina te povećanje učestalosti ekstremnih hidroloških prilika. Ekosustavi posebno osjetljivi na klimatske promjene su vlažna staništa i močvare, prepoznatljiviji kao najproduktivniji i najraznovrsniji ekološki sustavi. Park prirode Kopački rit ima više od 40 različitih biljnih zajednica, te ukupno 88 zaštićenih biljnih vrsta.

Jedan od novijih načina procjene stanja vegetacije, pa tako i močvarne su daljinske detekcije. Sentinel sateliti idealni su za promatranja močvarne vegetacije i opis promjena uvjeta klime koji

utječu na bioraznolikost močvarne vegetacije zbog svoje vremenske rezolucije (5 dana), prostorne rezolucije od 10,20,60 m i različitih spektralnih kanala. Cilj rada prikazati mogućnost praćenja promjena NDVI vegetacijskog indeksa (Normalized Difference Vegetation Index) pomoću Geo statističkih alata, te analiza registriranih aktivnosti na temelju dobivenih podataka. Naime, klorofil u biljkama jako apsorbira valne duljine u crvenom i plavom dijelu spektra, a odbija zeleno svjetlo. Ako postoji više reflektirane energije u blisko infracrvenom spektru od one u vidljivom dijelu spektra, tada je vegetacija u tom pikselu gušća. Vrijednosti NDVI kreću se od -1 do 1. NDVI od približno 0,6-0,9 ukazuje na značajnu vegetaciju. Za područja s rijetkim vegetacijskim pokrovom, NDVI vrijednosti su niže, ali ipak veće od 0 (približno 0,2–0,4). Vrijednosti NDVI za vodu, snijeg, голу zemlju i kamenje su 0 ili blizu 0. Satelitske snimke Parka prirode Kopački rit u razdoblju od 2018. do 2023. pokazuju stanje vegetacijskog pokrova tijekom kolovoza. Pritom se 2023. ističe kao vrlo sušna godina. U budućnosti bi klimatske promjene mogle uzrokovati promjene u biljnim i drugim vrstama, te je važno rasvijetliti kako te vrste i zajednice reagiraju na ekstremne hidrološke uvjete, u ovom slučaju na sušu. Primjena daljinskih detekcija mogla bi pomoći u upravljanju i zaštiti degradirane ekologije močvarnih staništa.

Ključne riječi: klimatske promjene, močvarna vegetacija, NDVI vegetacijski indeks, satelitska promatranja

11. SREDNJA STRUKOVNA ŠKOLA ANTUNA HORVATA, ĐAKOVO

Naslov: Utjecaj globalnog zagrijavanja na oceane

Mentori: Ivana Drobina Truntić, Henrieta Matković

Učenici: Nika Paradžik, Anđela Čaklović

oceana

Sažetak: Cilj izrade postera UTJECAJ GLOBALNOG ZAGRIJAVANJA NA OCEANE je informiranje, podizanje svijesti i educiranje javnosti o ključnim problemima i posljedicama klimatskih promjena.

Globalno zagrijavanje kao jedan od uzroka klimatskih promjena negativno utječe na ekosustav, a naš poster prikazat će rezultate dvaju pokusa o utjecaju globalnog zagrijavanja na oceane. Prvi pokus dokazuje kako zagrijavanje utječe na razinu, a drugi na kiselost oceana. Učenici će pratiti kako povećanje temperature vode u posudama utječe na njezinu razinu, odnosno kako povećanje razine CO₂ utječe na kiselost vode.

Poster će prikazati zaključak ovoga istraživanja na jasan i vizualno privlačan način. Potaknut će javnost na promjene ponašanja koje smanjuju emisije razine CO₂ u atmosferi i, posljedično, globalno zagrijavanje kao jedan od ključnih faktora koji doprinosi klimatskim promjenama. **Ključne riječi:** globalno zagrijavanje, razina i kiselost

12. OBRTNIČKA ŠKOLA BJELOVAR

Naslov: Klimatske promjene i ekstremni vremenski uvjeti: Što nam donosi budućnost?

Mentori: Kristina Vidak, Ivana Tudić

Učenici: Filip Jozić, Nikola Tunić, Mateo Kadum, Ivan Rafael Turčić, Leo Peternac

Sažetak: Jedan od najvećih izazova s kojima se suočavamo su klimatske promjene uzrokovane ljudskom aktivnošću. Porast globalne temperature, povećanje ekstremnih vremenskih događaja kao što su uragani, poplave i suše postaju sve učestaliji i intenzivniji. Također, povećanje emisije stakleničkih plinova, kao što su ugljični dioksid i metan, glavni su čimbenici svih ovih promjena. Ovi ekstremni uvjeti imaju štetne posljedice i utjecaj na našu budućnost. Zato je važno promijeniti naše ponašanje i usvojiti održive prakse te poduzeti preventivne mjere kako bismo se prilagodili ovim izazovima i minimizirali njihove negativne učinke.

Ključne riječi: klimatske promjene; ekstremni vremenski događaji; zdravstveni rizici; ekonomski i socijalni izazovi; održivi razvoj

13. POLJOPRIVREDNO ŠUMARSKA ŠKOLA VINKOVCI

Naslov: Kroz klimatski kolaž do jačanja svijesti o klimatskim promjenama

Mentor: Ružica Beljo, prof; Martina Marković, dipl.ing,

Učenci: Lorena Petrinović, Valerija Topić, Sara Ana Dolić, Ljubica Vuković

Sažetak: Nastavnici koji su prošli edukaciju o klimatskom kolažu proveli su radionice s učenicima o klimatskim promjenama na zabavan i edukativan način. Kroz timski rad razvijali su komunikacijske vještine, kreativnost i vještinu donošenja odluka te razumijevanje uzročno posljedične veze klimatskih promjena. Nakon edukacije učenici i nastavnici proveli su niz aktivnosti koje su usmjerene k cilju smanjenja onečišćenja okoliša i gdje svako od nas može pomoći u borbi protiv onečišćenja i očuvanja planeta za buduće generacije. **Ključne riječi:**

klimatski kolaž, klimatske promjene, timski rad

Usmenim priopćenjem, svoje primjere dobre prakse predstavilo je 6 Ekoškola

1. SREDNJA ŠKOLA PREGRADA I UČENIČKI DOM

Naslov: Srednja škola Pregrada u akciji - prosvjed za klimu i čišći okoliš

Mentor: Danijela Majcenić

Sažetak: Srednja škola Pregrada i Učenički dom prepoznali su važnost tema vezanih uz klimatske promjene i očuvanje okoliša. Kako bi podigli svjesnost učenika, roditelja, djelatnika, ali i čitave lokalne zajednice, od 2020. godine organiziraju prosvjed i zagovaračku akciju za klimu i očuvanje okoliša. Krenuli smo s prosvjedom ispred škole, 2020. godine za kojega su učenici sami osmislili konferansu i zagovaračke govore, izradili informativne letke. Organizacijom prosvjeda željeli su se pridružiti mladima diljem svijeta koji na taj izražavaju svoju zabrinutost vezanu uz klimatske promjene. Već 2023., proširili smo samu zagovaračku akciju na čitavu lokalnu zajednicu te u sklopu Erasmus+ programa KA1 projekta "Mladi u akciji" održali prosvjed na trgu Gospe Kunagorske u gradu Pregradi. Željeli bismo stoga sa svim Eko-školama podijeliti ovo naše iskustvo i primjer iz prakse.

Ključne riječi: klimatske promjene, očuvanje okoliša, zagovaračka akcija, prosvjed za klimu

2. GIMNAZIJA ANTUNA GUSTAVA MATOŠA, ZABOK

Naslov: Utjecaj koncentracije CO₂ na kvalitetu zraka u učionici

Mentori: Irena Futivić i Ana Culej

Sažetak: Ugljikov dioksid je produkt sagorijevanja organskog materijala i disanja. U prostorijama škole njegov značaj je velik jer se u zatvorenom prostoru nalazi veliki broj učenika. Koliko će brzo rasti koncentracija CO₂ u učionici ovisi o broju učenika koji borave u učionici te koliko je učionica

bila provjetrena prije ulaska učenika u razred. Koncentracija CO₂ se u zatvorenim prostorima snižava provjetravanjem, ali vrlo često zbog malih prozora i prekratkog odmora učionice se ne provjetravaju dovoljno. Prema radnoj skupini Njemačke komisije za kvalitetu zraka u zatvoreni prostorima određeni su kriteriji za evaluaciju zraka.

- CO₂ < 1000 ppm- higijenski besprijekorno
- CO₂ -1000 do 2000 ppm-higijenski upitno
- CO₂> 2000 ppm - higijenski neprihvatljivo

Kod koncentracije veće od 1000 ppm preporučljivo je provjetravanje, kod vrijednosti iznad 2000 ppm provjetravanje je nužno. Preporuka je spustiti CO₂ ispod 1000 ppm. Porast koncentracije CO₂ smanjuje udio kisika, umanjuje mentalnu sposobnost, te povećava umor, glavobolju, mučninu i vrtoglavicu.

Ciljevi istraživanja su: mjeriti koncentraciju ugljičnog dioksida, temperaturu i vlažnost s pomoću senzora za mjerenje kvalitete zraka. Istražiti promjene promatranih parametara tijekom radnog dana od 1. do 7. sata. Istražiti utječe li broj učenika, oblik nastave i provjetravanje na kvalitetu zraka. Opisati simptome koje imaju učenici prilikom povećanja koncentracije ugljičnog dioksida u zraku.

Ključne riječi: koncentracija CO₂, kvaliteta zraka, učionica

3. TEHNIČKA ŠKOLA KUTINA

Naslov: Čovjek, priroda, knjižnica

Mentor: Gordana Rešicki Degoricija

Učenici: Lara Grgurić, Martina Galović, Matea Djelmo

Sažetak: Tehnička škola Kutina je u međunarodnu obitelj eko škola ušla 2007. godine i nakon 17 godina kontinuiranog ekološkog odgoja svojih učenika bezbroj ekoloških projekata, predavanja, praktičnih i kreativnih radionica, ekoloških filmova i izložaba ponosno nosi svoj dijamantni status 2. Kroz ovo predavanje želimo pokazati kako je prirodni izvor svih ekoloških aktivnosti neke škole njena školska knjižnica. Sam prostor školske knjižnice Tehničke škole Kutina odražava prirodu i nasleđe lokalnog kraja, u knjižnici se radi se na teorijskoj edukativnoj ekologiji stvaranjem ekološkog zelenog knjižničnog fonda, u njoj se osmišljavaju aktivnosti koje potiču aktivno građanstvo i uključivanje u život i rad zajednice (sadnja drveća, vrtlarenja, akcije čišćenja, akcije protiv štetnih projekata na lokalnom nivou), kroz kulturni rad promoviraju se i prezentiraju moslavačka prirodna bogatstva te korištenje naprednih tehnologija za njihovo očuvanje. Poseban naglasak želimo staviti na projekte kojima ekologiju povezujemo s književnim djelima te projekt u nastajanju kojim se protiv klimatskih promjena želimo boriti izgradnjom školskog arboretuma.

Ključne riječi: ekologija, školska knjižnica, klimatske promjene

4. OSNOVNA ŠKOLA ŠESTINE, ZAGREB

Naslov: „Mali, ali veliki eko ratnici“

Mentor: Svjetlana Celinščak

Sažetak: Rad bi prikazao suradnju Ekoškole Šestine s Udrugom Terra Hub na edukaciji generacije mlađih učenika kroz predavanje, kreativne radionice te praktični dio u vanjskom prostoru škole s pokaznim alatima, uređajima, raketnim pećima, solarnim kuhalom, fotonaponom, i drugom zanimljivom tehnologijom. Naglasak edukacije je na klimatskim promjenama i

klimatskom rječniku te pravilnom gospodarenju otpadom i brizi o okolišu. Udruga Terra Hub kroz suradnju s Forumom za sloboda sudjeluje u razvijanju smjernica "Škole za održivu budućnost: smjernice za odgojno-obrazovni sustav u prilagodbi klimatskim promjenama". Suradnja je nastala iz produblivanja ovogodišnjeg školskog projekta „Kima se klima“.

Ključne riječi: klima, promjene, klimatski rječnik, održiva budućnost

5. DJEČJI VRTIĆ SIGET, ZAGREB

Naslov: Klimatske promjene - Kako usrećiti Zemlju

Mentorice: Sandra Helbet Kocijan, Jasna Arko

Sažetak: Znanstvenici već dugi niz godina dokazuju uzročno-posljedične veze ljudskih aktivnosti i sve većih klimatskih promjena i njihovih posljedica. Posljedice klimatskih promjena poput poplave, suše ili topljenja ledenjaka mogu potaknuti potresne aktivnosti jer svojim djelovanjem vrše pritisak na tektonske rasjede i tada dolazi do pomicanja tektonskih ploča, a kao posljedica nastaje potres.

Cilj projekta bio je da djecu na kreativan i pristupačan način naučimo kako se ponašati u izvanrednim situacijama uzrokovanim klimatskim promjenama, također smo primjerima željele naglasiti ozbiljnost situacije na Zemlji. Projekt smo započeli pričom kako je naša Zemlja bila lijepa, sretna i puna zelenila, a onda su se ljudi prestali brinuti o njoj i počeli su je uništavati svojim aktivnostima, pa je Zemlja s vremenom postala tužna, bolesna i ljuta. Kada je Zemlja ljuta nastaju odroni i potresi, kada je tužna Zemlja plače i nastaju poplave, a kada je bolesna dolazi do ekstremno visokih i niskih temperatura. Djecu smo, također, upoznali sa žurnim službama koje nam mogu pomoći u rješavanju nezgoda uzrokovanih klimatskim promjenama. Zajedno smo s djecom osmislili pjesmicu "Nazovi 112" kako bi lakše zapamtili brojeve žurnih službi. Projekt smo završili zaključkom kako nije kasno da našim ekološkim aktivnostima, koje zajedno provodimo, pomognemo Zemlji da ozdravi i opet postane lijepa, sretna i zelena.

Ključne riječi: Ekologija, klimatske promjene, elementarne nepogode.

6. PRIRODOSLOVNA ŠKOLA SPLIT

Naslov: Prirodoslovna škola Split - predstavljanje

Mentorice: Dragana Vručinić, dipl.ing. i Marija Pustak, dipl.ing.

Sažetak: Prirodoslovna škola Split osnovana je još 1992.g., a pod ovim nazivom radi od 2018.g., Nudi razvoj interesa i znanja iz područja prirodoslovlja. Jedina je mješovita škola u Splitu koja omogućuje pohađanje gimnazijskog ili strukovnog smjera. Škola je domaćin Centra izvrsnosti prirodoslovlja od 2018.g. Novo zanimanje – meteorološki tehničar.

Ključne riječi: meteorološki tehničar, klimatske promjene

Zastava Ekoškole na jarbolu Durmax uz 15% Zelenog popusta

Patrinus Digital u suradnji s Udrugom Lijepa Naša za vašu zelenu zastavu ima vrhunsko rješenje – prvoklasni jarbol Durmax visine 6 ili 8 m – i to **uz 15% Zelenog popusta**.

2700+

Istovjetni bijeli jarboli nalaze se ispred Ureda predsjednika Republike Hrvatske, ministarstava, županija, brojnih gradova, općina, fakulteta, škola, dječjih vrtića, državnih tvrtki, vjerskih ustanova, nacionalnih parkova, turističkih zajednica, hotela, kampova, trgovačkih lanaca, benzinskih crpki, muzeja, domova kulture, sportskih objekata, zdravstvenih ustanova, domova za starije i nemoćne osobe, OPG-ova, vatrogasnih društava, stranih veleposlanstava, te uglednih domaćih i inozemnih tvrtki – **njih sveukupno više od 2.700.**

Jarboli za zastave Durmax spoj su napredne švedske tehnologije i višedesetljetnog iskustva ponajboljeg svjetskog proizvođača jarbola. **Elegantni su, lagani i savitljivi. Ne trebaju uzemljenje i ne hrđaju. Izdržljivi su, nezahtjevni za održavanje i dugovječni.**

Neka i vaša zelena zastava zavijori s vrha jarbola Durmax!

Javite se već danas radi dodatnih
informacija
ili zatražite ponudu s 15% Zelenog
popusta.

T: 091 6029 604

durmax@patrinus-digital.hr
www.durmax.hr

Oduševljeni smo kupljenim
jarbolima Durmax.

Posebno nas je osvojila
ljubaznost i profesionalnost
Patrinus Digitala.

Svakome bismo ih rado
preporučili.

Osnovna škola Franjo Hanaman, Drenovci
Marijana Raguž, ravnateljica Ekoškole

Patrinus Digital d.o.o.

Ekskluzivni distributer jarbola Durmax

Mesci 8, HR-10360 Zagreb - Sesvete

www.patrinus-digital.hr

T: +385 (0)91 6029 604

durmax@patrinus-digital.hr

KRATKI PRIKAZ RADA 24. GENERACIJE EKOŠKOLA

TEHNIČKA ŠKOLA POŽEGA

Tehnička škola u Požegi ove školske godine stekla je status međunarodne Ekoškole. Konstituirajuća sjednica Ekoodbora Tehničke škole održana je 12. listopada 2023. godine. Uz brojne nastavnike i učenike škole te tehničko i administrativno osoblje škole, sudjelovali su i predstavnici lokalne zajednice, udruga i tvrtki grada i županije. Vanjski suradnici u Ekoodboru su:

- Požeško–slavonska županija
- Komunalac Požega d.o.o.
- ENERGIESPAR j.d.o.o. Požega
- Šulc d.o.o.
- Društvo energetičara Požega
- Hrvatsko planinarsko društvo "Sokolovac" Požega
- ELPOS d.o.o., Radnovac
- TEKIJA d.o.o.

Seminar o međunarodnom programu Ekoškole pod nazivom „Ekoškole kao način življenja“ održan je 1. prosinca 2023. godine u OŠ Jure Kaštelana u Zagrebu. Na seminaru su sudjelovale koordinatorice u Tehničkoj školi, Požega: Marina Mirković i Antonia Petrović Klaić.

Nabavljeno je 5 setova otpadnih kanti za razdvajanje otpada i postavljeno po cijeloj školi. Eko-patrole učenika zadužene su za kontrolu i praćenje rada na određenoj temi i njenim pojedinim parametrima. Teme ove školske godine bile su: otpad, energija i uređenje okoliša škole. Definirani su predmeti i izvannastavne aktivnosti škole u kojima se povezuje sadržaj programa Ekoškole s njihovim kurikulumom. Učenici su tijekom prosinca 2023. osmišljavali slogan, eko-himnu i eko-kodeks. Najbolje radove potvrdio je Ekoodbor.

Tijekom nastavne godine ekološka grupa (učenici članovi Eko odbora škole) sudjelovali su u 9 radionica.

1. radionica (13.10.2023) Sadnja sukulenata u reciklirane konzerve
2. radionica (24.11.2023) Izrada božićnih ukrasa
3. radionica (29.11.2023) Izrada i ukrašavanje platnenih vrećica povodom Međunarodnog dana borbe protiv plastičnih vrećica
4. radionica (15.12.2023) Izrada božićnih čestitki
5. radionica (24.1.2024.) Bookmark projekt – izrada straničnika od recikliranih stranica knjiga, a s motivima biljnih i životinjskih vrsta Papuka
6. radionica (12.2.2024.) Izrada afričkih maski od recikliranih kartonskih kutija
7. radionica (14.2.2024.) Sadnja paprike
8. radionica (7.3.2024., 11.3.2024.) Izrada košarica od recikliranog papira
9. radionica (12.3.2024.) Sadnja rajčice

SLOGAN: *Reciklirajte smeće, planet se sam spasiti neće!*

EKO HIMNA TEHNIČKE ŠKOLE

*Školsko dvorište naš je zeleni svijet
pa zato pazimo i na najmanji cvijet.*

*Recikliramo otpad svakoga dana
dio je našeg zelenog plana.*

*Solarni paneli energiju nam spremaju
jer na okoliš loš utjecaj nemaju.*

*Ponovno koristimo stvari stare
ako ih ne bacamo, zemlju nam ne kvare.*

*Čuvajmo okoliš, reciklirajmo smeće
naš planet se sam spasiti neće!*

EKO KODEKS TEHNIČKE ŠKOLE

1. Naša škola je dio eko tima jer puno dobrih učenika ima.
2. Zajedno sakupljamo smeće pa ispred škole sadimo cvijeće.
3. Sav smo papir reciklirali do sada, posadili smo i drveće pa imamo hlada.
4. Od starih stvari radimo nove da nam pokraj škole pjevaju sove.
5. Papir je plavo, zeleno je staklo, u našoj školi reciklira svatko.
6. Tu se puno dobrih djela radi da nam okoliš nitko ne zagadi.
7. Naša škola energiju štedi zato i ti brigu povedi!
8. Svatko već u školi zna da su sunce, vjetar i kiša prijatelji tla.

U Tehničkoj školi ove godine održan je prvi Eko projektni dan, važan u koracima postupka stjecanja statusa međunarodne Ekoškole. Održan je na Svjetski dan obnovljivih izvora energije koji se obilježava 26. travnja, na dan černobilske nuklearne katastrofe koja se dogodila 1986. godine.

Na sastanku Eko-odbora škole održan je savjetodavni posjet regionalne koordinatorice programa Ekoškole za Brodsko-posavsku županiju i Požeško-slavonsku županiju, gospođe Ljiljane Vidmar. Tijekom dana održana su brojna predavanja, radionice, izložba koje su uz profesore škole vodili i naši vanjski suradnici: Komunalac Požega d.o.o., Tekija d.o.o. i Šulc d.o.o.

Škola je izradila i postavila pametno solarno stablo, kao i vrtnu hranilicu za ptice. Gospodin Domagoj Šulc kao vanjski partner projekta (tvrtka Šulc d.o.o.) donirao je Tehničkoj školi automatsku meteo postaju sa senzorom za mjerenje kvalitete zraka i potrebnom opremom za montažu i prikupljanje podataka.

Marina Mirković, koordinatorica Ekoškole

DJEČJI VRTIĆ „MASLAČAK“, ZAPREŠIĆ

Dječji vrtić Maslačak odlučio je u pedagoškoj godini 2023./2024. pristupiti međunarodnom programu Eko škola i službeno postati Eko vrtić. Ovim programom željeli smo utjecati na smanjenje otpada te potaknuti odgovorniji odnos prema otpadu i podizanje svijesti o utjecaju otpada na okoliš. U dječjem vrtiću godinama se njegovao i razvijao pozitivan i odgovoran odnos djece i odraslih prema svojoj okolini i prirodi te ekologija i zdravi stilovi života već dugo zauzimaju važno mjesto u kurikulumu ustanove. Upravo smo odnos prema prirodi i okolišu postavili kao novi izazov koji će obogatiti naše načine života.

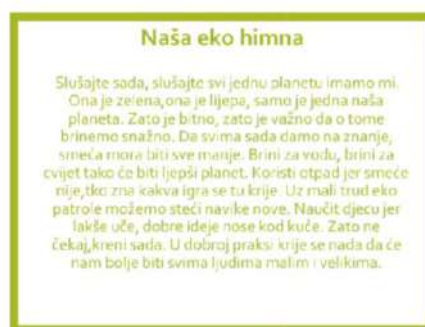
Cilj ovog programa bio je kroz provođenje eko projekta implementirati postavke odgoja i obrazovanja za okoliš u kurikulum vrtića, odnosno u sve segmente odgojno-obrazovnog sustava i svakodnevni život djece, roditelja i zaposlenika.

Programom Eko vrtića željeli smo u rutinu dodati zdrave navike ali i povezati značajke redovnog plana i programa s dodatnim ekološkim aktivnostima. Kurikulum Eko vrtića osmišljen je na temelju programa koji obuhvaća provedbu posebno osmišljene metodologije i smjernica odgoja i obrazovanja za okoliš na razini čitave odgojno-obrazovne ustanove kroz sedam koraka do dobivanja certifikata Eko vrtić. Program je kao integrirani dio kurikuluma vrtića prilagođen predškolskom uzrastu, na djeci razumljiv i primjeren način ponajviše kroz životno-praktične i radne aktivnosti, istraživačke aktivnosti i iskustveno, aktivno učenje.

U realizaciju ovog projekta bio je uključen cijeli kolektiv, svi sudionici života u vrtiću: djeca, odgojitelji, roditelji, administrativno i tehničko osoblje, ali i predstavnici gradske uprave i mjesna poduzeća. Ostvarene su suradnje s gradskom upravom grada Zaprešića i komunalnim poduzećem Zaprešić d.o.o.. Svaka skupina tijekom godine, vodeći se interesima djece, provodila je nekoliko projekata i obilježavala nekoliko značajnih datuma za okoliš i ekologiju koji su bili poticaj za provođenje novih aktivnosti.

Posebna pozornost posvećivala se pitanjima smanjivanja i zbrinjavanja otpada, racionalnog korištenja energije i vode i uređivanju vrtićkog okoliša. Sva ta pitanja zajednički su rješavali svi sudionici života u vrtiću i poduzimali niz praktičnih koraka i aktivnosti s ciljem smanjenog opterećenja okoliša i međusobnog osvješćivanja.

Ustrojen je Eko tim vrtića koji je osmislio poseban logo vrtića, Eko himnu i Eko kodeks.

Uspostavljen je rad i zadaće rada dječje Eko patrole u oba vrtića. Nabavljene su nove posude za odvajanje otpada, svi su usvojili pravilno razvrstavanje otpada. Svi su usvojili pravilno razvrstavanje otpada.

Uređeni su povrtnjaci i cvjetnjaci koje su djeca sa svojim odgojiteljima njegovala cijelu godinu, zasađene su različite sadnice. Najslasnije užine djeci bile su s povrćem iz vlastita vrta, često su ih sami ubrali, pripremali i kušali.

Izrađeno je kompostište i djeca su naučila što je bio otpad.

Postavljeni su edukativni Eko punktovi – kutiće za djecu i roditelje. U sklopu programa internog stručnog usavršavanja u vrtiću je cijelu godinu djelovala refleksivna Eko grupa odgojitelja i stručnih suradnika čiji rad je dokumentiran u obliku akcijskog istraživanja, a odnosio se prvenstveno na podizanje ekološke svijesti i ekološke kulture s ciljem stvaranja društveno odgovornih i osviještenih budućih generacija. Željeli smo djeci pružiti mogućnost kritičkog promatranja i pri tome pronalaziti moguća rješenja i nove načine djelovanja usmjerene na održivi razvoj, te s time uskladiti ponašanje u svakodnevnom životu u vrtiću i u svojoj okolini. Kurikulum se ostvarivao kroz učenje temeljeno na projektima jer takav pristup podržava aktivno, suradničko i situacijsko učenje djeteta. Svaki projekt trebao je završiti nekom idejom, odlukom ili akcijom, jer djeca uče za život, čuvajući svoj okoliš, što je dobar temelj cjeloživotnog učenja. Velik je broj

projekata koje smo uspješno proveli pa bi trebalo i izdvojiti nekoliko njih. U svaki smo uložili puno truda i vremena kako bi ne samo djeca već i mi sami naučili provesti riječi točnije teoriju u djela. Jedan od takvih projekata zove se "Zdrava hrana- izrada smoothija" gdje smo u suradnji sa zdravstvenom voditeljicom u sedam odgojnih skupina pravili smoothije od voća i povrća. Projekt "Pokretom do zdravlja" održavao se u dvorištu objekta Đalski i provodila ga je odgojiteljica sportskog programa Jasna Šarušić. Starija jasljička skupina Jagodice bavila se projektom "Limun- od koštice do stabla" te su tako učili o svojstvima limuna i pratili njegov razvoj nakon što su ga posadili. "Ne budi loš, koristi koš" edukativno je predavanje ekologinja Željke Golub i Ane Matijević koje su u suradnji s gradom održale i radionicu u oba vrtićka objekta. Sudjelovali smo i u humanitarnoj akciji "Plastičnim čepovima do skupih lijekova" koju je provodila Udruga oboljelih od leukemije i limfoma te su za tu svrhu pripremljene kutije za odlaganje čepova i postavljeni plakati s informacijama. U oba objekta sadili smo sadnice drva javora te smo provodili akcije čišćenja vrtićkog okoliša i uređivanja povrtnjaka i cvjetnjaka.

Projekt je završen u lipnju 2024. s ispunjavanjem svih sedam procesnih koraka I dobivanjem certifikata Eko vrtić. Održana je svečanost podizanja zelene zastave. Ovim projektom podigli smo svijest o pitanjima koja utječu na okoliš o kojem svi ovisimo, kao i o radnjama koje možemo poduzeti da ga poboljšamo i održimo. Djeca su stjecala kulturne i građanske kompetencije te razvijala osobne, emocionalne i tjelesne dobrobiti kao što su zdravlje, fizička sigurnost, zdrava prehrana, sigurnost življenja u vlastitom okruženju. Proširila su svoje znanje o zaštiti okoliša i gospodarenju otpadom te su naučeno primjenjivala u svakodnevnom životu. Stekli su vještine korisne u svakodnevnom životu. Projekt će se nastaviti i dalje kao sastavni dio kurikuluma vrtića.

OSNOVNA ŠKOLA ODRA

„Nemojte da budemo Zeleni sami!“

Snimanje eko-spota „Mali zeleni“

Osnovna škola Odra odlučila je napraviti značajan iskorak prema zelenijoj budućnosti. Na tome putu krenula je od višegodišnjeg plana razvoja škole koji uključuje inovativne načine doprinosa zaštiti okoliša, održivi razvoj i razvoj ključnih kompetencija potrebnih za okolišnu održivost. Planom su postavljeni visoki ciljevi koji već pokazuju prve značajne promjene i poboljšanja u školskom i lokalnom okruženju.

Napori škole u ostvarenju misije i vizije dodatno su osnaženi Erasmus + akreditacijom „Zelena škola“ i statusom Ekoškole. Erasmus+ akreditacija omogućava školi pristup međunarodnim edukacijskim programima i financijsku podršku za provođenje inovativnih projekata, dok je status Ekoškole potvrdio angažman škole u promicanju ekološke osviještenosti među učenicima i širom zajednicom.

U školskoj godini 2023./2024. program Ekoškole Odra obuhvatio je teme zbrinjavanja otpada, štednje energije i vode, zaštite biološke raznolikosti, zdravlja, klime te promocije okolišne održivosti. Kurikulum je bio usmjeren na jačanje zelenih inicijativa. Izvannastavne aktivnosti i brojni projekti obuhvatili su edukacije o recikliranju, prikupljanje i recikliranje otpada, sadnju ljekovitog i začinskog bilja, uzgoj namirnica za školsku kuhinju, proizvodnju ekoloških proizvoda, izradu multimedijских sadržaja s ekološkom tematikom, snimanje eko-spota, izradu herbarija, brigu o školskom vrtu i ukrasnim biljkama, izradu različitih rukotvorina od recikliranih materijala, uređenje kompostera, inicijative za sigurnu vožnju biciklom, unapređenje školskog dvorišta za igru, sudjelovanje u ekološkim akcijama te posjete Botaničkom vrtu, Zoološkom

vrtnu, tvrtki „Rimac automobili“ i sličnim mjestima gdje su učenici stjecali znanja o očuvanju ekosustava i održivom razvoju.

Aktivna suradnja s lokalnom zajednicom i šire unaprijedila je ekološke projekte i aktivnosti škole. Učenici su se uključili u akciju prikupljanja plastičnih čepova za Udrugu oboljelih od leukemije i limfoma. Prikupljali su i stare baterije u suradnji s tvrtkom FRIŠ d.o.o. te stari papir u sklopu akcije „Zeleni korak“. U suradnji s udrugom Terra Hub Croatia postali su „Mali, ali veliki eko ratnici“, dok je suradnja sa Šumarskim fakultetom rezultirala izgradnjom hotela za kukce i sadnjom autohtonih biljaka.

Inicijativa škole za zelenu budućnost privukla je pozornost i izvan granica Hrvatske. Ravnatelj španjolske škole CPR Ribera de Aguas Blancas izrazio je želju za bližim upoznavanjem školskih aktivnosti te je posjetio školu kako bi ih upoznao u praksi.

Posjet ravnatelja španjolske škole

Zahvaljujući sveobuhvatnom pristupu, Osnovna škola Odra postaje primjer izvrsnosti u obrazovanju za okoliš, potičući pozitivne promjene i inspirirajući druge da slijede njezin primjer u izgradnji zelene budućnosti.

Više o aktivnostima škole na sljedećim poveznicama:

- <https://padlet.com/ekoskolaodra/eko-kola-odra-suradnja-s-medijima-provedene-i-objavljene-akt-vmco5ry7rux7vh7e>;
- <https://padlet.com/ekoskolaodra/slike-o-provedenim-aktivnostima-d3v5n65mqlrxamen>

mag.prim.educ. Lucija Somek, školska koordinatorica

OSNOVNA ŠKOLA „VIDIKOVAC“, PULA

Osnovna škola Vidikovac pulska je škola u potpunosti okružena zelenilom. Skrivena između parka, livade i borove šume, škola ima ogroman potencijal za osmišljanje sadržaja koje će se implementirati izvan same zgrade, a dugoročno podignuti kvalitetu života i rada u školi.

Početak ove školske godine predali smo zahtjev za stjecanje statusa Ekoškole. Nastavili smo s dugogodišnjim aktivnostima u školskom okolišu i unutar škole kojima se učenicima život u školi približio prirodi te su razvijali svijest o očuvanju i brizi za okoliš.

Ponosni smo na naš vanjski prostor te smo ga ove godine oplemenili sadnjom maslina, borova i mediteranskog bilja.

Nastavili smo aktivnosti u školskom vrtu. Za provođenje navedenih aktivnosti ostvarili smo suradnju s lokalnim obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvom, s komunalnim poduzećem Herculanea Pula te s Upravnim odjelom za društvene djelatnosti, mlade i sport Grada Pule.

EKOKODEKS

- okolišu skrbimo i s ljubavlju ga čuvamo, školarci i djelatnici svi, prijeteži njegovi smo mi.
- Volimo život! Život nam daje čista voda, čisti zrak, zdrava hrana i priroda.
- Izbor naš je planet spasiti.
- Dom da nam zauvijek bude, to težiti.
- Izbacujemo loše navike: plastiku, nemarno trošenje vode, struje i papira, nepotrebnu vožnju automobila.
- Kopamo vrtove, sadimo i njeguemo biljke bez otrovnih tvari.
- Odgovorno razvrstavamo otpad i učimo da to rade svi Zemljini stanovnici.
- Volontiramo i stvari za recikliranje prikupljamo.
- Akcije provodimo, školski prostor i sebe obogaćujemo.
- Cilj je naš: Naučiti u zdravom okolišu zdravo živjeti!

Ovoga proljeća škola je dobila novo, šareno ruho. Veliki zid okrenut školskom vrtu i vanjskim učionicama oslikan je šarenim muralom. Zid je oslikao poznati pulski umjetnik i muralist Vedran Štimac, koji se rado odazvao pozivu da svojim umjetničkim djelom oplemeni izgled škole. Zadani su motivi bili sreća, mir, solidarnost, priroda, ekologija, a ostalo je osmislio Vedran. U svojoj je kreativnoj maniri stvorio jedinstvenu i optimističnu sliku djeteta, koje kao da je izviriло iz neke stare slikovnice, hrabro kroči u život, s torbom na leđima i planetom na dlanu. Vedre boje prirode savršeno su oplemenile školu i uklopile se u zeleni krajolik te poslale jedinstvenu poruku optimizma i ljubavi prema Zemlji i ljudima.

Cilj je naš: Naučiti u zdravom okolišu zdravo živjeti!

OSNOVNA ŠKOLA „VELI VRH“, PULA

**Trebamo eko biti i prirodu
očuvati!**

OŠ Veli Vrh Pula već dugi niz godina realizira brojne aktivnosti iz područja ekologije i zaštite prirode te je normalan slijed bio da se uključi i u program Ekoškole. Stoga se početkom školske godine 2023./2024. prijavila za stjecanje statusa međunarodne Ekoškole.

Nakon detaljne analize i ocjene stanja okoliša Škola se odlučila za aktivnosti u području četiri teme: Otpad, Energija, Voda i Biološka raznolikost, ali i kroz aktivnosti postaviti temelje i za druge teme iz područja rada Ekoškole.

U sklopu teme Veli Vrrrrrrh učenici su se aktivno angažirali u razumijevanju količine proizvedenog otpada te utjecaja pretjerane potrošnje i nemara prema okolišu čime se poboljšala i unaprijedila školska politika postupanja s otpadom. Učenici su učili o 7R konceptu (REFUSE, REDUCE, REUSE, REPAIR, REGIFT, RECOVER, RECYCLE) te ih se poticalo na primjenu ovih načela u svakodnevnom životu. Proveli su niz akcija kao što su sakupljanje plastičnih boca i papira, postavljanje školske kompostane i educiranje o kompostiranju, sakupljanje starog tekstila te izrada krpenjača, platnenih vrećica od starih majica i drugih uporabnih i ukrasnih predmeta od recikliranog otpadnog materijala čime se poticalo učenike na kreativnu prenamjenu odbačenih materijala. Sudjelovali su u likovno-literarnoj radionici na temu onečišćenja mora te radionicama o recikliranju papira i bacanju hrane. Dodatno su snimili radijsku emisiju o bacanju hrane i okolišu škole, te su osmislili i uvježbali igrokaz na čakavštini o odvajanju i recikliranju otpada. Također, su kreirali video materijale za promociju održivosti i očuvanja okoliša. Osim toga, posjetili su reciklažno dvorište komunalnog poduzeća uz edukaciju o reciklaži, proveli akciju sakupljanja nekorištenog školskog pribora nakon koje su donirali isti. Redovito su čistili školsko dvorište kao timski angažman svih razreda škole.

Aktivnosti usmjerene na podizanje svijesti o važnosti ekosustava provodile su se kroz temu "Bioraznolikost našeg Vrha". Kroz praktične zadatke poput mjerenja biljnog pokrova, čišćenja šuma i sadnje autohtonog bilja, učenici su razvijali odgovornost za očuvanje okoliša. Dodatno, sudjelovali su u izradi prirodnih insekticida, lovki za insekte, kućica za ptice, hotela za kukce te "bombica" divljeg cvijeća za promicanje biološke raznolikosti. Aktivnosti su provedene u suradnji s lokalnom zajednicom i komunalnim poduzećem te su učenici i učitelji zajedno sudjelovali u brizi za biljni fond školskog dvorišta.

Tema "Voda (s)Vrha" fokusirala se na podizanje svijesti o važnosti zaštite vodnih resursa i odgovornom gospodarenju vodom među učenicima. Kroz različite aktivnosti poput edukacije o potrošnji vode, štednji vode i globalnom nedostatku pitke vode, učenici su razvijali svijest o svojem utjecaju na vodne resurse. Također, kontinuirano su pratili kvalitetu vode na lokalnim postajama, izrađivali ekološki prihvatljive sapune i priručne pročišćivače vode te sudjelovali u aktivnostima poput obilježavanja Svjetskog dana voda i Svjetskog meteorološkog dana. Briga o štednji vode u školi uključivala je praktične mjere poput kontrole ispravnosti vodovodne opreme te praćenje potrošnje vode u školi.

Četvrta tema koja se provodila u školskoj godini 2023./2024. "Energija - jučer, danas, sutra" temeljila se na edukaciju učenika o racionalnom korištenju prirodnih resursa i važnosti energije u svakodnevnom životu. Kroz niz aktivnosti, učenici su učili o različitim izvorima energije, njihovom utjecaju na okoliš te o prednostima obnovljivih izvora energije. Implementacija solarnih panela na krovu škole omogućila je praktično iskustvo u uštedi energije, dok su radionice o ekološkom otisku škole i učenika dodatno produbili njihovo razumijevanje održivog razvoja. Briga o štednji energije u školi provodila se kroz svakodnevne prakse kao što su kontrola termostata na radiatorima, kontrola prozora tijekom razdoblja grijanja i hlađenja te rasvjete u prostorijama. Ova inicijativa potaknula je učenike na aktivno sudjelovanje i razvoj odgovornih stavova prema budućnosti energije i održivom razvoju.

Ukratko, učenici su kroz različite aktivnosti aktivno promovirali svijest o održivosti i ekološkoj odgovornosti u školskoj zajednici.

Tijekom školske godine organiziran je integrirani dan u obliku radioničke nastave, kada su svi nastavni predmeti bili podređeni temi Ekologija. Rezultati integriranog dana i rezultati cjelogodišnjeg rada provedenog u sklopu programa i plana djelovanja Ekoškole prezentirani su u obliku projektnog dana, tj. dana Ekoškole, na koji su pozvani lokalni mediji i roditelji.

Nositelji svih navedenih aktivnosti bili su kako učenici tako i njihovi učitelji, potičući djecu da preuzmu aktivnu ulogu u očuvanju i odgovornom korištenju prirodnih resursa, što doprinosi održivosti i ekološkoj osviještenosti u školskoj i lokalnoj zajednici.

Tina Grgorić Kalogjera, šk. koordinatorica programa Ekoškole

OSNOVNA ŠKOLA BRDA, SPLIT

Ove je školske godine naša škola pokrenula je prijavu za ostvarivanje statusa međunarodne Ekoškole. Usvojen je program rada odabrane Ekoteme „Otpad“ čiji su ciljevi: razvijanje svijesti učenika o važnosti pravilnog odvajanja otpada, recikliranja i prenamjene, poticanje učenika, djelatnika škole i članova lokalne zajednice na odgovorno odlaganje otpada, razvijanje svijesti o prenamjeni otpadnih materijala u ukrasne i uporabne predmete te poticanje odgovornosti, ideja, kreativnosti i poduzetništva.

Proveden je natječaj za logo, himnu i stihove za Ekokodeks. Odabrani su stihovi za Ekokodeks:

*Čuvamo prirodu, složno radimo,
Zelenu budućnost za Zemlju gradimo!
Slijedite naš put, zajedno smo jači,
Brigom o prirodi, sreću ćemo naći!*

Tijekom cijele školske godine mogli smo vidjeti članove Ekopatrole, učenike 4.b, u prepoznatljivim zelenim majicama, kako odgovorno i savjesno obavljaju svoje zadatke: od zapisivanja početnog stanja okoliša, vaganja starih baterija, do pregleda dvorišta tijekom velikog odmora i nakon njega.

U školi djeluje Učenička zadruga „Mendula“ u sklopu koje se provode razne aktivnosti na polju ekologije i održivosti. Uspostavljena je uspješna suradnja s Udrugom Sunce, Splitskim skautskim zborom, Splitskim Crvenim križem, Gradskim kotarom Brda, poduzećima Parkovi i nasadi d.o.o., Čistoća d.o.o., JU More i krš, Institutom za oceanografiju i ribarstvo i Prirodoslovno-matematičkim fakultetom u Splitu. Prošle školske godine sudjelovali smo u Zelenoj dječjoj transverzali te projektu „Junaci splitskih ulica“ u suradnji sa Splitskim skautskim zborom, zatim programima CIMAJ i RAST CI SDŽ te projektu „Na putu do smanjenja rizika od katastrofa“. Također smo sudjelovali u brojnim akcijama među kojima su 11. Zelena čistka u Žrnovnici i 36. akcija Boranka.

I ove godine dio smo akcije “Plastičnim čepovima do skupih lijekova” koju organizira Udruga oboljelih od leukemije i limfoma Hrvatske (UOLL). Također, kontinuirano prikupljamo papir i stare baterije. Projektni dan pod nazivom “Otpad nije smeće” održan je 14. ožujka 2024. godine. Ovaj događaj bio je usmjeren na podizanje svijesti o važnosti pravilnog zbrinjavanja otpada, s posebnim naglaskom na električni i elektronički otpad (EE otpad).

U provedbi Projektnog dana sudjelovali su svi učenici naše škole od 1. do 8. razreda. Održano je ukupno 20 radionica na temu “Otpad nije smeće!” kroz koje su učenici naučili kako pravilno razvrstavati otpad te kako recikliranje doprinosi smanjenju ekološkog otiska. Učiteljice su potaknule učenike da otpad pretvore u ukrasne ili uporabne predmete, čime se promiče koncept cirkularne ekonomije.

U suradnji s Gradskim kotarom Brda i tvrtkom Tehnomobil iz Splita, škola je organizirala akciju prikupljanja EE otpada. Ova inicijativa, koja je doprinijela očuvanju okoliša, potaknula je svijest o važnosti pravilnog zbrinjavanja otpada. Zahvaljujući zajedničkim snagama, uspjeli smo zbrinuti oko 100 kg električnog i elektroničkog otpada. Također smo sudjelovali u ovogodišnjoj Digitalnoj čistki tijekom koje smo očistili 674,42 GB digitalnog otpada te time smanjili emisiju CO₂ za 168 kg godišnje. Prijavili smo podatak o očišćenom digitalnom otpadu koordinatoru akcije, Udruzi Žmergo iz Opatije, te globalnom koordinatoru, organizaciji *Let's do it World!*

Nakon uspješne akcije prikupljanja EE otpada, učenici sedmih i osmih razreda prisustvovali su predavanju na temu “Čisto podzemlje”. Predavanje, koje se održalo u atriju škole, organizirala je volonterska speleološka inicijativa pod istim nazivom.

Također smo se uključili u kampanju „Svjetski dani akcije“ s ciljem borbe protiv plastike i klimatskih promjena. U okviru ovogodišnje teme Dana planeta Zemlje, „Planet protiv plastike“, u školi su provedene različite ekoaktivnosti.

Dana 4. svibnja 2024. organizirali smo **akciju čišćenja plaže Stinice** u suradnji s Gradskim kotarom Brda i Pomorsko športsko ribolovnom udrugom Stinice. U akciji je sudjelovalo gotovo 80 učenika OŠ Brda (4.-8. r.), ravnateljica Katarina Zelić, učiteljice članice Ekoodbora te brojni roditelji i volonteri Udruge. Akcija je bila dar našem Gradu povodom Sudamje i dio je kampanje „Svjetski dani akcije“ Zaklade za odgoj i obrazovanje za okoliš (FEE), s ciljem borbe protiv klimatskih promjena: **#MyActionsMatter# GlobalActionDays #GreeningEducation**. Vijest o našoj čistki objavljena je na brojnim portalima i društvenim mrežama.

Ponosni smo što smo našom akcijom pomogli očuvanju okoliša za dobrobit našeg Grada i planeta Zemlje.

Na „Susretu međunarodnih Ekoškola Republike Hrvatske“, održanom 7. lipnja 2024. u OŠ Donji Kraljevec u Međimurju, dobili smo certifikat i zastavu Ekoškole te službeno postali međunarodna Ekoškola 24. generacije.

Zastava, koja se vijori ispred naše škole, podsjetnik je za sve buduće generacije na trud koji smo uložili i na obvezu za daljnje postupanje u očuvanju našeg okoliša i našeg „jedinog“ doma, planeta Zemlje.

školska koordinatorica Danijela Radić, prof. učitelj savjetnik

OSNOVNA ŠKOLA BLATO

Osnovna škola Blato se školske godine 2023./2024. pridružila prestižnom programu međunarodnih Ekoškola za prvo stjecanje statusa što nam je bio jedan od ciljeva postavljenih unutar Erasmus+ projekta „Bolja škola za bolje sutra“. Naša škola odlučila je učiniti značajan iskorak prema zelenijoj budućnosti, educirajući učenike o važnosti očuvanja okoliša i održivom načinu života. Godišnja tema na koju smo se fokusirali je bila gospodarenje otpadom. Predstavljamo vam neke od glavnih aktivnosti provedene prema našem Planu djelovanja.

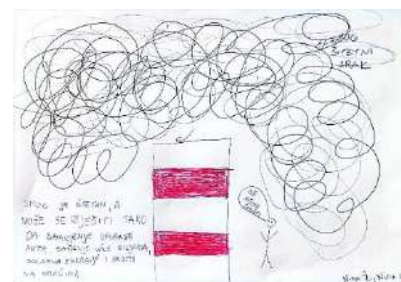
1. Sakupljanje papirnatoг otpada i recikliranje papira

Učenici su aktivno sudjelovali u redovitom sakupljanju papirnatoг otpada. Komunalno društvo Eko d.o.o. donijelo nam je kartonske kutije koje smo postavili u svim učionicama. Nakon što su se napunile, predali smo ih na reciklažu. Škola je sudjelovala u nacionalnoj akciji "Zeleni korak" Reoma grupe i DM-a, usmjerenoj na sakupljanje starog papira. Učenici su prikupili značajne količine starog papira iz svojih domova. Ekopatrola i izvannastavna sekcija Ekologija su razvrstavali papir te su u suradnji s tvrtkom Blato 1902 d.d. i Eko d.o.o. papir poslali na daljnju reciklažu. Aktivnost je podigla svijest o pravilnom razvrstavanju otpada kroz edukacije i predavanja unutar razreda.

2. Školska kampanja „Manje otpada, više recikliranja“

Kampanja je uključivala izradu edukativnih plakata, predavanja i kreativne radionice. Posebnu pažnju smo posvetili smanjenju biootpada u blagovaonici, gdje smo postavili odvojene kante za papir, biootpad i plastiku. Učenici su na satovima Prirode i Biologije učili o putu od polja do stola, razgradnji biootpada i povezanim ekološkim problemima.

3. Ekološka večer

Organizirali smo projektni dan „Ekološka večer“ na kojoj su učenici prezentirali svoje projekte vezane uz zaštitu okoliša. Kroz društvene mreže, pozvali smo učenike i roditelje da doniraju odjeću za razmjenu. Program je uključivao različite radionice, poput izrade ekoloških tableta za posuđe i ukrašavanja platnenih vrećica. Ova večer je bila iznimno uspješna, potaknuvši sudionike na korištenje ekološki prihvatljivih proizvoda i smanjenje tekstilnog otpada.

4. Terenska nastava na izvorište Studenac

Povodom Svjetskog dana voda, učenici su obišli izvorište Studenac te od stručnog vodstva blatskog Vodovoda naučili o procesima prikupljanja, pročišćavanja i distribucije pitke vode. Kroz korelaciju predmeta Geografija i Prirodoslovlje, učenici su se upoznali s geografskim obilježjima Blatskog polja, a tijekom šetnje pri povratku u školu, fotografirali smo lokalne proljetnice za školski herbarij, slikali te prijavili zagađena područja komunalnoj službi za čistoću.

5. Postavljanje unutarnjeg školskog vrta i pripreme za stvaranje vanjskog školskog vrta

U unutarnjem prostoru škole postavili smo školski vrt u lončanicama kojem smo posadili razne vrste začinskog i ljekovitog bilja. Kroz održavanje vrta, učenici su učili o održivom uzgoju biljaka, važnosti zelene površine i ekološkoj osviještenosti. Učenička zadruga "Konoba" osigurala je zemljište za školski vrt u Blatskom polju. Ova ekspanzija omogućuje uzgoj većeg broja biljaka i širi spektar aktivnosti za učenike. Na ovom zemljištu planiramo sadnju povrća i voća, čime ćemo dodatno obogatiti edukativni program i proizvodnju zdrave hrane koju možemo koristiti u vlastitoj blagovaonici. Članovi učeničke zadruge posjetili su PŠ Vrsine i njihovu zadrugu kako bi se upoznali s metodama održavanja i koristima školskog vrta. Tijekom posjeta, učenici su sudjelovali u radionicama i razmjenjivali iskustva s domaćinima. Naučili su o različitim tehnikama uzgoja, zaštiti bilja od štetnika i optimalnom korištenju prostora za što se nadamo da ćemo što prije moći iskoristiti u vlastitom vrtu. Suradnjom ne samo da smo obogatili naše iskustvo, već smo i uspostavili temelje za buduću suradnju i zajedničke projekte između naših zadruga.

6. eTwinning Projekt „Bolja Škola za Bolje Sutra“

Škola je sudjelovala u eTwinning projektu „Bolja škola za bolje sutra“, na engleskom jeziku, usmjerenom na podizanje svijesti o ekološkom obrazovanju. Projekt je uključivao suradnju s drugim školama iz Hrvatske, Turske, Rumunjske i Slovačke u sklopu kojeg su učenici proveli SWOT analizu škole, izradili edukativne igre s ekološkom tematikom te istraživali studije slučaja različitih tvrtki i njihovog utjecaja na okoliš.

7. Čišćenje plaže Izmeta

Učenici su sudjelovali u akciji čišćenja plaže Izmeta u organizaciji TZO Blato, koja ima svoj odgojni cilj stvaranja svijesti o brizi za okoliš. Prikupljeni i odvojeni otpad smo sakupljali u vrećama, a koje su, po završetku akcije, djelatnici Eko d.o.o. prikupili i zbrinuli.

Sudjelovanjem u programu Ekoškola nismo dobili samo priliku za zajednički rad i druženje, već i priliku za razvijanje odgovorne ekološke svijesti unutar školske zajednice. Hvala svim sudionicima na trudu i entuzijazmu, jer samo zajedno možemo postići mnogo za čisti i ljepši okoliš.

Kristina Sardelić, šk. koordinatorka

**4. GENERACIJA EKOŠKOLA
PLATINASTI STATUS
2004.-2024.**

Druga srednja škola Beli Manastir – platinasti status Ekoškole

Druga srednja škola Beli Manastir je postala članicom međunarodnog programa Ekoškola 2003. godine. Vrlo smo ponosni što smo član tako velike, i bitne zajednice, te što potičemo naše učenike da razvijaju pozitivne navike i žive u što većem skladu s prirodom. Smatramo da je u današnje vrijeme to izuzetno važno. Svi mi vidimo da nas tempo današnjeg života odvlači u nekom drugom smjeru, da učenici, ali i odrasli sve više „ovise” o raznim elektroničkim uređajima, te da nam svima ponekad treba predah. Mislimo da je to smisao Eko škole, da učenike osvijestimo o važnosti svega što nas okružuje, da ih podsjetimo na ono što je zaista važno, a to je svaka živa jedinka i svaka biljka, svaka kap vode, svaki stari običaj, te da je svaki naš korak, bilo u pozitivnom ili negativnom smjeru, neki otisak koji ostavljamo svima onima koji dolaze nakon nas.

Naši učenici trogodišnjih zanimanja (kuhar, konobar, mesar, frizer i kozmetičar), te četverogodišnjih zanimanja (upravni referent, hotelijersko-turistički tehničar, te veterinarski tehničar) rado iz godine u godinu sudjeluju u raznim aktivnostima i radionicama Ekoškole, te stvaraju ne samo uspomene za cijeli život, nego i neke nove, pozitivne navike.

Ekološke teme se protežu, ne samo u sklopu Ekoškole, već i kao važna međupredmetna tema, te većina nastavnika daje i svoj doprinos, te pomažu učenicima svojim vlastitim primjerom. Tako na primjer, imamo *Second Hand Shop* u našoj školi, gdje učenici/profesori mogu odjeću koju više ne žele/ne nose, staviti na raspolaganje drugima. U zbornici imamo podsjetnik za obostrano i štedljivo korištenje papira. Imamo i školsku zadrugu, gdje naši kuhari uče o važnosti svih dijelova namirnica, kako bi otpad bio minimalan, te

nama profesorima i učenicima spravljaaju fine slastice. Imali smo Zelene čistke, te Eko projektne dane gdje smo izrađivali razne predmete od plastike i imali razne tematske radionice. Pravili smo hotel za kukce, hranilice za ptice, bojali kante, uređivali kaljeve cvijeća u našoj školi... Sudjelovali smo u raznim akcijama grada, te su naši učenici pomogli u čišćenju Šećeranskog jezera.

No da ne duljimo, voljeli bismo podijeliti svašta što smo radili s Vama. Pogledajte neke naše drage i lijepe uspomene.

Majda Svetličić Batinić, koordinatorica Ekoškole

20 godina Ekoškole Vukomerec (2004. – 2024.) Osnovna škola „Vukomerec“, Zagreb

Što ne može čovjek, mogu ljudi!

Osnovna škola „Vukomerec“ nalazi se na istoku grada Zagreba. Ova godina za nas je posebna: obilježavamo 50 godišnjicu škole a ove godine nakon 20 godina od uključivanja u program međunarodnih Ekoškola i uspješnog provođenja programa dobili smo i platinasti certifikat – najviši status .

Što smo radili ovih 20 godina?

Glavni cilj bio je izgradnja svijesti naših učenika, a preko njih i njihovih obitelji i cijelog naselja o potrebi očuvanja okoliša, održivom razvoju, zbrinjavanju otpada, racionalnom korištenju vode i problemu njenog onečišćenja te potrebi štednje energije.

Prvih petnaestak godina našeg rada obilježile su izuzetno uspješne akcije prikupljanja starog papira, koje smo provodili 3-4 puta godišnje sve do 2018. godine u suradnji s Unija papirom. Iako smo više puta bili među najuspješnijim zagrebačkim školama sudionicama ovog projekta po godišnjoj količini prikupljenog papira, većim uspjehom smatramo uključivanje stanovnika naselja u projekt. Često su nam prilazili i sugrađani koji nemaju djecu u školi da bi se raspitali kada će biti sljedeća akcija skupljanja starog papira, jer ga, eto, imaju već puno prikupljenog doma.

Kad se osvrnemo na naših 20 godina kao Ekoškole, vidimo da ih je najviše obilježila tema zbrinjavanja otpada: osim prikupljanja starog papira, prikupljamo i korištene baterije u suradnji sa tvrtkom Friš d.o.o. iz Križevaca, a od 2017.godine u suradnji s Udrugom Humana Nova održali smo nekoliko akcija prikupljanja rabljenog tekstita i sudjelovali u Europskom tjednu smanjenja otpada. Kao rezultat te suradnje stalno je postavljen kontejner za tekstil Humane Nove u školskom dvorištu koji koriste stanovnici naselja, što je posebno važno otkad su slični kontejneri Čistoće nestali sa zagrebačkih ulica.

U više navrata sudjelovali smo prikupljanjem plastičnih čepova u humanitarnoj akciji „Plastičnim čepovima do skupih lijekova“.

Recikliranje i ponovna upotreba su česti i u radu školske zadruge „Žir“, pa smo tako na državnom natjecanju 2012. godine predstavili mini - platenik načinjen od plastičnih boca, a njegovu veliku inačicu iste smo godine napravili u sklopu projektnog dana. Izrađivali smo torbe od starih traperica, ogrlice od recikliranog papira, tkali torbice za mobitele i jastučiće od pamučnih majica, promovirali povrat i recikliranje izradom novčanika od Tetra pak ambalaže u okviru projekta Eko-paket.

Nastojali smo oživjeti i uljepšati svoju školu izradom okomitog vrha izrađenog od starih paleta, a posude za biljke izradili smo od plastičnih boca. U neke smo posadili ukrasno bilje, a za okomiti vrt u blagovaonici uzgajali smo začinsko bilje. Uređujemo školsko dvorište i unutrašnjost škole sadnjom ukrasnog bilja.

Višegodišnji projekt, koji nam je prirastao srcu, „A što ptice jedu zimi?“ obuhvaća izradu hranilica za ptice, najčešće od plastičnih boca, te punjenje hranilica tijekom jesenskih i zimskih mjeseci kao i u rano proljeće.

Istodobno učenici bilježe koje se vrste ptica i s kojom učestalošću pojavljuju na našim hranilicama pa tako uče i o pticama stanaricama u naseljima i našoj odgovornosti prema njima jer smo promijenili njihova staništa i iskorjenjujemo biljke čijim su se sjemenkama prehranjivale zimi.

Zanemareni i neiskorišteni mali vrt unutar škole pretvorili smo u učionicu Prirode i Biologije sadnjom biljaka prizemnog sloja šume, za koji su izrađene i plastificirane kartice s imenima biljaka, kao i plakat s QR kodovima koji vode do internetskih stranica s podacima o biljkama. U tijeku je i izrada školske poučne staze.

Uz to redovito organiziramo u školi obilježavanje Dana kruha – dana zahvalnosti za plodove Zemlje, a često smo sudjelovali i na državnoj smotri predstavljajući školu kruhom od žira iz školskog dvorišta ili raznim jelima i sokom od koprive.

Važni datumi školske godine postali su Dan kravate, Svjetski dan zaštite životinja, Međunarodni dan močvara, Svjetski dan šuma i Svjetski dan voda, Međunarodni dan bioraznolikosti i druge datume od ekološkog interesa. Sudjelovali smo na Eko kvizu „Lijepa naša“, a posebno bilježimo osvojeno treće i peto mjesto na tom natjecanju Ekoškola.

Tijekom godina u školi su održavana brojna predavanja i radionice, ili su naši učenici obilazili institucije i sudjelovali u projektima Hrvatskog šumarskog instituta, Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, Hrvatskog hidrometeorološkog zavoda, posjećivali Pročistač otpadnih voda, Botanički vrt u Zagrebu i sl. Više godina sudjelovali smo na Zagrebačkom energetsom tjednu.

U školi smo veliku brigu posvetili i zdravoj prehrani, od sudjelovanja u projektu popularizacije ekološki uzgojene hrane kod školske i predškolske djece „Imam pravo jesti zdravo!“ koji je organizirao Ekološki institut Ecologica u suradnji s Udrugom ekoloških poljoprivrednih proizvođača Hrvatske. Projekt se provodio uz pomoć njemačke zaklade za zaštitu okoliša DSU u suradnji s FiBL-om. Projekt „Tjedan školskog doručka“ proveden je u suradnji s Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo.

U suradnji sa školom Gömü Ortaokulu iz Emirdağa u Turskoj proveden je eTwinning projekt „Eat what you grow“ koji se sastojao od uzgoja vlastitog voća i povrća, brige o njemu te korištenja uzgojenog u školskoj prehrani.

Također su naši prvašići bili sudionici Školskog mednog dana, godinama obilježavamo Dan jabuka a sve to je dovelo do uvođenja zdravijih namirnica u prehranu, u čemu veliku ulogu ima osoblje naše školske kuhinje.

Posebno mjesto u životu naše škole zauzima Projektni dan koji se održava na Dan planeta Zemlje. To je dan najživljih ekoloških aktivnosti u školi, ali nije jedini dan posvećen brizi za okoliš.

Tijekom ovih dvadeset godina briga za okoliš postala je naša svakodnevica. Nadamo se da svojim aktivnostima uspijevamo brigu o okolišu usaditi u srca i umove generacija naših učenika, njihovih obitelji, djelatnika naše škole i tako bar malo doprinijeti očuvaju Zemlje za naše potomke.

Ekokoordinatorice: Marija Sandrić i Vesna Vukojević

VI. osnovna škola Varaždin

Od početka osnutka same škole, Šesta je bila uključena oko brige okoliša i čuvanja samog okoliša. Uključivanje 2004. godine u projekt Ekoškole preko udruge Lijepa naše pojačalo je naš ekološki „apetit“ za očuvanjem okoliša ne samo u našoj školi već na području grada Varaždina. Slike koje se nalaze u nastavku pokazuje aktivno i angažirano djelovanje učenika, učitelja i stručne službe same škole oko brige za sam okoliš.

Školska godina 2001./2002. – prijava u udrugu „Lijepa naša“ – Eko škola

Školska godina 2003./2004. – Šesta je okružena drvećem

Sjajni rezultati na eko kvizu koje promovira „Lijepa naša“

Najbolji OŠ Novi Marof i vrtlari

24.4.2004. – Šesta dobiva prvu Zelenu eko zastavu i priznati status.

Zadovoljstvo ekoprojektima hrvatskih škola

Brončani status koji smo dobili 2010. godine pojačao je našu želju da „zelena misao“ bude i ostane cilj svih učenika i učitelja koji aktivno sudjeluju u ekološkom očuvanju. Bitna je bila 2012. godina kada smo zadobili srebrni status Ekoškole.

Zlatni status je bio nagrađen 2014. godine kada je škola bila u znaku slavlja.

Školska godina 2013. / 2014. – Zlatni sjaj Zelene zastave! "Naša škola nije ista, već godinama eko blista!"

- Nastavljamo s projektom „Za manje otpada“ (Litter less campign „) u suradnji s tvrtkom Wrigley i Udrugom „Lijepa naša“. Posađeno još jedno stablo javora.
- ENO Tree planting day- „Gdje god nađeš zgodno mjesto ti drvo posadi“
- Projekt Sv. Franjo Asiški- i moj „eko“ svetac (razvijanje ekološke svijesti u svjetlu katoličke vjere)
- Snimanje spota „Zelena nit“ - pravo djece na čist i zdrav okoliš

EKOLOGIJA Priznanje VI. OŠ Zelena zastava zlatnog statusa

U dvorištu škole učenici i učitelji proslavili su protekli tjedan dobiva svoje zelene zastave sa zlatnim statusom. Time su dokazali da je desetogodišnji rad na ekološkom osvjetnjenju uređeno plodan. Potrebno je učenicke redovito poučavati da žive u skladu s prirodom. To ne znači samo da trebaju razvrstavati otpad već i da postanu svjesni da od prirode žive i da joj treba nešto vratiti – rekao je Mario Stančić, ravnatelj škole. Dodao je da su održavali čisti mir događanja kako bi osjetniji osjetili važnost čistog okoliša. Među proslavljenima bila su i dva učitelja.

Dijamantni status je osvojen predanim radom 2018. godine, gdje se potvrdilo 14 godina aktivnog, brižnog i ekološkog očuvanja Ekoškole.

Dijamantni status nije mala stvar! Radili smo predano, s ljubavlju i u skladu s našim eko kodeksom: ČUVAJMO BOJE I ZVUKOVE PRIRODE!

- Dan kućnih ljubimaca i Sportski dan - na temu europskog projekta City Walk koji provodi Grad Varaždin
- Drvena racionica - klupe od starih paleta
- Zdravi tjedan- uspješno proveden 6. godinu zaredom
- Sunceketni VI. osnovne škole Varaždin za 22. međunarodnu blježbu cvijeća
- Posjet učenika petih razreda Socijalnoj samoposluzi „Kruh sv. Antuna“ u Varaždinu
- Šestaši obilježili dane kruha posjetom Caritasu Varaždinske biskupije
- Planinarski izlet na planinu Učku
- Eko dan 2017.- Asiški siromah (ozonske rupe)
- Eko grupa VI. OŠ Varaždin pomaže Udruzi oboljelih od leukemije i limfoma (UOJLL)
- Dječji forumi obilježili Dan planeta Zemlje (Brže, više, čišće)

Sav trud je bio nagrađen 2024. godine za 20 godina provedbe aktivne i uspješne eko škole. Šesta je postala platinasta Ekoškola.

Rogulja Tomislav, mag. theol. i Maja Kragulj, učiteljica razredne nastave

PRILOZI EKOVRTIĆA

Mali ekolozi u akciji - čuvari prirode

Dječji vrtić „Cvrčak“, Knin - Područni odjel „Sunce“, Biskupija

Ciljevi ovog projekta su poticati pozitivnu interakciju s prirodnim okruženjem kao važnim dijelom zdravog razvoja te potaknuti kod djece svijest o problemu onečišćenja okoliša te im pokazati kako i oni malim korakom mogu učiniti velike stvari. Vrtić je mjesto za prve spoznaje kako prirodno okruženje utječe na naše zdravlje i zdraviji način života. Istražujući dječje interese, znanja i promišljanja odgojna skupina „Sunce“ nastavlja s akcijama uređenja dvorišta, voćnjaka, povrtnjaka i cvijetnjaka kroz projektnu realizaciju „Mali ekolozi u akciji – čuvari prirode“.

Kompetencije koje su se razvijale kroz projekt:

- aktivno istražuje i uči o svemu što ga okružuje
- usvaja znanja o zaštiti okoliša i odgovorno se ponaša prema okolišu
- primjenjuje usvojena znanja u svakodnevnom životu

Očekivani ishodi učenja:

- uočava, zanima se i istražuje
- sposobno je samostalno učiti, izražavati se i stvarati
- radi u timu i surađuje(zauzima se za sebe, poštuje i uvažava mišljenje drugih)
- nove spoznaje dijeli s drugima
- odgovorno se ponaša prema okolišu, pronalazi rješenja u određenoj situaciji
- pravilno razvrstava otpad i koristi ga u nove svrhe (reciklira)
- sudjeluje u postupku kompostiranja.

Življenje kroz ekologiju pružilo nam je mogućnost učenja o prirodi, zaštiti biljnog i životinjskog svijeta, da izgradimo pozitivan stav prema okolišu i navike koje su u suglasju s istim. Živimo u prekrasnom seoskom kraju, netaknute, bogate prirode i stoga je njena budućnost u našim rukama. Djeci smo svo vrijeme bili model jer dijete uči ono što doživljava. Tijekom cijele godine prateći eko kalendar provodili smo eko aktivnosti. Provedba aktivnosti pokazala se uspješnom na svim razinama dječjeg razvoja, suradnje s roditeljima i društvenom zajednicom: „Žene Kosovske doline“, „Zakladom Kajo Dadić“, „Općinom Biskupija“ i „Eko udrugom Krka“. Raznim aktivnostima uredili smo naše dvorište. Kreirajući vrtičko okruženje koje djetetu pruža situacije aktivnog sudjelovanja u ekološkim akcijama, djeca postaju pravi mali čuvari prirode te promotori pozitivnih ekoloških poruka u svojoj užoj i široj okolini.

Mentori: Snježana Sirić, Anđelka Petović

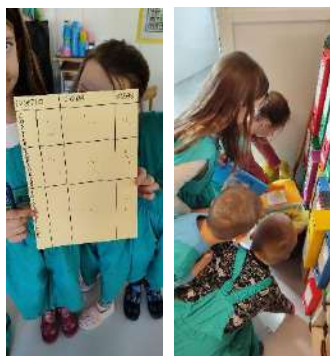
Odgojna skupina: Mješovita odgojna skupina „Sunce“ Biskupija

Ekopatrola Dječji vrtić „Naša radost“, Pregrada

Dijete se od najranije dobi uči odgovornom i savjesnom ponašanju za očuvanje prirode. Na taj način djeca uče kako se aktivno i pozitivno odnositi prema očuvanju okoliša i prirode, čime se promiče svijest o važnosti prirode za naš život. Djeca kod kojih se razvija ovakva svijest opažaju i proučavaju što se sve događa u njihovoj neposrednoj okolini te razgovaraju o tome kako oni mogu utjecati na očuvanje okoliša.

Nastojeći podržati razvoj ekološke svijesti kod djece, u našem je vrtiću, u starijim vrtičkim skupinama, osnovana je ekopatrola koju čine skupina djece, odgojiteljica i spremačice. Zadatak je ekopatrole povremeno (2-3 puta tjedno) obilaziti sve odgojne-obrazovne skupine i prostore u vrtiću za koje su zaduženi i pratiti koriste li se racionalno svi resursi (struja, voda) te odlaže li se i sortira pravilno otpad.

Ekopatrola kontrolira potrošnju vode, papira, upozoravaju na potrebu gašenja svjetla kad ono nije potrebno, vode brigu o primjerenom odlaganju i razvrstavanju otpada, čistoći okoliša, a imaju i zadatak educirati mlađu djecu o važnosti očuvanja prirode i razvoju ekološke svijesti. Šetajući okruženjem vrtića i gradom, sva djeca uočavaju i komentiraju spremnike za otpad, uočavaju smeće i usmjeravaju pažnju djeci koja su u ekopatrolu da to pokaže (ako to sami nisu uočili). Kroz ove su aktivnosti djeca razvijala ekološku svijest i odgovornost, usvojila su nova znanja o pravilnom odlaganju i razvrstavanju otpada, štednji resursa te su razvijala osobne kompetencije za aktivno djelovanje u okruženju u kojem žive.

Suzana Jazbec, koordinatorica programa Ekoškole

Planet Zemlja u našim je rukama Dječji vrtić „Ciciban“, Velika Gorica

Predškolska dob idealna je za usvajanje ekološkog stila življenja, razvijanje ekološke svijesti, a time i senzibiliteta za očuvanje našeg planeta Zemlje. U okviru odgojno-obrazovnog procesa te modelom osobnog ekološkog ponašanja odgojitelja, odgojitelji imaju snažan utjecaj na osvješćivanje ekološkog stila življenja kao jedinog održivog načina življenja.

Projekt smo započeli virtualnim putovanjem djece u različite predjele našeg planeta, a potom su svoje doživljaje prenijeli u simboličke igre i likovno stvaralaštvo različitim likovnim tehnikama na različitom materijalu (drvo, platno, papir, kamen). Putem raznog didaktičkog materijala i slikovnica, djeca su upoznavala ljepote raznolikosti našeg planeta.

Ugodno iskustvo pružila im je radionica s roditeljima gdje su zajednički od raznog pedagoški neoblikovanog materijala izrađivali razne predjele našeg planeta (pustinje, Sjeverni pol, prašume, livade, oceane, mora, šume...), a njihovim uradcima uredili smo eko pano povodom Dana planeta Zemlje.

Na svjetlećem globusu percipirali su raznolikost reljefa našeg planeta. Zabavljali su se igrajući se na velikom platnenom modelu našeg planeta na kojeg su stavljali odgovarajuće čičak aplikacije životinja, ljudi, prometnih sredstava...

Osobito zanimljiva djeci je bila vođena fantazija „U Zemlji snova“. Nakon što su se djeca ugodno smjestila na tepih, zatvorili su oči te su uz lagane zvukove instrumentalne glazbe mislima otišli u Zemlju snova. Nakon toga uslijedila je ekspresija: „Gdje si bio? Što si radio?“ (poticanje likovnog i govornog izričaja djece).

Neke od izreka djece glasile su:

- Bartol, 5,4 god.: „U mojoj zemlji snova ima puno sretnih kokoši, sretnih pasa. Priroda je čista. Ljudi su dobri i sretni. I ja sam dobar i sretan.“
- Klara, 4,6 god.: „U zemlji snova vidjela sam lijepe, male kućice. I ja sam u Zemlji snova. Igram se na livadi, ima puno cvijeća i pčela. Cvijeće ima lijep miris. Osjećam se sretno.“
- Franka, 5,2 god.: „U Zemlji snova vidjela sam jelena, košutu i malog Bambija. Hodali su i pasli travu. Gledala sam ih. Osjećala sam se sretno. Volim životinje, volim biti s njima.“

Organizirali smo dramsku igru „Kada je naša Zemlja sretna, a kada je tužna“ gdje su se djeca izrazila pokretom i govorom.

- Greta, 5,6 god.: „Zemlja je tužna kad ljudi bacaju smeće u potoke, rijeke, mora.“
- Bartol, 5,4 god.: „Zemlja je sretna kad hodamo pješice, vozimo bicikle i romobile. Zemlja je sretna kad odvajamo otpad u spremnike.“

Svakodnevnim praktičnim iskustvom, didaktičkim igrama, slikovnicama i pjesmicama djeca su osvještavala važnost reciklaže, uporabe, razvrstavanje otpada, štednje električne energije, vode... Pjesmicom „Mali ekolog“ djeca su poslala poruku roditeljima o važnosti ekološkog ponašanja za očuvanje našeg planeta. Zasadili su svoje biljke pa su iskustveno naučili što je biljci potrebno za rast te su spoznali logičku povezanost između brige čovjeka i rasta biljke.

Povodom Eko projektog dana organizirali smo Eko kviz sa predškolskom skupinom gdje smo pokazali teoretsko i praktično znanje sa područja eko tematike.

Na kraju projekta djeca su rekla:

- Alex, 4,7 god.: „Naš planet ima oblik kugle. Ima puno više mora nego kopna. Sunce daje Zemlji toplinu i svjetlost. Svima bih poručio da stavljaju otpad u spremnike i da vole svoj planet. Još bih poručio da se djeca lijepo igraju, a ljudi da se ne svađaju na našoj planeti Zemlji. Ja volim svoj planet Zemlju.“
- Bartol, 5,4 god.: „Na našoj planeti postoje pustinje, šume, oceani, livade, Sjeverni pol... Lijepi su svi dijelovi našeg planeta. Poručio bih odraslima da što više voze bicikle, romobile, električna vozila. Ta vozila ne zagađuju našu planetu. Ja puno pješačim i vozim bicikl. Zemlja je tužna kad bacamo smeće u šume, mora i livade.“
- Franka, 5,2 god.: „Na našem planetu postoje pustinje. Tamo je jako vruće. U pustinji rastu kaktusi, žive gušteri, deve i orlovi. Tamo ljudi oblače jako tanke haljine. Pustinje su zanimljive pa sam sa mamom napravila pustinju u kutiji na radionici u vrtiću.“
- Niko, 5,3 god.: „Na našoj planeti postoji i Sjeverni pol. Tamo je jako hladno. Na Sjevernom polu žive pingvini, bijeli medvjedi, ribe... Na radionici u vrtiću sa mamom sam napravio Sjeverni pol jer mi je jako zanimljiv. Živim u Hrvatskoj i tu mi je lijepo živjeti.“

Ovim projektom kod djece je produbljeno perceptivno doživljavanje prirode i senzibilitet prema prirodi. Zapažaju svaki novi cvijetak u našem cvjetnjaku, brinu o cvijeću i to ih veseli. Na praktičan način naučili su što je biljci potrebni za rast. Djeca su proširila spoznaje o različitim područjima našeg planeta (brdski, nizinski, primorski krajevi...pustinje, šume, oceani...).

Kod djece se počela razvijati svijest da budućnost našeg planeta ovisi upravo o nama i odgovornom ekološkom ponašanju. Kroz projekt djeca su razvijala kreativni izričaj (likovni, govorni, scenski), a roditelji su dobili priliku uvjeriti se u kreativne potencijale njihove djece.

Kad djeca usvoje osnove ekološkog ponašanja u predškolskoj dobi, takvo će ponašanje promicati i nadograđivati u svijetu odraslih.

Odgoviteljice: Irena Delač, Romana Madžar, Željka Kaurić Anđelić

Eko aktivnosti u 2023.-2024. Dječji vrtić Duga Resa

Dječji vrtić Duga Resa je tijekom pedagoške godine 2023./24. proveo niz ekoloških aktivnosti s ciljem podizanja ekološke svijesti kod djece. Aktivnosti su obuhvatile razne aspekte održivog razvoja, od upravljanja otpadom do energetske učinkovitosti, štednje vode, promoviranja zdravog života i razumijevanja prirodnih pojava.

Djeca su učila o važnosti reciklaže kroz praktične aktivnosti poput razvrstavanja otpada na papir, plastiku, staklo, baterije i biootpad. Uredski papir je ponovo korišten za crtanje i druge kreativne aktivnosti. Svaka jedinica vrtića imala je svoj komposter, a organizirane su i akcije sakupljanja papira, plastičnih boca, čepova, baterija i različite ambalaže. Djeca su bila poticana na ponovnu upotrebu predmeta, koristeći ambalažu od prehrambenih proizvoda kao pedagoški materijal. Također, razmjenjivale su se igračke, odjeća i obuća. Eko patrola, zajedno s odgojiteljima i tehničkim osobljem, vodila je evidenciju o količini proizvedenog otpada.

U vrtiću su se pratile aktivnosti vezane za potrošnju i uštedu energije. Posebna pažnja posvećena je štednji vode koja je provedena kroz projekte i aktivnosti na razini odgojno-obrazovnih skupina, posebno one vezane za rijeku Mrežnicu. Organizirana je biciklijada koja je djecu educirala o sigurnoj vožnji bicikla i pravilnom ponašanju u prometu. Ova aktivnost je također bila dio širih projekata na razini skupina.

Voće je postalo obavezan dio dnevnog jelovnika, a djeca su poticana da uzimaju samo onoliko hrane koliko mogu pojesti kako bi se smanjilo bacanje hrane. U vrtićkom dvorištu uzgajali su povrtnjake s mini rajčicama, salatom, mrkvom i jagodama. Organizirani su Dani zdravlja i vježbanja s roditeljima te sudjelovanje u projektima lokalne sportske zajednice. Prezentirane su sportske aktivnosti i klubovi, a djeca su se pripremala i sudjelovala na Olimpijskom festivalu dječjih vrtića te u aktivnostima povodom "Tjedna zdravlja" na nacionalnoj razini.

Kroz projekt „Ja meteorolog!“ djeca su proučavala vremenske prilike i meteorološke pojave te su razvijali vještine čitanja i pisanja, kao i navike dokumentiranja. Učili su o vremenskim uvjetima kroz sva godišnja doba te su aktivno boravili na otvorenom, primjenjujući naučeno.

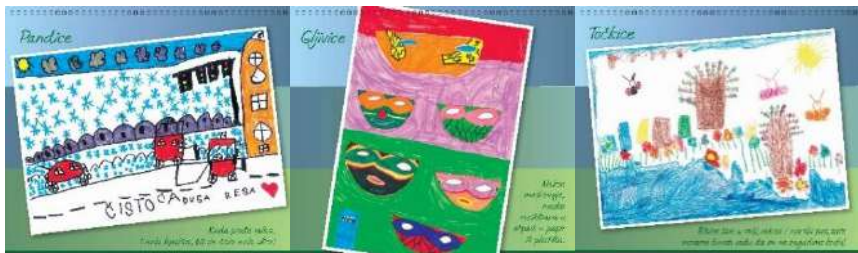
Projekt Istražujem biljni svijet! proširio je spoznaje djece o biološkoj raznolikosti, rastu i razvoju biljaka te načinu njihove obrade. Djeca su naučila razlikovati biljke iz njihovog kraja, razvijali su kritičko mišljenje i fokus na detalje te su se brinula o održivom razvoju.

Dječji vrtić Duga Resa kroz cijelu je pedagošku godinu aktivno obilježavao važne eko-datume, usvajajući znanja o očuvanju okoliša i odgovornom ponašanju prema prirodi. Sve ove aktivnosti pobudile su interes djece za prirodne znanosti, čime su stekli osnovne STEM vještine.

Izrada eko-kalendara Dječji vrtić Duga Resa

Dječji vrtić Duga Resa je tijekom jeseni 2023. godine u suradnji s tvrtkom Čistoća Duga Resa d.o.o izradio eko-kalendar za 2024. godinu. Kalendar je obogaćen likovnim radovima djece koja pohađaju naše vrtiće. S obzirom da imamo 12 vrtićkih skupina, isto kao što je 12 mjeseci u godini, za svaki je mjesec jedna odgojno-obrazovna skupina naslikala po jedan likovni rad. Čistoća Duga Resa je osigurala financijska sredstva koja su omogućila njegovo tiskanje.

Siječanj 2024

1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Veljača 2024

1	2	3	4
5	6	7	8
9	10	11	12
13	14	15	16
17	18	19	20
21	22	23	24
25	26	27	28
29			

Ožujak 2024

1	2	3
4	5	6
7	8	9
10	11	12
13	14	15
16	17	18
19	20	21
22	23	24
25	26	27
28	29	30
31		

Travanj 2024

1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

Svibanj 2024

1	2	3	4	5
6	7	8	9	10
11	12	13	14	15
16	17	18	19	20
21	22	23	24	25
26	27	28	29	30
31				

Lipanj 2024

1	2
3	4
5	6
7	8
9	10
11	12
13	14
15	16
17	18
19	20
21	22
23	24
25	26
27	28
29	30

Srpanj 2024

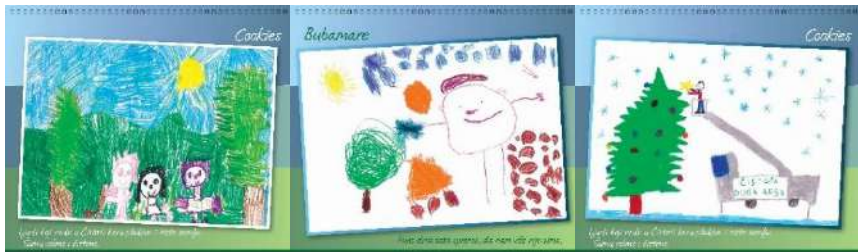
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Kolovoz 2024

1	2	3	4
5	6	7	8
9	10	11	12
13	14	15	16
17	18	19	20
21	22	23	24
25	26	27	28
29	30	31	

Rujan 2024

1						
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29

Listopad 2024

1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30
31					

Studeni 2024

1	2	3
4	5	6
7	8	9
10	11	12
13	14	15
16	17	18
19	20	21
22	23	24
25	26	27
28	29	30

Prosinac 2024

1						
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29

Novo ruho našeg dvorišta Dječji vrtić Hrvatski Leskovac - Područni objekt „Zvončići“

Dječji vrtić „Zvončići“, područni objekt Dječjeg vrtića Hrvatski Leskovac, od lipnja 2024. ponosni je vlasnik srebrnog statusa. Ove godine bavili smo se temom Zdrava hrana: od polja do stola. Djeca i odgojitelji, ali i svi ostali koji su bili uključeni u projekt, naučili su puno o zdravoj i pravilnoj prehrani, načinima uzgoja hrane te o odgovornom odnosu prema hrani. U sklopu teme razgovarali smo o uređenju vrta te se rodila ideja o potpunom uređenju našeg dvorišta. Članovi DVD Blato, naši eko kumovi, pomogli su nam orezati stare grane naših stabala te im tako osvježili frizure. Također su sanirali čempres kojem je životni vijek istekao. U subotu, 20. travnja 2024. odgojiteljice i tehničko osoblje vrtića, uz podršku ravnateljice i ostalih djelatnika vrtića, organizirali su veliku akciju uređenja vrtićkog dvorišta. Roditelji naše djece rado su se odazvali pozivu.

Veselim bojama obojali smo klupice i tobogan te im tako udahnuili novu vedrinu. Podove smo oslikali kako bismo tu površinu mogli koristiti za razne igre i učenje. Sada naše podove krase brojevi, školice, oznake za skok u dalj, stopice i linije različitih oblika. Od starih automobilskih guma uspjeli smo izraditi poligon za vježbanje koji sada koristimo za poticanje motoričkog razvoja.

Najviše truda uložili smo u uređenje vrta: preselili smo vrt sa začinskim biljem na povoljniju poziciju tako da biljke mogu dobiti sunca točno koliko im treba. Jagode smo presadili u nove posude koje su izrađene od recikliranog materijala, a oformili smo i nove gredice za sadnju povrća. Obnovili smo hotele za kukce te odstranili korov iz cvjetnjaka.

Udruženim snagama i u vedroj atmosferi napravili smo veliki posao, a najljepše od svega bilo je gledati vesela i iznenađena dječja lica kada su toga ponedjeljka ugledala dvorište u novom izdanju. Njihovoj, a i našoj sreći nije bilo kraja. Naravno, ovoj akciji ovdje nije bio kraj, nego tek početak. Djeca, roditelji i odgojiteljice iz skupine „Trešnjice“, uz veliku pomoć drugih odgojiteljica iz objekta, tijekom svibnja obnovili su cvjetnjak sadnjom novih cvjetića. Djeca i odgojiteljice iz skupina „Suncokreti“ i „Lavandice“ zasadili su

povrtnjak kao i prethodnih godina. Svi zajedno brinemo se o cvjetnjaku i povrtnjaku te tako iz prve ruke učimo biti odgovorni prema biljkama, plodovima i prirodi.

I ove godine dokazali smo da se u objektu „Zvončići“, na čijem se pročelju vijori zelena zastava, zaista živi i radi u eko duhu i poštuje vlastiti ekokodeks:

**SVAKOG DANA RADIMO, KOPAMO I SADIMO, OTPAD SORTIRAMO, RECIKLIRAMO
ZDRAVI ŽIVOT BIRAMO!**

Lidija Nemanić i Ivana Petrović, koordinatorice programa Ekoškola

Eko aktivnosti i akcije Dječji vrtić Popovača

Dječji vrtić Popovača djeluje kao Ekoškola od 2011. godine. Svojim djelovanjem i promoviranjem eko vrijednosti stekao je zlatni status te aktivnim radom i promicanjem ekoloških vrijednosti ponosno nastavlja razvijati ekološku svijest kod djece, njihovih obitelji te cjelokupne lokalne zajednice. U pedagoškoj godini 2023./2024., uz provođenje raznih ekoloških tema i aktivnosti izdvojili bi: planinarenje Moslavačkom gorom, pošumljavanje našeg grada te malu školu ribolova.

Projekti dan ove pedagoške godine obilježili smo suradnjom sa Udrugom Moslavina, našim eko kumovima te sa Šumarijom Popovača i Gradskom upravom. Kako bi potaknuli ekološku osviještenost kod djece, ali

i cjelokupne lokalne zajednice, djeca su posadila drveće u našem gradu. Šumarija Popovača osigurala je mladice stabala za svaku odgojnu skupinu. Djeca su sudjelovala u sadnji svog stabla. Posađeno je ukupno 12 stabala jer je toliko odgojnih skupina u našem vrtiću. Stabla hrasta nalaze se u blizini središta grada, stoga ga svako dijete može obići i pratiti njegov rast i razvoj. Lokalna zajednica i svi odrasli ljudi ovom akcijom trebaju učiti od najmlađih jer sadnjom drveća naš grad činimo ljepšim, zdravijim i čistim.

Uz sadnju drveća djeca su izradila vremensku kapsulu na kojoj su napisali, nacrtali i iznijeli svoje želje za budućnost. Vremenska kapsula čeka spokojno da naše drveće, a i mi vrtićanci, porastemo i vidimo jesu li nam se ostvarile želje i očekivanja. No, uz čist grad bogat drvećem i biljkama suživot i budućnost nam je svijetla. Kao drugi dio provođenja projektnog dana istaknuli bi obilježavanje istog boravkom, planinarenjem i istraživanjem Moslavačke gore koja nam se nalazi u neposrednoj okolini.

Zajedno sa eko kumovima: Udrugom Moslavina, organizirali smo šetnju i druženje na obroncima Moslavačke gore. Djecu su, zajedno sa svojim obiteljima, šetala planinarskim stazama Moslavačke gore uz stručno vodstvo planinara. Kratka edukacija o planinarenju, ali i pronalasku prirodnih resursa: kristala s gore oduševila je djecu te potaknula da na jedan dan postanu pravi istraživači. U trenutcima predaha od hodanja, djeca su čitala, slušala priče, odnosno legende Moslavačke gore koje smo pripremili, zajedno sa Knjižnicom i čitaonicom Popovača. Aktivnim istraživanjem, slušanjem i kretanjem djeca su stekla nove spoznaje i važne životne vrijednosti jer priroda i prirodni materijali su najbolji učitelji. Aktivno kretanje i boravak u prirodi, odmaknuo je obitelji od užurbanog načina života te silnih medija kojima smo okruženi.

Ovakav oblik druženja oduševio je našu djecu i njihove obitelji, stoga smo na njihovu inicijativu organizirali još jedno druženje u prirodi. I ovog put u suradnji sa našim eko kumovima: Eko Moslavinom i roditeljima, organizirana je mala škola ribolova. U neposrednoj blizine našeg gradskog središta nalazi se Bolničko jezero na kojem smo okupili našu djecu i njihove obitelji. Još jedno subotnje prijepodne bilo je osigurano za druženje, boravak u prirodi, kretanje i nove spoznaje. Svi sudionici su prošli kratku edukaciju o ribolovu i dobili pohvalnice za sudjelovanje.

Svježi zrak, čista i spokojna priroda našeg okruženja i nove avanture potiču nas da postanemo još aktivniji članovi društva i potičemo na suživot djece, obitelji i zajednice sa prirodom koja nas okružuju. Nove spoznaje i vrijednosti koje djeca stječu aktivnim boravkom u prirodi najvažnije su za dječji razvoj i na njima ćemo i dalje vrijedno raditi i zajedno sa našom djecom planirati daljnje aktivnosti i eko akcije. Jer naš vrtić živi svoj eko kodeks: „Voli i misli na prirodi jer sve što je u prirodi, dio je nas.“

Marina Ovčariček, Marija Mišković i Marija Ginder

Zdrav život - kretanje Dječji vrtić „Potočnica“, Pitomača

Tijekom pedagoške godine 2023./2024. ostvaren je niz uspješnih aktivnosti i projekata u našem vrtiću. Nastavili smo s prošlogodišnjom temom zdrav život ali smo se više usmjerili na kretanje. Skupina "Kapljice" provela je projekt pod nazivom "Upoznajmo sportove", skupina "Loptice" projekt "Stare igre", a skupina "Mravići" projekt "U pokretu".

Osim navedenih eko projekata i ostale skupine su redovito provodile razne eko aktivnosti te se uključivale u akcije i natječaje. Obilježeni su brojni eko datumi na razini cijelog vrtića. Tako smo obilježili: Hrvatski olimpijski dan, Jesensku svečanost, Dan zahvalnosti za plodove Zemlje, Dan kravata, Dan jabuka, Dječji tjedan, Međunarodni tjedan mobilnosti, Dan zdrave hrane, Svjetski dan šuma, Svjetski dan voda, Dan planeta Zemlje i Svjetski dan sporta. Provedbom projekata i drugih aktivnosti eko tematike omogućujemo djeci da steknu znanje te im podižemo ukupnu svijest o važnosti zaštite okoliša. Odgojitelji, također, proširuju svoja znanja i kompetencije, a kroz projekte i timski rad ostvaruju još uspješniju suradnju s djecom, roditeljima, kao i sa širom zajednicom. Vrlo smo ponosni na dobiveni brončani status te i dalje nastavljamo s radom.

PROJEKTI DAN

24.4. obilježili smo projektni dan u vrtiću. Nakon pozdrava i uvodnih riječi odgojiteljica skupina „Loptice“ je pred roditeljima otpjevala prigodnu eko pjesmu "Mali čuvari velike zemlje". Uslijedila je prezentacija projekta "Stare igre". Vesele Loptice i roditelji su se natjecali u raznim igrama. Djeca su ovim projektom

oživjela nekadašnje popularne igre , a imala su priliku vidjeti svoje roditelje u novim ulogama. Djeca su kroz ovaj projekt pokazala veliki interes za svakodnevno igranje starih igara te su odgojiteljice posebno ponosne na to s obzirom da u današnje moderno doba djeca puno vremena provode na mobitelima i računalima.

Ti znaš, ti biraš, ti recikliraš Dječji vrtić Vukovar I, Vukovar

Dječji vrtić Vukovar I svoj status Ekoškole stekao je 2019. godine, te od tada marljivo i redovito sudjeluje u nizu projekata na temu ekologije i održivog razvoja unutar predškolskih odgojno-obrazovnih ustanova. Ove bismo godine voljeli istaknuti projektni dan pod nazivom „Ti znaš, ti biraš, ti recikliraš!“ održan 25. ožujka 2024. godine. Projekt je zamišljen kao niz kreativnih radionica za djecu i roditelje u svim vrtićkim skupinama jednog od naših područnih objekata - PO Leptirić.

Kako smo našim ranijim projektima obuhvatili teme poput važnosti recikliranja i pravilnog razvrstavanja otpada, očuvanja prirodnih resursa, štednje energije, pročišćivanja zraka, organskog uzgoja vlastitog voća i povrća i brojnih drugih stavki važnih u očuvanju okoliša, ovim smo projektnim danom željeli našim mališanima i njihovim roditeljima osvijestiti važnost brige o Zemljinim plućima – šumama. Zato smo kroz brojne aktivnosti obilježili Svjetski dan šuma koji se svake godine obilježava 21. ožujka.

Za svaku vrtićku skupinu odgojiteljice su osmislile niz kreativnih radionica u kojima su djeca i roditelji imali prilike iskušati svoju kreativnost u recikliranju materijala koji se mogu pronaći u gotovo svakom kućanstvu. Tako smo od starih kartonskih kutija, kartonskih tuba za ubruse, papirnatih i plastičnih omota te drugih ambalaža izrađivali drveće u raznim dimenzijama. Pri tome smo učili o važnosti čuvanja šuma i sve njihove vegetacije koja obogaćuje zrak oko nas kisikom kako bismo mogli preživjeti. Korištenjem

recikliranih materijala u svojim modelima drveća, šumama smo htjeli iskazati zahvalnost i uzvratiti im za sve ono što nam nesebično pružaju i daju.

I mi možemo pomoći u očuvanju okoliša!

- razvrstavati otpad radi lakše reciklaže i odlagati ga u odgovarajuće spremnike!
- ne bacati smeće po ulicama, parkovima i prirodi!
- ne trošiti vodu bespotrebno, već je štedjeti!
- ne uništavati biljke, jer one su najkorisnije u prirodi.
- ne uznemiravati životinje, jer Zemlja je njihov dom i one su dio zdrave prirode.
- nagovoriti odrasle da ponekad umjesto automobila voze bicikl ili hodaju!

Svoja smo stabla potom prigodno ukrašavali proljetnim cvijećem i uskršnjim pisanicama, koje smo također izradili od recikliranih materijala – šarenih plastičnih vrećica i omota, plastičnih boca i kartonskih kutija za jaja. S puno smo pažnje bojali svaki listić, laticu i šaru na pisanici kako bismo našu vrtićku šumu učinili što veselijom i šarenijom. U čitavom su nam ovom procesu uvelike pomogli roditelji naših mališana koji su u svojim domovima potražili sve potrebne materijale, te se odazvali projektnom danu u velikom broju. Hvala im na još jednoj lijepoj suradnji.

Posebno nam je drago što nam se u ovom projektnom danu pridružila i obližnja Osnovna škola Blage Zadre, čiji su učenici i učiteljice s veseljem prionuli radionicama. Pomogli su nam ukrasiti naša stabla, te su s nama podijelili kako oni u svojoj školi doprinose očuvanju okoliša. Učiteljice su nam demonstrirale pokoji pokus s biljkama, a od školaraca smo naučili i poneku novu informaciju o stvaranju kisika u listovima drveća i drugih zelenih biljaka, na čemu smo im vrlo zahvalni! Tijekom čitavog dana smo svoje ideje i znanja razmjenjivali kroz fotografije i komentare putem platforme Paddlet, a o uspješnosti projekta i pozitivnom ozračju toga dana govore brojni komentari zadovoljnih sudionika radionica. Zavirite i sami u naš projektni dan, možda Vas nadahnemo za buduće aktivnosti! [Poveznica za Paddlet](#)

Moramo priznati kako je naš vrtić tijekom projektnog dana uz sva naša stabla disao punim plućima!

Odgovornice, stručni tim i ravnateljica Dječjeg Vrtića Vukovar I

Bajkoviti izviđači u šumskoj avanturi s lovcima Dječji vrtić „Bajka“, Vinkovci

Dječja prirodna znatiželja i fascinacija svijetom oko sebe snažan su motivator njihove igre. Otvorenost prema učenju i istraživanju svijeta činjenjem i isprobavanjem pokreće djecu na različite istraživačke aktivnosti od najranije dobi. Radoznalost je osnovni pokretač istraživačko-spoznajnih aktivnosti. Ona je jedan od osnovnih i najvažnijih motiva učenja i razvoja malog djeteta. Znatiželja motivira djecu da pitaju, istražuju, isprobavaju, griješe i na kraju spoznaju. Ta unutarnja djetetova motivacija vodi ga na putu do spoznaje.

Projekt „Izviđači“ osmišljen je kako bi djeca kroz igru i istraživanje razvijala vještine snalaženja u prirodi. Aktivnosti uključuju potragu za blagom, učenje o biljkama i životinjama te osnovne vještine preživljavanja. Djeca tako stječu fizičku aktivnost, razvijaju timski duh i kreativnost te jačaju samopouzdanje. Projekt pruža priliku za učenje kroz zabavu, potičući radoznalost i ljubav prema prirodi.

Tijekom projekta „Izviđači“ u našem vrtiću dotaknuli smo se teme šume i šumskih životinja. Koristeći fotografije, dječje enciklopedije, slikovnice te dokumentarne kratke filmove, upoznali smo šumske životinje našeg kraja: medvjeda, risa, vepra, lisicu, vjevericu, zeca, ježa... Promatrali smo i opisivali njihov izgled (boja, krzno, tragovi), saznali njihove karakteristike (način života, ishrana, mladunčad) i odnos s ljudima.

Kako bismo dodatno obogatili proces učenja i učinili ga interaktivnijim, odlučili smo proširiti temu izvan vrtića te smo se uključili u projekt Vukovarsko-srijemske županije pod nazivom „Djeca s lovcima u prirodi“. U suradnji s lovačkim društvima iz Starih Jankovaca, djeca su dobili priliku upoznati se s vrijednostima šuma, šumskim životinjama i lovstvom.

Dana 4. srpnja 2024. godine ostvarena je suradnja s Lovачkim društvom „Jastreb“ iz Starih Jankovaca. Djeca iz srednje, starije i predškolske odgojne skupine krenula su autobusom prema Starim Jankovcima u 9 sati ujutro. Tijekom cijelog puta bila su uzbuđena i radoznala, razmišljajući o tome što ih sve očekuje na odredištu. Pitajući se što će vidjeti, kakve će aktivnosti sudjelovati i koje će nove stvari naučiti, njihova mašta nije imala granica. Putovanje je proteklo u veselom iščekivanju, dok su kroz prozore promatrali krajolik i međusobno dijelili svoja očekivanja za taj dan.

Lovačko društvo „Jastreb“ osnovano je davne 1936. godine te neprekidno radi i egzistira do danas. Predsjednik Pajo, te lovci Dejan, Marko i Miroslav, predstavili su nam zanimanje lovaca. Objasnili su kako se aktivnosti lovačkih društava ne svode samo na lov, već uključuju brigu o životinjama, čuvanje životinjskog svijeta u šumama i obranu posjeda. Lovci su također angažirani u očuvanju staništa, kontroliranju populacija divljih životinja i zaštiti poljoprivrednih dobara od štetnika.

Lovci su nam pokazali preparirane životinje poput lisice, srne, kune, vepra, čaglja i fazana. Osim samog izgleda, objasnili su nam kako te životinje love, gdje žive, kako se kreću i čime se hrane. Djeca su s velikim interesom slušala o lisici, koja živi u brlozima i hrani se malim sisavcima, pticama, jajima, insektima

i voćem. Lovci su objasnili kako lisica koristi svoj oštar njuh i sluh kako bi locirala plijen. Čagalj, sličan lisici, ali nešto veći i krupniji, živi u obiteljskim skupinama i često je aktivan tijekom dana, hraneći se malim sisavcima, pticama, reptilima i voćem. Fazan, predivna ptica poznata po svojoj šarenoj perjanici, živi u niskom raslinju i hrani se sjemenkama, kukcima i malim beskralježnjacima.

Djeca su postavljala pitanja i rado sudjelovala u razgovorima, pokazujući pritom veliku znatiželju i entuzijazam. Dječak Ivan K. napomenuo je kako su i njegov otac i djed lovci, što je ukazalo na obiteljsku tradiciju i prijenos znanja o lovu s generacije na generaciju. Petar S. pokazao je zavidno znanje o životinjama, njegova sposobnost da prepozna i opisuje različite vrste životinja te njihova staništa sugerira da je već u ranoj dobi razvio visoku razinu informiranosti i zainteresiranosti za prirodoslovlje. Ovakvi primjeri pokazuju važnost poticanja dječjih interesa kroz interaktivne i edukativne aktivnosti. Djeca su imala priliku ne samo postavljati pitanja, već i aktivno sudjelovati u dijalogu, što je ključno za njihov kognitivni i socijalni razvoj. Kroz takve interakcije, djeca razvijaju kritičko mišljenje, komunikacijske vještine i sposobnost izražavanja vlastitih misli i ideja.

Djeca su imala priliku upoznati i mladog jastreba kojeg lovci pripremaju za lov. Jastrebovi su ptice grabljivice poznate po svojoj oštroumnosti i spretnosti. Lovci su objasnili kako se treniraju jastrebovi, kako love i zašto su toliko važni u lovu. Djeca su s uzbuđenjem slušala o toj zanimljivoj ptici te ga promatrali. Jastrebovi se treniraju za lov zbog tradicije, ekoloških razloga i sporta. Sokolarstvo, umjetnost treniranja ptica grabljivica, ima dugu povijest i simbol je prestiža u mnogim kulturama. Jastrebovi love manje ptice, glodavce i zečeve, pomažući u kontroli populacije štetočina. Kao prirodni predatori, smanjuju potrebu za kemijskim pesticidima, održavajući ekološku ravnotežu. Sokolarstvo, također, čuva kulturnu baštinu i doprinosi znanstvenim istraživanjima o pticama grabljivicama.

Poseban dio programa bio je posvećen lovačkim psima. Djeca su upoznala četiri psa, među kojima je bila i ptičarka Astra. Lovački psi imaju nevjerojatan njuh i sposobnost da lociraju plijen. Lovci su objasnili kako psi daju znakove svojim vlasnicima, označavajući prisutnost plijena. Djeca su bila fascinirana Astrom i bez straha su je mazili, oduševljeni njezinom prijateljskom prirodom.

Osim ptičarke Astre, djeca su imala priliku upoznati i jazavčare. Jazavčari su mali, ali izuzetno hrabri lovački psi. Iako su poznati po lovu na jazavce, otkud im i ime, ovi psi se koriste i za lov na lisice i zečeve. Zbog svoje male veličine i dugog tijela, jazavčari su savršeni za ulazak u jazbine i uske prolaze gdje se plijen skriva. Djeca su se posebno divila njihovoj hrabrosti i odlučnosti, jer unatoč svojoj veličini, jazavčari se ne boje sukoba s mnogo većim protivnicima. Njihova razigranost i druželjubivost brzo su osvojile srca svih prisutnih.

Lovci su detaljno objasnili kako se jazavčari treniraju za lov. Proces uključuje obuku u prepoznavanju mirisa, slijedeći tragove i razvijanje sposobnosti za rad u timu s lovcem. Također, naglasili su važnost pravilne njege i održavanja zdravlja ovih pasa, kako bi bili spremni za zahtjevne uvjete u lovu. Djeca su s velikim zanimanjem pratila sve što su lovci govorili, a neki su čak izrazili želju da jednog dana postanu vlasnici takvih pasa. Vrijeme provedeno s lovačkim psima bio je ne samo edukativan, već i izuzetno zabavno i inspirativno za sve prisutne.

Na kraju, prošetali smo oko šume gdje smo čak pronašli otiske stopala srne i fazana, čuli lisice i promatrali prekrasno i raznoliko drveće. Zahvalni smo lovcima na ovom iskustvu i nadamo se kako neće biti posljednje.

Ovaj edukativni susret s lovcima iz Lovačkog društva „Jastreb“ bio je izuzetno vrijedan za djecu. Kroz interaktivne aktivnosti i neposredan kontakt s prirodom, djeca su produbila svoje znanje o šumskim životinjama i važnosti očuvanja prirode. Takvi projekti naglašavaju važnost praktičnog učenja i neposrednog iskustva u razvoju djeteta, potičući njihovu znatiželju i ljubav prema prirodi. Uvjereni smo da će ovakva iskustva ostaviti trajni trag u njihovom obrazovanju i formiranju ekološke svijesti.

Odgojiteljica, eko koordinatorica Irena Uhlak Merc

Šume našeg podneblja Dječji vrtić „Biokovsko zvonce“, Makarska - Objekt „Ciciban“

Projekt „Šume našeg podneblja“ je cjelogodišnji projekt koji se provodio u vrtiću „Ciciban“ kroz 8 radionica, u skupinama „Točkice“, i „Smješkići“. Podrazumijevao je suradnju s lokalnom zajednicom pa su nam u organiziranju i realiziranju izleta u šumu na poluotoku Osejavi pomogli djelatnici Parka prirode Biokovo.

Dobrobiti za djecu: djeca su osvijestila važnost orijentacije, poštovanje pravila ponašanja u šumi, a zajedno smo dogovorili i način odijevanja te sastavili popis svega što nam je potrebno za siguran boravak u šumi. Kroz radionice i šetnje djeca su imala priliku upoznati autohtone biljne vrste; čempres, bor i hrast, a tijekom boravka u prirodi uočili smo i životinje koje obitavaju u šumama našeg podneblja. Kroz istraživačko učenje djeca su dobivala nove spoznaje o važnosti šuma u našem životu.

Uočavali smo predmete napravljene od drveta, a provodili smo i eksperimente kao bi djeca uvidjela da kisika koji je toliko značajan za sva živa bića ne bi bilo da nema drveća i šuma. Nakon svih provedenih aktivnosti, među djecom se nametnuo zaključak da se trebamo odgovorno ponašati kako bi šume i sačuvali, osobito od požara koji su česti na našem području. Posjetili smo i djelatnike DVD-a Makarska koji su nam približili svoje djelovanje.

Odgajatelj: Lara Grgić- Jelena Mileta, Marina Radič, Natalija Tomaš

Održivost od samog početka Dječji vrtić „Biokovsko zvonce“, Makarska - Objekt „Ciciban“

ECE Academy međunarodni projekt „Održivost od samog početka“

1. modul - Odgovaranje na globalne izazove
2. modul - Ponovno otkrivanje naše veze s prirodom
3. modul - Izgradnja brižne i inkluzivne zajednice
4. modul - Usklađivanje našeg gospodarstva za zajednički život
5. modul - Pridruživanje holističkom putovanju kroz život
6. modul - Prihvatanje naše uloge kao globalnih građana
7. modul - Stvaranje partnerstva za održivost
8. modul - Postanite kreator promjena za održivu budućnost

Kroz istraživačko učenje, radionice na otvorenom, šetnje, eksperimente..., djeca su se povezivala s prirodom te uočavala važnost očuvanja prirode. Uz pomoć 8 prijatelja i priča o njima, uočavali su kako se pravilno odnositi prema prirodi. Naši virtualni prijatelji: Tinka, Yara, Ginny, Danny, Lumi, Rumi, Petra i Olly vodili su nas kroz ovih 8 modula putem kojih su djeca dobivala nove spoznaje o prirodi, važnosti očuvanja prirode te njihovom ulogom u očuvanju prirode. Svako dijete dobilo je Diplomu „Održivost od samog početka“. Projekt je ostvaren u suradnji s pedagoginjom Dječjeg vrtića „Ciciban“ S. Ninčević te lokalnom zajednicom.

Odgajatelj: Lara Grgić- Jelena Mileta, Marina Radič, Natalija Tomaš

Cicibanski buvljak **Dječji vrtić „Biokovsko zvonce“, Makarska - Objekt „Ciciban“**

Dijeljenje/razmjena je ključni element održive prakse i životnog stila koji može znatno doprinijeti smanjenju negativnih utjecaja na okoliš. Povrh svega, dijeljenje i razmjena potiču osjećaj zajedništva i solidarnosti među djecom, a ujedno predmeti na ovaj način kruže u zajednici i ostaju u upotrebi puno duže.

U sklopu održivog razvoja, organizirali smo mjesečne buvljake u vrtiću, a sadržaji buvljaka su bili raznoliki, u skladu sa aktualnim događanjima i datumima. Metodom izvlačenja razmjenjivali smo rabljene igračke koje su djeca upakirane donosila od kuće .

Efekt iznenađenja je kod djece prisutan uvijek, neovisno radi li se o rabljenoj ili novoj igrački što se kroz ovaj projekt samo potvrdilo. Nadalje, povodom mjeseca knjige, razmjenjivali smo priče, za Božić ukrase koje su djeca izrađivala sa svojim odgajateljima od otpadnih materijal. Za Valentinovo smo imali buvljak oslobođen bilo kakvog materijalizma, dijelili smo zagrljaje koji ne koštaju ništa, a svakome izmame osmijeh na lice.

Dolaskom proljeća na našem buvljaku su osvanule proljetnice koje su djeca osobnim odabirom tehnika izrađivala u likovno - kreativnim centrima. Na travanjskom buvljaku našla su se prava mala umjetnička djela, uokvirene slike koje su djeca ručno izradila jedni za druge. Zadnji i najsladši buvljak održan je u sklopu projektnog dana kada smo na Sportskim i tradicijskim igrama ugostili naše roditelje i djecu. Ponudeni su im „Zdravi kolači“ od mrkve, jagoda, meda te jabuka. Tematski buvljaci su nešto što namjeravamo raditi i u budućnosti jer su dobro prihvaćeni od strane naših korisnika te imaju veliku edukativnu vrijednost.

Odgajatelji: Lara Grgić- Jelena Mileta, Marina Radič, Natalija Tomaš

Kako smo povezali održivi razvoj i tradiciju **Dječji vrtić „Četiri rijeke“, Karlovac**

Dana, 6. lipnja 2024. godine u Vrtiću Turanj održan je projektni dan u okviru kojeg se, kroz sklop aktivnosti, roditeljima i zainteresiranoj javnosti nastojao prikazati djelić odgojno-obrazovnog rada ekovrtića. Odgojiteljice su, za potrebe održavanja projektnog dana, osmislile čitav niz aktivnosti za djecu i roditelje, a sve su aktivnosti bile vezane uz temu hrvatske kulturne baštine.

Neke od aktivnosti u kojima su djeca i roditelji imali priliku sudjelovati su: izrada i kušanje frkanaca - tradicionalnog jela od tijesta, vezenje prema šablona, izrada i ukrašavanje narodnih nošnji od papira koje su kasnije izložene u predvorju vrtića, likovna aktivnost crtanja čipke, krunjenje kukuruza, izrada

tradicionalnih frizura, čitanje priča Ivane Brlić Mažuranić uz fenjer te tradicionalne igre s kretanjem kao što su vožnja u tačkama, skakanje u vreći, hodanje na štulama i prenošenje jajeta u žlici. Uz sve navedeno, djeca su imala priliku vidjeti i kako izgleda prava hrvatska tradicionalna nošnja.

Tema ovog projektnog dana usko je vezana uz Program odgoja za održivi razvoj Dječjeg vrtića „Četiri rijeke“ čija je provedba usmjerena na razvoj socijalne i građanske kompetencije djeteta te na razvoj njegove inicijative i poduzetnosti. Djecu se potiče na očuvanje prirodnog okoliša i postizanje kvalitetnog suživota modernog čovjeka s prirodom, u čemu njegovanje tradicije i tradicionalnog načina života ima neizmjernu ulogu, pokazujući nam i učeći nas kako su naši preci živjeli skladno s prirodom i kako to isto, po uzoru na njih, možemo činiti i sami.

Upravo odgovoran suživot s drugim ljudima djeca najbolje uče ako su u njega neposredno uključena kroz življenje i njegovanje održivog razvoja u dječjem vrtiću. Konkretno, kroz projektni dan na temu tradicije djeca se upoznaju s vlastitim okolišem, njegovom poviješću i osobitostima, razvijaju empatiju i poštovanje prema različitostima vlastite domovine te im se stvaraju temelji za razumijevanje problema održivog razvoja u današnje vrijeme – ne samo na razini Republike Hrvatske, već i na svjetskoj razini.

Danijela Fudurić, pedagoginja Dječjeg vrtića „Četiri rijeke“

Što sve voda može? Dječji vrtić „Četiri rijeke“, Karlovac

Što sve voda može? Pitanje je na koje su odgovor pokušale dati „Ribice“ iz Dječjeg vrtića „Četiri rijeke“ (Područnog objekta Turanj). Naime, tijekom gotovo čitave pedagoške godine 2023./2024. u odgojnoj skupini „Ribice“ provodio se projekt u okviru kojeg su djeca istraživala vodu, njezine snage i dobrobiti. Vizija odgojiteljica bila je usmjerena na to da više pozornosti u svojoj odgojno-obrazovnoj praksi posveti upravo projektnom radu, stoga su početkom pedagoške godine, prateći zanimanje djece, počele promišljati o mogućoj temi projekta. Presudan trenutak za odabir teme dogodio se tijekom slobodne igre djece u istraživačko-spoznajnom centru. Naime, nekolicina djevojčica je samoinicijativno uzela kukuruz, namrvile su ga te počele usitnjavati čekićima. Na pitanje odgojiteljice što to rade, odgovor je bio: „Radimo brašno. Mi smo ti kao mlinarice“. Sljedećih dana, ova aktivnost je postala središnja aktivnost skupine te se sve više djece upustilo u simboličku igru mlinara i mlinarica.

Prilikom promišljanja o temi bilo je važno dječji interes povezati s održivim razvojem, budući da vrtić Turanj ima status međunarodne Ekoškole i ponosni je vlasnik zelene zastave. Promišljajući o tome, odgojitelji su, kroz zajedničku refleksiju, prepoznali da je mlin, za koji su djeca pokazala zanimanje, moguće povezati s temom vode te na taj način proraditi snage i uloge vode, njezina svojstva i važnost za cjelokupni živi svijet. Za okvirno planiranje tijeka projekta i projektnih aktivnosti bilo je potrebno utvrditi postojeća znanja djece na temu vode. Utvrđivanje razine postojećeg znanja provodilo se usmeno, odnosno razgovorom u manjim grupama i/ili s cijelom grupom, kroz istraživačko-spoznajne aktivnosti te slobodnim likovnim izražavanjem djece. Na temelju utvrđenih postojećih znanja djece, izrađena je početna shema projekta koja se tijekom vremena dopunjavala i mijenjala ovisno o dječjem interesu za temu.

Tako su u okviru projekta provedene mnogobrojne istraživačko-spoznajne aktivnosti poput „Kako nastaje kiša?“, „Kako nastaje oblak?“, „Voda se širi“, „Što se u vodi otapa?“, „Što u vodi tone, a što pluta?“, „Otapanje snijega“, „Ciklus vode“, „Zašto nam je voda važna?“ te „Pročišćavanje vode“. Na vanjskom prostoru vrtića su provedene aktivnosti „Spasimo led“ i „Otapanje leda“, a projekt je uključivao i niz likovnih aktivnosti u kojima su se djeca izražavala uz pomoć vode u različitim agregatnim stanjima ili na temu vode.

O snazi vode u kontekstu meteoroloških pojava djeci je govorio i poznati meteorolog Zoran Vakula koji je, u okviru STEMKA konferencije, održao edukativno interaktivno predavanje. Vrijedno iskustvo djeci su

omogućili i djelatnici Ravnateljstva civilne zaštite koji su im, tijekom Festivala vještina za život koji su posjetili, prikazali maketu nastanka poplave.

Tijek projekta, realizacija i praćenje aktivnosti te planiranje novih aktivnosti dokumentirani su kroz izradu plakata za svaki provedeni eksperiment, prikupljanje foto i video dokumentacije, vođenje bilježaka i dnevnika odgojitelja, dječje likovne radove, anegdotske bilješke i izjave djece te pripremu radnih materijala odgojitelja.

Završna aktivnost provedena u svrhu zajedničke evaluacije i utvrđivanja stupnja usvojenog znanja djece, bila je likovna aktivnost „Mlin“. Dječji radovi su prijavljeni za sudjelovanje na likovno-ekološkom natječaju za djecu pod nazivom Japan – KAO, a u organizaciji Hrvatskog školskog muzeja. Osim što je tema bila usko povezana s projektom, za izradu likovnih radova je korištena ušećerena voda što je male umjetnike i istraživače potaknulo na usvajanje dodatnih znanja o vodi i njezinim svojstvima.

Na kraju, osobito nas raduje što su djeca samoinicijativno, zajedno s roditeljima obilazila obližnje mlinove i slapove te promatrala način na koji voda pokreće cjelokupni sustav mlina. Dakle, potaknuta znatiželjom na temelju aktivnosti u kojima su sudjelovala u vrtiću, djeca su uz pomoć roditelja istraživala i prikupljala dodatna znanja.

*Projekt osmislile i provele: Lidija Čale i Ana Dervišević, odgojiteljice DV „Četiri rijeke“
Tekst pripremila: Diana Panjković, pedagoginja DV „Četiri rijeke“*

Kako su „Črišnjice“ i „Bobice“ provodili vrtić u prirodi Dječji vrtić „Cvrčak i mrav“, Tribalj

Istraživanja pokazuju da boravak u prirodnom okruženju smanjuje negativne emocije i stres, a povećava pozitivne emocije, mentalni oporavak i funkcioniranje. Istraživanja također pokazuju da slike i zvukovi iz prirodnog okruženja mogu imati pozitivne učinke, no najveći pozitivni učinak postiže se ako ste vani u pravoj prirodi. Provedba aktivnosti „vrtić u prirodi“ u DV „Cvrčak i mrav“ u Triblju i Bribiru traje već duži niz godina. Naš krajolik daje nam mogućnost boravka u prirodi, u raznim okruženjima i na raznim terenima. Ove godine vrtićke skupine „Črišnjice“ i „Bobice“ objekta Tribalj proveli su većinu vremena u prirodi i na vanjskom prostoru. Planiranjem odgojno-obrazovnog sadržaja htjeli smo prirodu približiti djeci, upoznati ih s njihovim krajolikom te im omogućiti igru, istraživanje i učenje direktno u prirodnom okruženju s materijalima koje pronadu.

Kako bi istražili mogućnosti boravka vani, na početku smo krenuli u kraće i duže šetnje po Triblju. Obličnje jezero, livade, šetnica uz potok Dubračina, obližnja brda i putevi potakli su nas na planiranje rada na takvim mjestima. Na početku godine organizirali smo boravak na jezeru uz ručak. Hladovina i pješčani žal nudilo nam je razne mogućnosti igre i istraživanja. Kroz godinu šetnje do jezera su nam bile učestale. Svakim dolaskom u različitim vremenima primjećivali smo promjene u prirodi koje donose godišnja doba. Uspoređivali smo ih i dokumentirali.

U suradnji s tatom dječaka iz skupine organizirali smo uspon na obližnje brdo, Humac. Tata nam je bio vodič. S obzirom na neravan teren, duži i teži uspon, prilagodili smo odjeću i obuću te se opremili s dovoljno tekućine i hrane. Hranu, voće, vodu i ostali potrebni pribor odgajateljice su nosile u ruksacima. Šetnjom do vrha brda djeca primjećuju da se teren mijenja. Iz trave u kamen, iz ravnice u brdo. Usput pronalaze izvor te hranilište za divljač. Dolaskom na vrh zauzimamo teren za odmor. Priroda nam postaje materijal za igru. Srušena drva postaju rekvizit za poligon i tjelesnu aktivnost (hodanje, održavanje ravnoteže, preskakivanje), travnata nizbrdica staza za kotrljanje i trčanje, razne grane, lišće postaju šator. Igrom na livadi djeca pronalaze lubanju divlje životinje koja nam postaje predmet istraživanja i u sobi dnevnog boravka.

Nakon uspješnog uspona na Humac odlazimo u šetnje uz potok Dubračina, od vrtića prema Crikvenici. Šetnica je šljunčana, ravna, kondicijski lakša. Priroda nam se mijenja. Djeca primjećuju, imenuju različita stabla, tijek potoka, brzinu i razinu vode, dno potoka koje se mijenja kako prolazimo nizvodno. Uz stazu pronalazimo mjesto na kojem se neko vrijeme zadržavamo u igri. Zemljani teren, stabla daju nam mogućnost za organizaciju dužeg boravka. Tako kroz kratko vrijeme odlazimo na cjelodnevni boravak uz potok. U suradnji s ravnateljicom, zdravstvenom voditeljicom, kuhinjom i domarom nabavljamo potrebnu hranu, rekvizite, opremu za prirodu. Dolaskom na teren pripremamo tendu i postavljamo ceradu i dekice na pod. Čistimo grane te pripremamo mjesto za roštilj. Djeca su u svim pripremanjima aktivni sudionici. Postavljanjem kamenja za logorsku vatru, nanošenjem suhih drva uz pomoć roditelja u skupini palimo vatru za roštilj. Vrijeme do ručka djeca provode u igri s materijalima oko sebe. Grade sklonište oko jednog stabla od grana koje su na podu, sakupljaju prirodne materijale, promatraju cvijeće, beru šparoge za večeru, osmišljavaju društvene igre. Za ručak promičemo „zero waste“ pristup, koristimo jedino drvene

štapiće za ražnjiće, te na taj način produbljujemo naše znanje o učinkovitoj upotrebi resursa i zbrinjavanju otpada.

Cjelodnevni boravak uključuje spavanje u prirodi te dolazak roditelja na mjestu gdje boravimo. Teren zajedno spremamo, čistimo te osiguravamo logorsku vatru gašenjem vodom iz potoka. Kako bi osigurali nesmetani boravak u prirodi osigurali smo da djeca donesu u vrtić kabanice, čizmice za kišu i kišobrane. Šetnje po kiši i skakanje po lokvama vrlo su snažni inputi na dječji doživljaj i spoznaju. Nastavljamo s izlascima... U suglasnosti s roditeljima organiziramo odlazak na Platak. Plan nam je bio s djecom otići na snijeg ali nam vrijeme nije išlo na ruku. Odlazak na Platak je svejedno bio zanimljiv planinarski izlet. Dolaskom na Platak prvo smo prošetali do skijaških staza, gdje smo našli čak malo snijega. Dalje nastavljamo šetnju prema umjetnom jezeru te se vraćamo prema Velikom domu gdje se zadržavamo u igri i osvježavamo se voćem i napitkom. Nakon odmora penjemo se prema Malom domu gdje u prirodi jedemo ručak te provodimo vrijeme u igri do povratka na bus.

Izleti po prirodi potaknuli su nas na još jedan uspon, na Kotor u Crikvenici. Taj dan smo obilježili Dan očeva koji je ujedno bio i humanitarna šetnja za Škole za Afriku. Sudionici (očevi, djeca pa čak i mame) platiti su kotizaciju. Na Kotor su nas vodile licencirane vodičkinje planinarskog društva Strilež iz Crikvenice. U šetnji prolazimo različitim terenima, upoznajemo se s najstarijim naseljem Crikvenice u kojem su živjeli Crikveničani prije naseljavanja današnjeg grada. Suradnju nastavljamo s roditeljima i lokalnim stanovništvom, što nas vodi u razgledavanje obiteljske mini farme, OPG Kirac iz Triblja. Upoznajemo se s radom farme, prehranom životinja, čak degustiramo njihove proizvode. Djeca si imala priliku i sami hraniti životinje.

Vraćamo se našim redovitim šetnjama i odlazimo na obližnju livadu gdje često boravimo. Ovaj put u goste nam dolaze djeca vrtićkih skupina našeg područnog vrtića iz Bribira. Vrlo brzo djeca pronalaze materijale i mjesta za igru. Na livadi zajedno ručamo. Pristup livadi je moguć pa nam naš domar ručak donosi na livadu. Nakon ručka naši prijatelji vraćaju se u svoj vrtić a mi ostajemo na livadi do dolaska roditelja. Ispod tende na dekičama djeca lagano tonu u san uz priču.

Prateći razvoj djece kroz godinu uočili smo da su razvojno u svakom pogledu jako napredovala. Gruba motorika, orijentacija, zapažanje, verbalna komunikacija, govor, spoznaja, samostalnost, samopouzdanje i još mnogo toga u čemu vidimo napretke kod djece potiče nas da nastavimo planirati odgojno-obrazovni rad u istom smjeru.

Boravkom u prirodi također smo primijetili da su djeca slobodnija, međusobno surađuju, igra im je konstruktivnija, kreativniji su, manje se svađaju, nesuglasice rješavaju razgovorom, mirniji su, nasmijani i sretniji, što nam je potvrda da boravak u prirodi zaista mijenja ljude, njihovo emotivno stanje i funkcionalnost.

Jasmina Antić, odgojiteljica DV „Cvrčak i mrav“, Tribalj

Eko projektni dan u Stonogi **Dječji vrtić „Cvrčak“, Čakovec – Područni odjel „Stonoga“, Novo Selo Rok**

Pod motom "Prirodu pazi, bilje ne gazi, već ga miriši i zeleno diši" u PO Stonoga, Novo Selo Rok održan je projektni dan Ekoškole vrtića Stonoga. Tom prigodom vrtičarci su ponosno otpjevali svoju ekohimnu kojom su zaželjeli dobrodošlicu uzvanicima i obiteljima. Vrtić Stonoga ponosni je nositelj Zelene zastave koja potvrđuje da vrtičarci, odgojiteljice, obitelji i lokalna zajednica žive i djeluju "zeleno" na dobrobit naše majčice Zemlje.

Taj dan održano je nekoliko radionica s ekološkom tematikom koje su zacrtane u Planu i programu Ekoškole. Djeca i roditelji putem prezentacije upoznali su se sa mirisnim i ljekovitim biljem koje se nalazi u vrtićkom okruženju te njihovim dobrobitima za sve nas, a zatim su se prema vlastitim interesima uključili u radionice: sadnje mirisnog i ljekovitog bilja, laboratorij pripreme ljekovitih čajeva od bilja iz vrtićkog okruženja, sadnji povrtnih sadnica i sisanju u vrtu, izradi mirisnih vrećica, recikliranju staklenki i bojanju vrtnih kućica i igrala.

Djeca, roditelji i odgojiteljice proveli su ugodno i korisno vrijeme u zajedničkim aktivnostima i druženju koje je brzo prošlo.

U radionice aktivno su se uključile ravnateljica DV „Cvrčak“ Lidija Varošaneć, pedagoginja Gordana Patarčec i zdravstvena voditeljica Nina Pustić koje su velika podrška u svim projektima. Djeca i

odgojiteljice: Jagoda Srša, Smiljana Nedeljko, Maja Kozjak Hladki i Saša Sanjković iskreno zahvaljuju roditeljima, obiteljima, stručnom timu i lokalnoj zajednici na podršci i suradnji, uz poruku „zajedništvo nas čini jačima pa sve zacrtano činimo sa lakoćom“!

Sajam rabljene dječje odjeće, obuće i igračaka Dječji vrtić „Cvrčak“, Čakovec – Područni odjel „Stonoga“, Novo Selo Rok

PO Stonoga Novo Selo Rok, DV „Cvrčak“, Čakovec, je ekovrtić i član međunarodne Ekoškole Hrvatska, koji kod djece, roditelja i lokalne zajednice svojim raznovrsnim aktivnostima na području ekologije potiče i razvija svijest o održivom razvoju, selektiranju otpada i recikliranju.

Ove godine organizirali su sajam rabljene dječje odjeće, obuće i igračaka u koji su se aktivno uključili roditelji i djeca polaznici vrtića kao ponuđači, kupci i prodavači te mještani kao kupci. Odgojiteljice su povezale niz aktivnosti iz Ekoškole s projektom „Mali poduzetnici“ koji provode zajedno s učenicima i profesorima Ekonomske i trgovačke škole Čakovec, a jedna od aktivnosti je i Sajam rabljene dječje odjeće, obuće i igračaka, koja se nadovezala na radionice o reklamiranju proizvoda, uređenju prodajnog štanda i vrednovanju ponuđene robe.

Uz pomoć odgojiteljica djeca su osmislila i izradila promotivne letke i plakate kojima su pozvali roditelje i lokalnu zajednicu na događaj koji slijedi. Samostalno dijele letke roditeljima i mještanima ispred vrtića te lijepe plakate na info ploče u svom mjestu. Djeca u svom domu uz pomoć roditelja biraju robu koju će prodavati na štandu, vrlo teško im je bilo odlučiti koji će predmet ponuditi jer mnogi od njih imaju sentimentalnu vrijednost za dijete. Roditelji, djeca i članovi obitelji kreiraju imena za svoj prodajni štand, ispisuju simbolične cijene, međusobno komuniciraju i surađuju, do izražaja dolazi njihova kreativnost, maštovitost te međugeneracijska povezanost članova obitelji.

Djeca su se odlično snalazila u novim ulogama prodavača, pregovarača i kupca. Posebno se vesele svakom zarađenom novčiću kojeg su s veseljem i velikim interesom potrošili na štandovima svojih prijatelja. Tijekom samog sajma vladala je vesela atmosfera, međusobno druženje djece, obitelji i mještana. Odaziv ljudi na prvom sajmu bio je prilično velik. Veliku podršku u samoj realizaciji sajma dao je mjesni odbor koji je za te potrebe ustupio veliku dvoranu Društvenog doma u kojoj se sajam održavao.

Roditelji, djeca i odgojiteljice naišli su na veliku podršku svoje lokalne zajednice te se nadaju da će ovakvi sajmovi zaživjeti u njihovom mjestu te se organizirati jednom godišnje. Kod djece, roditelja i lokalne zajednice zasađeno je novo sjeme putem kojeg će se ostaviti ekološki otisak za ponovnom upotrebom već upotrijebljene odjeće, obuće i igrača, te putem toga razviti svijest o ponovnoj mogućnosti uporabe starih korištenih predmeta.

Uzmi jedan, donesi jedan

Dječji vrtić „Cvrčak“, Čakovec – Područni odjel „Stonoga“, Novo Selo Rok

„Uzmi jedan, donesi jedan“ naziv je akcije koju su u suradnji s roditeljima, mještanima i lokalnom zajednicom organizirali djeca i odgojiteljice PO Stonoga Novo Selo Rok, DV „Cvrčak“, Čakovec, kako bi u svom mjestu promovirali ideju da se iz starih odbačenih predmeta mogu prenamjenom i recikliranjem stvoriti novi dekorativni uporabni predmeti.

Na samom početku akcije prikupljeno je mnoštvo otpadnih keramičkih šalica različitog oblika, dizajna u koje djeca i odgojiteljice zajedničkim snagama sade sukulente i prikupljeno bilje, kako bi oformili štand trampe pod nazivom „Uzmi jedan, donesi jedan“. Štand je smješten na parkiralište vrtića kako bi bio vidljiv roditeljima, susjedstvu i prolaznicima. Osim roditelja u akciju su se aktivno uključili i mještani koji su donosili i odnosili zasađeno bilje u šalicama. Tako je u vrlo kratkom vremenu parkirni prostor vrtića bio preplavljen mnoštvom različitog bilja zasađenog u različite predmete.

Kako status Ekoškole vrtića Stonoga aktivno surađuje s vrtićem Turnišče iz Slovenije na polju tradicije i ekologije i njima su poklonjene šalice za zasađenim biljem s namjerom da njih potaknemo na kreativnu razmjenu biljaka u njihovom vrtiću. Ideja je prihvaćena sa velikim oduševljenjem. Školarcima koji kreću na jesen u školu također su poklonjene šalice sa biljkama o kojima će se brinuti, te smo i njima dali ideju kako reciklirani pokloni imaju svoju vrijednost, a pri tome se vodi računa i o ekološkom otisku za buduće naraštaje.

Virovitički Cvrči dižu glas za planete Zemlje spas Dječji vrtić „Cvrčak“, Virovitica

Cilj ekološkog odgoja u Dječjem vrtiću „Cvrčak“, Virovitica je razumijevanje prirodnih procesa, uzajamne ovisnosti te izgradnja stavova i pozitivnih odnosa prema okolišu, tj. ekološki odgoj je usmjeren na razvijanje pozitivnih stavova prema okolišu iz čega proizlaze i pozitivna ponašanja prema njemu. Trebamo razviti svijest djeteta da brigom o svojoj okolini zapravo brinemo i za sebe jer smo mi dio te okoline. Kao i svake pedagoške godine, pa tako i ove, odgojiteljice našega vrtića kao temelj ekološkog rada i razvoja ekološke svijesti postavile su teme plana i programa djelovanja, a to su:

1. EKO MINI PROJEKTI (Upoznavanje i važnost šuma za život na Zemlji; Upoznavanje važnosti vode za život na Zemlji i njezino očuvanje; Upoznavanje važnosti energije za život čovjeka, štednja energije).
2. BIOLOŠKA RAZNOLIKOST
3. PRIKUPLJANJE, RAZVRSTAVANJE I RECIKLIRANJE OTPADA
4. MINI EKO VRTOVI
5. ZDRAVE NAVIKE: (Piramida zdrave prehrane; Kretanjem do zdravlja; Važnost boravka na svježem zraku za rast i razvoj djece).
6. OBILJEŽAVANJE ZNAČAJNIH EKO DATUMA

U našem Dječjem vrtiću „Cvrčak“, Virovitica kod djece, roditelja, obitelji djece, zaposlenika vrtića ekološka svijest se nastoji ojačati: raznim akcijama, ekološkim aktivnostima, edukativnim plakatima, obilježavanjima značajnijih ekoloških datuma, sudjelovanjem na raznim manifestacijama, organiziranjem raznih svečanosti i zajedničkih druženja roditelja, djece i lokalne zajednice i dr..

Projektni dan našega vrtića ove godine obilježen je Međunarodnim danom obitelji u suradnji s Obiteljskim centrom Virovitica. Odgojiteljice interesnih aktivna Vrtića (eko aktivna, lutkarskog, estetskog i aktivna za kretanje) te zaposlenice Obiteljskog centra organizirale su za djecu i roditelje razne radionice i aktivnosti poput: ulova ribica od otpadne ambalaže, izrade obiteljskog stabla, izrade obiteljske kućice od kolaž papira, izrade cvjetića na grančicama, glazbenih instrumenata od otpadne ambalaže, pričanja priča, pjevanje karaoka i dr.. Od sportskih aktivnosti mogu se izdvojiti igre kao što su: povlačenje konopa, nošenje jaja u žlici do cilja, plesne stolice, utrka djeteta i roditelja zavezanih nogu...

Likovno- kreativne radionice, sportske i društvene igre i ostale aktivnosti bile su organizirane na dvorištu vrtića, a u dvorani vrtića za djecu je održana predstava pod nazivom „Izlet“. Osim toga, na terasi Vrtića bio je izložen i humanitarni štand koji je dio humanitarne akcije koju podržava Unicefov program „Škole za Afriku“. Na humanitarnom štandu je bio ponuđen nakit koji su izradila djeca i roditelji skupine „Cvjetići- Mašnice“ nekoliko dana prije na zajedničkoj radionici u suradnji s Kreativnom udrugom „Unikat“ i mirisni sapuni, te sukulenti koje su zasadili i donirali roditelji i djeca skupine „Tratinčice“. Sav prikupljeni prihod od donacija biti će uplaćen na Unicefov račun kako bi se osigurala bolja budućnost za djecu u Etiopiji.

Još jedna, vrlo važna svečanost Dječjega vrtića „Cvrčak“, Virovitica, održana je 10. lipnja 2024. godine kada se na našem vrtiću zavijorila zelena eko zastava. Naime, Dječjem vrtiću „Cvrčak“, Virovitica nekoliko dana prije, 7. lipnja 2024. godine, dodijeljen je tzv. „dijamantni status“ Ekoškola na Susretu međunarodnih Ekoškola Republike Hrvatske u Donjem Kraljevcu. Ovaj vrijedan status pokazatelj je ekološkog življenja, zalaganja i promicanja ekoloških vrijednosti naših djelatnika, djece, roditelja i lokalne zajednice već dugi niz godine (14 godina otkako smo stekli status Ekoškole).

EKO PORUKA:

*Čovjek je jedina životinja koja pljuje u vodu koju pije.
 Čovjek je jedina životinja koja ubija, a nije mu za prehranu.
 Čovjek je jedina životinja koja ruši stablo koje mu daje hlad i plodove.
 Zato sebe osuđuje na smrt.*

Benedito Ruy Barbosa- brazilski autor

Važno je kod djece stvarati pozitivnu sliku prema okolišu, ali i odrasle podsjetiti na to jer oni su model ponašanja djeteta prema prirodi. Kontinuirano nastavljamo raditi na usvajanju ekoloških navika poput recikliranja, razdvajanja otpada, štednje energije, kompostiranja, štednje papira i brige o biljnom i životinjskom svijetu jer će djeca svoja znanja i iskustva iz djetinjstva prenositi na navike u odraslom životu.

Ana Vampovac- odgojiteljica koordinatorica eko aktivnosti i eko projekata

STEAM i ekologija

STEAM izazov: Dizajnirajte brod koji plivi

Dječji vrtić Grigora Viteza, Zagreb

U sklopu manifestacije „Rudeš u srcu“ u lipnju 2024., održali smo STEAM radionicu za djecu i roditelje pod nazivom „Dizajnirajte brod koji plivi“. Dječji vrtić Grigora Viteza ostvarivao je tijekom pedagoške godine 2023./2024. mnogobrojne suradnje s lokalnom zajednicom i drugim vrtićima na području ekologije, STEAM aktivnosti i mnoge druge, ovisno o području kojim se pojedina odgojna skupina ove godine detaljnije bavila. U odgojnoj skupini „Lastavice“, odgojiteljica Accad provodi program ranog učenja engleskog jezika s naglaskom na STEAM aktivnostima koje su integrirane u aktivnosti za razvoj ekološke svijesti i promicanje održivog razvoja. Polazeći od činjenice da očuvanje okoliša postaje nužnost koja osigurava kvalitetu života, važnu ulogu u pripremi za kvalitetan život imaju odgojno-obrazovne institucije koje se brinu za cjelovit razvoj djeteta. Ono što dijete predškolske dobi nauči i pretvori u dobru naviku, nosit će sa sobom cijeli život. Bogato okruženje s promišljenim izborom materijala potiče djecu na otkrivanje i rješavanje problema te omogućuje postavljanje hipoteze, istraživanje, eksperimentiranje i konstruiranje znanja i razumijevanja iz područja znanosti. Raznovrsnost, raznolikost, sadržajno bogatstvo i dostupnost materijala omogućavaju djeci različitih razvojnih sposobnosti različite izbore. Rješenja u obliku STEAM aktivnosti pomažu im da razvijaju kritičko mišljenje, pomažu povezati naučeno i upotrijebiti to znanje u stvarnom životu.

Radionica „Dizajnirajte brod koji plivi“ samo je jedna od niza aktivnosti koje su se provodile u odgojnoj skupini Lastavica. Djeca su sudjelovala u ekokvizu u suradnji s Dječjim vrtićem Siget, obilježavala Dan planeta Zemlje, projektni dan, eko datume, s naglaskom na integraciji STEAM pristupa i povezanosti s odgojem djece za održiv razvoj. Rezultati i aktivno sudjelovanje djece postignuti su svakodnevnim kontinuiranim pristupom i indirektnim vođenjem odgojitelja.

Radionica je bila podijeljena na četiri faze, koraka. Prvi korak bio je napraviti pokus i istražiti što pliva, što tone. Djeca su imala zadatak da ponuđene predmete pojedinačno uranjaju u posudu s vodom. Zapažanje o viđenom predmetu, o tome pliva li predmet ili tone, dokumentirali su bilježenjem u tablice: pliva ili tone.

U drugom koraku djeca su trebala nacrtati skicu. Nakon zapažanja koji predmeti plivaju, a koji tonu, sudionici radionice crtaju skicu broda koji će napraviti. Treći korak bio je izrada brodice. Od ponuđenog materijala bilo je potrebno je izraditi brodicu koja plovi. Sudionicima radionice bio je ponuđen raznovrstan repro materijal koji se može pronaći u svakodnevnoj upotrebi poput spužvica za suđe, špaga, papirnatih slamčica, štapića za ražnjiće, prirodnih predmeta poput češera, grančica, štapova zatim, otpad koji se može reciklirati: plastična ambalaža, tetrapak pakiranja, čepovi, tvrdi kartoni, role od papira, parketi i sl. Izrađene brodiće stavljali su u dvije posude s vodom u kojima su provjeravali njihovu plovnost.

Interes za ovu radionicu bio je jako velik. Sudionici radionice (i roditelji i djeca) međusobno su razmjenjivali ideje, pronalazili rješenja. Međusobno su surađivali u izradi i pomagali si, pridržavali materijale, savjetovali jedni druge. Potaknuli smo ih na prikupljanje prirodnih materijala prije i za vrijeme radionice. Sakupljali su i reciklirali otpad. Isprobavanje plovnosti brodice privuklo je i slučajne prolaznike koji su sa zanimanjem prilazili pogledati što se događa. Svoje napravljene brodice su fotografirali, pozivali svoje prijatelje da im se pridruže. Organizirali su utrku „jedrenjaka“ puhanjem u jedra.

Postavljanjem pitanja o prirodnim procesima i zakonitostima, otkrivanjem povezanosti i međuovisnosti procesa i pojava u okruženju, istraživanjem, kritičkim promišljanjem i odgovornim djelovanjem na okoliš razvijamo ekološki osviještene pojedince na kojima svijet ostaje.

Mirsada Accad, odgojitelj savjetnik i Željka Knapić, pedagog savjetnik

Otapanje ledenjaka – klimatske promjene Dječji vrtić Grigora Viteza, Zagreb

Izloženi svakodnevnim informacijama o klimatskim promjenama te posljedicama istih na ledenjake na Grenlandu, odlučili smo s djecom u našim odgojnim skupinama, provesti eksperiment upravo na tu temu. Mnogi istraživači smatraju kako su djeca rođeni znanstvenici, jer su znatiželja i potreba za istraživanjem ono što ih karakterizira. Djeca najbolje uče ako su u izravnom doticaju sa stvarima, a upravo istraživačke aktivnosti promiču učenje u kojem dijete samo konstruira svoje znanje o svijetu koji ga okružuje. Kako toplina, odnosno klimatske promjene utječu na topljenje ledenjaka? Poticaj kao uvodu eksperiment bio je animirani film "Ledeno doba" i edukativni film "Moj planet Zemlja". Istraživanjem interneta i različite stručne literature, s djecom smo otkrivali značaj ledenjaka za naš planet te pokušali stvoriti hipotezu kako to može utjecati na nas, kao i na našu zajednicu.

Djeca su danima izrađivala kuće, nebodere, igralište od Leggo kockica te su stvarali fiktivni grad koji smo smještali u plitku posudu. Nakon što su grad smjestili u plitku posudu djeca su od kockica leda napravila model velike planine, što je za njih bio veliki izazov. U suradnji i interakciji djeca su se međusobno dogovarala kako napraviti stabilnu, a visoku planinu.

Pitanje je bilo: Što će nam biti izvor topline? Dino V. je izjavio da je u Zagrebu Sunce to koje grije našu Zemlju. Naš grad smjestili smo u sobi dnevnog boravka te djeci postavili pitanje: Što može predstavljati Sunce? Lucija O. je predložila stolnu lampicu jer zna da je vruća ako je uključena (i druga djeca su potvrdila njezino iskustvo). Naš grad smjestili smo ispod električne svjetiljke u SDB -a te krenuli u promatranje. Djevojčica D. F. B. je došla na ideju staviti helikopter na planinu. Proučavali smo i bilježili promjene koje smo uočili. Nakon izvjesnog vremena djeca su otišla do grada gdje su prvo primijetila kako se led počeo topiti te se helikopter srušio. Tijekom cijelog popodneva djeca su promatrala, opipavala led te zaključili kako se led sve više topi pod utjecajem topline.

Proučavajući posljedice zagrijavanja našeg ledenjaka djeca su zaključila da se led u potpunosti otopio, utvrdili su kako su kuće pod vodom, ljudi plivaju u vodi, a staza koje su složili od malih kamenčića više ne postoji. Na sva pitanja koja su ih mučila tijekom ovog eksperimentalnog istraživanja "Što će se dogoditi kada se led otopi?", "Što će se dogoditi s gradom, ljudima, životinjama?" djeca su samostalno došla do odgovora proučavajući topljenje leda kroz vlastito iskustvo, ali i suradničko učenje. Svjesni činjenice da je znanstvena pismenost jedna od ključnih kompetencija cjeloživotnog učenja koja se treba razvijati od rane dobi, podupirali smo kod djece razvoj specifičnih znanja, vještina i stavova iz područja znanosti.

Vještine koje su djeca razvijala tijekom eksperimenta "Otapanje ledenjaka" su promatranje, opisivanje, bilježenje zapažanja, postavljanje pitanja i zaključaka, uočavanje i rješavanje problema, komunikacijske i društvene vještine. Djeca su tijekom eksperimenta razvijala i određene stavove kao što su znatiželja, neovisnost mišljenja, upornost, originalnost i kritičko razmišljanje. Upravo ovim eksperimentom kod djece smo probudili istraživački duh te želju za istraživanjem i proučavanjem nečeg novog i nepoznatog. Nova saznanja koja su djeca stekla ovim istraživačkim radom bit će nam poticaj i motivacija za nova znanstvena istraživanja.

*Vrtičke skupine: "Pčelica" i "Jabučica"
Odgojiteljice: Tajana Zorić, Iva Rončević*

„Vlakići“ i održivi razvoj Dječji vrtić Grigora Viteza, Zagreb

Djeca rane dobi na samom su početku usvajanja vrijednosti, vještina, stavova i ponašanja za održivi razvoj. Pravim uzorom u jaslicama i prvenstveno u obiteljskom domu, stvaraju se obrasci ponašanja za cijeli život. Obrasci pranja ruku, samog redoslijeda pranja, pa do doziranja količine vode, papira i zatvaranja slavine. Također i obrasci sortiranja otpada, koje djeca svakodnevno čine "nesvjesno", oponašajući roditelje i odgojitelje. Djeca tako stječu "iskustva iz prve ruke", tj. uče čineći.

Protekle su dvije godine u odgojnoj skupini "Vlakić". Pokrenuli smo i poticali put ekološkog djelovanja, promišljanja o važnosti vode, njene štednje, ali i vezano uz naše projekte, uklopili i eko teme. Djeca su u vrtićkom vanjskom prostoru svakodnevno bila okružena prirodom (livadno bilje, drveće, voćke, kukci, ptice). Mogli su ju doživjeti, osjetiti i promatrati tijekom cijele godine. Potičući interakciju djeteta s prirodom stvaramo temelj za razvoj ekološke svijesti, ljubavi prema prirodi i senzibilizaciju na održivi razvoj.

Prve godine bavili smo se senzomotorikom i razvojem osjeta, te nam se izrada mirisnih vrećica izvrsno uklopila u projekt i sam projektni dan, a tako i u ekološku temu. Dvogodišnjaci većinu informacija i spoznaja o svijetu koji ih okružuje temelje na osjetu dodira i okusa. Sve što žele istražiti i upoznati dotaknu i stavljaju u usta, tj. kušaju. Osjetilo mirisa i njegov razvoj potičemo mirisanjem hrane, cvijeća, pokošene trave tijekom boravka na zraku i sl. Izradom mirisnih vrećica punjenih začinskim biljem potaknuli smo razvoj olfaktorne percepcije ili percepcije mirisa.

Zajedničkom aktivnošću sa roditeljima i djecom izradili smo mirisne vrećice koje će djeca moći svakodnevno mirisati, a dio bilja posadili smo ispred vrtića. Brinut ćemo o njemu, a moći ćemo ga mirisati i kušati, kao i dodavati u hranu. Vrijedne ručice djece kroz izradu mirisnih vrećica, potiču i razvijaju osjet mirisa, motoriku i opozicije palca, koordinacija oka i ruke, a uz to sve i dobro se zabavljaju.

Nakon što je prošla jedna godina, godinu dana stariji, maleni trogodišnjaci poticani su na osamostaljivanje u svim životnim situacijama, samostalnost u higijeni, a time i na pravilno ekološko djelovanje. Misao vodilja ovogodišnjeg projektnog dana bila je spojiti estetski i ekološki doživljaj. Zamolili smo roditelje da donesu trajnice ili cvjetnice raznih boja, kao i humus za sadnju. Kako je ovogodišnji naglasak stavljen na vizualnu percepciju, ciljeve smo ostvarivali promatranjem i imenovanjem boja cvijeća, ali i estetskim uređivanjem vrtićkog ulaza. Poruke ovogodišnjeg projektnog dana su spoznavanje ljepote cvijeća, trud i briga za rast i razvoj i čuvanje cvijeća, zatim uređenje vrtićkog ulaza te briga da ga se ne onečišćuje smećem,. Sadnjom cvijeća i kasnije brigom o njemu, stvaramo temelje za daljnji ekološki pristup, očuvanje okoliša i obrazovanje za održivi razvoj svakog djeteta od najranije dobi.

Mali vrtlari u akciji.

Sanja Bardun, odgojitelj savjetnik

Obnavljanje zlatnog statusa međunarodne Ekoškole Dječji vrtić „Hlojkica“, Delnice

Kroz provedbu programa međunarodne Ekoškole kroz pedagošku godinu 2023./2024., moramo se pohvaliti potvrđivanjem zlatnog statusa međunarodne Ekoškole. Ove pedagoške godine provodili smo niz raznih aktivnosti u kojima su sudjelovala sva djeca. U svim skupinama, kako vrtićkim tako i jasličkim, provodili smo sljedeće aktivnosti: Kretanjem do zdravlja, Otpad i Uređenje vrta, te raznim projektima. Svaka skupina se na svoj način uključila u navedene aktivnosti. Djeca su redovito provodila tjelesne aktivnosti primjerene dobi, bilo u sobi dnevnog boravka ili u gradskom parku. Osim što su djeci

svakodnevno ponuđeni zdravi obroci u vrtiću, u svojim skupinama su i sami učili pripremati zdrave voćne obroke.

Kroz godinu smo sudjelovali u raznim projektima. U jasljičkoj skupini djeca su se upoznala s pčelama, njihovim proizvodima, ali i koliko su korisne za naš okoliš. U suradnji s Gradom Delnice smo na raznim lokacijama u našem gradu posadili sadnice japanske trešnje. Odazvali smo se pozivu Grada te je svako dijete našeg Vrtića dobilo sadnicu japanske trešnje (označena brojem i znakom) te je posadili zajedno sa svojim roditeljima. Udruga Žmergo održala je radionicu razvrstavanja otpada u matičnom i područnom objektu. I ove godine nastavili smo suradnju sa Hrvatskim šumama – Uprava Delnice te smo sudjelovali u njihova dva projekta. Prvi se provodio u travnju kada smo kroz projektni dan na lokaciji iznad željezničke postaje u Delnicama sadili sadnice bukve. Pojasnili su nam zašto pošumljavamo, pokazali kako trebamo posaditi male sadnice bukve što su potom vrijedne ručice naše djece i učinile. Uživali smo u danu i naučili nešto novo. Dogovorili smo se kako ćemo pratiti rast naših bukvi. Ovo je druga godina zaredom da se uključujemo u ovaj projekt. Drugi projektni dan smo proveli u lipnju, a to je bilo sudjelovanje na prvom Dječjem šuma festu. Uistinu smo uživali, kroz nekoliko postaja upoznali smo se sa zanimanjem šumara, alatom i strojevima koji mu je potreban za rad. Pojedinačno je, svatko od nas, zasadio po jednu malu sadnicu jelke, koju smo onda mogli ponijeti kući. Uz sadnju imali smo i više drugih zanimljivih aktivnosti na festu. Veselimo se sljedećem Dječjem šuma festu.

Sve skupine zajedno su sudjelovale u uređenju našeg vrta oko zgrade vrtića. Kako se radi na dogradnji zgrade našeg vrtića, morali smo preseliti naš vrt na drugi dio dvorišta. Otac jednog vrtićkog djeteta donirao je daske od kojih su roditelji kroz radnu akciju izradili vrtno gredece za svaku skupinu. Kroz suradnju s roditeljima prikupili smo sjeme povrća i cvijeća te sadnice voća koje smo potom zasadili u napravljene gredece. S nestrpljenjem čekamo plodove našeg rada.

Pripadnici EKO PATROLA izmjenjivali su se na tjednoj bazi i uz pomoć ček lista bilježili stanje u vrtiću (provjeravali su: je li gori svjetlo: je li prostor garderobe uredan, je li otpad odložen na prikladno mjesto i sl.). Dan planeta Zemlje obilježili smo čišćenjem parka. Polaznici našeg vrtića sudjelovali su u emisiji Radija Gorski Kotar u kojoj je tema bila Otpad i razvrstavanje otpada.

Puno smo radili, učili, čuvali naš okoliš i naš planet, a u istome smjeru nastavljamo i dalje...

Lucija Matek, pedagoginja i koordinatorica projekta

Ekološki program u Dječjem vrtiću „Hlapić“ Dječji vrtić „Ivana Brlić Mažuranić“, Slavonski Brod - Podružnica Dječji vrtić „Hlapić“

Djeca predškolske dobi uče čineći i međusobno sudjelujući, a ovakve komponente odgojno obrazovnog rada idealne su za usvajanje ekoloških i drugih vrijednosti kod djece. Posebna pozornost pridaje se razvijanju ekološke svijesti i obrazovanju za održivi razvoj, kako djece tako i roditelja, na način da se svakodnevne životne navike usklade s ekološkim življenjem u duhu očuvanja prirode i prirodnih resursa za kvalitetniju i sigurniju budućnost. Dječji vrtić „Ivana Brlić Mažuranić“ podružnica DV „Hlapić“ dugi niz godina sudjeluje u raznim ekološkim projektima. Ponosni je nositelj dijamantnog statusa, zelene zastave i Ekoškole.

Ove pedagoške godine eko projekt „Flora i fauna“ na razini vrtića obuhvatio je podprojekte „Vrtno“, „Slatki vrt“, „Bubamara“, „Ptice selice“ s ciljem obogatiti i proširiti spoznaju o biljnom i životinjskom svijetu u neposrednoj okolini vrtića te se upoznati s njegovom povezanošću. U sklopu projekata obilježili smo i važne datume vezane uz ekologiju: Dan Planeta Zemlje, Dan vode, Dan nepušača, Dan zahvale za plodove zemlje.

Na početku pedagoške godine 2023./2024. u suradnji s roditeljima, SRS, i Udrugom Locomoto u sklopu projekta „Vrtno“ preselili podignute gredice iz Udruge „Locomoto“ u vrtić „Hlapić“. U akciji su sudjelovali

roditelji djece i odgojiteljice. Dobili smo devet podignutih gredica za nas budući povrtnjak. U njih smo zasadili: mrkvu, blitvu, peršin i špinat. Djeca su sudjelovala u radno praktičnim aktivnostima kao što su čišćenje vrta od korova, zalijevanje vrta, odvođenje bio otpada u kompost, ubiranje povrća, pranje povrća i na kraju degustacija povrća kad je dozrijelo. Djeca su pomogla i promatrala sadnju paprike, krastavaca, jagoda i rajčice. Svakodnevno su vodili brigu, zalijevali povrće i divili se se njegovom rastu. Naučili su da samo timski rad u vrtu donosi rezultate iz kojih svi možemo učiti, istraživati i uživati.

Prošlogodišnji eko projekt pod nazivom „Slatki vrt“ pristavljen je užoj i široj društvenom zajednici u sklopu smotre projekta iz „Nacionalnog odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo na državnoj razini. Prepoznat je kao vrijedan projekt koji potiče demokratske vrijednosti u sklopu ekološkog programa. Cilj ovog projekta je bio poticati ljubav, brigu i uzorno ponašanje prema prirodi, a tako i prema okolišu. Ostvareni ishodi ovog projekta su mnogobrojni, a osvrnut ćemo se samo na one vezane za ekološku i poduzetničku dimenziju:

- Djeca su zavoljela vrtlarenje, naučili su puno o biljkama i kukcima u vrtu
- Odvajali su bio otpad u komposter
- Skupljali su sjeme cvijeća za narednu godinu
- Zavoljeli su radno praktične aktivnosti i shvatili vrijednost rada (rad donosi zadovoljstvo i dobrobit)
- Povećali smo broj sadnica cvijeća u odnosu na početak projekta i pridonijeli biološkoj raznolikosti
- Uljepšali smo prostor dvorišta vrtića
- Cvijeće je privuklo brojne kukce koje su djeca promatrala

Zelena oaza u Dječjem vrtiću „Izvor“, Samobor

**U PARKU PORED GRADNE
GRAJA, CIKA, VIKA
KUDA GOD TI POGLED KRENE
TO JE DJEČJA SLIKA.**

Na istočnim obroncima Samoborskog gorja u gradu Samoboru, nalazi se D.V. „Izvor“. Naš najstariji objekt (Mlinska) ponosno stoji i prkosi svojim godinama usred „zelene oaze“ nedaleko od glavnog trga. Kako ga često opisuju stare i nove generacije... vrtić je to koji ima dušu... Prostrana livada proteže se duž cijelog parka u kojoj posebno mjesto imaju brojna višegodišnja stabla i ukrasni grmovi. Mirom kojim odiše, park je privukao brojne vrste ptica i kukaca koji su tu pronašli svoj dom. Pravi je to mali raj ...čarobno i bajkovito mjesto u svako godišnje doba s kojim dobiva svoje novo ruho.

U želji da očuvamo naše blago odlučili smo posebnu pažnju posvetiti očuvanju okoliša. Eko program provodimo od 2012. godine. Marljivim i ustrajnim radom ove godine zaslužili smo ZLATNI STATUS II. Tijekom godina našu zelenu oazu nastojali smo oplemeniti novim sadržajima. Zasadili smo brojna nova stabla. Uz pomoć naših mališana napravili smo nove vrtove: povrtnjak, ljekoviti vrt, ružičnjak i cvijetnjak. Djeca tako imaju priliku baviti se svim vrtlarskim poslovima; sijanje, sadnja, okopavanje, zalijevanje, čupanje korova, branje plodova, te prerada plodova koje smo uzgojili. Marljivo rade tijekom cijele godine. Uče i stječu nove spoznaje u prirodnom okruženju. Jačaju svoje kompetencije i ekološku osviještenost.

Tijekom godine proveli smo brojne aktivnosti, ali istakli bi dvije koje su doprinijele promicanju ekologije.

Skupina „Ribice“: Kalendar aktivnosti u povrtnjaku

Odgojiteljice: I. Đurđević i D. Stupar

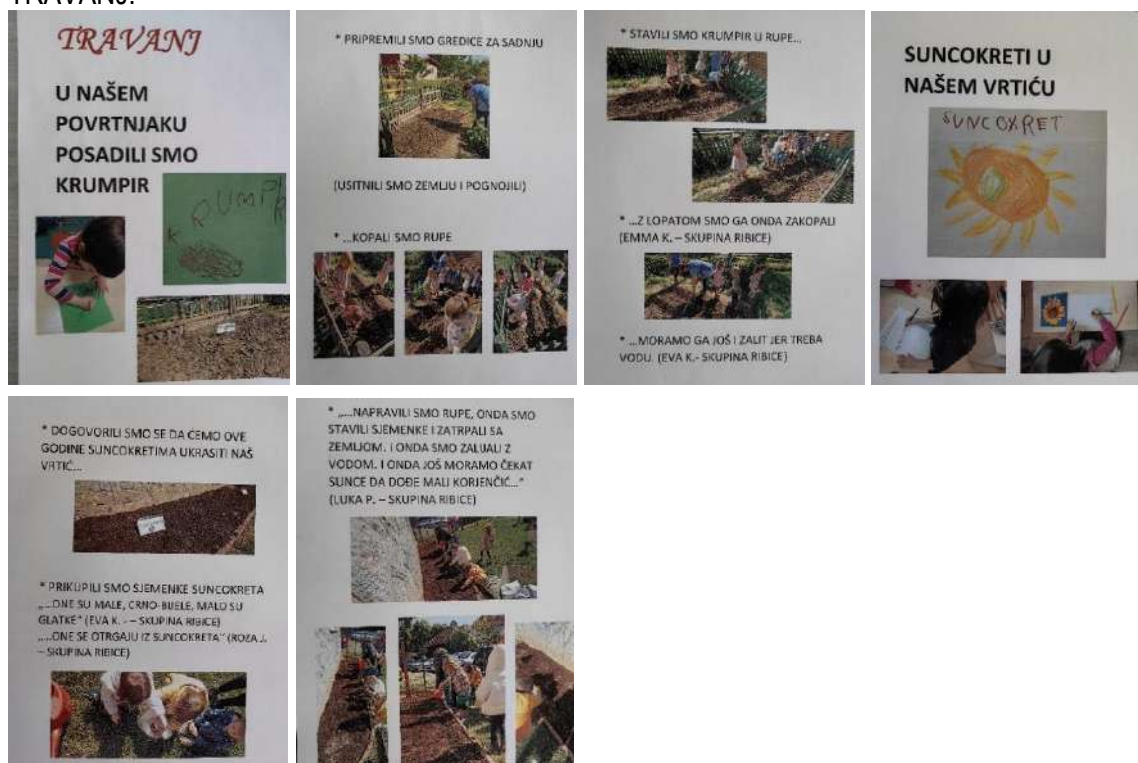
Cilj: Praćenje rasta biljaka

Tijekom aktivnosti nastojali smo poticati :

- uočavanje promjena u biljnom svijetu
- iskustveno učenje
- kritičko razmišljanje i logičko zaključivanje
- međusobnu suradnju
- ekološku svijest
- proučavanje veza između biljaka i prirodnih pojava

Dolaskom proljeća skupina „Ribice“ počela je s aktivnostima u našem povrtnjaku. Zasadili smo krumpir, rajčice, papriku, kupus, zasijali tikvice, peršin i grah. Posebno nas je razveselila nova sadnica batata koja se prvi puta našla u našem povrtnjaku. Ove godine dogovorili smo da ćemo zasijati suncokrete te smo napravili posebno mjesto za njih u našem vrtu. Svakodnevno smo brinuli o biljkama ;okopavali,zalijevali, čupali korov, branili ih od nametnika. Veliko zanimanje djeca su pokazala za rast suncokreta. Svakodnevno su odlazila do gredice te promatrala i mjerila koliko su izrasli. U želji da zabilježimo promjene koje su djeca uočila, rodila se ideja da izradimo naš „Kalendar aktivnosti u povrtnjaku“ u kojem ćemo bilježiti sve što smo radili i otkrili tijekom mjeseca. Nakon obavljenih radova, djeca su predložila da „poslikamo „ biljke pa smo tako prikupili foto materijale. Njihova razmišljanja i opažanja nastojali smo zapisati kako bi njihove izjave postale dio kalendara. U nastojanju da proširimo stečeno znanje djeci smo ponudili literaturu u kojoj su sama pronalazila biljke koje uzgajamo. Putem likovnih aktivnosti djeca su, također, iznosila svoje doživljaje. Sve prikupljeno tijekom mjeseca zajedno smo složili u našu mapu. Putem ovih aktivnosti djeca su stekla nova znanja, upoznala su životni ciklus u biljnome svijetu. Iskustvenim učenjem upoznali smo čaroban put ...“od sjemenke do ploda“. Naše „Ribice“ ,mali vrtlari, postali su tako i mali znanstvenici koji promatraju i bilježe promjene u biljnom svijetu.

TRAVANJ:

SVIBANJ:

GRAH

*SKOPALI SMO RUPE U KOJE SMO STAVILI ZRNA GRAHA

,GRAH RASTE U MAHUNI, ONDA KAD SE POSUŠI IMA PUNO MALIH ZRNA.
(EVA K.-SKUPINA RIBICE)

BRINEMO O NJIMA TAKO DA IH ZALJEVAMO...

,BILJKE TREBAMO ZALIVATI TAKO DA NARASTU..., A VODA DOĐE DO KIŠE.
(TARA V.-SKUPINA RIBICE)

LIPANJ:

LIPANJ

PADALO JE PUNO KIŠE PA SU NAŠE BILJKE JAKO NARASLE

,...TREBAMO ČUPATI TRAVU IZ VRTA, TU TRAVU BACAMO U KOMPOST...

(KARLA K.-SKUPINA RIBICE)

CVJETOVI NA NAŠIM BILJKAMA

CVJETOVE SMO PRONAŠLI NA RAJČICAMA, PAPIKAMA I KRUMPIRU.

,CVJETOVI SU NARASLI TAKO DA MOGU NA CVJETOVIMA NARASTI KRUMPIRI I PAPIKA. (TARA V.-SKUPINA RIBICE)

,DA BI NARASLA PAPIKA TREBA VODA, HRANA I MALA PČELA KOJA DOĐE NA CVIJET. (ROŽA J.-SKUPINA RIBICE)

TKO JE VEĆI?!...

SRPANJ:

SRPANJ

PRVI PLODOVI U NAŠEM VRTU (PURPURA I RAJČICA)

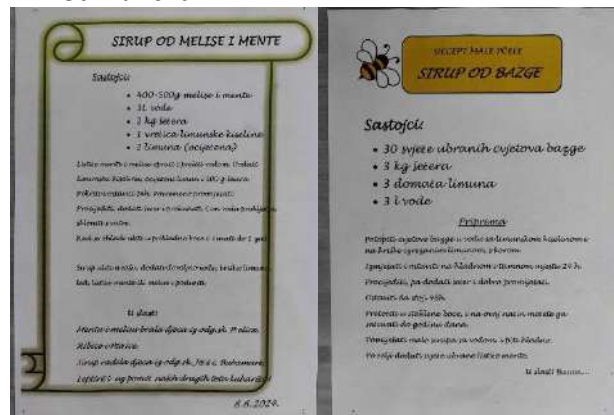

SUNCOKRETI SU DOBILI PRVE CVJETOVE

Skupina „Pčelice“: „Zdravi sokovi od bazge i mente“ Odgajateljice: M. Lovrić i A. Gambiroža

CILJ: POTICATI ZDRAVU PREHRANU

Tijekom aktivnosti nastojali smo poticati djecu na:

- stjecanje znanja o ljekovitom bilju
- spoznaju uzročno-posljedičnih veza
- spoznaju putem svih osjetila
- logičko zaključivanje
- međusobnu suradnju
- istraživanje i eksperimentiranje

U želji da iskoristimo ljekovito bilje koje imamo u našem vrtiću odlučili smo napraviti zdrave sokove. Uz pomoć odgojiteljica djeca su prikupila cvjetove bazge i listiće mente u našem ljekovitom vrtu. U ljekovitom vrtu probudili smo sva naša osjetila te smo imali priliku mirisom, opipom i izgledom uočiti razliku mente, kamilice, kadulje ružmarina, lovora, lavande ... Opijeni mirisima naše košare su ubrzo bile pune listića i cvjetova. Male „Pčelice“ slijedile su upute svojih recepata .Pripremili su listiće, dodali čarobne sastojke, sve to dobro promiješali i strpljivo čekali čaroliju. Timskim radom djeca su izradila sirupe, koje su s veseljem i radošću konzumirali. Tijekom aktivnosti osvijestili su spoznaju da zdrave namirnice mogu biti ukusne te da puno toga možemo pronaći u našem okruženju. U samu aktivnost uključeni su i roditelji, koji su, također, imali priliku konzumirati zdrave sokove. Male „Pčelice“ svoju eko poruku o zdravoj hrani poslale su i svijet odraslih.

... tako malim koracima i malim djelima nastojimo očuvati našu „zelenu oazu“ u Mlinskoj. U nove generacije nastojimo utkati senzibilitet za okoliš, važnost brige i očuvanja okoliša. Naša misao vodilja u svakodnevnom radu najbolje opisuju riječi naše eko himne

*SMEĆU OVDJE NIJE MJESTO
SJETIMO SE TOGA ČESTO
JER TKO VEL'KO SRCE IMA
I PRIRODA SE IGRA S NJIMA.*

*ČUVAMO I PAZIMO
ČUPAMO I SADIMO
PARK JE VEL'KO SRCE NAŠE
PRIRODU MI NE DAMO!**

*U NAŠEM MALOM GRADU
SUNCE UVIJEK SJA
JER SMO TAMO SKUPA
MOJ IZVOR I JA...*

Darija Stupar, odgojiteljica, voditelj eko programa

Dječji vrtić „Jurek“, Gornja Stubica

Dječji vrtić „Jurek“ uključen je u međunarodni program Ekoškola u sklopu kojeg se kontinuirano provode ekološke aktivnosti koje su sastavni dio svih projekata i svakodnevnog odgojno-obrazovnog rada u vrtiću. Odgoj za okoliš i održivi razvoj usko je povezan sa svim aktivnostima koje se u vrtiću provode. Cijeli se program izvodi prema sveobuhvatnom, participativnom pristupu koji uključuje djecu, odgojitelje i druge djelatnike, roditelje te lokalnu zajednicu u cjelini.

Kroz razne eko projekte i aktivnosti implementirane u svakodnevni odgojno-obrazovni rad, kod djece vrtičke dobi planiramo razvijati svijest o povezanosti s okolišem, osjetljivost i odgovornost prema okolišu te proširenje dječjeg znanja o ekološkim problemima s ciljem poticanja na njihovo rješavanje. Jedna od prioritarnih tema ove pedagoške godine je bio početak stvaranja tradicionalnog zavičajnog eko vrta. Ciljevi su nam bili razvijati svijest da je tradicijski vrt dio nasljeđa i da ga treba očuvati i negovati kao dio zavičajnog identiteta, upoznati autohtone biljne vrste kroz praktične aktivnosti sadnje, njege i praćenja razvoja u tradicijskom vrtu te razvijanje senzibiliteta za prostorno planiranje uvažavajući estetske i praktične zahtjeve (raspored gredica, upotreba materijala za grede i sl.).

Suradnja s lokalnom zajednicom

Povodom Dana planeta Zemlje, ali i Općine Gornja Stubica, u Dječjem vrtiću „Jurek“ pokrenuta je eko akcija, kojom se je željelo senzibilizirati najmlađe i podići im svijest o važnosti zaštite okoliša i promociji održivosti u prirodi. Zaslugom Općine Gornja Stubica, koja je inicirala ideju o proizvodnji glistina, kao i donacijom lokalnog obrta iz Gornje Stubice, izradio se je drveni okvir u kojem će se proizvoditi glistin. Lokalni OPG darovao je dječjem vrtiću humus i gliste koje će sami hraniti organskim otpadom iz kuhinje i dvorišta. Iz OPG-a su djeci, na razumljiv način, prezentirali da u nastajanju humusa gliste imaju ključnu ulogu, jer su jedan od glavnih organizama koji sudjeluju u procesu razgradnje organske tvari u tlu. Važno je u vremenu kada je priroda osobito izložena negativnom utjecaju čovjeka, senzibilizirati djecu za održivi razvoj. U tome vrtić i zajednica imaju važnu odgojnu ulogu, a u vrtiću smo to i pokazali našom zajedničkom akcijom. Svaki korak koji učinimo u zaštiti prirode, ma kako malen bio, može napraviti veliku razliku. Zato čuvajmo prirodu i njejujmo dobre međuljudske odnose.

Dječji vrtić „Koraci“, Velika Gorica

Nova pedagoška godina, nakon pripreme godine (2023) za 3. obnovu statusa međunarodne Ekoškole 2024. godine, donijela je raznovrsne ekološke aktivnosti u naš vrtić. Djeca vrtičkih skupina sve aktivnije sudjeluju unutar i izvan vrtića u brizi o svom bližem i daljem okolišu. Plan i program Ekovrtića provodio se integrirano u svakodnevni odgojno-obrazovni rad odgojnih skupina. Sve aktivnosti je budno pratio naš Eko odbor koji je pohvalio trud i predani rad djece i odraslih.

Ove godine u svim vrtićkim skupinama je bio naglasak na projektu Otpad (održavanje i obnova eko kutića, dramske igre s lutkicama „Čistko“ i „Smetko“, formiranje, na proljeće, zelenog kutića, briga i njega o biljkama, poticanje na štednju vode i energije, motivacijska lutkica „Kapljica“), Nositelji projekta su prvenstveno djeca i odgojitelji, a zatim i stručni tim vrtića, roditelji i lokalna zajednica. U projekt su bile uključene sve 3 vrtićke skupine. Ciljevi projekta su povećati svjesnost o očuvanju okoliša i održivog razvoja kroz sve segmente odgojno-obrazovnog rada, implementirajući poželjna ponašanja djece u svakodnevni život.

Eko aktivnosti su u jednoj vrtićkoj skupini popraćene širenjem eko pojmova i na engleskom jeziku u sklopu programa cjelodnevnog ranog učenja stranog jezika. Vrtićke skupine djece kontinuirano su pazile na čist okoliš unutar dvorišta vrtića ali i prilikom šetnji okolicom. Djeca u godini dana prije polaska u školu su ukazivala unutar objekta vrtića na pravilno odlaganje otpada u odgovarajuće spremnike te pazila na štednju energije. Eko patrola je i ove godine kod djece izazvala veliko zadovoljstvo dajući im na važnosti te učila odgovornosti za svoje postupke. Djeca su ponosno, od prirodnina sakupljenih prilikom šetnji, s naglaskom na brigu i očuvanje biljaka, izrađivala raznorazne igre.

Sve vrtićke skupine (Pčelice, Daisies i Slonići) su obilježavale važne Eko datume, uključivala se u aktivnosti uređenja dvorišta vrtića, održavanjem reda, uzgojem povrća i cvijeća kako bi mogla uživati u aktivnostima na otvorenom, nastavili smo brigu oko odvajanja i odlaganja otpada ovisno o dobi i interesu djece kroz razgovor, pričanje priča, igre, prigodne recitacije i pjesmice.

Vodili smo djecu na izlete – šetnja šumom je bila prilika maknuti se iz grada i udahnuti svježeg zraka, upoznati biljne i životinjske vrste tog kraja pritom pazeći da priroda ostane netaknuta nakon što smo mi bili tamo. U goste su nam došle i eko predstave koje su djeca s oduševljenjem pratila kao npr. Plavi planet (kazalište Smješko), Mudra Sova i lukava lisica (Teatar Gavran), Slon Bon ton (Kazalište Suncokret), Djed Mraz i šumske životinje (Produkcija Z). Organizirali smo Hrvatski tradicijski doručak te ugostili roditelje naše djece da zajedno s djecom nastave započetu tradiciju i kako bismo ih uključili što više u rad Ekovrtića.

Dječji vrtić Koraci se i ove godine rado odazvao obilježavanju Svjetskog dana zdravlja koji je ove godine drugačiji jer smo postali dio Smart Family, finskog modela u kojem se aktivnosti odsad provode kontinuirano u našim vrtićkim skupinama. Razgovaramo o važnosti zdrave prehrane, količini i kvaliteti hrane koju unosimo na dnevnoj bazi u organizam ali i smanjenju otpada.

U travnju smo organizirali s roditeljima projektni dan gdje smo uz pomoć roditelja obnovili povrtnjake i cvjetnjake, ali i oformili gredicu sa začinskim biljem (ružmarin, bosiljak...) oko kojeg se djeca rado brinu ali i konzumiraju plodove povrtnjaka (zeleno salata, krastavci, luk...), koji su organski uzgojeni bez primjene štetnih herbicida ili pesticida. Djeca su mogla sudjelovati na tri eko radionice gdje se od iskorištene ambalaže izradili ukrase za dvorište vrtića. Ujedno su svi mogli popratiti i izložbu dječjih izražavanja na ekološke teme putem plakata. Cijeli događaj popratili su i mediji (City radio).

U ovoj pedagoškoj godini ponosno ističemo brončani status Eko vrtića, a naša nova zelena zastava s ponosom se zavijorila jer znamo da je briga za okoliš briga za našu planetu Zemlju i za buduće generacije. Sretni smo što ćemo i u budućnosti imati priliku ovako važnim vrijednostima podučavati naše najmlađe ali što je i najbitnije!

*Ravnateljica: Maja Hudić, mag.ped.
Školske koordinatorice : Zrinka Šišulj, Brankica Pejak
Kum: Ekoregija Velika Gorica*

Dijamantni status Dječjeg vrtića Kutina

Naš vrtić sustavno provodi programe odgoja za održivi razvoj kako bi ekološki način razmišljanja djeteta postao njegov način djelovanja i življenja. Dugogodišnjim radom i provođenjem aktivnosti iz područja odgoja i obrazovanja za okoliš, 2009. godine pridružili smo se ekološkoj odgojno-obrazovnoj vertikali našega Grada. Kako smo mi, vrtić, prva karika u tom lancu, stvaramo temelje za nastavak obrazovanja o brizi za okoliš i održivi razvoj. Nakon 14 godina stekli smo dijamantni status, a pritom je bilo potrebno zadovoljiti niz smjernica te provesti vrtićki ekoprogram.

Prva zadana smjernica je Prijava za uključivanje u međunarodni program Ekoškola koja je provedena 2009. godine. Druga zadana smjernica je Izrada i provedba programa Ekoškole/vrtića sadržana u sedam koraka, a to su:

- Osnivanje odbora Ekovrtića – članovi su predstavnici vrtića, roditelja, osnivača te kumovi. Zajedničkim snagama brinemo o provedbi ekoprograma .
- Ocjena stanja okoliša
- Plan djelovanja – Izradili smo program Ekovrtića i ugradili ga u Godišnji plan i program rada
- Praćenje stanja i ocjenjivanje - Ekopatrole

- Rad prema ekoprogramu vrtića
- Izvješćivanje javnosti i uključivanje medija - Informiramo roditelje i zajednicu u kojoj djelujemo putem medija i vrtićkih ekopanao. Izradili smo znak (Logo) vrtića
- Odrediti Ekokodeks

U izradi ekokodeksa i ekologa sudjelovala su djeca svih starijih skupina Dječjeg vrtića Kutina, no izabrana je izjava djece starije skupine „Košuta“.

EKOKODEKS

„Mi u vrtiću otkrivamo, upoznajemo što sve možemo učiniti da na Zemlji bude ljepše živjeti. Poručujemo svima: ZEMLJU TREBA ČUVATI I VOLJETI!“

Ekologo izradila je Noa Zečević

Treća smjernica, prijava statusa, realizirana je 2010. godine kada smo prvi put podignuli Zelenu zastavu i stekli status EKOŠKOLE/VRTIĆA te postali 10. generacija Ekoškola u RH. Obnavljanje statusa Ekoškole/vrtića provodi se svake dvije godine:

- 2012. godine I. obnova statusa
- 2014. godine II. obnova statusa
- 2016. godine brončani status
- 2018. godine srebrni status
- 2020. godine zlatni status
- 2022. godine potvrđivanje zlatnog statusa
- 2024. godine dijamantni status

U narednom razdoblju od 2024. godine predstoji nam rad i provođenje ekoprograma za stjecanje platinastog statusa. Odgojitelji Dječjeg vrtića Kutina s djecom već petnaest godina provode raznovrsne projekte i aktivnosti iz područja odgoja i obrazovanja za okoliš. Teme projekata su:

- Zaštita vlastitog zdravlja: higijena, pravilna prehrana, kretanje;
- Prikupljanje, razvrstavanje i recikliranje otpada;
- Upoznavanje važnosti vode za život čovjeka i njezino očuvanje;
- Upoznavanje važnosti energije za život čovjeka i štednja;

- Stjecanje znanja i pozitivnih stavova o biološkoj raznolikosti;
- Upoznavanje narodne ostavštine i običaja te očuvanje kulturnog identiteta;
- Utjecaj prometa na okoliš.

Putem raznovrsnih aktivnosti djeca holistički doživljavaju i uče o svijetu oko sebe te kako njihovo ponašanje utječe na okolinu. Iako smo bili obilježeni potresom i pandemijom te je suradnja s vanjskim čimbenicima bila smanjena ili je nije bilo, vlastitim angažmanom i resursima provodili smo kvalitetne aktivnosti s djecom i obnovili status. U proteklim godinama, naglasak je bio na pojačanom radu na materijalnom okruženju u odgojnim skupinama. Tako su djeca i odgojitelji u sobi dnevnog boravka napravili razne centre aktivnosti, a neki od njih su: centar prirode koji su obogatili plodovima, sjemenkama, listovima, drvenim otpadom, kantama za kompostiranje. Sadili su raznovrsne biljke, a promjene rasta bilja bilježili na plakatima. Izrađivali su ekokalendar u kojima su se nalazile bilješke o aktivnostima na temu projekta i ekoporuke. Posebno zanimljiv bio je istraživački centar u kojem su se nalazili materijali za izvođenje pokusa, povećala, mikroskopi, cijevi, kapaljke, mjerne posude, vage, plakati s dječjim bilješkama. Sušili su biljke i izrađivali herbarije, služili se enciklopedijama, časopisima Moj planet, Hrvatske šume i Hrvatska vodoprivreda te prostor obogaćivali edukativnim i slikovnim materijalima. Izrađivali su reciklirani papir i na njemu ispisivali ekoporuke: „Čuvamo šume“, „Štedimo energiju“, „Hodamo i vozimo bicikle“, „Razvrstavamo otpad“, „Zaustavimo klimatske promjene“.

U dvorištu vrtića napravljen je Mali povrtnjak u kojem su djeca sadila povrće, ljekovito i začinsko bilje. Edukativni centar bio je оформljen s ciljem dječjeg praćenja potrošnje vode i struje, a vrijednosti potrošnje bilježila su na plakatima. Na vidljiva mjesta po vrtiću, uz prekidače za struju i slavine, stavljali su oznake za štednju. Djeca i odgojiteljice šetali su do obližnjih šuma, livada, parkova, voćnjaka. Posjetili su zelene otoke u Gradu kao i reciklažno dvorište u sklopu Komunalnog društva Eko Moslavina. Posjetili su Tehničku školu Kutina u kojem su vidjela automobil na solarni pogon. Starije skupine bile su na izletu u Lonjskom polju, Prijemnom centru Repušnica te gledali edukativnu izložbu Diverterra „Životinje djeci pričaju o klimatskim promjenama“. Radi se o vrlo zanimljivoj prenosivoj izložbi s multimedijalnim i hologramskim sadržajima te didaktičkim pomagalicama. Djeca su se educirala o zaštiti prirode i okoliša, klimatskim promjenama te bioraznolikosti. Ostvareni su posjeti Muzeju Moslavine i Galeriji, a susreli su se s voditeljicom malog folkloru Ivančice i etnologinjom Muzeja.

Dječji vrtić Kutina sudjelovao je u međunarodnoj štafetnoj utrci Vrijeme nam istječe – Running Out of Time. Cilj utrke bio je prenošenje ekoporuke mladih o potrebi zaustavljanja klimatskih promjena svjetskim čelnicima na Konferenciji UN o klimatskim promjenama – COP 27. Ravnateljica Sandra Todorov je u posebnom videozapisu predstavila naš ekovrtić, a videozapisi su objavljeni na mrežnim stranicama vrtića, Udruge Lijepa Naša, društvenim mrežama i YouTubeu. Štafeta Vrijeme nam istječe – Running Out of

Time je 19. listopada 2022. godine u 23,45 sati stigla u Kutinu gdje su je dočekali građani Kutine. Dionicu od Repušnice do Kutine trčala je ravnateljica sa skupinom sugrađana. Štafetu je na Trgu predala profesor Tehničke škole Sveboru Crnojeviću koji je nastavio trčati etapu do Ilove. Djeca starijih skupina Maslača na Gradskom stadionu Kutina pridružili su se Školskom projektnom danu posvećenom borbi protiv klimatskih promjena. Svaki vrtičanac pretrčao je 200 m, a njih 87 ukupno su pretrčali 17 400 m. Tako je svako dijete dalo svoj doprinos u ostvarenju zajedničkog cilja. Štafetna palica s porukom postavljena je u ekokutić starije D skupine Maslača kao poticaj za nastavak aktivnosti i učenja o zaustavljanju klimatskih promjena.

Na kraju pedagoške godine, sve ekopatrole vrtića obilježavaju EKODAN zajedničkim izletom. Ove godine izlet je bio organiziran u ZOO vrt u Zagrebu gdje su djeca upoznati raznoliki životinjski svijet.

Sudjelovali smo na Međunarodnoj konferenciji "MLADI V PROGRAMU EKOŠOLA ZA TRAJNOSTNO DRUŽBO", održanoj u OŠ Leskovec pri Krškem. U subotu, 25. svibnja 2024. odgojiteljice Jarmila Ranogajec i Ivana Ptičar, zajedno s ravnateljicom, Sandrom Todorov predstavile su DV Kutina s projektom "Upoznajemo životinjski svijet" koji je bio prezentiran na sastanku Ekoodbora vrtića kao i internom stručnom aktivu.

Kroz rad na obnovi ekostatusa s djecom smo obilježili i vrlo važne datume:

- 9. - Hrvatski olimpijski dan
- 16. - 22. 9. - Europski tjedan mobilnosti i Europski dan bez automobila
- 23. 9. - Prvi dan jeseni
- 4.10. - Međunarodni dan zaštite životinja
- 12. - 20. 10. - Dani kruha i dani zahvalnosti za plodove zemlje
- 20. 10. - Dan jabuka
- 2. 2. - Međunarodni dan zaštite močvara
- 21. 3. - Prvi dan proljeća; Svjetski dan šuma
- 22. 3. - Svjetski dan zaštite voda
- 4. - Svjetski dan zdravlja
- 22. 4. - Dan planeta Zemlje
- 3. 5. - Svjetski dan Sunca
- 22. 5. - Međunarodni dan biološke raznolikosti

Puno rada i truda uloženo je u osmišljavanje svih navedenih aktivnosti i njihovo međusobno povezivanje. Cilj nam je da dijete razumije ekološki problem te smisao i važnost održivog razvoja kao i svijest o potrebi njegove zaštite, uočava konkretne probleme u neposrednom okruženju i domišlja ideje za njihovo rješavanje, ponaša se odgovorno prema prirodnom, društvenom i materijalnom okruženju.

Sandra Todorov, ravnateljica Dječjeg vrtića Kutina

Upoznajemo životinjski svijet Dječji vrtić Kutina

U prošloj godini djeca i odgojiteljice starije skupine Dječjeg vrtića Kutina provodila su projekt na temu "Upoznajemo životinjski svijet". Cilj projekta bio je stjecanje i proširivanje znanja o životinjama, razvijanje svijesti o važnosti i raznolikosti životinjskoga svijeta za ukupan život na Zemlji te razvijanje humanog odnosa prema životinjama.

Listanjem i proučavanjem časopisa "Moj planet" i "Životinjsko carstvo", slikovnica i enciklopedija na temu životinja djeca su razvijala znatiželju za istraživanjem životinjskog svijeta. U Parku prirode Lonjsko polje

su posjetila edukativnu izložbu Diverterra „Životinje djeci pričaju o klimatskim promjenama“. Putem multimedijalnih i hologramskih sadržaja te didaktičkih pomagala upoznala su animirane likove životinja koji su im pričali o zaštiti okoliša i klimatskim promjenama. To ih je dodatno potaknulo na svakodnevne igre i razgovore o životinjama. Razgovarala su i istraživala gdje životinje žive i čime se hrane. Različitim građevnim i prirodnim materijalima gradila su im nastambe.

U suradnji s roditeljima organizirali smo izlet u Lovačku kuću i posjet obiteljskom imanju s malim zooškim vrtom. Djeca su bila uzbuđena i oduševljena vozeći se do odredišta autobusom. Tamo su ih dočekali lovci koji su ih upoznali na koji način brinu o životinjama zimi. Pokazali su im lovačke čeke, svu opremu jednog lovca, vidjeli su lovačke pse, preparirane životinje i rogove jelena. Djeca su lovcima postavljala pitanja: “Tko sve živi u ovoj šumi?”, “Koje životinje dolaze po hranu?” te su predložila traženje tragova životinja i rupa od lisica. Na povratku su obišla mali zooški vrt gdje su promatrala i hranila različite vrste životinja. Mnoštvo doživljaja i iskustava rezultiralo je stvaralačkim aktivnostima poput crtanja, slikanja i izrade edukativnih plakata. Prezantiranjem plakata i međusobnom razmjenom iskustava djeca su stjecala nove spoznaje i uočavala važnost suradničkog učenja.

Tijekom provođenja raznih aktivnosti projekta djeca su upoznavala razlike između divljih i domaćih životinja te njihov način života u prirodi. Potaknuta svakodnevnim razgovorima o tome, spontano su započela prepričavati i opisivati svoje kućne ljubimce. Kako bi podržali njihovu ideju, izradili smo plakat s fotografijama djece i njihovih kućnih ljubimaca. S veseljem su se zadržavala uz fotografije, imenovala svoje ljubimce i opisivala situacije u igri s njima te kako se brinu za njih. Na inicijativu djevojčice jedan dan smo ugostili njezinu majku koja nam je u krletci donijela kućne ljubimce papige. Djeca su saznala koja su im obilježja, što jedu i kako se brine za njih. Razgovarajući o kućnim ljubimcima sjetila su se da postoje i životinje o kojima nitko ne brine te se zapitala kako im mogu pomoći. Zato smo odlučili posjetiti Udruhu Faun koja brine o napuštenim i zlostavljanim životinjama. U suradnji s roditeljima sakupili smo hranu za životinje te je donirali Udruzi. Članica udruge posjetila nas je u skupini i upoznala djecu sa psićem koji čeka svoj novi dom. Druženje je potaknulo empatiju te su počela spontano brinuti o našim plišanim životinjama u kutiću. Hranila su ih, vodila u šetnju i na pregled. Podržavajući dječju inicijativu oformili smo “Malu veterinarsku kliniku” gdje su u igrama pretvaranja brinula o životinjama i razvijala svijest o njihovoj

zaštiti. Ovaj sklop aktivnosti zaokružili smo posjetima privatnoj veterinarskoj ordinaciji te salonu za uljepšavanje kućnih ljubimaca.

Kroz sve navedene aktivnosti razvijali smo kod djece znatiželju, pozitivne emocije prema životinjama te ih poticali na suradnju i zajedničku brigu o životinjskom svijetu.

Ivana Ptičar i Jarmila Ranogajec, odgojiteljice Dječjeg vrtića Kutina

Šuma i sva njena bogatstva Dječji vrtić „Leptir“, Sesvete

Prirodno okruženje, osobito šumu, prikazali smo kao stalno promjenjivo i neponovljivo mjesto za igru i učenje. Čestim odlascima u šetnje šumom, djeci je pružena mogućnost da neprestano istražuju, otkrivaju nove prirodne zakonitosti i dolaze do spoznaje o povezanosti svih živih bića na Zemlji: čovjeka, biljaka i životinja. Prirodni materijali koje smo koristili u obogaćivanju odgojno obrazovnog procesa pružili su djeci mnoštvo iskustvenih vrijednosti.

Uključivši obitelji u naše odgojno obrazovne aktivnosti, osobito tijekom izleta u šumu, potakli smo ih na osvještavanje važnosti boravka u prirodi, gdje s djecom mogu uživati u kretanju, istraživanju i aktivnom odmoru. Također, potaknuli smo roditelje na spoznaju da je šuma mjesto za edukativno napredovanje, budući da su na konkretnim primjerima mogli dobiti sve informacije o životu šumskih stanovnika, njihovoj potrebi za očuvanjem šumske raznolikosti koja u mnogočemu ovisi o čovjeku. Ističemo jednu od naših zanimljivijih šetnji.

Šetnja do planinarske kuće na Grohotu

Svjetski dan hodanja obilježili smo 14.10.2023., šetnjom do planinarske kuće na Grohot, koja je smještena iznad Blaguše, u kestenovoj šumi, na visini od 492 m. U šetnji su sudjelovala djeca, roditelji i odgojiteljice odgojne skupine: "SUNCE". Šetnja je u jednom smjeru trajala oko sat vremena, no uz toplo jesensko vrijeme bilo je ugodno istraživati biljke i životinje na koje smo putem naišli. Posebna radost za djecu bilo je sakupljanje kestena, te smo nakon užine, uživali u pečenim kestenima, koje je uz dobru volju pekla majka jedne djevojčice iz odgojne skupine.

Ovo je ujedno bila prilika za upoznavanje ovog dijela Prigorja, koje je na samoj granici sa Zagorjem, a u pogledu se moglo uživati sa razgledne piramide, koja je visoka 14 m (djeca su na piramidu išla uz pratnju roditelja). Piramida se nalazi iza oltarnog zida kapele Gospe od puta, koju posjećuju planinari, koji prolaze ovim putevima. Ova je naša šetnja poticaj za osvještavanje važnosti kretanja i druženja u i s prirodom. Potaknuti boravkom i aktivnostima u prirodi, te promatrajući zakonitosti biljnog i životinjskog svijeta, djeca su osmislila vlastiti

ŠUMSKI BONTON:

- „Rušiti se smiju samo ona stabla koje šumar označi.“ M.P.
- „Kad vidimo gnijezdo, možemo samo slušati i gledati, ali ne dirati. Unutra mogu biti jaja i male ptičice.“ M. T.
- „Kad idemo u šumu, moramo biti tiho da ne smetamo životinjama.“ P.B.
- „Kad idemo na izlet, smeće uzmemo sa sobom i bacimo ga u kantu.“ T. A.
- „U potočiću žive ribe i rakovi. Ne smijemo u njega bacati smeće.“ L. P.
- „U šumi se ne smije trgati cvijeće ni lišće.“ A. O.

Ishodi koje smo ostvarili u radu s djecom

Dijete razumije koliko dobrobiti proizlazi iz kvalitetnog odnosa čovjeka prema prirodi, posjeduje znanja o ponašanjima kojima i ono može čuvati i odgovorno koristiti prirodu, zna nabrojati opasnosti za biljni i životinjski svijet zbog onečišćenja okoliša. S obzirom da naš Vrtić nosi priznanje Ekoškole, ovakvim izborom odgojno obrazovnih aktivnosti dali smo svoj doprinos življenju kurikularne vrijednosti, vodeći se postavkom: „Učimo iz, u i s prirodom“.

PORUKA SVIH SUDIONIKA AKTIVNOSTI:

„Sve knjige sam zatvorio, samo će jedna zauvijek ostati očima otvorena – KNJIGA PRIRODE“
(J.J. Rousseau)

Odgoviteljice: Mišela Combaj, Karolina Kubin, Anita Mucak

Umjetnost prirode Dječji vrtić „Leptir“, Sesvete

Današnja djeca su svjesna globalnih prijetnji okolišu – ali njihov fizički kontakt, njihova bliskost s prirodom slabi. Kako bismo potaknuli ekološku osviještenost kod djece tijekom pedagoške godine 2023/2024 započeli smo projekt: Umjetnost prirode. Svrha projekta bila je pozitivan utjecaj na djetetovu kreativnost kroz prirodu i prirodne materijale, da djeca provode više vremena u prirodi upoznajući je, te razvijajući vještine kako je mogu sačuvati. U projekt je bilo uključeno devet odgojnih skupina Dječjih vrtića Grada Zagreba s područja Sesveta: En ten tini, Leptir, Sesvete i Šegrt Hlapić s kojima smo putem umrežavanja razmjenjivali iskustva u radu s djecom na tom području. Ovakve aktivnosti omogućavale su djeci upoznavanje s prirodnim svojstvima, poput lišća, kamenja, školjaka, vjetra, zemlje, kiše i sunca. Djeca su učila promatrati, stvarati te, nakon provedenog vremena na svježem zraku, ostati u kontaktu s prirodom. Tako su razvijali empatiju i emotivnu svijest, učeći i provodeći vrijeme u njoj.

Dijete koje provodi aktivno vrijeme u prirodi motorički je sposobnije, aktivnije, spretnije, razvija pozitivan stav prema prirodi, spoznaje svrhu svega što radi u prirodi, jer istinsko uživanje u prirodi jedno je od najvećih radosti koje djetinjstvo pruža.

Ovakav način rada pružao je djeci priliku za istraživanje, učenje i rast na mnogim razinama. Šume u blizini vrtića bile su neiscrpno blago i pune različitih poticaja koje smo koristili za simuliranje svih dječjih osjetila i poticali cjelokupni razvoj. Interakcija s okolinom, tj. prirodom na taj način potaknula je kod djece osjećaj poštovanja prema prirodi i razumijevanje njezinih vrijednosti. Ovakva iskustva su pozitivno utjecala na djecu i oblikovala njihove stavove i vrijednosti za koje se nadamo da će koristiti u budućnosti.

Odgovornica: Željka Zec

Njegovanje hrvatske tradicijske baštine Dječji vrtić „Malešnica“, Zagreb

Dječji vrtić „Malešnica“ dugi niz godina njeguje hrvatsku kulturnu baštinu u cilju razvijanja pozitivnog odnosa prema baštini, buđenja dječjeg interesa za običajima kao i aktivnog sudjelovanja djece u njegovanju ljubavi prema kraju u kojem žive, prošlosti i tradicionalnim vrijednostima. Upravo je to pravi put očuvanju kulturnog identiteta i nacionalne pripadnosti.

U vrtiću provodimo različite aktivnosti, organiziramo različite manifestacije te sudjelujemo na događajima u lokalnoj zajednici. U oba objekta Dječjeg vrtića „Malešnica“ uređujemo etno kutić koji se mijenja ovisno o doba godine te se tijekom pedagoške godine nadopunjuje novim materijalima koje prikupljamo u suradnji s roditeljima i lokalnom zajednicom. Nadalje, obilježavamo bitne datume kroz godinu, kao što su Dan kravate, Dan jabuka, Dan zahvalnosti za plodove zemlje i mnogi drugi.

U travnju 2024. godine održali smo Projektni dan „Eko-etno kesa“. Djeca i roditelji pokazali su veliki interes. U suradnji s roditeljima prikupili smo platnene vrećice i vrećice od žutice, koje su potom djeca ukrašavala etno motivima. Također, ostvarili smo suradnju s gđom. Tanjom Tandarom i Udrugom Povuci za kulturu te su se u vrtiću održale HAI radionice. Hrvatske autentične igračke je projekt čiji cilj je izrada igračaka koje potiču interaktivno iskustvo igre, a inspirirane su kulturnom baštinom.

Tradicijske igre dio su dječjeg narodnog stvaralaštva koji posebno negujemo u vrtiću. Tradicijske igre djeci su zanimljive zbog svoje ritmičnosti, pjevne melodije i neobičnih riječi. Od ove pedagoške godine u Vrtiću se organizira Tradicijski festival „Igrajmo se Rado(sti)“ .

Ana Bazina, odgojiteljica, Davorka Draganić, odgojiteljica, Barbara Oremuš, pedagoginja

Izrada makete našeg kvarta Kajzerice od reciklažnog i otpadnog materijala

Dječji vrtić „Leptirić Lu“, Zagreb

U sklopu godišnjeg projekta našeg vrtića „Lijepom našom“ propisanog našim Godišnjim planom i programom za 2023. /2024. godinu, bavili smo se izradom makete našeg kvarta na Kajzerici. U akciji prikupljanja otpadnog materijala uključili smo i naše roditelje. Prikupljali smo tetrapake, tuljce, novine i karton. Svako dijete dobilo je zadatak prošetati s roditeljima po kvartu te dobro uočiti što sve naš kvart sadržava: zgrade, parkove, mostove, Savu itd.

U našim vrtičkim odgojnim skupinama već drugu godinu zaredom provodimo integrirani Program održivog razvoja. Cilj nam je cjelovit razvoj djeteta s naglaskom na usvajanje zdravih navika, vrijednosti, stavova, osjećaja pripadnosti te navika praktičnog djelovanja kao životnog stila. Zadaće koje smo si postavili odnose se na: stvaranje prostornih, vremenskih i materijalnih uvjeta za djetetovo istraživanje, otkrivanje, upoznavanje okoline oko sebe te učenje na njima svojstven način – putem igre; osiguravanje adekvatnih poticaja kako bismo podržali djetetovu znatiželju; razvijanje partnerskog odnosa s roditeljima u svrhu zajedničkog djelovanja na postavljeni cilj te planiranje, organiziranje, provođenje i vrednovanje različitih oblika rada s djecom na temu održivog razvoja.

Ekološku osjetljivost razvijali smo koristeći reciklažne i otpadne materijale u izradi makete našeg kvarta. Postupajući s otpadom na ovaj način, potičemo djecu da vlastitom aktivnošću pridonese očuvanju prirode i to kroz suradnički odnos s drugom djecom. Zgrade smo radili metodom “kaširanja” te ih lijepili na površinu, a temperama smo slikali ceste, livade i parkove. Djeca su se međusobno dogovarala o rasporedu maketa na površini.

Biokugle Dječji vrtić „Maslina“, Tribunj

Naša djeca, uživajući u igri s glinom, su izrađivala biokugle tzv. čuvarice mora za Akciju čišćenja podmorja. U suradnji s Ribarskom zadrugom Adria, Tribunj koja nam je i pripremila glinu bit će bačene u more nakon što ronionci očiste morsko dno. Zahvaljujemo Ribarskom zadrugom Adria na suradnji!

Zdenka Jerkin

“z motičicun po našen kraje” Dječji vrtić Matulji

*...suhemi zidi naši kunfini
Šenjali su nonići još od davnini
Krv i pota na toj zemje
Za nju se živi
Za nju se umre...*

„Stjecanje znanja o biološkoj raznolikosti i djelovanje u svrhu njenog očuvanja. Unapređivanje suradnje s roditeljima, užom i širom društvenom zajednicom u području održivog razvoja.“

(Godišnji plan i program rada Dječjeg vrtića Matulji za ped.2023./24.god.)

Nositelji projekta: djeca Dječjeg vrtića Matulji 2 – 6 godina, odgojiteljice Eko skupine DV Matulji i ravnateljica Dječjeg vrtića Matulji, Esmina Skopljak

Tema projekta: Naš domaći eko vrt u dvorištu vrtića Matulji

Cilj projekta: pružiti doprinos očuvanju tradicionalnih, starih sorti voća, povrća i biljaka kao i očuvanju prirodne baštine našeg kraja.

Svijet prirode ogromno je bogatstvo i izvor znanja za djecu jer uče od prirode i uče u prirodi, istražuju svijet uz podršku odraslih. Autohtone sorte imaju ključnu važnost za očuvanje biološke raznolikosti stoga smo ovim projektom željeli potaknuti direktan odnos djeteta s prirodom i razvijanje svijesti te spoznaje da zemlja daje plodove koji rastu i utječu i na naš rast.

Ljubav je temeljni pokretač svih dječjih aktivnosti tako su i odgojiteljice prepoznale dječju znatiželjnost o plodovima koje svakodnevno konzumiraju te vide u supermarketima.

Naš kraj prepun je bogatstva i ljepote te se ponosi autohtonim sortama, nažalost neke su i nestale stoga želimo prenijeti interes i važnost na djecu i roditelje. S očuvanim sjemenom naraštajima se prenosi i tradicija. Dječji vrtić Matulji ponosi se svojim eko statusom, te njeujemo brigu o prirodi i ekologiji.

Planirani zadaci projekta:

1. Upoznavanje sa novim pojmovima, istražiti kako od sjemenke nastaju plodovi; učenje na osnovi vlastitog iskustva. Od kuda dolazi zdrava hrana? Što je potrebno da bi je uzgojili? Kako to učiniti? Što je sve potrebno?;
2. Osjećaj prema prirodi i doživljaj prirode;
3. Osviještenost i odgovornost, identifikacija i empatija s prirodom;
4. Poticajno okruženje u cilju odgoja za održivi razvoj;

5. Briga o vrtu – razvijanje pozitivnog odnosa prema biljnom i životinjskom svijetu, uključivanje djece u pripreme za sadnju (ograde, zemlja, alat...);
6. Njegovanje (održavanje) autohtonih sorti povrća i voća;
7. Roditelji – naši suradnici! Poticanje razvoja ekološke svijesti;
8. Poticati uključivanje i sudjelovanje u provedbi istraživačko – spoznajnih aktivnosti kao i interes djece za okolinu;
9. Poticati cjelokupni razvoj djece ;
10. Promatranje i bilježenje rasta i razvoja plodova

Etape projekta (Ostvarene aktivnosti u provedbi projekta)

Prva etapa eko projekta “ z motičicun po našen kraje”

Djeca su sa odgojiteljicama posijala sjemenke stare sorte rajčice te su pratila i bilježila rast. U suradnji s roditeljima dobili smo sjeme Brguskog kapuza autohtonu sortu specifične za naš kraj, i krumpir (bijeli, crveni i plavi). Uključili smo se u kampanju “Zasadi stablo ne budi panj” te smo na taj način dobili maline. Na dvorištu vrtića, od pješčanika nastao je vrt. Slijedili su mjeseci brige i truda o vrtu, navodnjavanje, čupanje korova, rješavanje nametnika eko sredstvom – pepelom načinom kako su naše none i nonići njegovali vrt. Djeca su sa veseljem promatrala kako njihove sadnice napreduju. Roditelje smo redovito izvještavali plakatima i objavama na web stranici vrtića. Početkom ove pedagoške godine djeca su iskopala krumpire i pobrala rajčice koje su i konzumirala u suradnji sa kuhinjom Dječjeg vrtića Matulji.

Druga planirana etapa eko projekta “z motičicun po našen kraje”

1. Nastaviti brigu o vrtu tokom godine – jesensko uređenje, povezivanje malina, okopavanje, sijanje matovilca i crvenog radića;
2. Zelene radionice (povrće, voće...)
3. Sačuvati i osigurati sjeme za nove sadnice;
4. Uvođenje i proširivanje pojma KOMPOSTIRANJE;
5. Uzimanje dozrelog komposta te gnojidba eko vrta;
6. Sijanje i uzgoj autohtonih sorti graha – fažola KOLARIĆ, KOK, te domaći češnjak (česan)
7. Razumijevanje prirodnih procesa i njihove ovisnosti;
8. Promatrati interese djece za novim sadnicama;
9. Proširiti naš eko vrt novim sadnicama;
10. Izrada vrtlarskog priručnika;
11. Izrada edukativnih kartica o značaju svake pojedine biljke u vrtu

Ovako je sve započelo...

Naš Eko vrt kojeg želimo proširiti...

Kako je sve počelo...

Natječaj „Zasadi drvo, ne budi panj“ napravio je prekretnicu da vrtić u Matuljima ima „Naš domaći eko vrt“ jer smo do tada sve dobivene sadnice iz natječaja sadili u našim područnim vrtićima. U naš vrt od prošle smo godine zasadili sadnice domaćih malina, staru sortu rajčica, bijeli, crveni i ljubičasti krumpir i nekoliko sadnica brgujskog kupusa koji je zaista imao velike glavice. Na jesen smo posadili naš domaći češnjak, motovilac i radić. Sve što nam sazrije u našem vrtu to i pripremimo za obrok. Pripremili smo pomfri party, raznovrsne salate, sok od malina, te paski (zeleni travnati dio stabljike češnjaka) koji su specifični za tradicionalnu kvarnersku kuhinju.

Ove godine u vrtu nam pomažu i djeca iz starije jasličke skupine. Djeca su i glavna u ovom projektu te u vrtu pokazuju radne navike. Nekima je to prvi puta, a neki prenose znanja iz svojih obitelji. Putem plakata koji nam se nalaze u hodniku vrtića informiramo javnost o našem projektu i akcijama koje poduzimamo u našem vrtu.

Dobili smo sjeme stare sorte niskog graha iz našeg kraja, pod nazivima brtof, zlatić, turčić i kok. Vidjeti ćemo kakav ćemo urod imati.

Prijavili smo se za projekt Erasmus na temu „Od sjemena do stola“ i napravili knjižicu našeg vrta „Z motičicun po našen kraje“.

Brgujski kupus je naša autohtona sorta pa smo htjeli sve saznati o njemu. Pozvali smo putem slikovne prezentacije gosp. Marina, koji je bio je izvrstan predavač, a djeca su bila pravi učenici koji su upijali svaku njegovu riječ. Degustacija kiselog kupusa bila je pun pogodak i djeci se okus posebno sviđao. Imali su same riječi pohvale.

Zajedno s djecom, zasijao je sjeme kupusa za ovu godinu, a u našem vrtu zajedno su zasadili prošlogodišnju glavicu kupusa koja bi ove godine trebala dati sjeme.

Povrće u našem vrtu Dječji vrtić Obrovac

Nakon uključivanja u projekt Ekoškole i pozitivnih reakcija svih sudionika projekta u prethodnoj pedagoškoj godini logičan slijed je bio i daljnje sudjelovanje u projektu.

Ponovnim ulaskom u projekt izabrani su članovi Ekoodbora te odlučeni i predstavljeni planovi za pedagošku godinu 2023./2024. Budući da Dječji vrtić Obrovac u dvorištu vrtića ima staklenik, glavni projekt je upravo bio usmjeren na sadnju u stakleniku. Djeca su s odgojiteljicama promišljala što bi sve mogla saditi te je odluka pala na povrće, koje se često pojavljuje na jelovniku vrtića. Sadnja povrća se organizirala kroz dva termina, u ožujku te ponovno u travnju. U ožujku su djeca zasijala blitvu, dvije vrste salata, peršin, celer i luk, a u travnju cherry rajčice, tikvice, paprike te kupus. Djeca su svakodnevno brinula u povrću, o čemu je Ekopatrola, koju su sačinjavala djeca predškolske dobi, vodila zabilješke. Nakon što bi povrće bilo spremno za branje, djeca bi zrelo povrće ubrala te odnijela kuharici u kuhinju, kako bi im ona to mogla spremi za ručak.

Ekodan Dječjeg vrtića Obrovac se obilježava 21. lipnja, a u vrtiću su se povodom tog dana cijeli tjedan (od 17.6. do 21.6.) provodile razne ekološke aktivnosti. U suradnji s tvrtkom Eko d.o.o. za gospodarenje otpadom Zadarske županije te njihovom maskotom „Otpadićem“ održana je edukacija djece o pravilnom razvrstavanju otpada i načinima recikliranja otpada. Odgojiteljice su Ekodan s djecom obilježile i radionicom prikupljanja otpada u dvorištu vrtića, ali i oko vrtića, radionicama likovnog izražavanja na temu ekologije, svakodnevnim čitanjem ekoloških priča, šetnjom uz rijeku Zrmanju, igrama na otvorenom i slično.

Svjetski dan činjena dobrih djela Dječji vrtić „Pčelica“, Čazma

Što je Svjetski dan činjena dobrih djela?

To je dan kada milijuni ljudi iz tisuće neprofitnih organizacija, kompanija, škola, vrtića, gradova, obitelji diljem svijeta čine dobra djela pomažući na taj način drugim ljudima, životinjama, okolini, zajednici kreirajući jedan bolji i zdraviji svijet.

Temelji se na jednostavnoj ideji da svatko može učiniti nešto dobro, bilo veliko ili malo, kako bi poboljšao živote drugih i na taj način pozitivno promijenio svijet.

Svjetski dan činjena dobrih djela u DV „Pčelica“, Čazma 2024.

Odgojno-obrazovna skupina „Točkice“, pod vodstvom odgojiteljice Gordane Devčić i Mihaele Poslon, u subotu 20. travnja 2024., krenula je, zajedno sa svojim roditeljima, u akciju čišćenja šume Matatinka. Vrijedne male ručice, uz pomoć svojih odgojiteljica i roditelja, očistile su dio šume od brojnog smeća među kojem se navise našlo plastičnih i staklenih boca, ali i drugog neočekivanog otpada poput stakla za lampe.

Nakon akcije čišćenja, uslijedilo je druženje uz logorsku vatru na kojoj su djeca, uz pomoć odraslih, imala priliku peći kobasice i slaninu. Tijekom ovog cjelodnevnog boravka u šumi djeca su puno toga naučila. Na kraju druženja izvučena je sljedeća poruka: prirodu moramo čuvati i da logorsku vatru prije odlaska moramo ugasiti.

Kako su „Mravići“ posadili san Dječji vrtić „Proljeće“, Kloštar Ivanić

Jedna engleska vrtlarska poslovice kaže „Ako posadiš biljku, ubrat ćeš san!“, a Englezi se doista razumiju u vrtlarenje i parkove. Park hrvatskih branitelja je proteklih godina doživio rekonstrukciju, no nažalost i devastaciju zbog bolesti drveća. Počeo je izgledati kao park bez drveća, što bi u punom nazivu parka učinilo jednu riječ suvišnom. Ove se godine odlučilo uz profesionalnu podršku park ponovno posaditi novim drvećem. Nadamo se da oni koji organiziraju sadnju razumiju kako sadnja drveta nije samo „piknuti“ ga u zemlju i okrenuti se i brzo nastaviti dalje. Kada se posadi drvo, posadi se i osjećaj odgovornosti, njeguje se ljubav prema prirodi i na kraju se zaslužno uživa u plodovima i hladu. Jedino s takvim mislima u glavi i osjećajima u srcu može se pristupiti pomlađivanju parka koje je svima potreban.

Načelniku općine predan je poklon, dječje viđenje plana parka s lijepim željama za budućnost

Tko bi bio najočigledniji izbor da posadi drveće? Upravo onaj tko će u njegovim blagodatima uživati u punini svojeg života, a to su djeca i mladi. Učenici završnih razreda Osnovne škole braće Radića iz Kloštra Ivanića i djeca predškolske skupine „Mravići“ iz našeg vrtića.

Naši su „Mravići“ inicijatoru ove akcije, načelniku Općine Kloštar Ivanić donijeli mali dar i pridružili veseloj ekipi radnika i učenika te tijekom pomalo maglovitog prijedpodneva posadili stablo magnolije blizu staze i

djeca će, kako će rasti moći promatrati kako drvce postaje stablo, a kako stablo daje darove hlada i prekrasne cvjetove, njihove cvjetove.

Kako smo započeli s citatom, s citatom ćemo i završiti:

„Tko nije drvo razumeo prvo, pa tek onda sadio

Taj nije ništa uradio

I svatiće kad-tad, da ne zna šta je hlad...“

(Đ. Balašević)

Želimo našem Parku hrvatskih branitelja u Kloštru Ivaniću dug i zdrav život.

Zoran Buhač, pedagog

Zdravstvene radionice Dječji vrtić „Proljeće“, Kloštar Ivanić

Kada govorimo o zdravlju, to je kao da govorimo o nogometu. Svi smo stručnjaci i svi znamo što su *dečki* trebali učiniti, ali ta lopta jednostavno nije htjela u gol. Slično je sa zdravljem, svi mi dobro znamo što je dobro za nas (a još bolje što je dobro za druge), ali problemi i teškoće (i nas kao i drugih) ostaju. Kada govorimo o zdravlju, postoji samo jedna konstanta koje se treba držati, a to je da zdravlje treba čuvati i očuvati. Imamo dovoljno vremena za sve one savjete, naputke i tajne recepte moje bake kada nam se stanje, nažalost pogorša, ali da bi zdravlje doista očuvali potrebna nam je prevencija.

Prevencija, ta riječ, koja kao i mnoge druge prosvjećene riječi vuče korijen iz latinskog, često vrluda govorima političara, stručnjaka i svih drugih koji skrbe za nas da bi trebalo pomalo *sprječiti* njezino često korištenje. No, šalu na stranu, prevencija koja znači sprečavanje je doista bitna radnja u očuvanju i čuvanju zdravlja. Prevencija nije zabrana ili kakva restriktivna mjera, već osvješćivanje o svim čimbenicima koji mogu utjecati, ali ako se na njih djeluje na vrijeme, njihov se negativan utjecaj vjerojatno neće ostvariti.

Kada djecu predškolskog uzrasta želimo osvijestiti o tome kako očuvati zdravlje, trebamo ih poučiti o tome što zdravlje čini takvim - naš zdrav organizam. Ako djecu nečemu želimo poučiti, put indukcije, od jednostavnog ka složenom je najbolji put, jer uči djecu povezivanju. Organizam je dakle sačinjen od svojih sastavnih elemenata, organa. Cilj provedenih zdravstvenih radionica je bio da se djeca upoznaju s organima koje svi imaju i koje su njihove funkcije da bi mi svi bili živi i zdravi. Govorilo se o tome zašto smo nekad bolesni i što se to događa s nama kada obolimo.

Naša vrijedna djeca starije vrtićke skupine „Sovice“ unutar svoje sobe dnevnog boravka napravila su centar liječnika koji su uredili uz pomoć roditelja i odgojitelja. U skladu s tim, zdravstvena voditeljica je odlučila upotpuniti njihovo znanje o ljudskom tijelu, bolestima, kada se posjećuje liječnik te kako izgleda liječnički pregled. Evo kako je tekla naša mala radionica.

Prvo smo pričali kako je to kada tijelo oboli:

- Kako se prenose zarazne bolesti?
- Zašto imamo vrućicu?
- Kako kuca naše srce?
- Zašto kašljemo i kišemo?
- Zašto nam curi nos?

Posjet liječniku:

- Zašto nam liječnik sluša srce?
- Zašto nam liječnik toliko pritišće trbuh?
- Zašto imamo kvržice na vratu?
- Zašto gledamo uši i grlo govoreći aaaaa?
- Zašto je cijepljenje važno?
- Zašto vadimo krv i pijemo lijekove?

Demonstriralo se mjerenje krvnog tlaka pomoću digitalnog tlakomjera s čime su djeca bila jako oduševljena. Naglasila se važnost pravilnog pranja i higijene ruku, te kako nastaje i kako izgleda mala dječja glista. Govorilo se i o organizmu kao cjelini i pojedinim organskim sustavima. Odgojiteljice su napravile model organa i kako smo pričali o pojedinom organu tako smo na panou demonstrirali gdje se koji od njih nalazi i koja mu je funkcija.

Da se na kraju vratimo onoj prevenciji... Samo će dijete koje usvoji i razvije svijest o važnosti očuvanja vlastitog zdravlja, biti svjesno da je njegovo tijelo jedno i jedino koje ima i da mora, želi li živjeti dug i kvalitetan život, na to tijelo paziti i brinuti za njega. Upravo je ta brižnost prema tijelu, odnosno samom sebi, najvaljanija prevencija bolesti i oboljenja.

Ekovrtić Dječji vrtić „Radost“, Novska

Međunarodne Ekoškole je program osmišljen za provedbu smjernica odgoja i obrazovanja za okoliš na razini čitavih odgojno-obrazovnih ustanova. Dječji vrtić „Radost“, Novska 2015./2016. pedagoške godine, uključio se u program Ekoškola. Nacionalni koordinator Ekoškola u Republici Hrvatskoj je Udruga Lijepa Naša. Zadaća je odgojiti mlade generacije osjetljivima na pitanja okoliša i osposobiti ih za donošenje odluka o razvitku društva u budućnosti. Cilj programa je ugradnja odgoja i obrazovanja za okoliš u sve segmente odgojno-obrazovnog sustava i svakodnevni život djece i djelatnika Ekoškole.

U našem Ekovrtiću, ove pedagoške godine, nositelji programa Ekoškole su odgojno obrazovna skupina „Cvjetići“, Područnog objekta „Stribor“. Već na početku pedagoške godine, započeli smo s pripremom gredica za jesensku sjetvu. Skupljalo se i grabljalo lišće koje smo odlagali u komposter, uređivale su se i bojale povrtne gredice, sadio se i zalijevao luk. Također, održana je radionica pravilnog odvajanja otpada i učenje kako razvrstati otpad. U djece je razvijana svijest o važnosti pravilnog odlaganja otpada.

Osim navedenih aktivnosti, pratimo i kalendar događanja u državi i svijetu. Neki od tih dana obilježeni u našem vrtiću bili su Dan jabuka – sadnja koštica jabuka u staklenke, odlaganje kore jabuka u komposter,

pravljenje kolača od jabuka, Lukovo u Novskoj – sudjelovanje djece u seoskom domaćinstvu, Svjetski dan kruha – pečenje krafni, blagdan Svih svetih – posjet gradskom groblju i paljenje lampiona, blagdan sv. Lucije - sijanje pšenice u reciklirane posude, Božić - izrada eko božićnih ukrasa za humanitarni štand „Škole za Afriku“, Dan planeta Djece – recikliranje starih novina, posjet reciklažnom dvorištu „Kurjakana“ Novska.

Ove pedagoške godine naš se vrtić uključio u projekt „Plastičnim čepovima do skupih lijekova“. Sakupljajući plastične čepove pridonosimo očuvanju okoliša, a ujedno činimo i hvalevrijedno djelo pomažući oboljelima od leukemije i limfoma. Od posebnog je značaja istaknuti i nagradu za osvojeno treće mjesto u kategoriji najljepšeg vrtića u RH Najljepših školskih vrtova.

Ekoškole potiču djecu na rješavanje ekoloških problema na razini na kojoj mogu vidjeti stvarne i opipljive rezultate te ih tako uvjeriti da je svaka pozitivna aktivnost i svaki pokušaj rješavanja problema hvale vrijedan te kako i oni sami uistinu mogu potaknuti promjene u društvu i rješavati probleme.

Kako je neoblikovani materijal oplemenio proces usvajanja stranog jezika Dječji vrtić „Savica“, Zagreb

Već drugu godinu zaredom u Dječjem vrtiću „Savica“ provodimo senzibilizaciju za strani jezik. Prošle godine djeca starije vrtićke skupine imala su priliku usvajati strani jezik - francuski jezik. Odlučili smo isto pokušati s jaslíčkom skupinom iako u ovoj dobnoj skupini nismo nikada imali iskustvo učenja stranog jezika. Htjeli smo vidjeti na koji način će mlađa djeca reagirati na iste materijale. Tako je u lopticama, jaslíčkoj skupini, započela francuska pustolovina. Iskustvo koje smo stekli prošle godine uvelike nam je olakšalo primjenu već usvojenih aktivnosti od strane odgojitelja, a same igre prilagodili smo dječjim mogućnostima kako bi maksimalno potaknuli stvaranje znanja.

Početak aktivnosti bio je u listopadu sa osnovnim temama kao što su boje. Zajedno s djecom izradili smo poticaje jer smatramo ključnim da djeca sudjeluju u izradi poticaja kako bi plod njihova rada bio poticaj za učenje. Materijalna okolina u kojoj djeca borave dio je njih, njihovog kreativnog izričaja. Na taj način okolina postaje poticajna i ugodna za djecu. Napravili smo podloške u četiri osnovne boje prema kojima smo u različitim dinamičnim procesima igrali igre – stani na određenu boju i druge. Na taj način djeca su vrlo brzo usvojila prve francuske pojmove. Kako je početak usvajanja znanja bio na jesen, neizbježno je bilo napraviti jedno veliko jesensko stablo gdje su djeca koristeći finu motoriku usvajala jesenske boje lišća, sortirali po boji te brojali. Igrali smo igru „Zavrni čep“ po uzorku na karticu određene boje.

S početkom zime usvajali smo odnose veliko-malo na hrvatskom i francuskom jeziku uz pomoć polarnih životinja i magnetne ploče. Obogatili smo spoznaju o odjevnim predmetima, naučili više o njima kroz brojalicu „Dans ma valise“ (u mom koferu nalazi se) u kojoj smo bez gledanja izvlačili predmete i imenovali

ih na francuskom jeziku. Spojili smo odnose veličina i boja sa prijevoznim sredstvima u boji te na taj način povezali usvojena znanja. Cijelo vrijeme pratio nas je Le loup – plišani vuk koji nas je svaki put pomoću pjesme uvodio u aktivnost. Slikovnice poznate autorice Orianne Lalemand o vuku inspirale su nas da saznamo još više. Iskoristili smo stare slagarice kojima smo dali novi izgled (fotografije odjevnih predmeta) te smo ih upotrijebili kao pokretnu igru gdje su djeca krećući se po poljima velike slagarice na zabavan način usvajala pojmove različitih odjevnih predmeta.

Karton smo koristili u izradi samih poticaja ali i u oblikovanju prostora, poslužio nam je za različite instalacije kao što je stalak sa imenima odjevnih predmeta, stablo za lišće, mravinjak i mravi i druge. Starija djeca bila su nam velika inspiracija. Snimili smo djecu iz starije skupine Medvjedići kako izgovaraju francuske pojmove (emocije (je suis triste – ja sam tužan), fraze (j'ai la banane – sretan sam (banana osmijeh)) i pozdravi (dobar dan – bonjour) i tako je nastao naš prvi virtualno verbalno pokazni rječnik kojem djeca mogu samostalno pristupiti u bilo kojem trenutku.

Videi, u Lopticama prozvani Vrčićim kinom često su se puštala mlađoj djeci jer ipak djeca najbolje uče od druge djece. U starijoj skupini Medvjedići boravila je Vučica, najveća vukova ljubav. U lipnju oni su se vjenčali na vrhu Eiffelovog tornja i na taj način proslavili svoju ljubav. Mi nastavljamo slaviti ljubav prema stranom jeziku, kako djeca rastu, raste i naše znanje zajedno s njihovim te pronalazimo nove načine kako širiti ljubav. Amour à tous.

Eko koordinator, odgojiteljica mentorica Martina Kežman

Francuska iz kartona Dječji vrtić „Savica“, Zagreb

Eiffelov toranj, čudo arhitekture oduvijek inspirira poznate i nepoznate umjetnike, veliku i malu djecu. Prizor je to koji oduzima dah. Istražujući francusku kulturu i običaje, djeca skupine „Medvjedići“ okušali su se u različitim likovnim tehnikama kako bi izrazili upravo oduševljenje svime onime što su spoznali kroz senzibilizaciju za francuski jezik i kulturu. Iz cijelog niza različitih likovnih umjetnika, radovi iz običnog kartona uvijek su se isticali svojom jednostavnom ljepotom. Svakom dostupan materijal ima veliku mogućnost oblikovanja, izrazito je atraktivan za dječje stvaralaštvo. Karton je kraljica pedagoški neoblikovanog materijala, uspijeva u svim oblicima.

Rezultat tromjesečnog istraživanja i oblikovanja kartona inspiriranih francuskom kulturom bila je izložba u Dječjem vrtiću „Savica“ povodom mjeseca Frankofonije koju smo nazvali „Francuska iz kartona“.

Kombinirali smo karton s različitim likovnim tehnikama te drugim pedagoški neoblikovanim materijalom, različitim ambalažama i tkaninama.

U potpunosti smo primijenili neke od 7R principa sa najvećim naglaskom na recikliranje i reupotrebu. Na izložbi našli su se različiti radovi; dječje interpretacije poznate Mona Lise, sašiven Eiffelov toranj, „Ja kao Francuz“, francuska zastava sa francuskim izrazima, stalak za fotografiranje u obliku Francuza (photo stand-in), [Tour the France i druge koje možete pogledati na poveznici za virtualnu izložbu](#). Uživajte! Amusez-vous bien!

Odgoviteljica Ana Luketić i odgojiteljica mentorica Martina Kežman

Ima li „Tratinčica“ u Egiptu? Dječji vrtić „Savica“, Zagreb

Početak pedagoške godine znatizeljne „Tratinčice“ prosule su sjemenje znanja i krenule na put oko svijeta fascinirani različitim građevinama koje su ljudi kroz povijest napravili. Postavljali smo brojna pitanja;

- *Luka R.:* „Koliko je težak Eifflov toranj?“
- *Juraj:* „Koliko dugo su gradili kineski zid?“
- *Jakov K.:* „Koja je građevina najteža na svijetu?“
- *Erin:* „Kako su doveli Kip slobode iz Europe u Ameriku?“
- *Andrej:* „Kako su uopće gradili te piramide?“

Već smo imali neka predznanja o Egiptu ali i pitanja koja su zahtijevala odgovore.

- Juraj: „Egipćani su slagali piramide tako da bi mogli ući u njih. Volio bi saznati gdje su Egipćani mogli raditi sarkofag.“
- Nela: „U Egiptu ima malo drveća.“
- Nela: „Koliko je velika i dugačka rijeka Nil?“
- Jakov P.: „Piramide imaju zamke. Ako sletiš na piramidu moraš platiti kaznu.“
- Jakov P.: „Želio bi znati koliko su Egipćani stari.“
- Teo: „Kako su napravili piramide?“
- Luka R.: „Sfinge su čuvari piramida. Želio bi znati kako izgleda Sfinga.“
- Dominik: „Želim naučiti kako su piramide nastale.“
- Tena: „Želim znati kakve kuće imaju Egipćani.“
- Jakov P.: „Što je u piramidi?“
- Josip: „Ja znam da oni pišu nešto čudno. Što je to?“

Najviše od svega zainteresirale su nas piramide obavijene mističnim velom tajne, skrivenim tisućljećima. I dan danas golicaju maštu mnogih arheologa. Kako arheologa, tako i Tratinčica. Zbog toga, na našem putovanju odlučili smo se zadržati u Egiptu. Piramide su otključale put prema upoznavanju drugih neobičnosti i ljepote Egipta kao korijena civilizacije i kulture. Jedna od prvih stvari koje smo htjeli napraviti je sagraditi piramidu jer ako imamo građevinu pred sobom, lakše ćemo odgonetnuti tajne koje ona krije. U našoj skupini od jaslica koristimo pedagoški neoblikovan materijal kao sredstvo u svakodnevnom radu. To je rezultiralo vizijom djece koja su organizirala i sustavno upotrebljavala materijale kako bi obogatili svoja znanja i proširili spoznaje.

Bili smo fascinirani načinom gradnje piramida, kako su ljudi vukli kamene blokove u neobičnoj odjeći da bi ih sagradili. Na fotografiji piramida djeluje jednostavno, malo i lagano ali različitim materijalima i video prikazima dobili smo pravi dojam veličanstvenih piramida. Postali smo pravi arheološki detektivi, otkrivali smo stare građevine i njihove natpise koji su djecu uvodili sve dublje i dublje u misterij drevnog Egipta. Kakvi su to začuđujući znakovi kojima su stari Egipćani pisali? Napravili smo svoje znakove i postavljali zagonetke jedni drugima. Različite informacije koje su djeca dobila iz svijeta koji ih okružuje pokušali su interpretirati na svoj način. Mumije mogu biti zastrašujuće, doživljavali smo ih sa strahopoštovanjem, ali nakon što smo ih istražili uz pomoć različitih eksperimenata, postale su puno manje strašne.

Proveli smo dva mjeseca u Egiptu. Što smo novo saznali? Što nam se sviđjelo?

- Nela: „Ja sam saznala da u Egiptu nema puno drveća, zapravo ima najmanje.“
- Neva: „Ja znam da tamo nema trave. Ipak ima malo samo. Nisam znala da tamo pada kiša. Mislila sam da je stalno sunce. Najbolje mi je bilo ono kad smo tražili stvari od Egipta.“
- Jakov P.: „Ja sam naučio da je trebalo jako jako puno ljudi da slože piramide i da su dečki tamo bili jako jaki da mogu vući a cure baš i nisu. One nisu mogle vući. Znam i da postoje čuvari piramida i da su unutra blaga.“
- Erin: „Ja nisam znala da su kamene blokove za piramide vukli konopima. Najbolje mi je bilo kad smo tražili mumiju i deve.“
- Teo: „Ja nisam znao da faraone zamataju kad umru.“
- Jakov P.: „Da se ne rastresu kad ih nose u sarkofage, kralj unutra je zlatan. Najbolje mi je bilo kad smo kopali puzzle u tijestu i pijesku.“
- Josip: „Ja sam naučio hijeroglif.“
- Tena: „Ja sam naučila da nisu imali ista slova kao mi nego svoja. Najzanimljiviji mi je bio labirint kad smo vukli piramidu i Big ben isto. Ja sam naučila da kad je kod nas dan kod njih je skoro noć. Dan prvo ide kod nas pa onda dođe kod njih.“
- Dominik: „Ja sam naučio da tamo nema snijega. Nikad ne pada snijeg.“
- Mario: „Ja nisam znao da je piramida grob.“
- Melani: „Ja sam naučila pismo hijeroglif i najzanimljivija mi je bila igra sa čašama.“
- Robin: „Naučila sam da ima pijeska tamo i stabla isto.“
- Dora V.: „Ja nisam znala da oni imaju kratke kose i pregače da nose. Nisam znala da su tako izgledali prije puno godina. Nisam znala i da i u Egiptu ima i deva.“
- Andrej: „Naučio sam hijeroglif da su to slike slova, a najbolja mi je igra sa čašama jer smo gađali.“
- Lucia: „Ja sam naučila da ima i kamenja oko piramida, a da nisu samo piramide. Znam i da su od životinja uzimali krzno.“
- Erina: „Meni je super bila igra s karticama.“
- Jakov K.: „Znam sad da su tamo sjekli drva i onda radili svoj papir.“

Prodrnali smo laticice znanja te iako „Tratinčice“ odlaze u školu, odjeci davnih vremena i trenutci provedeni u vrtićkom Egiptu zauvijek će im ostati u sjećanju. Nove sfere možda drugačijeg učenja dolaze ali uvijek će imati u sebi pravi istraživački duh. Istraživanje im je stvorilo bazu za učenje kroz igru, pa čak i ako Tratinčica izgubi koju laticicu ostaju duboki korijeni.

Eko koordinatorica, odgojiteljica mentorica Aleta Jurki

Životinje morskog dna Dječji vrtić „Savica“, Zagreb

S dolaskom proljeća, probudila se znatiželja skupine „Tratinčice“ za istraživanjem prirode. Otkrili smo da su neke životinje ugroženije od drugih, da ljudi uništavaju njihova staništa te one polako nestaju s planete Zemlje. Nela: „Tko se brine o životinjama u moru?“

Bilo je jedno od pitanja na koje smo trebali pronaći odgovor. Studentice Učiteljskog fakulteta u Zagrebu koje dolaze na vježbe iz kolegija Metodika upoznavanja okoline 2, oslušujući djecu isplanirale su simboličku igru koja bi pružila djeci odgovore na pitanja, udovoljila njihovu znatiželju i potrebe. Kroz igru djeca razvijaju svoje sposobnosti i znanje bez da su svjesna da zapravo usvajaju neke nove pojmove. Studentice su odlučile našu sobu dnevnog boravka pretvoriti u morsko dno uz pomoć plavih vreća, plavih

tkanina, izrađenih i poluizrađenih ukrasa koje su kasnije dovršavale s djecom (koralji, alge, školjke..) te baloni koji su predstavljali mjehuriće zraka. Troje djece koja su došla prva u skupinu su se odmah zainteresirala i preuzela inicijativu. Komentirali su kako ih plahta asocira na: valove, tobogan, brdo i vulkan. Jedan dječak predložio je da donese i obogati prostor školjkama koje imamo u skupini. Kada je to učinio, sjetio se kako morsko dno ima kamenja pa je donio i kamenje. Djeca su selotejpom zalijepila papir na pod pa na papir stavili kamenje i školjke.

Nakon što su djeca obogatila prostor, studentice su nastavile poticati njihovu simboličku igru. Ponudile su plišane životinje i video materijal morskog dna. Nakon što je igra neko vrijeme trajala Luka B. je primijetio gužvu u moru te odlučio napraviti znak: „U moru može biti tri“, i zalijepio znak kraj morskog dna. Kada se postavilo pitanje: „Što ronionci nose?“, nabrojali su sve osim boce s kisikom. Studentice su potom ponudile boce s kisikom i pitale ih, „Što je ovo?“

- *Melani: „Boca s plinom.“*
- *Juraj: „Boca s kisikom, pa to imaju pravi ronionci!“*

Svako dijete koje je ušlo u more, dobilo je masku za ronjenje, peraje i bocu s kisikom. Maske im se nisu svidjele jer su ih stiskale, a peraje su im bile nespretne za nositi zbog čega su ih izbjegavali jer im je pozornost bila usmjerena na peraje, a ne na igru. Boce s kisikom bile su inspirativne te su poprilično duboko ušli u igru ronilaca zbog čega je bilo potrebno uvesti pravilo da je svaki ronilac proveo pet minuta u moru. Kako bi potaknule daljnju igru u moru se odjednom našlo puno otpada koji su ljudi bacili s broda. „Što će sav taj otpad napraviti životinjama u moru?“ Djeca su očistila morsko dno i spasila životinje, samoinicijativno posudili fotoaparata iz druge sobe da bi fotografirali kako morsko dno treba izgledati, za primjer drugima.

Aktivnost je trajala cijelo jutro, djeca su na mnoge načine igru dovela na više razine, one koja je njima odgovarala. Sudjelovati kao promatrač i suigrač bilo je impresivno. Dječja angažiranost trajala je danima poslije aktivnosti. Kroz simboličku igru, djeca su produbila svoje znanje o morskim životinjama, ronionicima i važnosti očuvanja okoliša ali i primijenili već stečeno znanje „u praksi“. Neke spoznaje koje su djeca imala od prije (recikliranje, morske životinje, zakopano blago..) sada su mogla koristiti u igri, povezivati i nadograđivati. Djeca su sama upravljala tijekom igre, regulirala događaje i najvažnije od svega, nisu samo bespomoćno sjedili već su se bacili na posao kako bi njihova igra imala sretan završetak, a njihova misija ronitelja uspješna.

Doris Hunjek, studentica, Petra Popović, studentica i Aleta Jurki, odgojiteljica mentorica

Kako iskoristiti i ponovno upotrijebiti u poticajnom okruženju dječjeg vrtića Dječji vrtić „Savica“, Zagreb

Dječji vrtić je prvenstveno mjesto igre i zabave, no on je i mjesto učenja. Stoga odgojitelji moraju biti izuzetno oprezni i kvalitetni u pružanju svoje prakse jer su oni ti koji moderiraju okolinu u kojoj dijete svakodnevno boravi. Okolina ponajprije mora biti poticajna i bogata kako bi dijete od nje dobilo najviše podražaja koji će dovesti do konačnog cilja a to je nenametljivo učenje. Važno je odgajati djecu za budućnost u smislu odgovornih pojedinaca, osvještavajući im da recikliranjem i ponovnom upotrebom svakodnevnih predmeta izravno utječemo na svijet oko nas, a posljedično i na planet Zemlju na kojem živimo. Naš planet je samo jedan i dužni smo budućim generacijama omogućiti svojim odgovornim djelovanjem čistu vodu, zrak te opstanak biljnih i životinjskih vrsta koje mi danas poznajemo. Jedini put kojim moramo ići je put u bolju i kvalitetniju budućnost, onu koja našu djecu vodi u svijet recikliranja i održivosti.

Kako mi to radimo u dječjem vrtiću?

Kada uđete u bilo koji dječji vrtić okružiti će vas ogromna količina igračaka. Ako bolje pogledate sastavni dio svakodnevnih igračaka su zapravo kvalitetno osmišljeni a potom i izrađeni poticaji koji dijete motiviraju da uđe u interakciju s drugom djecom ali i samostalno. Kvalitetni poticaji mogu biti napravljeni od bilo kojeg materijala, dovoljno je da su čvrsti, originalni, djetetu zanimljivi, oku ugodni. Važno je kod izrade poticaja voditi se idejom o iskoristivosti materijala koje imamo, ali i onih do kojih možemo svakodnevno doći u našoj praksi, te ne malo važnom činjenicom a to su razvojna obilježja dobi djeteta za koju se određeni poticaj osmišljava.

Što mi to sve koristimo u izradi sredstava?

Često se roditelji, a i kod „Dana otvorenih vrata „ posjetitelji začude kada primijete materijale koje smo koristili za izradu jer smatraju da su neki predmeti iskoristivi samo jednom. Zapažanjem da to nije tako osvještavamo i njih da postanu ravnopravni partneri (a da toga često nisu niti svjesni) u prikupljanju, odnosno neposrednim djelovanjem i dionici samog recikliranja. Vrlo vrijedni su nam : čepovi, gumice za zimmnicu, (oblutci, kamenčići, drvene grančice, češeri, školjkice,) -različite prirodine, poklopci od staklenki, poklopci od različitih posuda , kartoni svih veličina i debljina, kutije svih veličina, kartonska i pvc ambalaža, plastične boce svih dimenzija, drveni štapići svih oblika i dimenzija, vata, sintetička punjena, vunica, vuna, tkanine, različiti sipki materijali, stare tipkovnice, savitljive žice, novinski papiri, stari časopisi, stiropor različitih dimenzija ili oblika.. I tu nije kraj , to je samo početak za vrijedne ruke naših odgojitelja koji će svoje znanje i iskustvo u radu s djecom ali i osluškivanjem i praćenjem dječjeg interesa pretočiti u kvalitetan razvojno primjeren poticaj.

Naš cilj je da kroz svakodnevnu motivaciju djeci omogućimo manipuliranje različitim sredstvima kroz koje će oni ući u „zonu narednog razvoja“, koja je formulirao L. Vigotski kao zonu koja obuhvaća distancu između stvarne razvojne razine na kojoj je dijete i potencijalne razine .

Dužnost svakog odgojitelja je da svakodnevno stvara poticajno materijalno okruženje , omogući razvojno primjerene svakodnevne podražaje koji će dovesti do cilja, a cilj nam je odgojiti odgovornog ekološki osviještenog pojedinca.

Ana Borojević prof. predškolskog odgoja savjetnica

Aktivno, opušteno i kreativno u prirodi, s prirodom i za prirodu Dječji vrtić Sesvete

U društvu u kojem je priroda sve manje dostupna djeci, uloga vrtića je postala sve značajnija. Zbog toga prirodu i okoliš u što većoj mjeri nastojimo vratiti u dječje živote – prije svega na organiziran način.

Sve je u ovome:

- 1) Otići nekamo i otvoriti oči.
- 2) Pogledati što se ondje nalazi, pogledati boje, oblike i formu.
- 3) Odabrati neke materijale koji privlače zbog oblika, boje ili bilo čega drugog.
- 4) Sakupiti što se više može, bez devastacije
- 5) Napraviti uzorak, kovitlac, krug, spiralu ili bilo što vam se sviđa pomoću onoga što se pronađe.

To je upravo ono što smo mi, u skupini „Bubamare“ živjeli i radili, a ponašajući se tako vjerujemo da smo kod djeteta postigli bolju povezanost s prirodom, veću zahvalnost prirodnom svijetu, smirenost, zabavu, kreativnost i igru! Kako to ne voljeti! Zapravo, nije važno što stvaramo ili radimo, važno je samo izaći van, gledati i cijeniti ono što smo pronašli. Riječ je o osjećaju mjesta na kojem se nalazimo i uklanjanju slojeva

tog mjesta kako bi ga dublje uvažili. Taj pogled koji dijete dobije u očima kad nađe životinjicu ispod kamena, kapi rose ili kiše na travi, na listu, neopisiv je. Važno je otvaranje i osjetila i srca za istraživanje.

Stoga smo i mi zajedno s djecom uronili u okoliš besplatno i „konzumirali“ sve prednosti koje uz to idu... U kojem obliku?

1. Jutarnja tjelovježba i igra na zraku u svim vremenskim uvjetima!

2. Vrtlarenje – gdje su se djeci prenijele vještine , tajne uzgoja biljaka, zdravih namirnica kojima je potrebno malo vremena od vrta do stola, te do same konzumacije. Naučila su nekoliko pravila samodostatnosti....

- djeca su izravno učila o biljnim životnim ciklusima, ekologiji i biološke raznolikosti, o simbiozi biljaka i životinja, o nametnicima i načinu njihovog suzbijanja koji neće nikome naškoditi. Boravila su u prirodi, istraživala i učila. Bili su vjerni pratitelji rasta i razvoja, svjedoci stalnih izmjena u prirodi, svjedoci veličine
- važnosti Sunca, tla, vode i ljudskog djelovanja, dobronamjernosti.

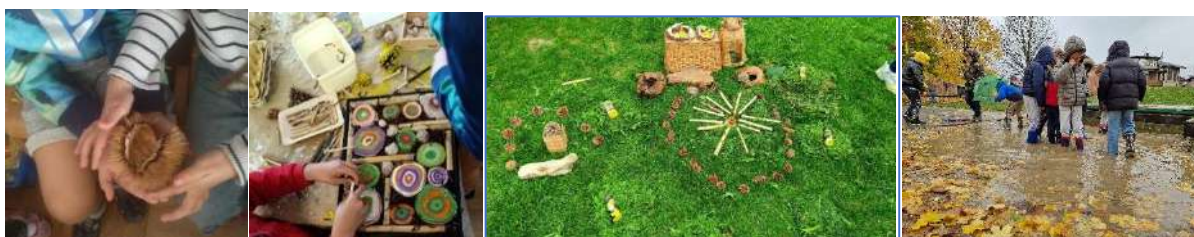
3. Priroda i umjetnost u savršenom su spoju za zdrav i sretan rast -razvoj svakog djeteta, zato smo mu taj sklop i omogućili. Umjetnost je ujedno važna za dijete jer je utjecala na njegove motoričke, emocionalne, kognitivne, socijalne i govorne vještine.

Koristeći pejzažnu umjetnost (Land art) djeca su prikupljala i stvarala u krajoliku prirodnim materijalima, ostavljala prirodi da ona rad svojim pojavama mijenja ili prikupljene materijale , unosila u unutrašnji prostor gdje su preoblikovanjem, kompozicijama stvarala mala umjetnička djela koja su ne samo ukrašavala prostor već i nudila sjećanja na boravak u prirodi te kreativno stvaranje u društvu, surađujući i komunicirajući.... Priroda je ponudila djetetu sve ono što ni jedna igračka, računalo ili neki drugi medij ne mogu ponuditi. U prirodi je dijete padalo i dizalo se, sakupljalo, stvaralo, gradilo te proučavalo kako ona djeluje, mijenja ili uništava.

Kao što je švicarski pedagog Ferriera rekao: „Dijete voli prirodu, a mi smo joj zalupili vrata; dijete bi željelo naći smisao svojoj igri, a mi smo ga uklonili; ono voli biti stalno u pokretu, a mi smo ga sputali...“ (Cols, 2010: 6) Nemojmo to dopustiti, ne ograničavajmo djecu, otvorimo vrata i odvedimo ih na kišu, vjetar, snijeg, sunce i iskoristimo svaki djelić prirode koji nam daje, potičimo dječju maštu, znatiželju, kreativnost... Land art odličan je način da izvučemo djecu van na svjež zrak, u prirodu, da uče i uživaju u njoj te iskoriste sve što im ona nudi.

Višnja Bertović Kroflin, odgojiteljica savjetnica i Mateja Poldrugáč, odgojiteljica

Živjeti s prirodom Dječji vrtić Sesvete

Predškolsko doba je vrijeme najintenzivnijeg razvoja djeteta u kojem se stvaraju temeljne životne vrijednosti, osobito razvoj ekološke osjetljivosti i spremnosti za praktično djelovanje u zaštiti, očuvanju i unapređivanju prirodnog okruženja.

Dječji vrtić „Sesvete“ prepoznatljiv je u građenju vrijednosnog identiteta koncepcijom poticanja razvoja etičkih vrijednosti te kao Međunarodna Ekoškola promičemo i bogaćenje pedagoške prakse u očuvanju i unapređivanju okoliša te etičke i ekološke vrijednosti življenja u zajednici. Takav pristup omogućava da u poticajnom kontekstu djeca mogu doživjeti i upoznati prirodu, naučiti je voljeti i poštovati i otkrivati mogućnosti vlastitog djelovanja na očuvanju i zaštiti životnog okruženja.

S ciljem promicanja važnosti očuvanja životnog okruženja i prirodnih resursa obogaćujemo poticajni eko kontekst koji stimulira doživljavanje, istraživanje, djelovanje, aktivno učenje te poticanje stvaralačkih sposobnosti djece. U ozračju življenja s prirodom omogućeno je razumijevanje prirodnog okruženja, građenje vrijednosnog sustava i eko ponašanja koji su vezani za njegovo očuvanje. prvenstveno poštujući pravo djeteta na život i razvoj u okolišu koji ga ne ugrožava i koje ono ne ugrožava..

Bogata pedagoška praksa s nizom praktičnih koraka i aktivnosti u vrtićkom okruženju promiče odgoj za održivi razvoj stimulira kompetencijske vještine odgovornosti i poštivanja prirode, njenom bogatstvu i raznolikosti, osnažuje senzibiliziranost na ispravnost postupaka spram prirode i svakodnevna odgovorna ponašanja prema okolišu. Senzibiliziranjem međusobne povezanosti čovjeka i prirode aktivnim učenjem i djelovanjem u neposrednom okruženju zajednički smo svakodnevno poduzimali niz praktičnih koraka i

aktivnosti s ciljem očuvanja životnog okruženja i promicanje vrednota o važnosti čuvanja prirodnih resursa u vrtićkom i obiteljskom okruženju.

Jedna jabuka na dan i nikad nećeš biti bolestan

Svakodnevno pridajemo važnost zdravoj i pravilnoj prehrani kao preduvjetu ljudskog zdravlja. Različitim istraživačko spoznajnim i životno praktičnim aktivnostima otkrivali smo jabuku kao zdravu namirnicu - rezali, ribali i pripremali prirodne sokove od jabuka, desert od jabuka i spoznavali važnost jabuke za naše zdravlje!

Priprema deserta Kuglice od jabuka - učenje u stvarnim životnim situacijama i primjenjivanje stečenih iskustva. Različitim aktivnostima senzibiliziramo djecu na važnost očuvanja zdravlja, samozaštitu od bolesti, spoznaju o važnosti zdravih životnih navika i povezanosti ljudi i prirode te života u zdravom i sigurnom okruženju .

Sjemenke - izvor života biljaka

Bogatstvom poticaja i različitim aktivnostima senzibiliziramo djecu na upoznavanje i istraživanje sjemenki s naglaskom na sjemenku kao izvor života biljnog svijeta.

Sadnja sjemenke graha - praktične vještine i aktivno učenje u stvarnim životnim situacijama o uzajamnoj povezanosti čovjeka i prirode - praćenje vegetacijskog ciklusa biljke graha i briga za biljnu kulturu.

Čaj - čudesni napitak

Različitim istraživačko spoznajnim aktivnostima poticali smo djecu na aktivan istraživački odnos prema okolini, bogatili i omogućavali djetetu što više doživljaja, stjecanja iskustava i spoznaja o čaju, načinu pripreme i djelotvornim učinkom na zdravlje i življenje s prirodom uz rituale ispijanja čaja. Bogata zbirka čajeva omogućila je različite aktivnosti aktivnog učenja i usvajanja spoznaja o različitim vrstama čaja - voćni, sušeni u listićima, rinfuzni, konzumno pakiran u vrećicama te teksturi sušenih sjemenki i ljekovitih trava.

Ne plastičnim vrećicama

Različitim aktivnostima senzibiliziramo djecu na važnost smanjivanja upotrebe plastičnih vrećica u zamjenu za platnene kao doprinos stvaranju čistijeg, zdravijeg svijeta, bez opasnosti za životinje, ljude i prirodu.

Malim eksperimentom djeca istražuju razgradnju plastičnih, papirnatih i platnenih vrećica kao autentičan primjer negativnog utjecaja plastičnih vrećica u prirodi.

Što smo spoznali?

Plastične vrećice ne mogu se otopiti u vodi pa mogu biti opasne za životinje ako ih progutaju i onečistiti tlo ako u njemu budu zakopane. Papirnate vrećice brzo se rastope u vodi - voda postaje onečišćena - ako ih životinje pojedu nije opasno jer je papir napravljen od drveta iz prirode. Platnene vrećice ne mogu se rastopiti u vodi, životinje ih ne žele jesti jer su tvrde.

Kao doprinos očuvanju prirode i smanjenju upotrebe plastičnih vrećica djeca se odlučuju za izradu vrećica od papira i otpadnih materijala.

Vrtić u bojama proljeća

Roditelji kao aktivni sudionici i podrška često sudjeluju u eko akcijama sadnje cvjetnica i začinskog bilja, djeci omogućuju aktivno uključivanje u praktično - radne vrtlarske aktivnosti, kao i upoznavanje i doživljavanje bogatstva prirode te oplemenjivanje vrtićkog okruženja.

Božićna kućica

Različitim kreativnim radionicama omogućavamo pravo roditelja na aktivno sudjelovanje u svim eko aktivnostima osobito recikliranja otpadnih materijala i stvaranjem novih uporabnih predmeta u uvjetima dječje igre i stvaralaštva.

Dan planete Zemlje

Praćenjem važnih eko događaja različitim aktivnostima aktualiziramo važnost odgovornog ponašanje čovjeka prema okolišu. Povodom obilježavanja Dana planete Zemlje skupina „Ljubičica“ sudjeluje u projektu oslikavanja eko zastave, kao doprinos očuvanju i unapređivanju okoliša te etičke i ekološke vrijednosti življenja u zajednici.

Sanja Horvatić, odgojitelj savjetnik

Suradnja s lokalnom zajednicom Dječji vrtić „Tratinčica“, Zagreb

Namjera Vrtića, noseći status Ekoškole, jest pridonositi razvoju osjetljivosti i svijesti djece i odraslih za održivi razvoj. Iz tog razloga sadržajno i vrijednosno osmišljavamo odgoj i obrazovanje djece za održivi razvoj te promišljamo o resursima koji tome mogu doprinijeti.. Svakako kao važan resurs vidimo lokalnu zajednicu. Kao Vrtić želimo biti pozitivno prepoznati u društvu te dati do znanja drugima da smo otvoreni za razvoj zajednice. Time poučavamo djecu da je važno biti aktivan građanin i u interakciji s drugima te da i ona to mogu biti već sada. Cilj nam je što više poticati djecu na aktivno sudjelovanje u izazovima održivosti.

U njegovanju našeg eko statusa u odgojnim skupinama obrađivale su se teme kroz područja održivog razvoja koje su bile kulturna baština, promet, zdravlje i sigurnost, bioraznolikost, otpad i voda. Osim što su se u provedbi projekata angažirali odgojitelji uz pomoć i kroz suradnju roditelja, ove godine veliku stručnu pomoć dobili smo i od raznih članova lokalne zajednice. Obzirom na to da smo smješteni u gradu Zagrebu, koji djeci nudi mnogo sadržaja, dio njih upoznala sam s djecom, posjetima izvan Vrtića lokalno relevantnim mjestima, ali smo isto tako ponudili smo i svoj prostor kao mjesto za učenje i djelovanje u smjeru održivog razvoja te ugostili brojne udruge i druge odgojno-obrazovne institucije kao i pojedince. U odabiru partnera za suradnju vodili smo se time da institucije budu aktivne u razvoju obrazovanja na širokom području održivog razvoja te da ono što nude djeci bude primjereno, zanimljivo i edukativno. Oblik koji najbolje podržava navedeno su radionice kroz koje djeca razgovaraju s drugim važnim odraslim osobama, ali imaju mogućnost isprobati ono o čemu razgovaraju, jer se naglasak stavlja na što veće aktiviranje iskustvenog učenja djece.

Radionica Hrvatske autentične igrčke

STEM radionice prof. Paara

Tako smo posjetili LADO, Tehnički muzej Nikola Tesla, Muzej sportskih zгода i druge. Bili smo u posjetu vatrogascima u DVD Hrelić i DVD Jakuševac, te sportskom terenu nogometnog kluba Hrvatski dragovoljac. Iskoristili smo obilježja navedenih institucija kao temelj za aktivno učenje o svijetu koje nas okružuje, o prošlosti i sadašnjosti. Uključili smo se u vrijedne projekte koji se već nekoliko godina provode na nacionalnoj razini, a čiji smo višegodišnji sudionici, kao što su Tjedan zdravlja (Hrvatski zavod za javno zdravlje) te Sigurnije škole i vrtići (Hrvatski Crveni križ). Djeca kroz međusobno povezane i smislene aktivnosti temeljene na promišljenim materijalima i idejama za provedbu, stječu brojne kompetencije koje su životno značajne i primjenjive.

Kako bi uključili djecu u što veći broj aktivnosti, proširujemo suradnju na razna polja znanosti. Povezivanjem Vrtića s drugim ustanovama obogaćujemo proces poučavanja djece te učimo na iskustvima tih drugih ustanova. Tijekom suradnje, djeca se imaju prilike upoznati s novim oblicima rada. Iz tog smo razloga ugostili sveučilišne profesore, studente, udruge i druge ustanove koje su provodile radionice za djecu: Hrvatske autentične igrčke (Udruga poVUcizakulturu), Vidi i klikni (HAK), Vrtić na biciklu (Trafiki),

Srčani laboratorij (Bioteka), Projekt Zubić (studenti Stomatološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu), Projekt Dajmo djeci korijene i krila (Etnografski muzej i Radio Kaj) te STEM radionice prof. Dalibora Paara.

Projekt Zubić

Radionica Srčani laboratorij

Radionice Vrtić na biciklu

Naš Vrtić vidimo kao društveni centar i izvor stručnosti koji dijeli odgovornost s drugim tijelima zajednice. Suradnja s lokalnom zajednicom kroz osmišljene radionice za djecu omogućuje nam svima da budemo u tijeku raznih postignuća o održivom razvoju, ali i da upravljamo raznovrsnim smjerokazima o budućnosti održivog razvoja. Svjesni da djeci treba omogućiti razvoj njihovim uključivanjem u raznovrsne projekte i edukativne sadržaje jer time stvaramo povoljne situacije koje izazivaju doživljavanje i izražavanje djeteta o problemima održivog razvoja, uključujemo lokalnu zajednicu u svoje djelovanje i doživljavamo je kao resurs svrhovitog poučavanja djece. Dokazano je da će vrijednosti, navike, vještine, sposobnosti, stavovi i ponašanja o okolišu i prema njemu biti veće onoliko koliko su dobivene dječjim vlastitim stjecanjem iskustva iz prve ruke. Trebamo se svjesno truditi oko inoviranja odgoja i obrazovanja za održivi razvoj. Time osposobljavamo djecu za otkrivanje i razumijevanje svijeta, čovjekovog odnosa prema prirodi i društvu te ljudskog stvaralaštva.

Margareta Škofljanec, stručni suradnik pedagog

Moj Zagreb, kak imam te rad Dječji vrtić „Tratinčica“, Zagreb

Kako su po završetku pedagoške godine 2022./2023. djeca odlazila na godišnje odmore, zamolile smo ih da nam pošalju razglednicu iz mjesta gdje će boraviti. Netko ide na more, netko u planine, a netko na selo. Stizale su nam razglednice iz svih krajeva Lijepe naše. Ema je donijela razglednicu grada Zagreba. Filip ju je upitao „Zašto si donijela razglednicu našeg grada? Pa tu živimo!“, na što je Ema odgovorila: „Ne poznajem dobro grad, željela sam nešto znati o njemu i što sve ima u gradu.“ I tako je krenuo projekt „Moj Zagreb, kak imam te rad“.

Ciljevi su nam bili stjecanje znanja o gradu, prenošenje ljubavi prema gradu, buđenje interesa za grad, briga za okoliš i očuvanje kulturne baštine. Zadaci su nam bili razvijanje ljubavi prema gradu, prošlosti i tradiciji, razvijanje interesa i pozitivnog stava prema tradiciji te upoznavanje djece s glavnim obilježjima grada (povijest, važni datumi, običaji itd.).

Prikupili smo fotografije, knjige i slikovnice o našem gradu. Nakon pročitane priče „Šestinski kišobran“ Nade Iveljić, avantura po gradu je krenula. Izradili smo šestinske kišobrane tehnikom kaširanja, a od starog napravili novi što je i glavni zadatak našeg programa odgoja za održivi razvoj – recikliranje.

Kaširanje šestinskog kišobrana

Izrada licitarskih srca

Na fotografijama su djeca primijetila da u gradu ima puno neobičnih svjetiljki, stoga smo proveli likovnu aktivnost izrade svjetiljki od kolaž papira i crnog tuša. U Zagrebu ne žive samo ljudi već i neke životinje. Promatrali smo ptice koje se nalaze u blizini našeg vrtića te smo napravili plakat „Ptice našeg grada“. Učili smo koje vrste postoje prema boji perja, veličini, prehrani. Čitali smo slikovnice o profesoru Baltazaru, napravili plakat o njegovim dogodovštinama, izumima i maštali što mi možemo napraviti da naš grad bude čist i lijep. Roditelje smo zamolili da djecu odvedu u grad i da dijete fotografiraju pored neke prepoznatljive zagrebačke znamenitosti te nam pošalju na e-poštu skupine. Napravili smo video uradak u kojem svako dijete govori o svom posjetu gradu, što mu se najviše sviđelo, pored koje znamenitosti se fotografiralo i što je o njoj saznalo.

Plakat profesor Baltazar

Plakat ptice našeg grada

Neke od izjava djece:

- „Najviše mi se sviđaju Kamenita vrata jer ima puno svijeća i slika Majke Božje koja nas čuva. Ima puno spomenika, najljepši su mi oni koji imaju konje.“ Borna
- „Kad idem u grad vidim puno novih stvari. Vidim druge ljude i ima puno onih ljudi koji dolaze u naš grad razgledati ga. Najviše mi se sviđa ban Jelačić - on je gospodin na konju, ima mač i šešir i sve nas gleda iz visine!“ Ema
- „Sretna sam jer sam bila u gradu i što ću razveseliti prijatelje kada im budem pričala svoje doživljaje. Najbolje mi je na uspinjači jer sam se vozila i bila jako visoko.“ Jelena
- „Više mi se sviđaju nove kuće, ali one stare kuće su oduvijek tamo i ne možemo ih uništiti jer su zaštićene! Volim grad jer u njemu živi puno dobrih ljudi.“ Tonka

- „Vidjela sam nekog neobičnog čovjeka, sviđa mi se uspinjača kad jedna ide gore, a druga ide dolje.“ Nika

Svjetiljke našeg grada

U skupini provodimo i tradicijske igre s pjevanjem, pa smo nastupali u sklopu projekta „Dajmo djeci korijenje i krila“ pod pokroviteljstvom Etnografskoj muzeja u Zagrebu i Radija Kaj. Tim projektom najmlađe se educira o potrebi očuvanja baštine edukativnim predstavama te darivanjem tradicijskih drvenih igraćaka koje je UNESCO uvrstio na reprezentativni popis nematerijalne kulturne baštine čovječanstva.

Dašak atmosfere nastupa u sklopu projekta „Dajmo djeci korijenje i krila“

Upoznali smo djecu s legendama o gričkom topu i Crnoj kraljici. Radna aktivnost izrade licitarskih srca od tijesta i kartona izazivala je veliko veselje kod djece i često su se igrala igre „Ples srca“. Ostvarili smo dobru suradnju s roditeljima koji su s djecom izradili znamenitosti grada Zagreba od pedagoški neoblikovanog materijala.

Izložba je nakon Vrtića preseljena u Kulturni centar Travno čime je dodatno uveličala proslavu Dana grada Zagreba. Ostvarena je suradnja i s Turističkom zajednicom grada Zagreba koja nam je darovala licitarska srca. Veliko oduševljenje među djecom zavladao je kada smo se autobusom vozili u posjet Prirodoslovno-matematičkom fakultetu u Zagrebu, kazalištu te Ladu, a pri tom su prepoznali znamenitosti s fotografija. Usput smo zapjevali pjesme o gradu koje smo naučili: „Teče, teče bistra voda“, „Naokolo Šalata“, „U Zagrebu je kućica“ i „Lepi ti je Zagreb grad“.

Znamenitosti grada Zagreba od pedagoški neoblikovanog materijala

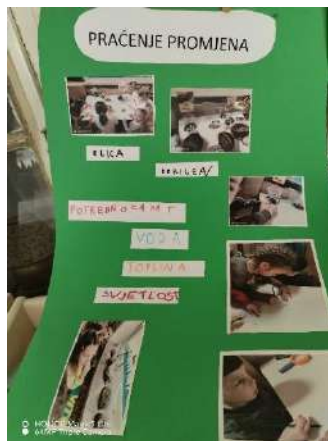
Svatko iza sebe ostavlja trag u gradu

Ovo je samo mali prikaz što su Jaglaci naučili o svome gradu. Zagreb je veliki grad te je i ljubav svih nas prema njemu velika i imamo još puno toga saznati o njemu, nama i međusobnoj interakciji dijete-grad, jer „Zagreb je moje i tvoje lice“, kako bi rekao Drago Ivanišević!

Kornelija Mađerčić, odgojiteljica i Nedjeljka Tatalović, odgojiteljica

Od sjemenke do ploda Dječji vrtić Vladimira Nazora, Zagreb

U objektu „Bijeli jelen“ Dječjeg vrtića Vladimira Nazora u Zagrebu djeluju tri odgojno-obrazovne skupine redovitog programa te jedna posebnog programa za djecu s motoričkim oštećenjima. U nastavku teksta prikazat će se ključni dijelovi jednog od projekata održivog razvoja - ekologija odnosa prema biljkama i vršnjačka podrška.

Spontanim interesom za neposredno okruženje, sve skupine djece usmjerile su se na opažanje rasta i razvoja biljaka u dvorištu vrtića – zasađenog začinskog bilja (bosiljak, timijan, metvica), povrća (paprika, rajčica, tikvica) i međusobnu suradnju brigom o njima. Istraživali su različite zasađene biljke svim osjetilima - kakva je na opip kora drveta, miris svježeg povrća, cvijeća, pretpostavkama što biljci treba za život. Vremenski uvjeti (česte oluje) bili su poticaj za istraživanje korijenja biljaka uz dječja pitanja poput *može li se drvo lako prevrnuti?* Djeca rane dobi promatrala su klijanje sjemenke i taktilno istraživala tlo. Najzanimljiviji im je bio ciklus cvata biljke i uočena razlika u izgledu pojedinih cvjetova. Sve aktivnosti

sadnje i kasnijeg praćenja napretka i rasta biljke te brige o vrtu provodile su se spontano među svim skupinama. Djeca su se slobodno uključivala u brigu o vrtu surađujući sa svim odgojiteljima. Vodili smo brigu o pravovremenom presađivanju sadnica iz spremnika u povrtnjak te nastavljali pratiti daljnji razvoj. Promatranjem biljke starija djeca uočavaju da je im je potrebna pomoć – npr. privezati ih uz štap. Učenjem po modelu, prateći odgojitelja koji obilazi vrt i njegove radnje, djeca ga spontano počinju oponašati – činiti i sama. Starija skupina te dio djece iz posebne skupine s motoričkim oštećenjima bilježila su uočene promjene, dokumentirali i izradili brojne plakate, kasnije postavljene duž glavnog hodnika vrtića. To je bio poticaj za uključivanje roditelja u život djeteta u vrtiću i njihovo povezivanje.

Paralelno s rastom zasijanih biljaka, sustavno smo pratili koje promjene se događaju na stablu divlje šljive u našem dvorištu. Prošle godine u ljetnoj oluji jedno stablo je srušio vjetar te je ostao velik panj. Često je bio tema u razgovoru djece, osobito kad je bilo sunčano pa su tražili hladovinu.

Pri zatvaranju objekta prije ljeta, tikvice i rajčice urodile su plodom. Neke biljke su još uvijek bile u fazi cvatnje – paprike, malene rajčice, grašak. Suradnjom s ostalim službama vrtića, osigurali smo brigu o biljkama tijekom ljeta. Smatramo ovaj naš trajni projekt vrlo vrijednim ne samo radi iskustvenog učenja o vrtu, već i zbog prilike za razvoj pozitivnog odnosa prema raznolikostima u svijetu koji nas okružuje. Vršnjačkom suradnjom jačali smo socijalne kompetencije uključenih. Ovo je iskustvo od osobitog značaja za djecu s teškoćama u razvoju jer su imala priliku ravnopravno sudjelovati u za njih razvojno primjerenim i smislenim aktivnostima i sadržajima. Zajedničkim druženjem i sudjelovanjem u igri i aktivnostima, spontano se prihvaćaju različitosti, odgaja empatija i oblikuju vrijednosti.

U planu je obnova našeg vrta i izgradnja gredica kako bi i taj dio bio dodatan poticaj nastavku našeg trajnog projekta i partnerstva svih u vrtiću.

Darka Jerković, odgojitelj i Renata Klaić, odgojitelj mentor

Primjer dobre suradnje s lokalnom zajednicom Dječji vrtić „Zvirek“, Stubičke Toplice

Srednja vrtićka skupina „Pužeki“ je u suradnji s Planinarskim društvom „Stubaki“ povodom Dana planeta Zemlje organizirala zanimljivu i edukativnu radionicu izrade kućica za divlje solitarne pčele. Udruga veterana specijalne policije Domovinskog rata „Barun“ nam je ustupila svoj prostor podno povijesno-poučne staze „Kamenjak“. Djeca su na radionici izrađivala svoje hotele od limenki, vune, rafije, prikupljala su grančice te učila o divljim solitarnim pčelama koje žive van košnica i nemaju maticu, a vrlo su uspješni oprašivači te stoga iznimno važne za očuvanje našeg ekosustava.

Dječji vrtić „Zvirek“ već godinama razvija odličnu suradnju s lokalnom zajednicom te na taj način promoviramo eko vrijednosti našeg vrtića. Sa planinarskim društvom dogovorene su eko radionice i za slijedeću pedagošku godinu. Djeca su kući ponijela svoje hotele za divlje pčele koje će sa roditeljima postaviti u svojim dvorištima, uz zadatak praćenja jesu li su se pčele nastanile, a zasluženo su dobili i medalje „Mali ekolozi“.

Odgovornica Andreja Očko Krušelj

Posebnosti našeg ekovrtića 2023./2024. Dječji vrtić Zvončić Našice - Grad Našice

U svim skupinama proaktivno se uči i ponaša štedljivo s vodom, papирom, sapunom, hranom i energijom (svjetlo, grijanje). Razvrstavaju papirnati, plastični i bio otpad u improvizirana spremišta u SDB. Brinu o pravilnom provjetravanju životnog prostora i vode brigu o čistoći (svaka igračka ima svoje mjesto). Svaka skupina ima i specifičnosti koje njeguje pa tako:

- *Kruškice* - slave rođendane djece uz maštovito aranžirano voće i zdrave grickalice; svaki rođendan se cjelodnevno obilježava, a djeci je najzanimljivije slaganje voćnih ražnjića i uređivanje svečarskog stola.
- *Zvončići* - se bave proučavanjem gusjenice koju su slučajno otkrili u jorgovanu, proučavali su put preobražaja u leptira (proučavanje enciklopedija, likovna aktivnost), „Od jaja do leptira“, plakati, slikovnice, slike).
- *Jabuke* - u centru prirode bave se s proljetnicama koje su sami zasadili i brinuli se o njima od pupanja, cvjetanja, sjemenki, te ponovna sadnja u prirodu.

- *Staklena* - održavaju i bogate novim rasadima vanjske cvjetnjake ispred sobe dnevnog boravka, brinu se i plijevе korov, te zalijevaju u sušnom razdoblju. Cvjetnjake obogaćuju ukrasnim kamenjem koji ih štiti od korova i zadržava vlagu.
- *Leptir* - tradicionalno sakupljaju prirodne i neoblikovane materijale od kojih stvaraju nove uporabne i ukrasne predmete, svoje radove i kreacije izlažu na dobrotvornom Božićnom sajmu.
- *Pčelice* - uče i stvaraju po modulima „Održivost od samog početka“ (aplikacija ECE Academy), uključuju u stvaranje djecu iz još dvije skupine, provode Plogging (spajanje rekreacije i sakupljanja otpada – jogging – lagano trčanje), djeca su to doživjela kao novu igru i uživali su u provođenju vremena u našem zaštićenom Parku.

- *Šljivice* - prate mijene godišnjih doba stvarajući obilježja na instalaciji „drvo kroz godišnja doba“ i edukativni centar, te svoja znanja provjeravaju u prirodi kroz pedagošku godinu.
- *Bubamare* - tradicionalno vode brigu o vrtićkom voćnjaku i okruglom cvjetnjaku, održavaju s još dvije skupine metodu rada „Vrtić u prirodi“ gdje djeca svim svojim osjetilima uče o prirodi u prirodi kroz godišnja doba.
- *Ježići* - održavaju povišene gredice (jagode, luk) i postali su eksperti za skupljanje starih baterija, PVC čepova u humanitarne svrhe (uz potporu svih skupina).

U našem vrtiću pridržavamo se 10 zapovijedi prijatelja prirode te odgajamo djecu da im to postane oblik ponašanja.

Jadranka Lukavski i Valentina Vondrak

PRILOZI EKOŠKOLA I FEE ECOCAMPUSA

Centar za odgoj i obrazovanje „Ivan Štark“, Osijek

Centar za odgoj i obrazovanje „Ivan Štark“ već dugi niz godina provodi eko aktivnosti implementirane u nastavni proces i razne izvannastavne aktivnosti. Suradnjom s roditeljima i lokalnom zajednicom, prikupljajući otpadni i prirodni materijal, sadnjom autohtonih biljaka i drveća u našem senzoričkom vrtu, ali i uvođenjem novih ekološki prihvatljivih materijala stvaramo prepoznatljivije nove ukrasne i uporabne predmete. Lokalna zajednica prepoznala je naš rad te smo sudjelovali na prvom Eco City Waste Fest-u. Održavanjem dvodnevnih radionica približili smo, kako najmlađim članovima naše lokalne zajednice, tako i njihovim roditeljima, bakama i djedovima, razne kreativne aktivnosti oporabom materijala (ukrašavanjem teglica i platnenih vrećica, izradom biljnih terarija u starim staklenkama, izradom privjesaka od oblutaka itd.)

Ovim oblikom aktivnosti sudjelujemo i u društveno humanitarnom obliku rada. Izrađujemo igračke od tekstila za napuštene pse u Azilu Osijek - skloništu za napuštene životinje Udruge Pobjede. Skupljamo plastične čepove za akciju „Plastičnim čepovima do skupih lijekova“. Svojim aktivnostima doprinosimo očuvanju naše lokalne zajednice te potičemo okolinu na prikupljanje raznih otpadnih materijala.

Aktivnostima ekopatrole razvijamo vlastite dobre navike koje prenosimo na školsku zajednicu, ali i našu obitelj te lokalnu zajednicu. Svojim primjerom usmjeravamo pozornost na važnost očuvanja okoliša i sve veće klimatske promjene koje možemo ublažiti svojim angažiranjem, promišljanjem te oporabom raznih materijala. Korištenjem otpadnog materijala, osim što pridonosimo recikliranju i oporabi, pridonosimo i raznim rehabilitacijskim aspektima rada. Uvođenjem raznih aktivnosti doprinosimo razvijanju radnih navika i kreativnosti, poticanju osjećaja vlastite vrijednosti, samostalnosti u radu i mogućnosti primjene naučenog u svakodnevnom životu. Upoznajemo novi materijal i njihova različita svojstva. Manipuliranjem materijalom utječemo na razvijanje fine motorike i motoričkih vještina te usvajanje novih tehnika rada. Osim toga, negujemo i tradicijsku kulturnu baštinu te smo u ovoj školskoj godini u suradnji s pedagogima Muzeja Slavonije na Eko projektnom danu organizirali radionicu Molovanja - tradicionalne tehnike ukrašavanja zidova dekorativnim valjkom.

Iskustveno učenje i održivo poduzetništvo principi su djelovanja učeničke zadruge VIVO Osnovna škola „Rikard Katalinić Jeretov“, Opatija

U osnovnoj školi „Rikard Katalinić Jeretov“ 2021. godine osnovana je učenička zadruga VIVO. Naziv je akronim jer naša škola djeluje na četiri lokacije Volosko, Ičići, Veprinac i Opatija, a u prijevodu znači živo, što najbolje opisuje rad zadruge. Voditeljica učeničke zadruge je učiteljica engleskog jezika Marta Blašković Randelj koja okuplja učitelje i učenike – zadrugare te s njima aktivno sudjeluje u događanjima školske i lokalne zajednice. U sklopu zadruge djeluje 16 sekcija. Učenici, polaznici izvannastavnih aktivnosti, ali i tematskih radionica, imaju priliku učiti što znači biti poduzetnik pa sudjeluju u procesu stvaranja proizvoda te prolaze sa svojim učiteljicama potrebne korake koji vode od ideje do realizacije i završnog koraka prodaje.

Kao Ekoškola potičemo razvoj i stvaranje proizvoda koji odražavaju ekološke principe u proizvodnji te nastojimo da oni promiču održivost, prirodu i tradiciju. U rujnu 2023. u Poreču na 35. smotri učeničkih zadruga Republike Hrvatske predstavilo se 60 najbolje rangiranih učeničkih zadruga na županijskim smotrama. Škola „Rikard Katalinić Jeretov“ Opatija predstavila se s proizvodom *Vivo čaj* koji se okrunio titulom za Naj proizvod. Napravljen je od sušenog lišća školske masline, a njegova ambalaža je posebno osmišljena po principima *zero waste* filozofije. Vrećica u koju je pakiran može se ponovno upotrijebiti za sušenje nekog drugog ljekovitog bilja, a vanjski omot pogodan je za kompostiranje.

Jedan od ciljeva realizacije proizvoda je promicanje stava održivosti u poduzetništvu, a postiže se putem iskustvenog učenja. Odgovornost prema budućnosti pokazuje se time što su mnogi proizvodi u ponudi osmišljeni od recikliranih materijala: drva, kartona, papirnatih slamki, vune, fimo mase, kamenčića, školjki...Posebna pozornost pridaje se pakiranju te se izbjegava plastična ambalaža. Potiče se suradnja među sekcijama, a kao rezultat žive suradnje triju sekcija nastaje sapun *Opa Ti & Ja* (bez plastike) s kojim se u svibnju 2024. godine UZ Vivo predstavlja na XXIII. smotri učeničkih zadruga Primorsko-goranske županije. Sapun je proizveden procesom saponifikacije, to je rad učenika polaznika izvannastavne aktivnosti-znanstvena grupa, pod vodstvom učiteljica Marije Žilić i Marine Bujan. Sapunu je dodana inovacija-prstima pletena trakica koju su ispleli polaznici sekcije „Dragocjena plastika“, pod vodstvom učiteljice Ivane Uremović Gašić. Trakica je utopljena u sapun te služi za vješanje na tuš ili slavinu, no njezina funkcija ne završava kad se sapun potroši jer se može koristiti kao ukras za kosu (npr. pundžu), privjesak ili kao narukvica.

Proizvodu smo osmislili, dizajnirali i šivali originalnu ambalažu, vrećice rukom oslikane u tehnici batika, nastale na INA Ne šijem da se umorim, već da korišteno u novo pretvorim, koju vodi učiteljica Nataša Veršić. Batici su posebna priča, umjetničko nasljeđe škole te prepoznatljiv dio njezina identiteta, a nastali su na radionicama dugogodišnje učiteljice likovne umjetnosti Branke Marčete u prošlom stoljeću.

Ideja se rodila promišljanjem o povijesti Opatije, njezinom nasljeđu i kulturnoj baštini. Naime, Opatija je prije 180 godina, kao i danas, jedna od omiljenih turističkih destinacija Jadrana.

Turisti pristižu u lijepoj odjeći, šećući šetnicom uz more udišu aerosol, ljekoviti spoj mora i lovorove šume, dok parfemima, uljima i kremama nama prenose mirise iz raznih krajeva svijeta. Taj proizvod simbolično

spaja prošlost i budućnost, progovara o tradiciji, ekologiji i odgovornosti svakog pojedinca za naš mikro i makro svijet.

Nastanak i priču o našim proizvodima pogledajte na linkovima.

- Čaj: <https://youtu.be/QDseUeyx01A>
- Sapun : <https://youtu.be/NFNnQvlbVPE>

Marta Blašković Randelj i Ivana Uremović Gašić

Osnovna škola „Rikard Katalinić Jeretov“, Opatija aktivno brine o moru Priznanje iz Japana: Silver Award - Green Leadership Winner

Tijekom 2023. godine održano je EM GREEN MOVEMENT COMPETITION u Japanu na koje su se prijavili EM Efektivni Mikroorganizmi partneri iz cijelog svijeta. Akcije poboljšanja kvalitete flore i faune mora u Opatiji prepoznate su od strane žirija. Akcija bacanja 16 000 EM kugli na opatijskoj plaži Slatina provedena u ožujku 2022. osvojila je drugo mjesto. Posebno priznanje dobila je akcija s preko 3 000 EM kugli u lučici na Voloskom održana u listopadu 2022. U obje akcije kugle su izrađivali učenici i učitelji Osnovne škole „Rikard Katalinić Jeretov“ Opatija uz podršku Liburnijskih voda d.o.o., lokalnog komunalnog poduzeća, tvrtke Efektivni mikroorganizmi originalna tehnologija Rijeka d.o.o, generalnog zastupnika EM tehnologije.

Thank you for your participation

 EM GREEN MOVEMENT COMPETITION 2023

Efektivni mikroorganizmi su u potpunosti prirodan proizvod, nisu laboratorijski uzgojeni niti genetski modificirani. Oni dolaze u obliku tekućine koja se miješa s ekološkom glinom. Od dobivene smjese oblikuju se kugle kojima se dodaje bokashi, vrsta mekinja, radi bolje fermentacije. Nakon što se kugle dobro osuše na sobnoj temperaturi one se bacaju u more te padaju na dno, gdje počinju svoj proces bioremediacije kojom se stvaraju ekološki i zdravi uvjeti za sva bića na tom području. Efektivni mikroorganizmi danas imaju široku primjenu uključujući ekološki uzgoj voća i povrća, proizvodnju zdrave hrane, zaštitu okoliša te pozitivno utječu na zdravlje ljudi i životinja. Njima se pročišćavaju otpadne vode, saniraju odlagališta otpada, neutraliziraju neugodni mirisi i otrovni plinovi. Drugim riječima, potpomažu se prirodni procesi koji osiguravaju prirodnu ravnotežu na kojoj se zasniva život na Zemlji. Prof. Teruo Higa

snimio je svim nagrađenim akcijama poruku podrške i zahvale koja se može pogledati na linku: <https://www.youtube.com/watch?v=O11oD8qfllo>

Školskim kurikulumom u školskoj godini 2023./2024. u planirana je još jedna EM akcija. Nekoliko dana učenici, učitelji i zainteresirani članovi lokalne zajednice zasukali su rukave i uprljali ruke kako bi oblikovali čak 14 000 kuglica. Velika akcija bacanja kugli u more održala se na Dan voda 22. ožujka 2024. kada su s opatijskog mla posebnosti kuglice bačene u more. Atmosferu akcije može se pogledati na linku: https://youtu.be/F9_9ce2t9sl

Zahvaljujući sinergiji djelovanja opatijska škola postala je prepoznatljiva, pa i zanimljiva medijima. Stoga je u posjet stigla ekipa HRT-a. Umjesto uobičajene nastave 25. travnja 2024. nekoliko učenika predstavilo je ekološke aktivnosti i projekte za emisiju More. U prilogu naslovljenom *S riječi na djela* naši su učenici govorili o EM kuglama, zaštiti mora, plastici i mikroplastici te o nastojanjima podizanja razine svijesti školske i lokalne zajednice jer postoji urgentna potreba za djelovanjem u smjeru zaštite i očuvanja prirode i ekosustava. Emisija se može pogledati na linku: https://www.youtube.com/watch?v=kpgd_mlj0HI

Koordinatorice Ekoškole: Anja Malvić, Ameli Širola, Ivana Uremović Gašić

Pametna škola Osnovna škola „Rikard Katalinić Jeretov“, Opatija

Uvod

U OŠ „Rikard Katalinić Jeretov“ Opatija se u suradnji s tvrtkom Ericsson Nikola Tesla provodi projekt pod nazivom „Pametna škola“. Cilj provedbe projekta je razumijevanje svrhe i načina korištenja novih tehnologija poput Internet stvari (IoT) u cilju optimalnijeg korištenja energije. Energetska učinkovitost u zgradama uključuje niz različitih područja mogućnosti uštede toplinske i električne energije, uz racionalnu primjenu fosilnih goriva te primjenu obnovljivih izvora energije. Budući da nam je energija potrebna za sve što radimo, a energetske resursi na Zemlji su ograničeni, energiju je potrebno koristiti racionalno. Postavlja se pitanje svima nama što možemo promijeniti u svojem ponašanju kako bi se smanjio negativan utjecaj na okoliš.

Slika 1. Pametna kuća

Središnji dio

Jedan od načina povećavanja energetske učinkovitosti je aktivni nadzor i upravljanje energetskim procesima u zgradama. U suradnji s tvrtkom Ericsson Nikola Tesla u školi je postavljen sustav za nadzor i upravljanje pojedinim električnim uređajima u školi. Platforma je nastala u sklopu europskog projekta *Maksimiziranje utjecaja inovativnih energetskih pristupa na otocima EU*. Više informacija o projektu se mogu pronaći na mrežnim stranicama INSULAE - Pametni otok Unije (<https://insulae.wp.fsb.hr/>, insulae-

[h2020.eu](https://www.insulae.dynu.net/auth/login)). Priključili smo se na Insuale platformu (<https://www.insulae.dynu.net/auth/login>). Postavljeni su senzori na pojedine električne uređaje kao što su pisac u informatičkoj učionici, ljuštilici krumpira u kuhinji, utičnicu, vrata i prozore te senzori pokreta i senzori kvalitete zraka u pojedinim učionica.

Slika 2. INSUALE platforma

Učenici su na radionici saznali kako se mogu dodavati senzori na platformu, kreirati pravila za automatizaciju, pregledavati podaci na pojedinim sensorima kao što su temperatura zraka u prostoriji, kvaliteta zraka, postoji li preporuka za prozračivanje prostorije i slično. Redovito pregledavamo i preuzimamo analitičke podatke u obliku tablica, radimo grafikone i donosimo zaključke.

Slika 3. Radionica

Trenutno se projekt u školi provodi kao izvannastavna aktivnost s grupom učenika, ali je plan da se s projektom i sa zaključcima do kojih smo došli upoznajemo i ostali učenici i njihovi roditelji.

Zaključak

U naše škole, domove i gradove sve više ulaze inteligentni sustavi i IoT je postao dio naše svakodnevnice. Kao škola smo se uključili u ovaj ekološki projekt s ciljem upoznavanja učenika i roditelja s aktualnom problematikom kao i načinom njegova rješavanja.

Vjerujemo da će svi prepoznati učinkovitost i dobiti pametnih sustava koji će pridonijeti kvaliteti života svih nas.

Literatura:

- INSULAE – Pametni otok Unije, mrežne stranice projekta: <https://insulae.wp.fsb.hr> (preuzeto: 4.srpnja 2024.)

Dragica Rade, prof. matematike i informatike

Pet R-ova Osnovna škola Antuna Mihanovića, Osijek

Osnovna škola Antuna Mihanovića, Osijek uključena je u program međunarodne Ekoškole od 2001. godine. Program Ekoškole povezali smo s redovnim nastavnim programom, kao i s brojnim izvannastavnim aktivnostima unutar kojih učenici, svi djelatnici škole i roditelji sudjeluju u različitim aktivnostima i projektima. Imamo platinasti status na koji smo izrazito ponosni što je samo jedan od pokazatelja naših kontinuiranih aktivnosti koje provodimo s ciljem zaštite okoliša i održivog razvoja.

Ovogodišnji projekt „Pet R-ova“ nastavak je prošlogodišnjih projekata:

a) Platnena vreća veća sreća b) Zelena preobrazba c) Eko otisak OŠ Antuna Mihanovića Osijek

Pozitivnim promjenama ponašanja možemo utjecati na očuvanje okoliša i veću bioraznolikost. Vrijednosti koje od ranog djetinjstva ugrađujemo u odgoj temelj su obrazovanja za održivi razvoj. Kako bismo kod učenika potaknuli razumijevanje i stjecanje trajnog znanja te razvoj stavova i vrijednosti poželjnih za ostvarivanje ciljeva održivog razvoja uključili smo ih u projekt njihovim aktivnim djelovanjem.

Recycle – recikliraj

Aktivnosti:

a) Kompostiranje - Organizirali smo akcije donošenja organskog otpada u školsko kompostište. Tijekom godine učenici vode brigu o kompostu, a nastalim humusom nadopunjuju cvjetne posude naših vertikalnih vrtova. Učenici razredne nastave rješavaju i radni listić „Što i kako kompostirati“.

b) Recikliranje biljaka - Iz sjemenki avokada i manga uzgojili smo nove biljke koje uljepšavaju naše učionice.

c) Recikliranje otpada - Bolje smo upoznali boje kanti za pravilno odlaganje otpada te prednosti kupovine proizvoda koji se mogu reciklirati.

Reuse – ponovno iskoristiti

Aktivnosti:

a) od starih svijeća izrada novih

b) od stare školske uniforme do torbice za papuče

Posuđujte, prepravite, popravite i ponovo upotrijebite.

Reduce – uštedi

Aktivnosti:

- Izradom plakata učenici predlažu načine kako možemo uštedjeti energiju, vodu
- Računaju mjesečnu potrošnju vode pri vremenskom smanjenju tuširanja
- Istražuju: Što nam kazuju podaci nakon energetske obnove škole?
- Istražuju: Kako se pravilno odnositi prema hrani i može li se na taj način uštedjeti?

Rethink – promisli i Repaire - popravi

Aktivnosti:

Tijekom ovog projekta učenici promišljali o različitim temama

- Kako mogu pomoći svojoj Zemlji?
- Prednosti kupovine domaćih i lokalnih proizvoda.
- Pripreme za promjene koje donose klimatske promjene
- Aktivnosti ljudi kojima čuvamo prirodu i smanjujemo onečišćenje
- Razmišljanje kroz poeziju

Opširnije pogledajte na sljedećoj poveznici: http://os-amihanovica-os.skole.hr/?news_hk=1&news_id=1611&mshow=1169#mod_news

U današnjem svijetu, gdje se ekonomski napredak često stavlja ispred očuvanja prirode, važno je podsjetiti se na neprocjenjivu vrijednost zaštite okoliša i suživota s prirodom. Očuvanje biološke raznolikosti ne samo da održava ravnotežu ekosustava, već i osigurava opstanak čovječanstva. Stoga, odgovornost je svakog od nas da djelujemo sada kako bismo osigurali zdrav planet za sve oblike života. Samo kroz zajedničke napore i svijest o važnosti očuvanja okoliša možemo stvoriti bolju budućnost za sve.

Školske koordinatorice: Snježana Fuis i Vesna Lerinc

Centar za odgoj i obrazovanje za rehabilitaciju Virovitica

NASTAVLJEN PROJEKT „PLASTIČNIM ČEPOVIMA DO SKUPIH LIJEKOVA“

I ove smo godine nastavili s prikupljanjem plastičnih čepova za djecu oboljelu od malignih bolesti u suradnji s „Čuvaricama kulturne baštine“ iz Kladara koje nam pomažu čepove dopremiti do Čakovca. Tijekom godine prikupili smo ukupno 86 kilograma čepova. Navedena je kilaža veća od prošlogodišnje što znači da smo oborili vlastiti rekord, ponovno.

PROJEKT „NE BACAJ, POKLONI“

Druge godine zaredom održali smo ekosajam razmjene korištenih predmeta i odjeće u sklopu našeg Erasmus+ projekta „Roditelj i učitelj u timu za dijete“ putem kojeg nastojimo poboljšati suradnju s roditeljima naših polaznika.

Sajam je održan 30. studenog 2023. godine od 8 do 12 sati u holu Centra, a roditelji, učitelji i polaznici su mogli donijeti korištene predmete, igračke, odjeću i obuću te uzeti ponuđene predmete.

Putem ove ujedno i ekološke aktivnosti nastojali smo razviti svijest o važnosti kruženja predmeta, bez gomilanja i odbacivanja. U današnjem svijetu, u kojemu vlada konzumerizam, mi želimo istaknuti važnost recikliranja predmeta i potaknuti polaznike i roditelje na davanje drugog života predmetima. Tekstilna se industrija navodi kao jedan od većih onečiivača našega doba te mi potičemo roditelje, učitelje i učenike na razmjenu odjeće i obuće u već navedenu svrhu recikliranja, ali i smanjena otpada i uštede novca te odgovorne potrošnje. Ovo je ne samo ekološka aktivnost, već i prilika za druženje i povezivanje polaznika, učitelja i roditelja te se nadamo da ćemo nastaviti održavati ovakve sajmove više puta godišnje i s više sudionika!

PROJEKTI DAN EKOŠKOLE

Projektan dan Ekoškole bio je ispunjen različitim aktivnostima u koje su bili uključeni gotovo svi polaznici Centra. Na početku je održan ekokviz, a kasnije su se polaznici mogli zabaviti različitim aktivnostima: ekomemory, ekopuzzle, bojanje, pronalaženje i prikupljanje boja u prirodi, izrada uvećane igre „Čovječe, ne ljuti se“ od otpadnih materijala te su figurice izrađene 3D printerom, a kocku su izradili srednjoškolci smjera Pomoćni kartonažer.

Katolička Osnovna škola „Josip Pavlišić“, Rijeka

*“Ne nasljeđujemo Zemlju od svojih predaka; posuđujemo je od svoje djece.”
Indijanska izreka*

Zamislite da se probudite ujutro te na mjestu betonskih građevina, dućana, picerija, parkirališta, tvornica i trgovačkih centara ugledate cvijeće, oaze, polja, rijeke i drveće. Kad bi vas potom neki slučajni prolaznik obavijestio da ste u raju, koliko vas bi voljelo u tom trenutku imati kosilicu da njome pređe preko tratinčica? Tako bi otprilike zvučalo pitanje koje bi prije 35 godina postavio David Byrne, član američkog benda Talking Heads. On je autor teksta pjesme »(Nothing But) Flowers«, koja je izašla 1988. godine, a riječ je o jednom duhovitom, satiričnom djelu, gdje se moderni čovjek – i to iz osamdesetih, a zamislite tek današnjeg – ne može priviknuti na iskonski život pa stoga gundča. Međutim, ne bi se moglo reći kako je pjesma kritika tehnološko i industrijskog napretka, već tematizira jednu čudnu odioznost prema zelenim površinama i prirodnim resursima, kojima gotovo svakodnevno svjedočimo. Potaknuti aktualnim društvenim zbivanjima, sa željom za promjenom i aktivnim doprinosom školskoj i lokalnoj zajednici, od školske godine 2021./2022. aplicirali smo za dobivanje statusa međunarodne Ekoškole, a već iduće 2022./2023. ga i dobivamo. Ove školske godine smo obnovili status i dobili drugu zastavu Ekoškole.

Godina je bila izazovna i bogata događajima. Učenici, učitelji i djelatnici svakodnevno su radili na očuvanju školskog okoliša, održavali interijere i eksterijer škole, brinuli se o održivosti, reciklirali... Sakupljali smo baterije u suradnji s udrugom Friš, skladištili smo jestivo ulje u suradnji s tvrtkom Bio – goriva iz Varaždina, prikupljali hranu i higijenske potrepštine za utočište za beskućnike Ruže sv. Franje, sakupljali plastične boce i tetrapak pakiranja koje prenamjenjujemo u hranilice za ptice i vaze za cvijeće. U suradnji sa školskom kuhinjom, redovito smo odvajali otpad i stvarali kompost za naš školski vrt. Zahvaljujući školskom kuharu i osvojenom Kaufland natječaju »Škola voća«, brinemo o zdravoj i raznolikoj prehrani, izrađujemo i eko društvene igre, tješilice za bebe od recikliranog materijala, balzame od ljekovitog bilja, mirisne soli, ekodjelice za cvijeće.

U sklopu izvannastavne aktivnosti Školski vrt, ove školske godine odlučili smo urediti učionicu na otvorenom pod nazivom »Marijin eko vrt«. Iako se naša škola nalazi u širem centru grada Rijeke, okružuje ju specifičan zeleni pojas, pogodan za uređenje različitih metodičkih učionica/vježbaonica za učenike. Cilj je prikazati kako se uz malo truda i uz dobre organske tehnike može uzgajati zdrava hrana. Također, u školskom vrtu poseban se naglasak stavlja na očuvanje bioraznolikosti te se sade autohtone biljne vrste. Prikazuje se način prikupljanja i čuvanja sjemenja. Učenici se brinu o pčelama, pticama i kucima te imaju prilike vidjeti kako je u prirodi sve povezano. Pred vrijednim učenicima nisu laki zadaci. Neki od njih su priprema zemlje, zatim sadnja trajnica, pa malčiranje, tj. pokrivanje tla raznim organskim tvarima, što za cilj imaju održavanje optimalnih uvjeta za rast biljaka te sprečavanje, odnosno usporavanje rasta korova. U sljedećoj školskoj godini, planiramo provesti i prirodno navodnjavanje kišnicom itd.

Ekološke teme su implementirane u odgojno – obrazovni proces u sve nastavne predmete. Učitelji i učenici su različitim aktivnostima obilježavali važne ekološke datume, istraživali i aktivno promišljali o održivom razvoju. Obradene teme su: Hrvatski olimpijski dan, Prvi dan jeseni, Sveti Franjo Asiški, Dan zahvalnosti za plodove zemlje, Svjetski dan jabuke, Svjetski dan voda, Dan planeta Zemlje, Svjetski dan bez pušenja, Svjetski dan zaštite okoliša.

Učenici četvrtih razreda su aktivno sudjelovali u uređenju interijera škole. Oslikali su školske zidove crticama iz Biblije. Ove godine, pod mentorstvom učiteljica Morene Poljančić, s. Eme Marine Škriljevečki i Lare Pecman, učenici su izradili taktilnu slikovnicu. Taktilna audio-olfaktivna slikovnica „Proljetna priča“ jest produkt zajedničke suradnje sekcija „Školski radio“, „Šivko lutkotvorko“ i „Tamaris“. Namijenjena je djeci predškolske i rane školske dobi, učenicima s teškoćama u razvoju, kao i darovitim učenicima. Slikovnica je izrađena tematski uz pisani stvaralački rad učenika Izvannastavne aktivnosti „Školski radio“ koji je popraćen interpretativnim čitanjem učenika uz glazbenu pratnju. Učenici su za potrebe slikovnice osmislili priču koja daje jasnu ekološki osviještenu poruku o očuvanju i zaštiti okoliša kao i o zaštićenim vrstama biljaka u prirodi. Priča je dostupna putem QR koda koji se nalazi na naslovnici slikovnice čija je svrha bila upravo ekološka osviještenost. Posebnost naše slikovnice je njezin olfaktivni dio za koji su se pobrinuli učenici Izvannastavne aktivnosti „Tamaris“. Oni su pripremili sušeno bilje koje je ušiveno u

slikovnicu kako bi bila mirisna, dala posebnu „notu“ te ljekoviti „herbarij“ u staklenoj bočici koji je pohranjen u slikovnici.

Važni ciljevi Ekoškole su potaknuti senzibilitet mlade generacije po pitanju okoliša i njihovo osposobljavanje za donošenje odluka o razvitku društva u budućnosti te potaknuti ih da uoče direktnu povezanost čovjeka i prirode te da razumiju uzročno-posljedične veze ljudskog nemara prema prirodi. Živimo u svijetu u kojem je otuđenost postala normalna, usamljenost i anksioznost svakidašnja. Čovjek je bez prirode ništavan. Priroda bez čovjeka prazna. Stvoritelj je čudesno zamislio sinergiju čovjeka i prirode. Zagrlimo te dane nam darove!

ZEMLJO I MORE, SLAVITE GOSPODA,
RIJEKE I IZVORI, SLAVITE GOSPODA.
SVE PTICE NEBESKE, SLAVITE GOSPODA
SINOVI LJUDSKI, SLAVITE GOSPODA!
NOĆI I DANI, SLAVITE GOSPODA!
(Pjesma Stvorova)

Međunarodni Dan biološke raznolikosti Osnovna škola „Braća Radić“, Koprivnica

Učenici 4.d razreda Osnovne škole „Braća Radić“ s učiteljicom Ines Turk pridružili su se djelatnicama Komunalca u gradskom parku gdje su zajedno obilježili Međunarodni Dan biološke raznolikosti koji se svake godine održava 22. svibnja, a koji je i ujedno bio Projektni dan Škole.

Školarci su sa svojom učiteljicom istraživali park na vrlo zanimljiv način. Inženjerka hortikulture iz Komunalca, Nataša Njegovec pripremila im je 'lov na blago', odnosno razne vrste biljaka skrivenih u grmlju, ispod stabala ili na travnatim površinama. Učenici su uspješno sakupili sve što se od njih tražilo, a zatim su izradili kartice za igru „Memory“ te nakon svakog pogodnog para saznali nešto više o svijetu ili listu koji se nalazi na kartici. Učenici su uživali na radionici u parku, ali i učenju kroz igru te su za kraj na Zrinskom trgu izradili prava umjetnička djela na temu biljnog svijeta gradskog parka. Nakon radionice posjetili su Smutek – domaći kutek koji je za njih pripremio *smoothie* napitak pun vitamina.

Međunarodni Dan biološke raznolikosti obilježen je i u šumi hrane kod bazena Cerine na kojem su sudjelovali učenici 3. a i 3. d razreda Osnovne škole „Braća Radić“, sudionici projekta „Plivanjem do jednakosti“. Inženjer šumarstva u Komunalcu, Nikola Kolar edukativnom šetnjom kroz dvije šume hrane, učenike je upoznao o važnostima očuvanja biološke raznolikosti, odnosno svakog živog bića s kojim se srećemo. Objašnjen im je proces sadnje po principu permakulture te način na koji se sade različite vrste voćaka, biljaka, aromatičnog bilja, cvjetnih sadnica i bobičastog voća koje odlikuje bioraznolikost i stabilnost, a samim time i samoodrživost.

Tijekom obilaska šume hrane otkrili su mnogo zanimljivih biljaka te se pogostili raznim plodovima poput malina, jagoda i ribizla. Ovim posjetom i edukativnim radionicama cilj je i dalje razvijati ekološku svijest djece i odgovoran odnos prema prirodi, ali i prema zelenim urbanim prostorima koji nam prostor za življenje čine ugodnijima i ljepšima.

Održivi razvoj u službi humanosti Osnovna škola Brezovica

Osnovna škola Brezovica nalazi se na rubnom dijelu grada Zagreba te broji 936 učenika i 109 zaposlenika. Cilj programa Ekoškole pratio je suvremene težnje naše škole - ugradnja odgoja i obrazovanja za okoliš u sve segmente odgojno-obrazovnog sustava i svakodnevni život učenika i djelatnika škole. U lipnju 2020. postali smo jedna od Ekoškola Republike Hrvatske, a 2024. godine drugi puta obnovili status Ekoškole. U fokusu ekodjelovanja naše škole je potpora održivom razvoju. Svojim svakodnevnim životom naša škola djeluje u skladu s ciljevima održivog razvoja – u okvirima svojih mogućnosti pomaže suzbiti globalne klimatske prijetnje, odnosno nositi se sa njihovim posljedicama te tako osigurati bolju budućnost za generacije koje dolaze.

Potaknuti stihovima ekokodeksa naše škole: „**Samo na Zemlji živjeti možemo,/zato pazimo gdje što odlažemo.**“, odlučili smo održivi razvoj staviti u službu humanosti te organizirali dvije akcije humanitarnog karaktera – „Djeca Brezovice za djecu Hrvatske: Plišanci za dječji osmijeh“ i „Školski buvljak“.

„DJECA BREZOVICE ZA DJECU HRVATSKE: Plišanci za dječji osmijeh“

U našoj se školi od 15. do 22. travnja 2024. g. održala humanitarna ekoakcija prikupljanja plišanih igračaka u suradnji sa medicinskom sestrom Bernardicom Pavlič Pračić, koja je inicijator iste akcije na nacionalnoj razini. Akcija sakupljanja igračaka plemeniti je čin dobrote koji doprinosi stvaranju osjećaja povezanosti i povjerenja i pozitivno utječe na mentalno zdravlje svakog pojedinca. Sve igračke koje smo sakupili bile su: neoštećene, oprane i zamotane u prozirnu foliju.

Prikupljena su 662 plišanca!

U petak, 26.4.2024., prvi dio donacije (362 plišanaca) odvezen je u Polikliniku za ortopediju KBC-a Zagreb. Ostatak donacije (300 plišanih igračaka) dopremljen je 6. svibnja 2024. u Opću bolnicu Ogulin na Odjel za dječje bolesti gdje će razveseliti ogulinske mališane. I ovim putem zahvaljujemo svima koji su se uključili i podržali ovu akciju. Posebna zahvala upućena je DVD-u Brezovica i učiteljici Mariji Rušnov Vrban koji su plišance sigurno dopremili na odredišta.

ŠKOLSKI BUVLJAK

Dana 16.5.2024. godine u Područnoj školi Kupinečki Kraljevec održan je 1. školski buvljak. Buvljak se realizirao prodajom očuvane odjeće/obuće, sportskih/školskih rekvizita, dječjeg nakita, društvenih igara, plišanaca i dječjih igračaka koje su roditelji učenika škole donirali i odazvali se sudjelovanjem u projektu. Učenici su razvijali komunikacijske i pregovaračke vještine kroz interakciju s kupcima. Buvljak potiče učenike i njihove obitelji da recikliraju i ponovno koriste predmete umjesto da ih bacaju, čime se smanjuje otpad i štiti okoliš. Školski buvljak promovira zajedništvo, timski rad i ekološku osviještenost među učenicima i njihovim obiteljima. Zadovoljni smo odazivom i realizacijom istog. Prikupljena sredstva roditelji su donirali za uređenje interijera obnovljene područne škole.

UMJESTO ZAKLJUČKA...

“Trebamo obnoviti naš ugovor s prirodom. Ekologija je ujedinjujuća sila koja može umanjiti netoleranciju i proširiti našu empatiju prema drugima i ljudima i životinjama.”

Gregory Colbert

Koordinatorice Ekoškole: Marija Rušnov Vrban, Mirela Jembrek, Nikolina Peregrin

Ekoškolska godina u OŠ “Davorin Trstenjak” Čađavica (2023./24.)

Najljepši školski vrtovi: 3. mjesto, priznanje za najljepšu učionicu na otvorenom.

Ekopredstava Šumska bajka u organizaciji Općine Čađavica, Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost i Osnovne škole “Davorin Trstenjak”.

Učiteljica Marina Čiček u punom zamahu oslikava stalni ekopano.

Ekoaktivnosti u područnim školama: izrada spremnika, ponovna uporaba plastike, papira, odbačenih panjeva iz okoliša i uređenje ostalih ekopanoa.

Ručna izrada tulipana od iskorištene tkanine.

Ekopredstava Lutkarske grupe koju su sami osmislili, izradili štapne lutke i lutkarsko kazalište od odbačene ambalaže. Naslov: Dva spremnika

Projektni dan, prezentacija svih aktivnosti i atletske višeboj.

Zadnja aktivnost: osvrt na sve ekoaktivnosti i glasanje za najzanimljiviju koju planiramo proširiti sljedeće ekoškolske godine.

Rad Ekoškole Osnovne škole dr. Ante Starčevića, Pazarište Klanac Školska godina 2023./2024.

Tijekom nastavne godine ostvarili smo niz uspješnih projekata u našoj školi. Marljivo s učenicima uz pomoć učitelja i eko koordinatorica provodimo niz aktivnosti vezane uz viziju i misiju škole te kao i prenošenje znanja, vještina i kompetencija kod učenika koji će im omogućiti život i rad u suvremenom društvu i ukazati učenicima na temeljne vrijednosti života kao što su odgovornost prema sebi, školi i zajednici u kojoj žive, odgovornost za svoje zdravlje i prehranu, emocionalnu i duhovnu ispunjenost, podrška učenicima u osmišljavanju, organiziranju i praćenju volonterskih aktivnosti, te razvoj sigurnijeg društva. Bavimo se razvrstavanjem otpada jer smo uočili da većina otpada ne treba završiti u prirodi već se može iskoristiti za razne ideje koje se mogu realizirati tijekom školske godine.

U našoj školi djelujemo ekološki, učenici potiču druge učenike na očuvanje okoliša i svoga mjesta, uočavaju pozitivne i negativne primjere zaštite, očuvanja i unaprjeđenja prirode, te razvijaju pozitivan stav o postupcima zaštite i očuvanja mjesta u kojem borave i uvjerenjem da time se pridonosi boljem životu na Zemlji. Vrijeme realizacije raznih aktivnosti trajalo je od mjeseca listopada do mjeseca lipnja.

Svi zajedno, u sinergiji s prirodom postajemo ekološki osviješteni i osjetljiviji na probleme. Djeca sama uviđaju da mogu učiniti nešto za okoliš koji ih okružuje pri čemu od kritičkih promatrača postaju svakim danom i svakim korakom sve više aktivni čuvari prirode te su bogatiji znanjem iz godine u godinu, stvaraju pozitivan stav i navike koje će koristiti u svojim životima i činiti ih odgovornima prema prirodi i okolišu u kojem svakodnevno borave.

Zadaci škole i svakog pojedinca jesu da naši učenici razumiju prirodu, njene procese, razviju pozitivan stav i razviju svijest kako se brinuti i čuvati prirodu. Tako naši učenici kroz razne nastavne predmete doživljavaju, otkrivaju i istražuju svijet oko sebe te u interakciji s prirodom razvijaju vještine i kompetencije promatranja, uspoređivanja, opisivanja, mjerenja, prezentiranja, stvaranja i primjenjivanja, kreativnog i kritičkog razmišljanja za njihov daljnji razvoj.

AKTIVNOSTI NAŠE EKOŠKOLE

U našem odgojno – obrazovnom radu ističemo se na mnogim područjima: ekološkom, zdravstvenom, sportskom, poduzetničkom, literarnom, likovnom te području volonterstva.

Dugi niz godina uspješno sudjelujemo u raznim projektima u navedenim područjima gdje ostvarujemo zapažene rezultate na županijskoj i državnoj razini. U našem radu posebno ističemo dugogodišnju suradnju s javnim ustanovama i organizacijama civilnog društva: Opća bolnica Gospić – projekt „Daj Božiću čar, bolesnom prijatelju udijeli dar“ u trajanju od 18 godina; Komunalac Gospić d.o.o.; Ured za komunalne usluge Grada Gospića; Grad Gospić, Društvo „Naša djeca“ grada Gospića, Udruga roditelja djece s poteškoćama u razvoju „Pčelice“, Likovna udruga „Lika“, Lička ekološka akcija – LEA, DVD Pazarište, Crveni križ Gospić; Ličko – senjska županija – manifestacija „Jesen u Lici“, Pučko otvoreno učilište dr. Ante Starčević – Gospić, Hrvatske šume – ispostava Gospić.

2016. g. stekli smo status Ekoškole i ove godine smo potvrdili Srebrni status što je rezultat dugogodišnjeg upornog, odgovornog i timskog rada učenika i djelatnika škole.

Kao Ekoškola imamo razvijenu svijest o važnosti odgovornog gospodarenja otpadom s ciljem očuvanja okoliša u kojem boravimo, prirode i planeta Zemlje. Zato se nadamo da ćemo i u sljedećim razdobljima nastaviti mlade generacije odgajati i obrazovati razvijajuću ljubav prema okolišu i prirodi. Naš zadatak je razvijati pozitivnu ekološku svijest! U tom razvoju pozitivne ekološke svijesti aktivno i timski sudjeluju školske sekcije: Eko – skupina, Učenička zadruga „Ričina“, Školski sportski klub, Školski volonterski klub, Literarno – recitatorska skupina i Likovna skupina.

Kao i svake godine, s djecom se održavaju razne aktivnosti kao što je obilježavanje Dan jabuka, Dan kruha i zahvalnosti za plodove zemlje, Dan planeta Zemlje u sklopu Zelene čistke, Dan voda, Valentinovo, Maskenbal, Zelena čistka... Također smo uključeni, kao sekcija Eko grupa, u učeničku zadrugu „Ričina“ koja svake godine ponosno sudjeluje na raznim manifestacijama i osvajaju razne nagrade. Naša škola je usmjerena prema odgoju i obrazovanju sretnog, zadovoljnog i odgovornog učenika jer je to jedini put uspjehu u životu i razvoju društva.

Ovim putem još jednom se svima zahvaljujemo na odazivu u sudjelovanju u raznim školskim aktivnostima, dobroj volji i uloženom trudu da bi škola bila sigurno i pravo mjesto gdje svaki pojedinac iz škole izlazi kao formirana osoba koja će sljedeće naraštaje usmjeriti u pravom i životno-praktičnom smjeru.

S velikim ponosom ističemo da smo u mjesecu svibnju osvojili 1. mjesto u eko akciji prikupljanja starog papira- „ dm Zeleni korak“ i osvojili smo nagradu od 1350 eura. U akciji je bilo uključeno 100 škola i sudjelovalo 14 700 učenika.

Hvala svima!

Eko koordinatorice: Jasminka Rukavina i Lidija Bregant Jelić

Osnovna škola Draganići

U šk.god. 2023./2024. teme rada Ekoškole bile su zbrinjavanje otpada, štednja energije i zdrav život. Formirane su ekopatrole viših i nižih razreda koje su kontrolirale urednost interijera i eksterijera škole. Provodila su se 4 ekološka projekta: Skupljanje tekstilnog otpada, Skupljanje papirnato otpada, Skupljanje plastičnih čepova i Skupljajmo zajedno stare baterije.

Projektni ekodan održan je na temu Klimatske promjene tako što je učenicima prikazan edukativni film, održana su kratka predavanja i radionice. Obilježavali su se značajni datumi: Dani zahvalnosti za plodove zemlje- dani kruha, Svjetski dan šuma, Svjetski dan voda, Dan planeta Zemlja, Svjetski dan zaštite okoliša i sl.

Ove godine uspješno smo surađivali sa Šumarijom Draganić – organizirano je predavanje i radionica o zaštiti šumskih biljnih i životinjskih vrsta. Javna ustanova NATURA VIVA organizirala je dva predavanja i radionice: Kontrola populacije signalnog raka u rijekama Korani i Radonji i Zaštita bijele rode. Organizirani su brojni ekoizleti: posjet Speleonu, Baračevim spiljama, Rastokama itd. Provedena je i Škola u prirodi-Selce 2023. za učenike 4.r.

Škola je uključena u Erasmus+ projekt pod nazivom *Digital dimension improves green life* te su učenici putovali u Poljsku, Maltu i Tursku zajedno s voditeljicama projekta. Iduće šk. god. očekujemo posjet učenika iz tih zemalja u našoj školi.

Osnovna škola Eugena Kumičića, Velika Gorica Školska godina 2023./2024.

EKO TJEDAN

Naša škola - Osnovna škola Eugena Kumičića iz Velike Gorice, na čelu s ravnateljicom Snježanom Ruklić, organizirala je **EKO TJEDAN** uoči **Dana planeta Zemlja**, od 13. do 19. travnja 2024. godine. Tijekom cijelog eko tjedna u školi su se održavale brojne eko radionice s različitim eko temama iz programa međunarodnih Ekoškola. Globalna tema ovogodišnjeg Dana planeta Zemlje bila je "**Planet protiv plastike**" kojom se pozornost svjetske javnosti željela usmjeriti na goruće probleme okoliša te naglasiti potreba za zajedničkim djelovanjem s ciljem popravka i liječenja ekosustava našeg planeta, borbe protiv klimatskih promjena i očuvanja bioraznolikosti.

Sav OTPAD (naročito plastični) trebali bismo smanjiti i ukoliko je moguće ponovno ga upotrijebiti i reciklirati. ♻️ „REDUSE - REUSE - RECYCLE“ ♻️ Ispred učionice biologije uredili smo pano **Planet vs plastika**. MIKROPLASTIKA je nevidljiva prijateljica našem okolišu i zdravlju. **U eko učionici u školskom dvorištu pretvorili smo istrošene i odbačene automobilske gume u šarene tegle za cvijeće.** 😊 Snimali smo i videozapis kako su učenici iskoristili otpadni materijal i udahnuli mu novi život te ga pretvorili u drugačiji predmet s novom svrhom i još su se pritom dobro zabavili i nešto naučili.

VANJSKA SURADNJA

Iz "Javne ustanove za upravljanje zaštićenim područjima i drugim zaštićenim dijelovima prirode na području Zagrebačke županije **Zeleni prsten**" koja provodi projekt „**Mladi čuvari prirode Zagrebačke županije**“ u goste su nam došli gđa Maja Pintar i gosp Darko Slukan na poziv eko koordinatorice Dubravke Bayer.

U radionici koju su održali našim učenicima u prirodi izvan učionice obrađivale su se teme vezane uz zaštićene prirodne vrijednosti, mjere zaštite prirode, šumske i vodene ekosustave, geologiju, biljni i životinjski svijet, invazivne vrste te poželjni načini boravka i ponašanja u prirodi.

U edukativnom predavanju „**Upoznaj šumu**“ učenici su se upoznali sa zanimljivostima šumskog svijeta, općekorisnim funkcijama šuma i njenim tajanstvenim stanovnicima. Učili su razlike između pitomog i divljeg kestena, kako raspoznati jelu od smreke, koja je najmanja ptica Europe, tko je glavni drvodjelac u ptičjem svijetu.... Na kraju sata bila je i kraća edukativna igra.

U edukativnom predavanju „**U čudesnom svijetu leptira**“ učenici su se upoznali s vrstama leptira, njihovom fizionomijom, životnim ciklusom, ulogom u ekosustavu te istraživanjima leptira koje provodi Javna ustanova. Predavanje je bilo popraćeno mnoštvom fotografija, videom životnog ciklusa leptira te gledanjem primjeraka leptira pod lupom.

U edukativnom predavanju „**Oprašivači - heroji svijeta prirode**“ učenici su saznali brojne zanimljivosti iz svijeta oprašivača, o njihovoj važnosti u prirodi i važnosti njihovog očuvanja te zašto bi svijet bez oprašivača izgledao drugačije nego naš današnji svijet. Fokus predavanja je bio na medonosnoj pčeli, divljoj (solitarnoj) pčeli te muhi lebdjelici. U drugom dijelu programa zajednički su izrađivali mini hotel za kukce koji je postavljen u školskom dvorištu.

Započeli smo i suradnju s **Društvom za oblikovanje održivog razvoja (DOOR)** na **projektu o klimatskim promjenama** kojeg podržava Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost koji će se većim dijelom odvijati u narednoj školskoj godini.

UNUTARNJA SURADNJA

U **ŠKOLSKOM VRTU** preklapaju se aktivnosti naše EKO škole i naše zadruge „Vuzel“ (pod vodstvom Tajane Brnić) koje se lijepo nadopunjuju i surađuju. Jedni sade i uzgajaju BILJE (ljekovito bilje, cvijeće, povrće i voće), a drugi izrađuju ukrasnu eko ambalažu, pakiraju i prodaju. Uzgajali smo mediteransko bilje - lavandu, smilje, ružmarin, pelin, metvicu i kadulju - koje dobro uspijevaju i u kontinentalnoj Hrvatskoj, ali i mnogo drugog bilja. Prvo smo pikirali reznice: mnoštvo grančica zapiknuli smo u zemlju kako bi dobili što više ukorijenjenih sadnica koje smo kasnije na proljeće presadili van u našu učionicu na otvorenom

gdje je školski vrt i drugdje oko škole. Čuvarkuće nam je bilo lako razmnožiti jer biljka sama stvara bočne izdanke - rozete koje smo mi onda presađivali u male teglice. Posijali smo sjeme i uzgajali mnogo vrsta bilja u stakleniku u kontejnerima za rasad. Oslikavali smo platnene vrećice s motivima lavande i drugog bilja. Upoznali smo raznolikost ljekovitog, aromatičnog i začinskog bilja te njihovo djelovanje. Naučili smo kako napraviti prirodnu kozmetiku te smo proizveli sapune s eteričnim uljima. Osim ljekovitog bilja prodavali smo i sadnice cvijeća (zumbuli, narcise, ljiljani, dalije, ...) i povrća (rajčica, krastavci, tikve butterino, luk, češnjak, salatu, kupusnjače, ...) dobivenog iz lukovica ili sjemena. Uzgajamo i voće aroniju, sibirsku borovnicu, ribizle, maline, jabuke, kruške i trešnje.

Učenike vesele sve navedene aktivnosti i u njima uživaju. Koordinatorice Ekoškole koje surađuju sa zadrugom su učiteljice Stanka Čirjak, Maja Đuričić i Darija Žaper.

Ekološke maske na venecijanskom karnevalu Osnovna škola Frane Petrića, Cres

Ekološki stil života Osnovne škole Frane Petrića iz Cresa prepoznaje se i kroz brojne projekte koje realiziraju učitelji škole. Jedan od njih je projekt izrade karnevalskih maski i put u Veneciju koji je osmislila i realizirala profesorica Talijanskoga jezika Sonja Pokupec Salković.

U suradnji s udrugom Ruta i gospođom Vesnom Jakić učenici osmih razreda izradili su maske koje su nosili na Venecijanskom karnevalu 3.2.2024. godine. Korišteni su pravi kalupi pomoću kojih se izrađuju neke od venecijanskih maski. Same maske izrađene su od materijala koji se mogu pronaći na otoku Cresu.

Učenici su prvo slagali vunenu sliku (korištena je vuna autohtone ovce pramenke koja je oprana, raščešljana i obojana; uz ovu vunu učenici su mogli u sliku "ubaciti" i niti vrlo fine merino vune za dobivanje posebnog efekta). Nakon što je slika složena, prekriva se komadima zavjese te se moči vodom i

sapunicom i tapka prstima. Kad se ovim postupkom napravi relativno čvrsta osnova slijedi umatanje u obliku valjka te "valjanje" vunene slike. Nakon toga komadi se još obrađuju te ispiru čistom vodom u perilici rublja

Nakon odabira željenog oblika maske učenici su unutrašnjost oblagali komadićima posebnog papira umočenog u vodu i ljepilo. Slijedilo je višesatno sušenje. Maske su ukrašavane isključivo materijalima koji se mogu pronaći na otoku Cresu: ovčja koža, razne vrste češera, pužići i školjke iz mora, ali i iz bara i lokava na području

Tramuntane (sjeverni dio otoka), "kapice" od žireva, kamenčići, komadići ribarske mreže, različito oblikovani komadići vune te "šuvrići" ili "šuri" - plovci za manje ribarske mreže stajačice koji su izrađeni od pluta-hrasta plutnjaka. S patinom mora "šuvrići" postaju rupičasti te tako pričaju priču o životu ribara na Cresu. Svaki učenik izradio je i ukrasio masku prema vlastitim željama, svaka je unikatna i iza svake se krije neka maštarija naših osmaša koji su na Karnevalu u Veneciji uistinu bili vrlo zapaženi.

Sonja Pokupec Salković, prof. i Željka Matovinović, koordinatorica Ekoškole

Ekološke aktivnosti u Osnovnoj školi grofa Janka Draškovića, Klenovnik

Osnovna škola grofa Janka Draškovića Klenovnik uključena je u program međunarodne Ekoškole od školske godine 2009./2010. Školske godine 2023./2024. škola je stekla *dijamanтни* status. Tijekom školske godine provodile su se mnogobrojne aktivnosti poput sastanka Eko odbora, radova u školskom vrtu, sudjelovanja učeničke zadruge na županijskoj smotri s temom *Izrada ukrasne cementne posude za cvijeće*, sudjelovanje u eTwinning projektu „Be ECO, be COOL“ (za provedeni projekt ostvaren je Quality label koji dodjeljuje međunarodna eTwinning zajednica za kvalitetu projekta). Provodile su se ekološke teme u redovnoj nastavi i izvannastavnim aktivnostima, obilježavali su se ekološki datumi, napravljena je

solarna elektrana na krovu škole, uređivao se okoliš škole sadnjom cvijeća i stabala, mladi planinari aktivno su boravili u prirodi i promovirali ekološke vrijednosti. Povodom Svjetskog dana voda realiziran je Eko tjedan.

Eko tjedan povodom Svjetskog dana voda

Osnovni cilj obilježavanja je istaknuti važnost očuvanja i zaštite čiste i pitke vode kao prirodnog bogatstva. Učenici su upoznati s važnošću vode kao našim životno najvažnijim prirodnim resursom i očuvanjem za buduće generacije. Učenike u školi još od prvog razreda učitelji potiču na štednju vode te im nastoje osvijestiti odgovornost prema zaštiti i očuvanju vode na Zemlji te steći osnovna znanja o raspodjeli vode, njezinu značenju i kruženju u prirodi, onečišćenju i zaštiti voda i o problematici pitke vode. Aktivnosti su se provodile u redovnoj nastavi, terenskoj nastavi, satu razrednika, integriranoj nastavi i izvannastavnoj aktivnosti.

Integrirani dan na temu voda u 1. razredu

Povodom Svjetskog dana voda koji se obilježava 22. ožujka učenici 1. razreda su jedan cijeli nastavni dan posvetili vodi. Na Hrvatskom jeziku čitali su slikovnicu Mladena Kušeca „Voda“ te su pojmove što sve može biti voda ispisali u bilježnice. Na satu Engleskoga jezika su te pojmove preveli, a na satu Likovne kulture pojmove su oslikali te su dobili dvojezične ilustrirane kartice koje su na izvannastavnoj aktivnosti Mala čitaonica plastificirali i uvezli te je tako nastala dvojezična slikovnica o vodi. Na satovima Informatike pojmove o vodi upisivali su u program WordArt i stvarali oblake riječi. Cijeli je dan bio prožet pjesmom Voda koju su naučili pjevati na satu Glazbene kulture.

Međupredmetna povezanost u 2. razredu

Hrvatski jezik - Najljepša boja (pjesma), Šuma (priča), Potočić (pjesma),

Priroda i društvo – Proljeće

Sat razrednika - Očuvanje okoliša

Glazbena kultura - Veselje ptica

Tjelesna i zdravstvena kultura - Šetnja i igre u prirodi (Kretanjem djelujemo na svoje zdravlje)

Aktivnosti koje su se provodile na nastavi tijekom tjedna povezane su s Danom šuma i Danom voda. Uz obradu tekstova, pjesama, pjevanjem pjesama, promatranjem promjena u prirodi na početku proljeća, opisivanje proljetnica, kretanjem i igrama u prirodi povezani su nastavni sadržaji i usvojeni su ishodi kroz međupredmetnu povezanost. Na kraju tjedna, na Dan voda, realizirana je terenska nastava u Vukovoju te je posjećen izvor pitke vode koji se koristi za opskrbu vodom okolnih sela. Izvor se nalazi u šumi ispod zaseoka Kolareki i prema načinu rada, na poseban način je zanimljiv. Voda pomoću pritiska "tokača" dolazi u spremnik i iz spremnika prirodnim padom odlazi do kućanstva. Učenici su osvijestili važnost pitke vode i važnost očuvanja vode i šuma od onečišćenja. Putem su pratili promjene u prirodi u proljeće. Uz izvor su osluškiivali prekrasne zvukove ptica i šum vode i osjetili miris šumskog bilja. Kretanjem u prirodi i na svježem zraku djelovali su na svoje zdravlje i osvijestili važnost boravka u prirodi.

Obilježen Svjetski dan voda u izvannastavnoj aktivnosti Pričaonica

U utorak 19. ožujka 2024. godine učenici koji polaze izvannastavnu aktivnost Pričaonica obilježili su Svjetski dan voda. U uvodnom dijelu knjižničarka i pedagoginja porazgovarale su s učenicima o važnosti obilježavanja toga dana. U nastavku pokazale su učenicima kako žive njihovi vršnjaci diljem svijeta poput Afrike i Indije, koliko litara vode se potroši u kupaonici i sl. Učenici su čitali i poslije komentirali kratke priče o tome kako djevojčice u Indiji nose vodu na glavi, u Africi dolaze na zajedničku slavinu ili crpku. Cilj je bio da djeci osvijestimo vodu koju imaju u svojem okruženju. Na kraju je svaki učenik nacrtao svoju kapljicu vode s prigodnom porukom.

Osim gore opisanih aktivnosti Svjetski dan voda realizirao se i na satima razrednika kao i na satima likovne kulture, a učenički radovi krasili su prostor škole.

Ravnatelj škole gospodin Mijo Barišić na sastanku Eko odbora održanom 7. svibnja 2024. godine pripremio je prezentaciju od 160 fotografija kroz proteklo razdoblje od **14 godina rada**. Svaku fotografiju kratko je objasnio i komentirao. Realizirane su mnogobrojne ekološke aktivnosti poput: eko kviza, roditeljskih sastanaka, eko patrole, terenske nastave, čišćenja okoliša, obilježavanja ekoloških datuma (Dan voda, Dan planeta Zemlje, Dan šuma, Zelena čistka i dr.), suradnja s vanjskim institucijama, uređenje vrta i okoliša, razdvajanje otpada, skupljanje starih baterija, organizacija Eko dana / tjedna i mnoge druge aktivnosti.

Ankica Gotić, pedagoginja i koordinatorica

Osnovna škola Kalnik

Grupa od pet za zeleniji svijet

Dana 20. svibnja 2024., u sklopu projekta "Grupa od pet za zeleniji svijet" financiranog od strane Europske unije, održana je radionica za učenike od 1. do 4. razreda. Cilj projekta je educirati djecu o klimatskim promjenama i važnosti očuvanja okoliša. Radionica, pod nazivom "Leptirica Lara i Sivodol", organizirana je u suradnji s Gradskim društvom Crvenog križa Križevci.

Tijekom radionice, djeci je objašnjen utjecaj neodgovornog ponašanja prema prirodi na ljude, životinje i planetu Zemlju. Zaključak radionice naglasio je važnost odgovornog postupanja s otpadom, potičući djecu na sadnju cvijeća umjesto bacanja smeća. Kao praktičan dio radionice, djeca su zajedno s maskotom projekta, medom Jurićem, zasadila cvijeće u školskom vrtu.

Međunarodni dan svjesnosti o gubitku i bacanju hrane

Prvašići su obilježili Međunarodni dan svjesnosti o gubitku i bacanju hrane. Tijekom cijelog tjedna vagali su ostatke hrane u školskoj kuhinji i pomno bilježili njihove količine. Pročitali su edukativnu slikovnicu "Kako su Dora i Mario spasili hranu", učeći kako pravilno skladištiti hranu, kupovati samo potrebne količine i iskoristiti ostatke. Aktivnosti su završili izradom plakata koji prikazuje količinu bačene hrane u školskoj kuhinji, potičući odgovorno ponašanje od malih nogu.

Oda drveću

U sklopu projekta Ruksak (pun) kulture, našu školu su posjetile likovne umjetnice i pedagoginje Valerija Djanješić, Jelena Kovačev i Helena Rubčić iz Udruge Projektor. Održale su cjelodnevnu radionicu "Oda drveću" s ciljem uvođenja učenika u proces likovnog stvaralaštva i podizanja svijesti o važnosti drveća i šuma.

U prvom dijelu radionice, učenici viših razreda učili su izrađivati reciklirani papir. Proces izrade uključuje: usitnjavanje starog papira, miksanje s vodom u kašu, te formiranje novog papira uz dodatak boja.

Ruksak (pun) kulture je program Ministarstva kulture i medija te Ministarstva znanosti i obrazovanja, koji već deset godina potiče razumijevanje i usvajanje umjetnosti i kulture među djecom i mladima u slabije povezanim područjima Hrvatske. Ove godine i naša škola je postala dio programa.

Skupljajmo zajedno stare baterije

Vrijedni učenici naše škole i ove godine su marljivo sakupljali baterije, čime su doprinijeli čišćem i zdravijem okolišu Kalnika.

Cilj projekta bio je educirati mlade generacije o važnosti zaštite okoliša, razvijati ekološku svijest, povećati razinu znanja o očuvanju okoliša te poticati navike skupljanja i razdvajanja otpada.

Ove školske godine u projektu je sudjelovalo 253 škole iz svih županija Republike Hrvatske. Osnovna škola Kalnik zauzela je 10. mjesto s prikupljenih 114 kg baterija, što iznosi 1,52 kg po učeniku. Projekt je organiziran u suradnji s tvrtkom Friš d.o.o. iz Križevaca, koja je učenicima pripremila priznanja i poklone.

Proslava Dana planeta Zemlje i Projektnog dana Ekoškole Kalnik – 22. travnja 2024. godine

Učenici škole Kalnik obilježili su Dan planeta Zemlje i Projektni dan Ekoškole sudjelujući u nizu ekoloških aktivnosti. Niži su razredi prvo pogledali i poslušali prezentaciju "Brinem O Čistoći Okoliša", koju je pripremila učiteljica Marina Vrbanić. Učenici su pažljivo pratili prezentaciju, a zatim su se uključili u kviz kako bi provjerili svoje znanje. Nakon toga, uslijedio je animirani film "Kako Pravilno Reciklirati?" koji je potaknuo razmišljanje o važnosti očuvanja okoliša.

Svi su se zajedno pridružili igri "Otpad Nije Smeće", reciklirajući otpad u odgovarajuće spremnike i istovremeno učeći o važnosti recikliranja. Nakon toga, učenici su se rasporedili po razredima kako bi sudjelovali u različitim radionicama.

Učenici trećeg razreda izradili su svoja mala kompostišta, stavljajući potrebne materijale u staklene flašice, koje će nakon 10 tjedana procesa truljenja pretvoriti u koristan kompost za sadnju.

Prvašići su radili posude za sadnju od recikliranih plastičnih boca, dok su učenici četvrtog razreda pokazali svoju kreativnost reciklirajući stare staklenke i boce kako bi napravili ukrasne posude. Dok se drugi razred odlučio na ukrašavanje papirka.

Viši razredi također su bili uključeni u aktivnosti, sudjelujući u predavanju o gospodarenju otpadom i važnosti pravilnog razvrstavanja otpada, koje je održano u suradnji s Komunalnim poduzećem iz Križevaca. Nakon toga, na radionicama su izrađivali različite ukrasne i korisne predmete od recikliranog otpada.

Radionice i predavanja bile su prilika učenicama da nauče i primijene važne principe očuvanja okoliša, potičući ih na brigu o planetu Zemlji.

Vrt za druženje: Suradnja OŠ Kalnik i SŠ „Arboretum Opeka“

U suradnji sa Srednjom školom „Arboretum Opeka“ i njihovog projekta Vrt za druženje – OŠ Kalnik dobila je sadnice te prigodne klupe i stol za druženje. Učenici OŠ Kalnik zasadili su stabla gloga i šljive u školskom voćnjaku te će ostale sadnice posaditi u krugu škole. Pri sadnji drveća pomogli su im djelatnici Srednje škole. Aktivnostima sadnje biljaka nastojalo se kod učenika potaknuti razvoj životno-praktičnih vještina i razvijati ljubav prema prirodi.

Svečanost podizanja Zelene Zastave

Osnovna škola Kalnik je dio obitelji međunarodnih Eko škola od davne 2002. godine. Danas, 21. lipnja 2024., ponovno smo podigli Zelenu zastavu i to povodom obnove statusa, odnosno stjecanja platinastog certifikata.

Prije početka programa prisutnima se obratila ravnateljica škole Đurđica Sučić. Ravnateljica je pozdravila sve prisutne, a posebno načelnika Općine Kalnik gospodina Mladena Kešera. Zahvalila mu je što je svojom prisutnošću uvećao današnji dan i dao mu na važnosti. Također je naglasila cilj provođenja ovog međunarodnog programa, a to je odgoj i obrazovanje za okoliš i održivi razvoj kroz različite aktivnosti implementirane u svakodnevni odgojno obrazovni rad. Izrazila je zahvalu svim učiteljima i učenicima, što godinama marljivo rade da bi mogli ostati dio obitelji Ekoškola i što su svjesni važnosti tih aktivnosti za svakodnevni život i rad zajednice u cjelini.

Prisutnima se obratio i načelnik gospodin Mladen Kešer istaknuvši važnost razvijanja ekološke svijesti kao i brige o okolišu te prenošenje stečenih spoznaja kako u svoje obitelji tako i šire.

Nakon održanih govora uslijedio je prigodni program kojeg su vesela srca pripremili učenici naše škole u suradnji sa svojim učiteljima.

Uz pjevanje eko himne naše škole polaznici Ekološke grupe podigli su Zelenu zastavu uz budno oko naše ekokoordinatorice učiteljice Marine Vrbanić.

Osnovna škola „Kaštanjer“, Pula

OŠ Kaštanjer je ove godine dobila brončani status. Glavne teme naše škole su Otpad i Bioraznolikost. I dalje se trudimo razvrstavati i reciklirati otpad te se trudimo brinuti o čistoći i uređenju škole i školskog dvorišta. Volimo obilježavati eko datume i u nastavi često uključujemo temu ekologije. Ove godine nastavili smo s radom na akcijama Plastičnim čepovima do skupih lijekova – Udruga oboljelih od leukemije i limfoma Hrvatske i Skupljamo zajedno stare baterije – tvrtka FRIŠ d.o.o. Križevci.

Nastavili smo i s radom na prošlogodišnjem projektu „Grickaj zdravo!“ čiji su voditelji: Anita Stipić i Tina Kovačić. Taj projekt je usko povezan s projektom filmskih večeri u školi „Kino u školi“. Prije svake premijere, učenici pripremaju zdrave grickalice koje svi sudionici grickaju gledajući film. Odjeveni i zaštićeni kao pravi kuhari, čiste, režu, usitnjavaju, mjere, miješaju i oblikuju po uputama koje su na engleskom, talijanskom ili hrvatskom jeziku. Cilj je promicanje zdravih prehrambenih navika s povećanjem udjela voća, povrća i orašastih plodova, odnosno promicanje važnosti zdrave prehrane za zdravlje djeteta u razvoju. Recept svake izrađene grickalice može se pronaći na mrežnim stranicama škole. Za projekt „Grickaj zdravo“ škola je dobila nagradu u natječaju ekoLucija 101 unutar kategorije Zdrava prehrana.

Učenici šestih razreda koji pohađaju nastavu katoličkog vjeronauka pod vodstvom prof. Katje Damjanić sudjelovali su u projektu „Jabuka – „kraljica“ voća i simbol zdravlja i sreće“ u suradnji s Udrugom „Zelen“ (Lilijana Vranjican i Dubravka Orlić Bašlin). Na tom projektu učenici su kroz različite aktivnosti učili o vrijednosti jabuke, očuvanju starih sorti i važnosti jabuke u prehrani.

Učenici viših razreda sudjelovali su u projektu „Klimatske promjene“ s voditeljicama Jelenom Bugarski i Karin Zgrablić. Učili su o efektu staklenika, globalnom zatopljenju te posljedicama globalnog zatopljenja. Rezultate svog rada na ovom prikazali su na panou Ekoškole.

Dan Ekoškole obilježili smo kao projektni dan gdje su svi učitelji osmislili eko temu koju su obradili s učenicima. Učenički radovi s projektnog dana su se prodavali na prodajnoj izložbi školske zadruge Kostanji. Nakon održanih aktivnosti, učenici su poslušali eko-himnu u izvedbi učenika koji su je sastavili te su oko škole napravili marš protiv klimatski promjena.

Osnovna škola Kostrena, školska godina 2023./2024.

U našoj Ekoškoli zadnjih par godina intenzivno radimo na temi održivog razvoja. Želimo kod učenika razviti kritičko promišljanje o svakodnevnim odlukama te ih osposobiti za održiviji život i minimalan štetan utjecaj na prirodu. Provodimo radionice, predavanja te smo uredili školski voćnjak sa 16 sadnica voćaka - oskoruša, jabuka, šljiva, kao i školski vrt te učionicu na otvorenome. Učenici su u program Ekoškole uključeni kroz redovnu nastavu i izvannastavne aktivnosti i to: učenička zadruga "Broštulin", likovna skupina, fotografska sekcija, projektna grupa, mali kreativci, volonterska skupina i mnoge druge. Nastojimo kod učenika pobuditi promišljanje o svakodnevnim postupcima i njihovim utjecajima na okoliš, a kako bi jednog dana odrasli u odgovorne građane spremne mijenjati okolinu na bolje. Učenici se vrlo rado uključuju u razne projektne aktivnosti od kojih izdvajamo one najvažnije za ovu školsku godinu. U provedbu projektnih dana, osim učenika i djelatnika škole, bili su uključeni i predstavnici lokalne zajednice, KD Kostrena, roditelji učenika i prijatelji škole. Zahvalni smo na njihovoj pomoći, suradnji, korisnim savjetima, donacijama sadnica i materijala.

ŠKOLSKI PROJEKT „BEZ BUSOLI“

Školski projekt obuhvaća školsku godinu 2023./2024., kontinuirano u svim razredima prema planu, a provodi se već 3. godinu za redom. Ciljevi projekta su razvijati ljubav i poimanje Kostrene kao tradicijski pomorskog mjesta te proširivati kulturu prihvaćanja različitosti i međukulturnog dijaloga.

Projekt je imenovan prema naslovnoj pjesmi kostrenske pjesnikinje Katje Šepić (zbirka „Bez busoli“, Općina Kostrena, 1996.) kao simbol pomorske, jezične i kulturne tradicije Kostrene. U simboličnom smislu busola (kompas) označava ostvarenost ishoda planiranih ovim projektom, a bez busoli označava širi spektar znanja, iskustva i vještina koje će naši učenici steći usvajanjem ishoda planiranih ovim projektom, a koji će im otvoriti šire životne svjetonazore.

OBILJEŽAVANJE DANA PLANETA ZEMLJE

Održane su radionice u suradnji s NZZJZ Rijeka o zdravstvenim izazovima u zelenoj tranziciji, odnosno o pravilnom odlaganju i gospodarenju otpadom, a potom su s učenicima održane radionice izrade uporabnih predmeta od iskorištene ambalaže koja bi inače završila u smeću. Radionice i predavanja održana su 22. i 26. travnja u sklopu održavanja Dana planeta Zemlje. Učenici su poslušali predavanje gđe. Danije Matejčić iz KD Čistoća, Rijeka. Prisjetili su se na koji način pravilno odvojiti otpad, što i kako KD Čistoća radi, gdje se odvozi naš otpad te što sve možemo popraviti u Riperaju i što nam nudi BERT - samoposlužni aparat za prodaju proizvoda bez ambalaže. Nakon toga učenici su poslušali predavanje gosp. Deana Jurića iz NZZJZ Rijeka o zdravstvenim rizicima u zelenoj tranziciji. Naučili su o negativnim utjecajima nepravilnog odlaganja otpada i zdravstvenim rizicima koje ono donosi (utjecaj mikroorganizama, glodavaca i kukaca; kemijski otpad, mikroplastika).

Nakon odslušanog predavanja održane su ekološke radionice o ponovnoj uporabi korisnog otpada. Stvaranjem novih predmeta i novih proizvoda smanjujemo količinu otpada. Pravilnim odvajanjem, odlaganjem i vraćanjem dijela otpada na ponovno korištenje, doprinosimo očuvanju okoliša, prevenciji bolesti, promociji zdravlja i kružnoj ekonomiji.

DANI KRUHA I ZAHVALNOSTI ZA PLODOVE ZEMLJE

Dane kruha i zahvalnosti za plodove zemlje, Međunarodni dan borbe protiv siromaštva i socijalne isključivosti te Svjetski dan hrane obilježili smo izložbom ukusnih proizvoda koje su učenici izradili kod kuće, u krugu svojih najmilijih te podijelili onima kojima je najpotrebnije.

Naša se škola već dugi niz godina priključuje inicijativi obilježavanja Dana kruha i zahvalnosti za plodove zemlje, a ove godine naši su učitelji Olga Šeparović Kadrijević i Ivan Pažin organizirali u sklopu Vjeronaučne skupine i Volonterskog kluba te u suradnji s učenicima, roditeljima i učiteljima izložbu koja je sve oduševila svojom raznolikošću i okusima.

Naši talentirani učenici pokazali su svoju vještinu i strast prema pečenju pripremajući različite vrste kruha, peciva i slastica. Posjetitelji su se mogli počastiti svježim pecivom, ukusnim kiflicama i sočnim kolačima koji su bili pripremljeni s ljubavlju i pažnjom.

Pritom se na zaslonima naše multimedijalne dvorane projicirao videozapis koji je izradio vjeroučitelj Ivan Pažin, a koji prikazuje važnost očuvanja ekološke poljoprivrede i zdrave prehrane. Prikazujući putovanje od sjemena do žita, a zatim od žita do kruha, podsjetili smo se na važnost zemljoradnje i tradicije pečenja kruha.

Kruh je simbol zajedništva, dijeljenja i obitelji i ovim događanjem željeli smo odati počast toj tradiciji. – izjavila je vjeroučiteljica Olga Šeparović Kadrijević koja je potaknula učenike i na humanost jer su se proizvodi s izložbe odnijeli u Socijalnu samoposlugu i tako završili kod onih kojima su najpotrebniji. – Zahvaljujemo svim učenicima i roditeljima koji su sudjelovali u Danima kruha, a isto tako i svima koji su tijekom proteklog tjedan donosili namirnice za Socijalnu samoposlugu. Dijeleći dobrotu, ona se širi. – zaključila je profesorica Olga.

BRIGA ZA NAPUŠTENE ŽIVOTINJE

Podrškom učenika i roditelja naše škole prikupila se donacija za Udrugu „Šapa u srcu“ – Ogulin. Na inicijativu gđe Gordane Županović, majke učenika Gabriela Županovića iz 7. a razreda, naši su učenici tijekom studenog prikupili donaciju za potrebe napuštenih životinja u Ogulinu.

U dogovoru s razrednicom i voditeljicom volonterskog kluba Olgom Šeparović Kadrijević, učenici su nosili različite potrepštine za male i velike šapice u azilu. Udruga „Šapa u srcu“ - Ogulin izrazila je veliku zahvalu i želju da potičemo naše učenike da i dalje njeguju empatiju, humanost i pomaganje svima koji su u potrebi.

Eko-aktivnosti tijekom šk. god. 2023./24. Osnovna škola Ksavera Šandora Gjalskoga, Zagreb

I ove su se godine Hrvatske šume odazvale molbi naše škole da nam pomognu zasaditi stabla vezana uz projekt učenika 5.a razreda „Stabla u pričama iz davnine“, I. B. Mažuranić. Donirali su 20 listopadnih stabala koja su ove jeseni njihovi vrijedni djelatnici zasadili u okolišu naše škole: kesten, bukva, grab, smreka, hrast, klen, javor, jasen, crni orah, breze, tužnu vrbu, širokolisnu lipa i donirane dvije Gupčeve lipe uzgojene vegetativnim putem u Hrvatskom šumarskom institutu.

S obzirom na to da je škola novoobnovljena, izgubljeno je mnogo prirodnih bogatstava koja su prije prevladavala oko škole. „Prostor za prirodu želimo posvetiti djeci, odnosno, učenicima. Priroda mora

živjeti, a tako i mi s njom“ - izjavili su djelatnici Hrvatskih šuma, naši dugogodišnji donatori i pomagači u stvaranju prirodnog okruženja za naše učenike.

Suradnja učenika OŠ K. Š. Gjalskoga iz Zagreba s ICSE Science Factory

Na poticaj Petre Vidović, bivše učenice OŠ K.Š. Gjalskoga, a uz pomoć prof.dr.sc. Matka Orsaga, Milene Jenić i Viktora Horvata učenici su se uključili u aktivnost međunarodnog projekta ICSE Science Factory kojeg u Hrvatskoj provode Prirodoslovno-matematički fakultet, Fakultet Elektrotehnike i računarstva Sveučilišta u Zagrebu te Hrvatsko matematičko društvo, a koordinira ga ISCE iz Freiburga, Njemačka. Cilj otvorenog školovanja je pružiti učenicima priliku za dostizanjem kreativnih rješenja iz područja održivosti, zdravlja i digitalizacije, uz suradnju sa znanstvenicima i poduzećima.

U vremenu od 14.3.-10.4. provodila se aktivnost otvorenog školovanja na temu pametnog i održivog uzgoja biljaka. U sklopu aktivnosti, učenici 5. i 7. razreda sudjelovali su na setu radionica „Sensorima do sretnih biljaka“, upoznali se sa znanstvenicima i stručnjacima za agronomiju i robotiku s Fakulteta za elektrotehniku i računarstvo, provodili raznolike tretmane na biljkama, simulirajući uvjete u kojima se biljke nalaze radi klimatskih promjena. Rezultate svog rada, učenici su ponosno prezentirali svojim školskim kolegama na završnoj konferenciji koja se održala 10.4.2024.

Održane su STEM aktivnosti za učenike 7. i 8.razreda

Znanstvenici s Instituta Ruđer Bošković Sonja Marinović i dr. sc. Marko Košiček održali su interaktivnu radionicu „Upoznajmo molekulu DNA“. Tijekom ove zanimljive i poučne radionice učenici su mogli proširiti svoje znanje o ovoj nadasve čudnoj molekuli te doznati za što se sve u svakodnevnom životu primjenjuju metode analize i ekstrakcije DNA, kao što je primjerice forenzika. Učenici su pod budnim okom mentora naučili kako se primjerice iz obične vrtne jagode može izolirati molekula DNA.

Učenici 1. razreda posjetili su izložbu Priroda i tehnika nastalu u suradnji Prirodoslovnog i Tehničkog odjela Muzeja Slavonije iz Osijeka, a koja nas približava naizgled onomu jednostavnom u prirodi i otkriva njezinu zapanjujuću složenost, interpretira odnos prirode i čovjeka te prikazuje tehnološke inovacije nadahnute prirodom.

Ljudska domišljatost nadahnuta genijalnošću prirode otvara beskrajne mogućnosti rješavanja svjetskih pitanja i olakšavanja svakodnevice. Kao što u prirodi postoji mimikrija, nevjerojatna sposobnost oponašanja postojećih prilagodbi okolišu radi preživljavanja, tako u novije vrijeme kao najbolja strategija za opstanak čovječanstva postoji biomimikrija, inovativna metoda tehnološkog oponašanja prirodnih oblika, procesa i sustava, koji su dokazali svoju dugotrajnu održivost i učinkovitost tijekom evolucijskog razvoja.

Prvašići u poznali bioraznolikost Botaničkog vrta grada Zagreba.

Sznali su da je Botanički vrt „institucija koja posjeduje dokumentiranu zbirku živih biljaka koja služi znanstvenim istraživanjima, očuvanju biološke raznolikosti, obrazovanju i izložena je javnosti.“ Učenici su prošli stazama vrta prepoznajući proljetnice, grmove i stabla. Sreli su dugogodišnjeg vrtlara Hrvoja Kovača koji je bio učenik naše škole. Obećao je da će nam održati radionicu o prepoznavanju zasađenih stabala u okolišu škole.

U sklopu Dana zahvalnosti za plodove zemlje učenici od 1. do 4. razreda posjetili su Eko imanje na kojem su se upoznali s bogatstvom plodova zemlje, sudjelovali u berbi jabuka i kukuruza, izrađivali kruh, te ponovili znanja o razvrstavanju otpada.

Prvašići su posjetili i Lovački muzej u kojem su upoznati s prirodoslovnom baštinom naših krajeva te produbili spoznaju o potrebi očuvanja prirode kao cjeline. Na radionici su izradili hranilice za ptičice koje su postavili u okolišu škole.

Učenici prvih razreda obilježili su Školski medni dan s hrvatskih pčelinjaka s ciljem edukacije učenika i roditelja o važnosti meda kao sastavnog dijela prehrane kao i pčelarstva za poljoprivrednu proizvodnju i biološku raznolikost. Učenici su saznali vrste medonosnih biljaka čiju smo sadnju već započeli u okolišu škole.

Prvašići su nastavili s upoznavanjem bioraznolikosti odlaskom u Park prirode Lonjsko polje u kojem su, osim promatranja roda u njihovom prirodnom okruženju, uočili zanimljivosti flore i faune poplavnog područja vozeći se solarnim brodovima.

Zadnji tjedan nastave nastavili su istraživati biljni i životinjski svijet primorskog kraja vozeći se brodom sa staklenim dnom i promatrajući podmorje.

7. lipnja naši su prvašići posjetili FRIZBIJADU. To je zajednički dan otvorenih vrata Instituta Ruder Bošković (IRB) i Instituta za fiziku (IF), a FRIZBI je akronim dobiven iz kratica instituta, IRB i IF te riječi znanost.

Frizbijada je posebno usmjerena na jačanje znanstvenih vještina i osnaživanje učenika i studenata za budućnost koja je pred njima.

Voditelj događanja je dr. sc. Marko Košiček, stručni savjetnik i koordinator popularizacijskih znanosti na Institutu R. Bošković, a koji je, što s ponosom volimo istaknuti, bio učenik naše škole.

Cilj ovog događanja je učenicima, studentima i široj javnosti pružiti osnovu za učenje o najnovijim dostignućima u znanosti i tehnologiji i za suradnju sa znanstvenicima kroz različite aktivnosti i eksperimente.

Helga Mihaljević Jurić i Anica Banović, koordinatorice Ekoškole

Osobna karta Osnovne škola Lapad, Dubrovnik

Osnovna škola Lapad utemeljena je školske godine 1944./45. kao četverogodišnja škola. Sedmogodišnjom postaje 1949./50., a u osmogodišnju prerasta 1953. godine. Djeluje na užem gradskom području- istoimenom kotaru Lapad, okružena višestoljetnom borovom šumom i mediteranskim raslinjem, što je čini otokom zelenila u srcu grada.

Danas Školu pohađa 542 učenika od 1. do 8. razreda. Povijest djelovanja matične Škole seže od 1973. godine. Građena je primjereno izvođenju suvremene nastave s potrebnim pratećim sadržajima (športska dvorana, vanjsko igralište, dvorište). Moto *Njeguujemo tradiciju i gradimo budućnost!* zrcali viziju i kulturu same Škole koja je kontinuirano uronjena *u i ispred svoga vremena.*

Rezultat naših nastojanja i radova u svezi ekološke osviještenosti, primjene metoda očuvanja okoliša škole, posvećenosti estetskom uređenju škole svjedoči primanje u međunarodni sustav Ekoškole. Šumoviti okoliš (oko 20 000 m² guste borove šume) redovito se obnavlja (uklanjanje gustog raslinja,

rezanje nagnutih borova i podrezivanje zapuštenih). Brigu o njegovu uređenju i održavanju vodi tehničko osoblje Škole, također i učenici i učitelji sami, a za veće potrebne radove angažira se vanjski izvođač (orezivanje, rušenje starih i bolesnih stabala). Uz razumijevanje i financijsku potporu (iznad minimalnog standarda) Grada Dubrovnika, uspjeli smo okoliš Škole privesti svrsi (izgradnju terasastih vrtova, kako bi se spriječila erozija tla, te ga i dalje oplemenjujemo sadnjom mediteranskog bilja) a sve s ciljem upoznavanjem mladih naraštaja s autohtonim biljnim vrstama našeg primorskog kraja.

Ishod zajedničkog djelovanja je dobivanje srebrenog, a potom i zlatnog statusa Ekoškole. Također, kroz aktivnosti učeničke zadruge „Maslina“ i projektima *Plaže se vole i zimi* (čišćenje okolnih plaža), *Mali Ekolozi - Velike nagrade* (čuvanje i zaštitu sjemena autohtonog bilja Dalmatinskog područja); *Izrada školskog i uredskog pribora od ambalažnog otpada* (izrađivanje uredskog i školskog pribora od ambalažnog otpada koji će iskoristiti zaposlenici škole i sami učenici), *Izrada lončanica od otpadnih guma* (prebojavanje guma i njihova prenamjena za lončanice u kojima će saditi dalmatinsko autohtono bilje) nastoji se naviknuti učenike na ispravan odnos prema okolišu i njegovom očuvanju i istovremeno djelovanje proširiti na lokalnu zajednicu. U suradnji sa Zavodom za javno zdravstvo uzimaju se uzorci mora s plaža te ih se laboratorijski obrađuje i utvrđuju stanje kakvoće mora. Još jedna važna tema kojoj se škola posvećuje je prevencija pretilosti u djece te podizanje svijest o važnosti pravilne prehrane. Uključeni smo u međunarodni projekt *Mi jedemo odgovorno*, pa učenici pod vodstvom učitelja, a u suradnji sa školskim kuharicama sav višak hrane, koji preostane nakon pripreme dnevnih obroka, upotrebljavaju za pripravu zdravih i kulinarski kreativnih obroka.

Uključenost u projekt *Energetske učinkovitosti* (EU fondovi), a u partnerstvu s Gradom Dubrovnikom i DURA-om, odobreno je 7,6 milijuna kuna. U svibnju 2018. započela je energetska obnova Škole, a obuhvaća: zamjenu svih otvora, energetska sanaciju krovšta, rasvjetnih mjesta i uređaja grijanja te postavljanje nove fasade. Završetkom radova iz energetskog razreda „c“ prešli smo u energetski razred „a+“ uz uštedu 90% energije.

Ekološka grupa već sedmu godinu, iz školskog maslinika, proizvodi (zasad, još uvijek, male količine koje služe u reprezentativne svrhe) maslinovo ulje i na ekološki način konzervira masline u moru (male količine koje služe u reprezentativne svrhe). U prigodi Svjetskog dana sađenja školski vrt obogatili smo dodatnim sadnicama ljute naranče, limuna, krušaka, jedne trešnje.

Ekološki tragovi Osnovne škole „Milan Amruš“ u 2023./2024. školskoj godini

Prijatelji pčela

Tijekom školske godine organiziran je niz aktivnosti s ciljem očuvanja pčela i bioraznolikosti te podizanje svijesti o značaju pčela za ekosustav i poljoprivredu. Učenici su sudjelovali na predavanju koje je obuhvatilo teme o životu pčela, njihovim vrstama i značaju. Predavači (Pčelarsko društvo "Zrinski" iz Sl. Broda te učitelj Robert Čabraja) su istaknuli ključnu ulogu pčela u oprašivanju biljaka i održavanju ekosustava. Organizirano je gledanje živih pčela u apisariju, gdje su učenici imali priliku promatrati ponašanje pčela u njihovom prirodnom okruženju. To im je pomoglo da bolje razumiju život pčela i njihovu organizaciju. Nadalje, pratili su proces tradicionalnog vrcanja meda, čime su se upoznali s načinom na koji se dobiva med. Imali su priliku vidjeti sve korake ovog procesa, od vađenja saća do dobivanja meda. Nakon toga, učenici su se počastili medom, što je dodatno potaknulo njihovo zanimanje za pčelarstvo i pčelinje proizvode. Imenovali su različite pčelinje proizvode poput meda, voska, propolisa i matične mliječi. Isprobali su i pčelarsko odijelo, što je bila dodatna interaktivna aktivnost. Tjedan dana prije Svjetskog dana zaštite pčela bilo je organizirano kreativno natjecanje (učenici su dobili zadatak napisati pjesmu ili izraditi kreativan rad na temu pčela). Na Svjetski dan pčela najbolji radovi dobili su nagrade. To su bile učenica Emma Rudaj (mobil od pčela) i Lana Vukovac (činkvina o pčeli). Od strane Pčelarskog društva Zrinski dobile su prekrasne nagrade, a ostali učenici prigodne poklone.

Od biljke do stola - jestivi vrt

Projekt je osmišljen kako bi učenici usvojili praktična znanja i vještine vezane uz uzgoj biljaka, kako bi se potaknula svijest o važnosti zdrave prehrane i očuvanju prirode. Kroz aktivno sudjelovanje u izradi, sadnji i uzgoju biljaka jestivog vrta, učenici su imali priliku primijeniti naučeno i uživati u plodovima svoga rada. Učenici i učitelji zajednički su izradili povišene gredice u školskom dvorištu. Koristili su drvene okvire i ekološki prihvatljive materijale kako bi osigurali kvalitetno tlo za sadnju. U gredice su zasađene različite vrste jestivih biljaka, voća i povrća, kao što su salata, rajčice, luk, jagode i slično. Učenici su sudjelovali u procesu sadnje, pri čemu su učili o potrebama i njezi svake biljke. Tijekom školske godine, redovito su brinuli o biljkama, uključujući zalijevanje, plijevljenje i čupanje trave. Time su razvijali osjećaj odgovornosti i brige prema prirodi. Kada su biljke sazrele, učenici su brali plodove svog rada. Zasađeno voće i povrće korišteno je u školskoj kuhinji za pripremu zdravih obroka, uključujući deserte i salate. Učenici su imali

priliku kušati ekološki uzgojene proizvode, čime su se dodatno motivirali za daljnji rad u vrtu. Konzumacija vlastitih ekološki uzgojenih proizvoda doprinijela je njihovom osjećaju postignuća i zadovoljstva. Projekt je također omogućio primjenu stečenih znanja i vještina u svakodnevnom životu i radu, čime se postigao dugoročan pozitivan utjecaj na učenike i školsku zajednicu.

Staništa za divlji život u školskom dvorištu

Projekt je osmišljen kako bi učenici usvojili praktična znanja i vještine vezane uz očuvanje ptica, kukaca i pčela, te kako bi se potaknula svijest o važnosti zaštite okoliša i biološke raznolikosti. Tijekom školske godine organizirane su kreativne radionice tijekom kojih su učenici izrađivali hranilice i kućice za ptice, hotele za kukce i okvire za košnice. Korišteni su reciklirani materijali, što je dodatno potaknulo svijest o važnosti reciklaže i ponovne upotrebe. Kroz aktivno sudjelovanje u izradi kućica, hotela i okvira, razvijali su odgovornost prema prirodi i životinjama. Tijekom godine, sušili su kruh i postavljali ga u izrađene hranilice za ptice. Ova aktivnost pridonijela je brizi za ptice tijekom zimskih mjeseci kada im je hrana oskudna. Izrađeni hoteli za kukce, kućice za ptice i okviri za košnice postavljeni su u školskom dvorištu. Staništa su služila kao edukativni alati i promatrališta za učenike. Ove aktivnosti pridonijele su očuvanju biološke raznolikosti i poticanju ekološke svijesti. Projekt je, također, promovirao upotrebu recikliranih materijala, čime se dodatno poticala ekološka svijest.

Hodaj sa mnom

Cilj ovog projekta bio je proaktivno obilježiti Svjetski dan zaštite okoliša (4. lipnja) tako da uključimo učenike s teškoćama u društvo uz podizanje svijesti o ekološkim problemima među širom zajednicom. Aktivnost je organizirana kao šetnja do gradske riječne plaže Poloj, tijekom koje su učenici zajedno sa svojim roditeljima i ostalim sudionicima pratili stanje okoliša, posebno šuma i rijeka. Sudionici su komentirali promjene u okolišu te se družili i razmjenjivali mišljenja o važnosti očuvanja prirode. Na Poloju su treneri Paraolimpijskog saveza i učiteljica Zrinka Banovčić organizirali natjecanje u trčanju i bacanju kugle za zainteresirane učenike. Na natjecanje su se prijavili i učenici iz drugih škola, OŠ: Blaž Tadijanović, Ivana Brlić Mažuranić i Antun Mihanović koji su došli sa svojim učiteljicama. Pobjednici su osvojili medalje (prva tri mjesta iz svake kategorije). Projekt je uspješno postigao svoje ciljeve kroz edukaciju, praktične aktivnosti i inkluziju učenika s teškoćama. Brojne su bile pozitivne informacije od strane sudionika. Potaknuta je suradnja i zajedništvo među učenicima, roditeljima, djelatnicima škole i članovima lokalne zajednice, čime se postigao pozitivan utjecaj na okoliš i društvo.

Andrea Gašpar Čičak, učitelj edukacijski rehabilitator mentor, koordinator Ekoškole

Tečaj preživljavanja u prirodi Osnovna škola Montovjerna, Dubrovnik

Sudjelovali smo u projektu preživljavanja u prirodi gdje smo u suradnji s Gradom Dubrovnikom, Zajednicom tehničke kulture i Cadmos village-om proveli dva tečaja preživljavanja.

Prvi tečaj održao se u Hladničkoj šumi 23. studenog 2023. u kojem su sudjelovali učenici šestih razreda, a drugi 17. i 18. svibnja u Cadmos village u, u Konavlima gdje su se učenici 7. i 8. razreda noć prespavali u šatoru učeći se osnovnim životnim vještinama boravka i snalaženja u prirodi.

Učenici su provodili različite aktivnosti koje im mogu poslužiti u preživljavanju kao što je streličarstvo, korištenje alpinističke opreme kroz zip line, postavljanje šatora, orijentacija pomoću kompasa i paljenje vatre.

Tečaj je bio pod vodstvom iskusnih instruktora GSS-a i u pratnji nastavnika biologije.

Ivan Cikatić prof.

Plastičnim čepovima do skupih lijekova Osnovna škola „Prof. Blaž Mađer“, Novigrad Podravski

Tijekom travnja i svibnja mjeseca u školi smo sakupljali plastične čepove kako bi pomogli Udruzi Oboljelih od Leukemije i Limfoma u Čakovcu. Učenici su bili iznimno motivirani u sakupljanju čepova jer se radi o humanoj radnji. Na naše veliko veselje akciji su se pridružili i članovi Udruge mladih Novigrada Podravskog. Uz njihovu pomoć prikupili smo čak 115 kilograma čepova. Čepove smo predali u Reciklažno dvorište u Herešinu, Koprivnica. Njihovi djelatnici će dalje prosljediti čepove Udruzi. Udruga Oboljelih od Leukemije i Limfoma do danas je pomogla više od 500 obitelji u kupnji lijeka ili terapiji za oboljele kada to ne financira HZZO.

Projektni dan „Vode“ Osnovna škola „Prof. Blaž Mađer“, Novigrad Podravski

U našoj školi odradili smo projektni dan čija glavna tema je bila voda. Dana 27.5. ujutro svi učenici i učitelji škole uputili su se na potok Komarnicu koji prolazi kroz sam centar Novigrada Podravskog. Nakon kratkog upoznavanja s poviješću potoka i radovima učenika od prije 17 godina, vidjeli smo kako Komarnica izgleda danas.

Dan ranije padala je kiša pa smo vidjeli Komarnicu pod utjecajem tih vremenskih prilika, prikupili smo uzorke vode iz potoka te smo se nakon kratke šetnje vratili u školu gdje su učenici sudjelovali u radionicama.

Određivali su pH vrijednost vode iz Komarnice, mjerili temperaturu te vode, promatrali mikroskopske preparate koje im je pripremila učiteljica biologije i kemije Andreja Nikolić.

Učiteljica tehničke kulture Božica Ruk čekala je učenike sa filmom i kvizom o mlinovima i vodenicama koje su izradili učenici 5. i 6. razreda od recikliranih materijala. Učenici su demonstrirali rad vodenica.

Učitelj Petar Krešimir vodio ih je u carstvo pisanja činkvina o vodi i Komarnici, gdje su učenici probudili svoju maštu .

Učenici nižih razreda sa svojim učiteljicama ucrtavali su na kartama put kojim smo se kretali od škole do Komarnice, igrali igre otkrivanja riječi na temu voda, igre memori i izrađivali slike uz pomoć tempera i vode.

Na kraju projektnog dana svi su veseli i zadovoljni otišli svojim kućama. Svi s nestrpljenjem očekujemo idući projektni dan iduće školske godine. Nakon odrađenog projektnog dana dobili smo brončani status Ekoškole na što smo jako ponosni. Veliki eko pozdrav svima šalju voditeljica Ekoškole Jasminka Hrenić i učenici škole „Prof. Blaž Mađer“ iz Novigrada Podravnog.

Skupljajmo zajedno stare baterije Osnovna škola „Prof. Blaž Mađer“, Novigrad Podravski

I ove godine učenici naše škole sudjelovali su u ekološkom projektu „Skupljajmo zajedno stare baterije“. Projekt se od 2010. provodi u suradnji sa tvrtkom FRIŠ iz Križevaca i danas je u njega uključeno više od 260 sudionika iz gotovo cijele Hrvatske, a ne samo iz naše županije. Učenici su bili iznimno vrijedni i motivirani jer na kraju pobjednike očekuje i zaslužena nagrada. Tijekom veljače svi razredi su sakupljali stare baterije i akumulatora, a pridružili su im se i zaposlenici škole. Ukupno je sakupljeno čak 292,46 kilograma baterija i 51,44 kilograma akumulatora. Najvrjedniji su bili oni najmanji, prvi razred je sakupio čak 162,07 kilograma baterija i 40 kilograma akumulatora. Učenici su kao nagradu dobili izlet na Križnicu i Interpretacijski centar Rezervata biosfere Mura-Drava-Dunav gdje su se upoznali sa zaštićenim biljnim i životinjskim vrstama koje nastanjuju ovaj dio Drave.

Tko hranu baca, nije neka faca! Osnovna škola Šestine, Zagreb

U međunarodnoj Ekoškoli OŠ Šestine u Zagrebu tijekom školske godine 2023./24. provodili smo ekoprojekt pod nazivom *Tko hranu baca, nije neka faca!* Kao što samo ime govori, glavni cilj nam je bio osvijestiti kronični problem neodgovornog ponašanja prema hrani, a time i prema prirodi samoj, te potaknuti učenike na odgovornije ponašanje i praktično upoznavanje održivog razvoja. Proveli smo brojne aktivnosti u koje smo kroz rad ekoskupine uključili gotovo sve učenike škole, a troškove projekta financiralo je Ministarstvo znanosti i obrazovanja.

U prvom polugodištu su s učenicima 1. razreda provedene radionice temeljene na čitanju slikovnice K. Halužan: *Kako su Dora i Mario spasili hranu*. Učenici 3. razreda su bili u edukativnom posjetu Tvornici mlijeka Dukat gdje su upoznali cijeli proces proizvodnje mliječnih proizvoda od dolaska mlijeka s pašnjaka sve do pripreme za stavljanje u ambalažu. Isti učenici su pod okriljem Centra mladih Ribnjak bili uključeni u kreativnu ekoradionicu gdje su između ostalog, od otpadnog materijala, starih tetrapaka, izrađivali posudice.

Učenici 2. razreda su u travnju imali jednodnevnu terensku nastavu u obližnjem Zaprešiću. Najprije su posjetili OPG Jurkas u selu Harmici koji na svom gospodarstvu ima farmu krava, a vodi i vlastitu mljekaru i siranu. Razgledali su štale u kojima su smještena telad, junice i krave, te su imali kratko edukativno predavanje i razgovor o životu i načinu uzgoja krava. Nakon toga su uz stručno vodstvo posjetili Nove dvore u Zaprešiću i upoznali kako je samoodrživost gospodarstva u prošlosti prirodno funkcionirala.

Učenici 4. razreda su terensku nastavu proveli u Koprivnici gdje su uz stručno vodstvo obišli Muzej prehrane Podravka. U travnju je, u sklopu ekoprojektog dana, za učenike naše škole, dr. sc. Jasenka Petrić iz Centra za sigurnost hrane Hrvatske agencije za poljoprivredu i hranu održala predavanje na temu *Kako smanjiti bacanje hrane*. Mali knjižničari su osmislili izložbu s poticajnim, ali i provokativnim mislima, te su otisnuti plakati postavljeni širom škole. Na priredbi upriličenoj povodom Dana Ekoškole i dobivanja dijamantnog statusa Ekoškole izveden je igrokaz „Promjena počinje sa mnom“.

Pri samom kraju školske godine školski zbor i likovna skupina proveli su radionicu – Osluškivanje biljaka uz pomoć uređaja kojim se bilježe i u zvuk oblikuju frekvencije koje proizvode biljke. Edukativna, a ujedno i vrlo opuštajuća radionica održala se na velikom školskom dvorištu. Ostatak novaca uložili smo u izradu straničnika s logotipom projekta koji će trajno biti misaoni podsjetnik i motivator našim učenicima.

Kroz raznolike aktivnosti učenici su uočili povezanost između čovjeka, prirode i zdravog načina života, imali su priliku objasniti povezanost ekonomskih aktivnosti sa stanjem u okolišu te upoznati primjere održivoga razvoja. Kroz alate likovne, glazbene i dramske umjetnosti izrazili su novostečene spoznaje i proživljene doživljaje. Nadamo se da su, uvidjevši probleme, razvili svoju ekološku i moralnu svijest te da će tako svojim djelovanjem biti nositelji svjetlije budućnosti naše domovine i svijeta u kojem živimo.

Majda Kovač, stručni suradnik knjižničar

Međunarodna suradnja u Ekoškoli Osnovnoj školi Tordinci

Osnovna škola Tordinci Međunarodna je Ekoškola od 2009. godine, trenutno u Dijamantnom statusu. Provedba programa naše Ekoškole postala je prepoznatljiva ne samo lokalnoj zajednici već i šire. Početkom nove školske 2023./2024. godine, u mjesecu rujnu, našu OŠ Tordinci posjetili su učenici i učitelji iz škole CEIP Alba Plata iz španjolskog grada Cáceres-a u sklopu Erasmus programa. Svrha posjeta naših španjolskih kolega i učenika bila je edukacija i promatranje rada u našoj školi vezana uz provođenje programa Međunarodne Ekoškole. Naše iskustvo i znanja te primjeri dobre prakse koje smo im tih dana u školi, ali i izvan nje, prenosili imali su cilj poučavanja kako bi i oni u skoroj budućnosti postali Ekoškola.

Cjelokupan program koji smo im pripremili sastojao se od raznolikih aktivnosti koje su sadržavale eko teme. Susret naših škola započeo je srdačnom dobrodošlicom uz prigodan program u velikom holu naše škole. Program je započeo pozdravnom riječju ravnatelja naše škole Antuna Maletića koji je našim gostima zaželio ugodan boravak i rad u našoj školi, a nastavio se učeničkim predstavljanjem obje škole svim prisutnima. Prvog dana boravka gostima smo pripremili likovnu radionicu sa kaširanjem uz upoznavanje tradicionalnih ornamenata kulturno-umjetničke baštine Slavonije koju je osmislila i vodila učiteljica likovne kulture Marija Škrobo Arambašić, a poslijepodnevne sate ispunili su razgledom grada

Osijeka i Zoološkog vrta u Osijeku uz pratnju naše učiteljice Sanje Božić i učitelja Brune Sekereša te nekoliko naših učenika. Obilazak ZOO vrta bio je edukativnog karaktera uz stručno vodstvo, a za naše goste pripremili smo i iznenađenje posvojivši afričkog lava za njihovu školu te žirafu za svoju školu. Drugog dana posjeta organizirali smo radionice na temu recikliranja, ponovne upotrebe, smanjivanja otpada i onečišćenja te prerade predmeta koju je vodila učiteljica Tihana Svoren Kolarec, a uslijedila je i praktična radionica sadnje luka na vrtnim gredicama u školskom dvorištu koju je vodila učiteljica Andreja Vincek Ević na oduševljenje učitelja i učenika iz Španjolske. Osim radionica učitelji su prisustvovali i sastancima na temu provođenja projekta Međunarodne Ekoškole s ravnateljem i koordinatoricama eko škole, a drugi na temu organizacije rada škole s ravnateljem, pedagoginjom, koordinatorom Erasmus tima i koordinatoricom eTwinning projekata. Dan su završili posjetom Vukovaru, Vukovarskom vodotornju i Muzeju vučedolske kulture u pratnji učitelja Brune Sekereša.

Treći dan boravka nastavili smo sa provođenjem radionica na temu obilježavanja Svjetskog dana jabuka pod vodstvom učiteljice Andreje Vincek Ević. Učitelji i učenici imali su priliku na praktičnoj radionici naučiti izrađivati domaću štrudlu od jabuka i voćne ražnjiće koje su naposljetku i kušali. Drugu radionicu vodila je naša pedagoginja Ivana Vinkler Komarić te su učenici na njoj naučili što je održivi razvoj, upoznali su UN-ovih 17 ciljeva održivog razvoja i promišljali što svatko od njih može učiniti za naš okoliš. Dan je završio obilaskom dvorca Tikveš i Prezencijsko-edukacijskog centra Tikveš u pratnji pedagoginje i učiteljice Tihane Svoren Kolarec. Bili su oduševljeni interaktivnošću izložbe u centru pa su tako mogli doživjeti baranjsku maglu, stvarati svoj vlastiti tok rijeke Drave, sjediti u velikom gnijezdu i izbliza proučiti neke od kukaca i životinja u 3D tehnici.

Zadnji dan boravka u školi započeo je posjetom etno imanju obitelji Flinčec u Antinu. Obilazak su im pripremili učiteljica Lidija Flinčec i njezin brat Antun Flinčec, a na imanju su mogli razgledati starine iz kulturne baštine našega kraja te ukrasne i uporabne predmete, a upoznali su i Općinu Tordinci gdje ih je dočekaao načelnik Davor Adžić te ih upoznao s radom Općine. Po povratku u školu sudjelovali su u radionici digitalnog čišćenja uređaja koju je pripremila učiteljica Antonija Petrinović. Cjelokupno druženje završili smo na Acinom salašu u Tordincima u sportskim aktivnostima s našim učenicima pod vodstvom učitelja Mladena Živkovića te eko pub kvizom u školi koji je naša pedagoginja pripremila za goste i sve naše zainteresirane učenike. Teme kviza bile su vezane uz geografiju i ekologiju, a pobjednici su naposljetku dobili i slatku nagradu.

Susret škola završili smo na završnoj svečanosti na kojoj je ravnatelj gostima uručio certifikate o sudjelovanju u mobilnosti i prigodne darove. Učitelji i učenici naših škola uživali su u zajedničkim trenucima.

Višegodišnje iskustvo u provođenju programa Međunarodne Ekoškole donijelo nam je mogućnost prenošenja znanja učiteljima i učenicima škole izvan granica naše domovine. Temeljem zadovoljstva naših španjolskih gostiju nakon provedenih aktivnosti ponosno smo ustvrdili kako je ovaj susret urodio novim znanjima koja će im omogućiti implementaciju eko programa i u rad njihove škole. Provedbu programa Međunarodne Ekoškole u našoj školi nastavljamo obogaćeni novim iskustvima, saznanjima te poznanstvima.

Andreja Vincek Ević, koordinatorica programa

Obilježen Dan MO Vojak Osnovna škola „Vladimir Gortan“, Rijeka

Obilježen Dan MO Vojak - vesela, zelena akcija naše Škole, MO Vojak i Društva arhitekata Rijeka.

Naša je Škola u petak i subotu, 29. i 30. rujna 2023. godine, zajedno s Društvom arhitekata Rijeka, bila podrška programu MO Vojak koji je povodom svoga Dana organizirao zanimljive susrete i kreativne radionice sa ciljem boljeg upoznavanja i čvršćeg povezivanja u težnji da život u svom kvartu učini ljepšim i kvalitetnijim.

U petak, 29. rujna Škola je ugostila predstavnike MO Vojak i njihove suradnike predavače, arhitekta urbanista Bojana Bilića, unuka Josipa Kulfaneka dr. sc. Danka Holjevića i krajobraznu arhitekticu Dobrilu Kraljić. Bojan Bilić, dipl. ing. arh., održao je predavanje "Kultura javnog prostora" u kojemu je govorio o javnom prostoru naših gradova koji su vidljivo nagriženi primitivizmom, uzrokom dugogodišnjeg srozavanja svih kriterija, pa tako i onih ponašanja i gradnje u zajedničkom prostoru. Nabrajajući primjere urbanističkog i arhitektonskog trasha ili kiča, koji su nažalost vrlo brojni i u našem gradu, Bojan Bilić citirao je najveći autoritet urbanizma ovih prostora prof. Antu Marinovića – Uzelca, doktoranda sa Sorbonne koji je istaknuo kako su korijeni i razlozi takvih problema u prostoru duboki i sveobuhvatni, ali

se ipak mogu svesti na dva vrlo jednostavna razloga, a to su opći nedostatak zdravog razuma i dobrog odgoja. S tim u vezi razvila se rasprava o tome može li pojedinac ili grupa pojedinaca dobro promišljenim programima i radom u lokalnoj zajednici učiniti nešto da bi utjecali kako na prostor tako i na ponašanje onih koji taj prostor koriste.

O zelenoj ostavštini Josipa Kulfaneka po kojemu naša zadruga zasluženno nosi ime govorila je Dobrila Kraljić, dipl. ing. agr. Naglasila je potrebu nasljedovanja njegova besprijekorna „zelena rada“ koji se temelji na poštovanju i korištenju izvornoga krajobraza i samonikloga raslinja. Kako bi se prostor stvarno i dugoročno zazelenio, bitno je dugoročno o njemu promišljati i stvarati ga, odnosno svoj „zeleni rad“ temeljiti na dugogodišnjem razvojnem, a ne kratkoročnom estetskom principu. Kao poseban gost u programu sudjelovao je i unuk Josipa Kulfaneka, dr. sc. Danko Holjević koji je govorio o svom djedu i njegovu rasadniku. Učenice 8.b razreda Nina Jurjević, Mare Oreb, Marina Dorčić i Ivonna Karminski u razgovoru s njim doznale su mnoge obiteljske zanimljivosti, posebice o češkom podrijetlu Josipa Kulfaneka i bogatstvu njegova rasadnika na kojemu je sagrađena naša Škola.

Njegovanje kulture povezivanja s lokalnom zajednicom jedna je i od bitnih identitetskih točaka naše škole i način da rad naše škole i Učeničke zadruge Josip Kulfanek postane vidljiviji. Tu priliku naša je Zadruga dobila u subotu kada su naši učenici na trgu ispred Brodokomerca izložili svoje radove na zadrugarskom štandu te sudjelovali u vrtlarskoj radionici „Cvjetka i njezina družina: zelena avantura“, koju je vodila urbana vrtlarica Daniela Torijan, likovnoj radionici arhitekture i urbanizma „Zamisli svoj trg“, koju je vodila Ana Orlić, mag. ing. arh. i likovnoj radionici arhitekture i urbanizma za djecu „Izgradi svoj trg“ voditeljice Martine Mataija, mag. ing. arh. Likovnu radionicu vodila je naša učiteljica likovne kulture Eda Jožipović, a zadrugare učiteljica biologije Anka Molnar i učitelj razredne nastave Matej Plavček koji je kamerom uspio zabilježiti najljepše trenutke. Fotografije iz fotogalerije i videouradak aktivnosti privitku svjedoče o sunčanoj i veseloj energiji toga dana.

Po dolu i gaju po Hraščinskom kraju... Osnovna škola „Vladimir Nazor“, Budinščina

U srijedu 29. 5. 2024., već tradicionalno uz lijepo vrijeme, a ove godine i uz Dan škole i Znanstveni tjedan, sastali su se u PŠ Hraščina učenici matične škole „Vladimir Nazor“, Budinščina i Područne škole Hraščina na zajedničkim aktivnostima u projektu „Po dolu i gaju, po hraščinskom kraju...“ čije je cilj upoznavanje povijesne i kulturne baštine kraja, boravak u prirodi i čuvanje prirode te učenje o prirodi u prirodi.

Podijeljeni u dvije skupine, razredna i predmetna nastava, učenici su prošetali do Domovca - mjesta pada hraščinskog meteorita i uz interaktivno predavanje učiteljice Jasne Kranjec (ujedno i predsjednice Kluba ljubitelja zavičajne baštine Hraščina) i učitelja Dine Lesjaka prisjetili se najzanimljivijih detalja o hraščinskom meteoritu iz 1751. godine, dok su učenici u Školi posjetili astro učionicu i „putovali“ svemirom pomoću VR naočala, gledali teleskopom nebo uz prezentaciju rada teleskopa, oslikavali popločeno školsko dvorište planetima Sunčevog sustava i svemirskim motivima, obišli Astro park u školskom dvorištu i saznali ono što još nisu znali o planetima Sunčevog sustava.

Dan je završio edukativnim predavanjem „Čisto podzemlje“, u organizaciji Zagrebačkog speleološkog saveza. Cilj je ovog interaktivnog i zanimljivog predavanja da učenici od aktivnog speleologa iz prve ruke slušaju o istraživanju podzemlja te da ih se upozna s važnosti zaštite ovog ekosustava u kontekstu podzemne faune i vrijednih zaliha pitke vode. Gospodin Velimir Ivačić odgovorio je na svako postavljeno pitanje učenika i svojim znanjem i praktičnim vještinama, vjerujemo, potaknuo mnoge da jednog dana postanu speleolozi, članovi GSS-a ili volonteri koji će pomoći u čišćenju spilja i sličnih mjesta. Ipak, za sve nas je najvažnije da osvijestimo svoju ulogu o brizi za ekosustave i postojeće resurse.

3. Biciklijada „Po dragome kraju...“ Osnovna škola „Vladimir Nazor“, Budinščina

U subotu 18. 5. 2024. u prijepodnevnim satima, s dvije startne pozicije, ispred MŠ Budinščine i PŠ Hrašćine krenula je 3. Biciklijada „Po dragome kraju...“. Biciklijada je dio školskog preventivnog programa „Prometna petica“ čiji je cilj podići kvalitetu znanja o ponašanju u prometu (kao pješaka i bicikliste) na teorijskoj i praktičnoj razini, poboljšati kvalitetu života stvaranjem navika aktivnog provođenja slobodnog vremena, razvijati socijalne vještine učenika i osigurati stručnu pomoć policijskih djelatnika u realizaciji aktivnosti.

I ove godine u suradnji s Policijskom postajom Zlatar Bistrica, DND Budinščina i DND Hrašćina u biciklijadi je sudjelovalo oko 60-tak biciklista. Uživali su u sigurnoj i ugodnoj vožnji lijepim krajolikom Budinščine i Hrašćine. Biciklijada je održana uz Dan općine Hrašćina te su sudionici na odmorištu (na željezničkoj postaji u Hrašćini) počašćeni slatkišima i vodom od strane općine Hrašćina. Na cilju u Budinščini svim sudionicima je ravnateljica Škole Renata Kreber- Mikšaj podijelila zahvalnice uz pohvalu svih sudionika za poštivanje prometnih pravila i propisa tijekom Biciklijade. Sudionici Biciklijade su prije početka mogli ispred škole Budinščina napraviti tehnički pregled i registrirati svoj bicikl.

Erasmus+ projekt I.N.S.P.I.R.E. Osnovna škola „Vladimir Nazor“, Budinščina

OŠ Vladimir Nazor Budinščina i ove se godine uključila u aktivnosti promoviranja eko načina življenja. Od 2022. do travnja 2024. godine u toj se školi provodio međunarodni projekt „An Inspiring Network for a Sustainable and Inclusive Renewed Education“ poznatiji kao I.N.S.P.I.R.E. Projekt je financiran sredstvima Europske unije iz programa Erasmus+, a bavio se održivim razvojem. Projekt su vodile učiteljice engleskog jezika, Ana Bahat i Nikolina Goričan uz podršku ravnateljice Renate Kreber-Mikšaj.

U samom projektu sudjelovalo je ukupno 5 škola – škola iz Poljske (Gdynia), Slovačke (Rybnik), škola iz Budinščine te dvije škole iz Turske (Ankara, Sinop). Svrha projekta bila je educirati učenike o ciljevima održivog razvoja te su u sklopu projekta provedene brojne aktivnosti (učenici su obilježili važne datume vezane uz ekologiju, organizirali akciju čišćenja lokalnog ribnjaka, posjetili Centar za odgoj i obrazovanje Zajezda (ustanovu za obrazovanje, odgoj i psihosocijalnu rehabilitaciju djece i mladih na stupnju lake i umjerene mentalne retardacije), istraživali o posljedicama prirodnih katastrofa koje su se dogodile u našoj državi u zadnjih petnaest godina, istraživali o ugroženim biljnim i životinjskim vrstama, izradili su knjižicu o opasnostima koje očekuju čovječanstvo u sljedećih 30 godina itd.).

Jedna od posebno zanimljivih radionica bila je priprema veganskog obroka. Učenici su tijekom te radionice istraživali pojam veganstva kao primjera održivog načina življenja, uspoređivali vegane i vegetarijance, pripremili 3 veganska obroka te istraživali prednosti i nedostatke veganstva. U receptima koje su pripremali i imali su prilike kušati soju, seitan, tofu, humus kao namirnice koje čine bitan dio veganske prehrane.

Osim aktivnosti koje je svaka škola odrađivala za sebe, organizirano je pet mobilnosti na kojima su učitelji i učenici međusobno surađivali. Mobilnosti za učitelje organizirane su na početku i na kraju projekta i na njima su sudjelovale učiteljice Ana Bahat i Nikolina Goričan.

Tijekom mobilnosti, po nekoliko učenika i učitelja iz svake Škole okuplja se na trodnevnim radionicama u kojima zajedno uče i rade na ciljevima projekta koji podučavaju učenike o otvorenosti prema svijetu, razumijevanju različitosti te promiču jezičnu i kulturnu razmjenu uz rad na temama održivog razvoja. Ukupno šest učenika Škole sudjelovalo je na mobilnostima za učenike u Ankari (Tursku) i Rybnik

(Slovačku). Svi učenici sudionici projekta sudjelovali su u organizaciji i pripremanju domaćinstva jer je Školu u rujnu 2023. posjetilo dvanaest učenika i osmero učitelja iz partnerskih škola iz Sinopa i Ankare (Turske), Poljske i Slovačke. Tijekom te mobilnosti, za goste je organiziran posjet u Centar za prirodu Zagorje u kojem im je prezentiran rad Javne ustanove Zagorje zeleno, a veliko zanimanje sudionika izazvali su multimedijски sadržaji u Centru, kao što su hologrami, VR naočale, špilja te zvučni elementi kroz koje na zanimljiv i privlačan način mogu upoznati zaštićena područja i prirodne vrijednosti Krapinsko-zagorske županije. Osim toga, sudionici mobilnosti sudjelovali su u radionici prirodnog pročišćavanja otpadnih voda koje su demonstrirali učenici Škole te učiteljica Nikolina Milinković. Također, učenici su zajednički raspravljali, a zatim i pripremili digitalnu pano ploču na kojoj su podijelili ideje o tome što znači živjeti održivo. Tijekom bogatog programa, prezentirali su i svoje pjesme o tome što znači biti čovjek u kojima se kao lajtmotiv provlačila ljubav i briga za okoliš i sve oko sebe.

Teško je pobrojati sve aktivnosti koje su odrađene unutar projekta, ali ono što je svim aktivnostima zajedničko jest to da su učenici imali prilike naučiti što znači živjeti održivo, tj. koje nas posljedice čekaju ako zanemarimo ljude i prirodu oko sebe. Na kraju ovog projekta možemo sa sigurnošću tvrditi da smo podigli razinu svijesti među učenicima o problemima današnjice, ali i da su utjecali na ponašanje svoje okoline, tj. da smo zajedničkim radom podigli svijest o održivom načinu življenja u cijeloj zajednici. Osim toga, i učitelji i učenici koji su sudjelovali u ovom projektu educirali su se o važnosti očuvanja okoliša, društvenoj odgovornosti i ekonomskoj održivosti. Ovaj je projekt učenike potaknuo da razvijaju kritičko mišljenje – učenici su počeli razmišljati o uzrocima i posljedicama problema održivosti te kako mogu doprinijeti rješenju. Obzirom da će ova tema uvijek biti izazov na globalnoj razini, sva znanja i materijale prikupljene tijekom projekta, učiteljice će koristiti u radu s mlađim generacijama na kojima svijet ostaje.

3. Astro kamp Osnovna škola „Vladimir Nazor“, Budinščina – PO Hrašćina

U petak 10. svibnja 2024. godine, u OŠ V. Nazor Budinščina PŠ Hrašćina održan je ASTRO KAMP – ASTRO TRACK – putovanje svemirom 2024. kojem je cilj popularizacija znanosti posebno astronomije. Astro kamp je od posebne važnosti za našu školu i lokalnu zajednicu, zbog pada meteorita 1751. godine na području općine Hrašćina, zaseoka Domovec te je i ove godine realiziran zahvaljujući sredstvima Participativnog dječjeg proračuna Krapinsko-zagorske županije.

Aktivnosti u poslijepodnevним satima započele su otvorenjem Kampa, ali i astro učionice opremljene hologramom, VR naočalama i popratnom opremom koju su upotpunili predavači i popularizatori znanosti profesori Krešimir Čanić i Roberto Vidović uz interaktivno predavanje za učenike o umjetnoj inteligenciji i robotici.

Učenici su potom sudjelovali u raznovrsnim radionicama koje su za njih osmislili i realizirali učitelji: crtanje planeta kredom, bojanje lampiona u boje planeta Sunčevog sustava te Astro Tracku u kojima su učenici saznali mnoge pojedinosti o planetima i primijenili stečena znanja.

Nakon večere uslijedila je zabava uz ples po kodovima te „dječji disko“. Prije promatranja zvijezda i nebeskih tijela, učenici su, uz prethodno obojane lampione, već mračnim stazama, „putovali“ svemirom od planeta do planeta (trodimenzionalnih planeta Sunčevog sustava postavljenih u eksterijeru Škole) i saznali zanimljivosti kao i specifičnosti o njima.

Zahvaljujući dobroj suradnji sa SŠ Konjščina i njihovoj donaciji modela planete Zemlje kao replike North Capea - turističkog simbola poznatog u cijelom svijetu, postali smo „bogatiji“ za još jedno znanstveno-nastavno sredstvo.

U aktivnostima je sudjelovalo 70-tak učenika matične škole Budinščina i PŠ Hrašćina koji su izrazili zadovoljstvo sudjelovanjem u ponuđenim aktivnostima sa željom da se vidimo dogodine!

Osnovna škola Vladimira Nazora, Postira

Osnovna škola Vladimira Nazora iz Postira nosi status Ekoškole od 2012. Kao krovnu temu naših aktivnosti ističemo Održivi razvoj . Kroz temu održivosti povezujemo sve ostale teme kojima se bavimo u školi kao što su Otpad, Voda, Zdrava prehrana, Baština, Ekovrt...

Temom zdrave prehrane bavili smo se kroz projekte „Od vrta do stola“ te projektom „S ribom mogu sve“. Projekt „Od vrta do stola“ je školski projekt koji povezuje rad učeničke zadruge Podježice i Ekoškole na način da ekološkim uzgojem dobivene plodove iz školskog maslinika, voćnjaka, povrtnjaka te aromatičnog vrta nudimo učenicima u školskoj kuhinji. Pite s povrćem (blitvom, tikvicama, špinatom), razne salate (račice, paprika, zelena salata) te povrće (kupus, cvjetača, balancane, krumpir, luk) postali omiljena jela učeničke užine. Svježi plodovi naranča, grožđa i mandarina dostupni su učenicima u njihovoj sezoni, a kako bi ih sačuvali za cijelu godinu izrađujemo marmelade. U zimskim danima koristili smo čajeve iz školskog vrta, a u toplim mjesecima osvježanje su nam bile limunada i sok od kadulje. Sve je to djelo ruku naših učenika, zadrugara, učitelja i tehničkog osoblja.

Berba kadulje, smilja i tikvica u školskom vrtu

Priču o vrtu i Ekoškoli širili smo izvan granica Hrvatske kroz projekt Erasmus+ s temama Les filles de l'Europe du 21 siècle , Happy life i Future generations will success with nature u više europskih zemalja izmjenjujući iskustva, probleme s kojima se susrećemo u uzgoju biljaka i svakodnevnom životu kao i zajednička traženja mogućih ekološki prihvatljivih rješenja.

Predstavljanje škole, ekološke teme, radionice i edukacije kroz projekt Erasmus+

Kako bi održivost i dalje ostala naš glavni pokretač kroz projekt „S ribom mogu sve“ surađivali smo s lokalnom zajednicom, udrugama i Srednjom školom Brač te zajedničkim aktivnostima bivših i sadašnjih

učenika, uveli u školsku prehranu učenika brojne riblje recepte (crni rižot, manistru s tunom, bakalar na bijelo, riblju paštetu, riblji burger).

Ekološki način rada u masliniku rezultirao je dobivanjem više priznanja, nagrada i medalja za kvalitetu ulja na nacionalnim i međunarodnim susretima maslinara gdje nerijetko budemo jedina škola sudionik kao i sudjelovanjem na Svjetskom prvenstvu u branju maslina.

Na natječaju „Najljepši školski vrtovi 2024“. u organizaciji Hrvatske radiotelevizije i Ministarstva znanosti i obrazovanja osvojili smo 2. mjesto u kategoriji Najljepša učionica na otvorenom (nagrada Ministarstva znanosti i obrazovanja). Dugogodišnju brigu o biljkama u školskom vrtu povezali smo s baštinom našeg otoka pod nazivom Vrt bračkih pjesnika. Stihove bračkih pjesnika pohranjene na QR kodovima postavili smo u vrtu pored svake biljke npr. S. Pulišelić, Kaduja; V. Nazor Cvrčak... Na ovakav način dodatno smo povećali boravak učenika u vrtu, na otvorenome i potakli nov način i međupredmetnu suradnju u izvođenju nastave u učionici na otvorenome. Na slici: lijevo, ravnateljica škole Sanja Nejašmić, desno koordinatorka Ekoškole Ana Lovrić.

Uz brojne eko aktivnosti, brigu o okolišu, akcije prikupljanja otpada, uređenja mjesta i okoliša škole, obilježavanje datuma iz eko kalendara posebno bi istakli humanitarnu aktivnost kroz posjet domu za starije i nemoćne te donaciju plodova i proizvoda iz školskog voćnjaka kao i redovito prikupljanje i odvoz plastičnih čepova za udrugu UOLL.

Ideja održivosti vodi nas i dalje u nove projekte, povezuje bivše i sadašnje učenike, lokalnu zajednicu kao i međunarodne partnere, a sve prožeto idejama, radom i načinom života kao Ekoškola.

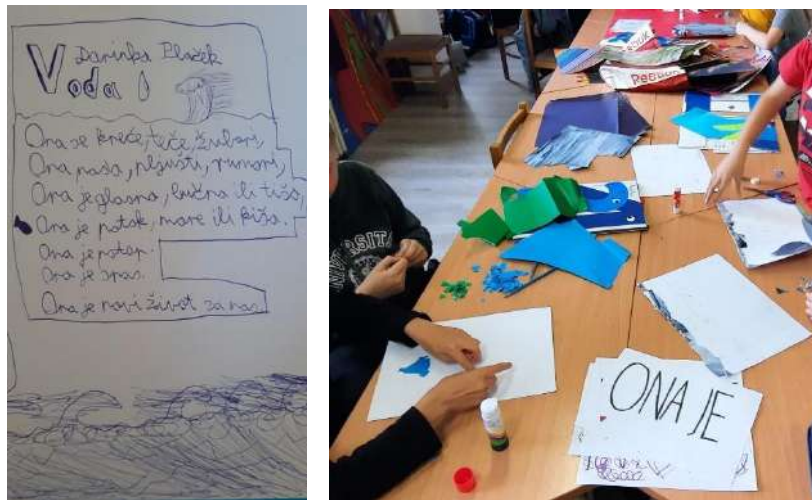
Ana Lovrić, prof., koordinatorka Ekoškole

Ekološke teme i poticanje zelene pismenosti: izrada 3D ekoslikovnice u 4. razredu

Osnovna škola Zlatar Bistrica

U školskoj se knjižnici provode razne aktivnosti za poticanje čitanja koje uključuju raznovrsne teme pa tako i poticanje ekološke svijesti prilikom čega učenici razvijaju zelenu pismenost, tj. razmišljanje o održivom razvoju. Stoga je u Osnovnoj školi Zlatar Bistrica organizirana radionica u kojoj su učenici 4. razreda spojili čitanje i razvoj čitalačke pismenosti s ekologijom i brigom o okolišu te stjecali vještine cjeloživotnog učenja. Radionica je osmišljena povodom obilježavanja Dana planeta Zemlje 2024., a vodile su je školska knjižničarka i razredna učiteljica 4. razreda. Poticaj za osmišljavanje radionice bila je pjesma „Voda“ autorice Darinke Plaček koja se nalazi u čitanci iz hrvatskoga jezika za 4. razred i koju su učenici na satu čitali, interpretirali i bili upoznati s motivima i temom pjesme. Pjesma je poslužila za izradu ekoslikovnice na način da su učenici radili u paru i za svaki stih osmislili likovno rješenje kako bi prikazali o čemu se u pjesmi govori. Pri tome su se sami organizirali i osmišljavali izgled te uvažavali mišljenja učenika u skupini. Kako bismo dobili izgled 3D slikovnice, učenici su pri izradi koristili papire, kolaž, ljepilo, pisali su rukom stihove i izraze, osmišljavali pomične elemente slikovnice koji se preklapaju, otkrivaju i skrivaju sadržaj, koji ga naglašavaju i čine slikovnicu poticajnijom za čitanje i listanje. Na ovaj su način učenici razvijali pozitivni odnos prema okolišu i održivosti, naučili kolika je važnost vode kao prirodnog

resursa za život svih živih bića, ali i usvajali vještine odgovornosti prema sebi i drugima, prema prirodnim resursima općenito i to u cilju prevencije zdravlja i onečišćenja okoliša. Snimili smo i video koji se nalazi na poveznici: <https://youtu.be/mm-zYSInp9o>, a ekoslikovnica je bila izložena prilikom obilježavanja Dana Osnovne škole Zlatar Bistrica na prigodnoj javnoj izložbi u školi.

Učenici su tijekom radionice razvijali ekološku svijest, naučili su na koje se sve načine mogu odgovorno ponašati prema okolišu- konkretno prema korištenju vode u svakodnevnom životu, unaprijedili su vještine čitanja, komunikacije i istraživanja; provodili su vrijeme učeći u školskoj knjižnici, surađivali su jedni s drugima, zajedno razmjenjivali iskustva i slično. Kontinuiranim radom s učenicima školska knjižnica motivira učenike za sudjelovanje u sličnim aktivnostima i projektima u budućnosti, a time ona ostaje informacijsko, medijsko i komunikacijsko središte znanja u školi i mjesto gdje učenici mogu pronaći sve odgovore o bilo kojoj temi.

Ova aktivnost ostvarena je u okviru redovite nastave Hrvatskoga jezika uz međupredmetno povezivanje sa školskom knjižnicom jer su učenici ponavljali znanja iz nastave Prirode i društva, upotrijebili vještine stečene na nastavi Likovne kulture te u sklopu drugih nastavnih predmeta. Učenici su tijekom radionice bili aktivni sudionici u procesu učenja, istraživačkog rada, korištenja različitih izvora znanja i informacija dok je njihovo najvrjednije iskustvo bila mogućnost kreativnog izražavanja i suradnja s drugim učenicima iz razreda tijekom izrade ekoslikovnice.

Snježana Kovačević, stručna suradnica knjižničarka savjetnica

Osnovna škola Žnjan-Pazdigrad

Projektni dan - Užance i faturete našega mista

Već drugu godinu za redom u sklopu programa Ekoškole organizirali smo projektni dan na temu „Užance i faturete našega mista“. Odlučili smo se za ovu temu koja se temelji na načelima održivog razvoja. Cilj nam je bio osvijestiti našim učenicima na koji smo način povezani s prošlošću zajednice u kojoj živimo. Naglasak je bio na tradiciji, baštini i starim običajima našeg kraja. Pokušali smo potaknuti naše učenike za postizanje ravnoteže između potrebe za očuvanjem naših osobnih, regionalnih i nacionalnih identiteta te poštivanja tuđih. Naglasili smo važnost aktivnog odnosa prema samome sebi i svijetu koji nas okružuje. Poznavanje i poštovanje tradicije donosi dobrobit na osobnoj razini, ali viši je cilj postizanje dobrobiti na razini zajednice i društva.

Učenici su slušali tradicionalne pjesme, recitirali čakavštinu, slikali mediteransko bilje. Igrali su stare igre, učili stare dalmatinske riječi, učili su plesne korake te slikali mornarske majice. Projekcije poznatih dalmatinskih TV serija.

Posjetili smo Institut za jadranske kulture i melioraciju krša, Etnografski muzej, Centar Skrivena Dalmacija i Pomorski muzej u Splitu. U suradnji s Institutom za oceanografiju i ribarstvo te Udrugom Permakultura Split održane su radionice i predavanja.

Članovi Kulturno umjetničkog društva „Jedinstvo“ održali su prezentaciju tradicionalnih nošnji u atriju škole. S našim učenicima odigrali su staru igru, naravno uz pratnju pjesme i plesa.

Akcija prikupljanja plišanih igračaka za KBC Split

Tijekom prosinca naši učenici su nesebičnim odricanjem prikupili donaciju plišanih igračaka za dječji odjel KBC-a Firule, u Splitu. Plišane igračke smo donirali u mjesecu prosincu i travnju.

Vrt u malom 3

Tijekom ove školske godine imali smo nekoliko akcija sadnje u našem školskom dvorištu. Učenici prvih razreda zasadili su ružičnjak. Sadnice su donirane od strane Parkova i nasada. Također, zasadili smo 6 sadnica kineskog jorgovana. U stare automobilske gume zasadili smo mini vrt. U sklopu školskog igrališta,

brinuli smo se za sadnice paprike i rajčice. Udruga Permakultura s učenicima prvih razreda pomogla je urediti dio dvorišta sa sadnicama mirte.

Tijekom travnja i svibnja učenici su sadili reznice sukulenata i mediteranskog bilja. Prodajna izložba se održala na Dan škole. Novac koji smo prikupili donirali smo Udruzi Down – Split.

Osnovna škola „Antun Gustav Matoš“, Tovarnik

Škola nosi status međunarodne Ekoškole od 2016. godine. Prošli smo ukupno četiri potvrde statusa od 2016. i pritom smo ostvarili zadane kriterije i rezultate. Stekli smo srebrni status. Ovom prigodom zahvaljujemo se učenicima, zaposlenicima, UZ "Suncokret" i Općini Tovarnik koja nas podupire u ovom nastojanju. Mi kao škola nastavljamo provoditi eko smjernice na korist učenika, svih mještana Tovarnika i lokalne zajednice. Šk. godine 2023./2024. postali smo i eksperimentalna cjelodnevna škola.

Naša je mala škola imala veliku čast biti domaćinom 22. Županijske smotre učeničkih zadruga Vukovarsko-srijemske županije. Fotografije koje možete vidjeti u nastavku najbolji su svjedoci prekrasnoga dana ispunjenog novim poznanstvima i ugodnim druženjem s učiteljima i učenicima koji su nam došli iz raznih dijelova županije. Županijska smotra učeničkih zadruga bila je pokazatelj iznimne dječje kreativnosti, kao i ljepote zajedništva učitelja i njihovih učenika iz kojega je proizašlo vrijedno i bogato stvaralaštvo.

Hvala svima koji su svojim doprinosom na neki način uveličali ovaj važan dan te nam pomogli da cijela smotra izgleda onako kako smo ju i zamislili - kao jedan od najljepših događaja koje naša škola pamti.

Osnovna škola „Franjo Hanaman“, Drenovci

Osnovna škola „Franjo Hanaman“ Drenovci tijekom školske godine 2022./2023. god. stekla je status međunarodne Ekoškole. Glavni cilj uključivanja u ovaj program bio je osvijestiti učenike, djelatnike škole i lokanu zajednicu o brizi za okoliš te na taj način iskoračiti i napraviti promjenu. Tema kojom smo se bavili u ovoj godini bio je otpad, zaštita okoliša i zdrav život. Provedbu našeg programa ostvarili smo putem različitih aktivnosti kao što su; radionice, predavanja, rad u vrtu, analiza tla, zraka i vode, prikupljanje starih čepova, baterija i papira, analiza kemijskog sastava i prehrambene vrijednosti namirnica iz naše školske kuhinje, nabava kompostera za preradu biootpada iz školske kuhinje. Učenici su tijekom protekle godine proširili svoje znanja o zaštiti okoliša i gospodarenju otpadom te su naučeno primjenjivali u svakodnevnom životu.

EKO KODEKS

Da bi nam Sunce sjalo na nebu, tamu ugasi, nebo ukrasi i Zemlju spasi!

STEM projekt

Kroz STEM projekt radili smo na brojnim ekološkim inicijativama, kojima je cilj bio steći i proširiti učenička znanja o vodi, tlu, zraku i hrani na zanimljiv i kreativan način. Taj zadatak ostvaren je kroz radionice, mini projekte, istraživanje, izvođenje pokusa, analiziranje istih i donošenje zaključaka. Zahvaljujući kupljenoj opremi učenici su ispitivali svojstva vode, tla, hrane i zraka u mjestu u kojem žive. Kroz ove aktivnosti dobili smo podatke za kvalitetniji i uspješniji ekološki uzgoj voća i povrća.

Učenici su stekli znanja, negovali i poticali logički način razmišljanja koji se može primijeniti kako na prirodne znanosti tako i na svakodnevni život u cjelini.

Projekt „Živjeti zdravo“

Tijekom uključenosti u dugogodišnji projekt HZJZ-a "Živjeti zdravo" promicali smo zdravlje kroz zdravu prehranu u školskoj kuhinji i uporabu vlastitog ekološki uzgojenog voća i povrća u školskom vrtu. Kroz izvannastavnu aktivnost Domaćinstvo, naša je škola odlučila nabaviti komposter kako bi održivo upravljala biootpadom. Uporabom kompostera riješili smo problem organskog otpada iz školske kuhinje i vrta te dobili kvalitetno organsko gnojivo koje obogaćuje tlo, povećava otpornost biljaka na štetnike i bolesti te poboljšali kvalitetu hrane uzgojene bez kemijskih sredstava. Učenici su svakodnevno vodili brigu o razvrstavanju otpada, odlaganju biootpada u komposter te aktivno radili u školskom vrtu.

Ekopatrole u našoj školi

Ove je školske godine naš četvrti razred izabran za Ekopatrolu. Svakodnevno marljivo obavljaju svoje dužnosti. Zajedno sa svojom učiteljicom izradili su kutiju za prikupljanje plastičnih čepova, a u suradnji s lokalnom zajednicom i Komunalcem (Drenovci d. o. o. za komunalne usluge) u školi su postavili i poseban spremnik za baterije. Ovim projektom osim što čuvamo okoliš, prikupljanjem čepova naša škola pomaže i oboljelima od leukemije.

Svjetski dani akcije Osnovna škola Brda, Split

Učenici i djelatnici OŠ Brda uključili su se u kampanju „Svjetski dani akcije“ s ciljem borbe protiv plastike i klimatskih promjena. U okviru ovogodišnje teme Dana planeta Zemlje, „Planet protiv plastike“, u školi su provedene različite ekoaktivnosti.

Učenici 1. b, 3. c i 4. c sa svojim učiteljicama prvo su očistili školski vrt, a zatim pripremili gredice za sadnju povrća. Učenici koji pohađaju satove izvannastavne aktivnosti Pirografija pripremili su drvene ploče za gredice u školskom vrtu. Dotrajale ploče su zamijenjene ili obnovljene.

Provedena su 2 integrirana nastavna dana u 1. b i 3. c. Uz **čišćenje gredica i skupljanje smeća** izvodili su prigodne igrokaze, pisali eko poruke te uredili razredni pano „Vesela djeca u veselom proljetnom okruženju“.

U sklopu nastave engleskoga jezika učenici predmetne nastave su čitali tekstove o **3R** načelu te izradili letke s primjerima kako reducirati (smanjiti) otpad (Reduce), ponovno ga iskoristiti (Reuse) i reciklirati (Recycle).

Dana 23. travnja 2024. u okviru ovogodišnjeg Festivala znanosti, znanstvenica dr.sc. Sanda Skejić iz Instituta za oceanografiju i ribarstvo održala je predavanje „**Plankton: nevidljivi pametnjakovići**“ u našoj školi. Kroz ovo predavanje učenici predmetne nastave otkrili su zašto je plankton značajan za život u moru te kako se prikupljaju i analiziraju uzorci u laboratoriju Instituta. Naučili su da čak i sateliti mogu mjeriti količinu planktona u moru te su saznali još puno toga o životu u moru i prijetnjama globalnog zatopljenja.

Dana 25. travnja 2024. održana je radionica „Klimatske promjene i ugljični otisak“ za učenike 7. a razreda u organizaciji Crvenog križa Split. Učenici su potaknuti na razmišljanje o uzrocima i posljedicama globalnog zatopljenja te važnosti smanjenja ugljičnog otiska.

Učenici 4.b su, na satovima INA-e sudjelovali u kampanji „Svjetski dani akcije“ recikliranjem predmeta koje svakodnevno upotrebljavamo. Stvorili su koristan predmet koji će ih uvijek podsjećati na trud i zalaganje koje su uložili kako bi pomogli našem planetu.

U okviru ovogodišnje teme Dana planeta Zemlje, „Planet protiv plastike“, dana 4. svibnja 2024. organizirali smo akciju čišćenja plaže Stinice u suradnji s Gradskim kotarom Brda i Pomorsko športsko ribolovnom udrugom Stinice. U akciji je sudjelovalo gotovo 80 učenika OŠ Brda (4.-8. r.), ravnateljica Katarina Zelić, učiteljice članice Ekoodbora te brojni roditelji i volonteri Udruge.

Akcija je dar našem Gradu povodom Sudamje i dio je kampanje s ciljem borbe protiv klimatskih promjena: **#MyActionsMatter# GlobalActionDays #GreeningEducation**.

Ponosni smo što smo našom akcijom pomogli očuvanju okoliša za dobrobit našeg Grada i planeta Zemlje.

Sve aktivnosti prijavljene su svjetskom koordinatoru za Ekoškole (FEE- Zaklada za odgoj i obrazovanje za okoliš) te smo dobili potvrdu o sudjelovanju.

školska koordinatorica Danijela Radić, prof. učitelj savjetnik

Projektni dan “Otpad nije smeće!” Osnovna škola Brda, Split

Projektni dan pod nazivom “Otpad nije smeće” održan je 14. ožujka 2024. godine u Osnovnoj školi Brda koja je poznata po svojoj aktivnoj ulozi u ekološkim aktivnostima. Ovaj događaj bio je usmjeren na podizanje svijesti o važnosti pravilnog zbrinjavanja otpada, s posebnim naglaskom na električni i elektronički otpad (EE otpad).

Ciljevi Projektnog dana

Projektni dan imao je sljedeće ciljeve:

1. **Razvijanje svijesti** učenika o važnosti pravilnog odvajanja otpada, recikliranja i prenamjene. Ovaj cilj postignut je kroz prezentacije i kvizove koje su održale učiteljice te predavanje za učenike sedmih i osmih razreda, u organizaciji volonterske speleološke inicijative “Čisto podzemlje”.
2. **Poticanje** učenika, djelatnika škole i članova lokalne zajednice na odgovorno odlaganje otpada. Ovaj cilj ostvaren je akcijom prikupljanja EE otpada.
3. **Razvijanje svijesti** o prenamjeni otpadnih materijala u ukrasne i uporabne predmete. Kreativne radionice omogućile su učenicima da otpad pretvore u ukrasne ili uporabne predmete.
4. **Smanjenje digitalnog otpada** i promicanje održivih *online* navika. Sudjelovanje u Digitalnoj čistki - *Digital Cleanup Day* pomoglo je učenicima da shvate važnost smanjenja svog digitalnog otiska.
5. **Poticanje odgovornosti**, ideja, kreativnosti i poduzetništva. Različitim aktivnostima tijekom Projektnog dana učenici su imali priliku razvijati svoje vještine i sposobnosti.

U provedbi Projektnog dana sudjelovali su svi učenici naše škole od 1. do 8. razreda. Održano je ukupno 20 radionica na temu “Otpad nije smeće!” pomoću kojih su učenici naučili kako pravilno razvrstavati otpad

te kako recikliranje doprinosi smanjenju ekološkog otiska. Učiteljice su potaknule učenike da otpad pretvore u ukrasne ili uporabne predmete, čime se promiče koncept cirkularne ekonomije.

Akcija prikupljanja EE otpada

U suradnji s Gradskim kotarom Brda i tvrtkom Tehnomobil iz Splita, škola je organizirala akciju prikupljanja EE otpada. Ova inicijativa, koja je doprinijela očuvanju okoliša, potaknula je svijest o važnosti pravilnog zbrinjavanja otpada. Poziv na našu eko akciju objavljen je na mrežnim stranicama OŠ Brda, portalu i tisku *Slobodne Dalmacije*, Facebook stranici *Gradski kotar Brda* te Facebook stranici *Split i okolica*. Zahvaljujući zajedničkim snagama, uspjeli smo zbrinuti oko 100 kg električnog i elektroničkog otpada. Naša hvalevrijedna inicijativa u sklopu Projektog dana "Otpad nije smeće!" podržana je u lokalnim medijima (*Vijesti TV Jadrana* i *TV Jadran Split Info* 14. 3. 2024.).

Predavanje "Čisto podzemlje"

Nakon uspješne akcije prikupljanja EE otpada, učenici sedmih i osmih razreda prisustvovali su predavanju na temu "Čisto podzemlje". Predavanje, koje se održalo u atriju škole, organizirala je volonterska speleološka inicijativa pod istim nazivom.

Digitalna čistka

U sklopu Projektog dana, učenici, roditelji i djelatnici škole sudjelovali su u Digitalnoj čistki, koja je dio svjetske akcije digitalnog čišćenja – *Digital Cleanup Day*. Ovaj događaj, kojeg koordinira globalna organizacija *Let's do it World!*, ima za cilj smanjenje digitalnog otpada i promicanje održivih *online* navika. Pod vodstvom učiteljice informatike, učenici su osvijestili važnost smanjenja svog digitalnog otiska. Uklanjanjem nepotrebnih e-poruka, datoteka, aplikacija i duplikata fotografija i videa, smanjena je količina podataka koja zahtijeva električnu energiju za pohranu u oblaku, čime se smanjuje digitalni otisak. U ovogodišnjoj Digitalnoj čistki, očistili smo 674,42 GB digitalnog otpada, čime smo smanjili emisiju CO₂ za 168 kg godišnje. Prijavili smo podatak o očišćenom digitalnom otpadu koordinatoru akcije, Udruzi Žmergo iz Opatije, te globalnom koordinatoru, organizaciji *Let's do it World!*

Ponosni smo na svoj doprinos zaštiti okoliša kroz ove aktivnosti te zahvaljujemo svima koji su sudjelovali u našem Projektnom danu. Ovakvim inicijativama nastavljamo poticati odgovornost, ideje, kreativnost i poduzetništvo među našim učenicima, djelatnicima i članovima lokalne zajednice. Naša poruka je jasna - otpad nije smeće!

školska koordinatorica Danijela Radić, prof. učitelj savjetnik

Doprinos Erasmus projekta razvoju Ekoškole Tehnička škola Požega

Agencija za mobilnost i programe EU odobrila je krajem svibnja 2023. godine Tehničkoj školi u Požegi Erasmus+ KA122 projekt mobilnosti učenika i osoblja u području odgoja i općeg obrazovanja: „Osnaženi za put do bezbrižne i ekološki održive škole“. Jedan od ciljeva projekta je ekološki održivi razvoj škole. U posjetu Rumunjskoj sudjelovalo je 8 učenika i 2 nastavnice Tehničke škole u Požegi. Mobilnost je održana od 11. do 15. prosinca 2023. godine. Škola domaćin bila je škola Liceul Teoretic „Coriolan Brediceanu” iz Lugojja.

Jedna od aktivnosti bilo je predavanje/radionica "Clean water for everybody" koje je održala profesoric Lucia Boldea. Nakon sudjelovanja na rumunjskom natjecanju NextLab, učenik Andrei Muntean osvojio je 3. nagradu sa svojim robotom GREENY, kojeg je predstavio i našem timu.

Kanepi Gümnaasium iz Estonije od 6. do 10. svibnja 2024. bila je domaćin druge grupne mobilnosti 8 učenika Tehničke škole. Učenici su posjetili u okolici mjesta Järvselja Stanicu za mjerenje odnosa ekosustava i atmosfere (SMEAR) koja je otvorena 2015. godine kao dio projekta estonske mape puta "Eesti Keskkonnaobservatorium" (Estonski opservatorij za okoliš). Pod zajedničkim je upravljanjem s Estonskim sveučilištem prirodnih znanosti. Nakon posjeta, učenici su u školi imali radionicu programiranja pripadne opreme pri čemu su analizirali i komentirali uočeno u posjetu prirodi.

Zahvaljujemo Liceul Teoretic „Coriolan Brediceanu” i Kanepi Gümnaasium na domaćinstvu naših grupa učenika i nastavnika. Puno smo naučili - škole domaćini pružili su nam primjere i ideje koje ćemo koristiti u našem budućem radu. Pokazali su nam kako je odnos s prirodom važan i možemo ga ostvariti u nastavi, izvannastavnim aktivnostima i druženjima.

Prva mobilnost nastavnika Tehničke škole, Požega u okviru Erasmus+ KA122 projekta mobilnosti učenika i osoblja u području odgoja i općeg obrazovanja: „Osnaženi za put do bezbrižne i ekološki održive škole“ održana je od 19. do 24. veljače 2024. u Irskoj. Profesorica Marina Mirković, koordinatorka projekta, sudjelovala je na Europass Teacher Academy tečaju osposobljavanja nastavnika "Environmental Education: Learning and Acting for a Better Future" u Dublinu. Grupa nastavnika bila je iz Italije, Rumunjske, Cipra, Poljske i Hrvatske. Voditeljica tečaja bila je gospođa Aoife Brezina iz Irske.

Problemi zaštite okoliša i klimatske promjene poprimaju sve veću važnost, kako na globalnoj tako i na lokalnoj razini. Nastavnici i učenici uočavaju hitnost zaštite okoliša, ali ponekad nemaju duboko znanje o najrelevantnijim temama i često se osjećaju nenaoružani kada treba napraviti bilo kakvu promjenu ili nešto poduzeti, čak i u svojim zajednicama. Međutim, obrazovanje je ključni čimbenik u tome kako se građani odnose i ponašaju prema okolišu. Svijest, inicijativa i djelovanje nastavnika i učenika mogu predstavljati premise za svjetliju budućnost.

Tijekom tečaja polaznici su stekli znanja i vještine, otkrili alate kojima će postati pokretači promjena ne samo u svojoj školi, već i kod kuće i unutar svoje zajednice.

Uz zanimljiva predavanja, radionice i rasprave sudionici grupe u kojoj je sudjelovala profesorica Mirković, posjetili su Nacionalne botaničke vrtove Irske - Glasnevin. Oaza su mira i ljepote, te vrhunska znanstvena ustanova. Sadrže važne zbirke biljnih vrsta iz cijelog svijeta uz izvrsno obnovljene povijesne staklenike.

Vizija irskog programa "Education for sustainability" je osigurati da svako dijete u Irskoj bude klimatski pismeno do 2030. godine. Važno je stvoriti svijet u kojem su mladi ljudi aktivno uključeni u djelovanje za održivi razvoj, omogućiti im potrebno znanje i motivaciju za pozitivan utjecaj na okoliš.

Grupa je raspravljala o: obrazovanju o održivosti i klimatskim promjenama, onečišćenju (plastika i brza moda), gubitcima bioraznolikosti, održivom prometu, klimatskoj pravdi i poduzimanju akcija uključivanja učenika u aktivnosti održivosti i brige o okolišu.

Saznanja će omogućiti promovirati svijest o praktičnim koracima koji se mogu poduzeti kako bi Tehnička škola bila spremna za ulogu međunarodne Ekoškole.

U ovom tečaju sudionici su stekli dublje razumijevanje najvažnijih prijetnji našim ekosustavima, naučili strategije za podučavanje poštovanja okoliša i istražili načine povezivanja školskih kurikuluma s očuvanjem okoliša. Osim toga, sudionici su imali priliku osmisliti praktične aktivnosti s ciljem ostvarivanja značajnog, pozitivnog utjecaja na svoje škole ili šire zajednice. U svezi s time osjećat će se sigurnije u vođenju rasprava svojih učenika o tim temama, kao i u komunikaciji sa školskim osobljem i dionicima zajednice.

Erasmus + KA122 projekt "Oснаženi za put do bezbrižne i ekološki održive škole" sufinanciran je sredstvima programa Europske unije Erasmus+.

Marina Mirković, koordinatorica Ekoškole

Stare sorte jabuka Hrvatskog zagorja Gimnazija Antuna Gustava Matoša, Zabok

Hrvatsko Zagorje, nekada poznati voćarski kraj posebice po starim hrvatskim sortama jabuka koje su se razlikovale lokalnim imenima, bojama i okusima, danas se suočava s nestankom tih naslijeđenih kultura. Kao odgovor na ovaj zabrinjavajući trend, projekt „Stare sorte jabuka Hrvatskog zagorja“ provoden je tijekom školske godine 2023/2024 u Gimnaziji Antuna Gustava Matoša Zabok, u kojem su sudjelovali učenici drugog razreda.

Glavni ciljevi istraživanja obuhvaćali su identificiranje i dokumentiranje postojećih starih sorta jabuka u Hrvatskom Zagorju, detaljno opisivanje njihovih jedinstvenih obilježja, istraživanje proizvoda od jabuka te poticanje svijesti o potencijalnim ekološkim koristima povezanim s konzumacijom ovih tradicionalnih sorti.

Učenici su se upustili u sustavno istraživanje kako bi utvrdili prevladavajuće stare sorte jabuka u regiji, temeljito katalogizirajući njihove specifične osobine. Koristeći refraktometar, kvantificirali su sadržaj šećera u drevnim sortama jabuka, uspoređujući svoje nalaze s onima suvremenih lokalnih voćara.

S pomoću otopina Fehling I i II učenici su određivali monosaharide u voću. Na satovima kemije učenici su određivali količinu C vitamina u jabukama i voćnim sokovima titracijom s Lugolovom otopinom (KI). Svoje uratke učenici su prikazali plakatima "Kemijski sastav hrane" i "Količina C vitamina u jabukama". Osim toga, istražili su proizvode od jabuka, istovremeno se upoznavajući s konceptom ekološkog otiska, shvaćajući da prihvaćanje starih sorta jabuka može poslužiti kao praktičan način za smanjenje ekološkog utjecaja.

Projektne aktivnosti predstavljene su na Tjednu botaničkih vrtova 27. i 28. svibnja 2024. i Međunarodnoj konferenciji Ekoškole i održivi razvoj održanom 25. svibnja 2024. u OŠ Leskovec pri Krškem.

Tijekom školske godine 2023./2024. proveden je i projekt "Raznolikost vrsta gljiva u Hrvatskom zagorju". Namjena projekta je promocija i podizanje zaštite okoliša te održivog razvoja i razvijanje ekološke svijesti o važnosti šume. Tijekom projekta upoznavali smo vrste gljiva u našim šumama te održali radionicu i predavanje u suradnji s Gljivarskim društvom Vrganj. Tijekom predavanja upoznali smo učenike i s ljekovitim svojstvima gljiva te načinima pripreme tinktura i čaja od gljiva.

Aktivnosti naše škole usmjeravamo u provođenje međunarodnih e-Twinning projekata te smo tijekom školske godine proveli nekoliko projekata. Možemo istaknuti „Are you ready for change” koji se bavio jačanju svijesti o zaštiti okoliša te su njegove aktivnosti bile usmjerene prema sadnji biljaka i utjecaju čovjeka na okoliš.

Osnovna škola Donji Kraljevec 7. lipnja ugostila je Susret međunarodnih Ekoškola RH. Naše ekološke aktivnosti kojima smo educirali učenike na smanjenje emisije ugljikova dioksida predstavili smo plakatom "Vrijeme je za promjene". Kratkim predavanjem "Utjecaj koncentracije CO₂ na kvalitetu zraka u učionici biologije" prezentirali smo istraživanje o promjeni koncentracije CO₂ tijekom nastave i objasnili utjecaj nedovoljne kvalitete zraka na rad u učionici. Izmjerali smo da je srednja vrijednost koncentracije CO₂ u učionici biologije od 1.do 5. mjeseca iznosila 983,75 ppm, a u vrijeme nastave srednja vrijednost koncentracije CO₂ iznosila je 1977 ppm. Preporučljivo je provjetravati učionice obvezno tijekom odmora i tijekom sata kod koncentracije veće od 1000 ppm te zasaditi biljke.

Ana Culej, prof. i Irena Futivić, prof.

Održan treći po redu projektni dan Gimnazije Pula "Plivajmo i veslajmo" Gimnazija Pula

Uspješno je održan još jedan projektni dan naše škole pod nazivom "Plivajmo i veslajmo." Projektni dan je održan u ponedjeljak 18. rujna 2023. godine na Mornaru. Učenici i njihovi razrednici zajedno su s predmetnim profesorima krenuli u 8,30 sati s igrališta Gimnazije Pula prema Mornaru. Uz ugodno druženje i jaku podršku natjecateljima u 10,00 sati je započeo sportski program. Prijavljeni učenici natjecali su se najprije u plivačkom mini sprint maratону od 500 metara, a uspješno ga je završilo svih 15 prijavljenih učenica i učenika. Nakon plivanja na red je došlo veslanje u kajaku s 3 člana posade.

Ukupno se prijavilo čak 18 posada kajaka, a uz glasnu podršku svojih navijača sve su posade uspješno završile utrku. Sama utrka je podijeljena tako da su se natjecale dvije po dvije posade kajaka, a svakoj posadi se mjerilo vrijeme. Pred kraj našeg ugodnog druženja podijeljene su medalje, priznanja i nagrade učenicima koji su završili među prva tri mjesta. Veliko hvala našim vrijednim organizatoricama ovog susreta profesoricama Karin Bolković i Đeni Blarežina.

Dejan Zelenak

Posjet Gimnazijalaca otočju Velikom i Malom Brijunu 3. 5. i 4. 5. u sklopu projekta Bolster Gimnazija Pula

Grad Pula, Zaklada za poticanje partnerstva i razvoja civilnog društva iz Pule i Gimnazija Pula sudjeluju na projektu BOLSTER (Bridging Organizations and marginalized communities for Local Sustainability Transitions in Europe) kojeg vodi Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Opatija u sklopu programa Obzor Europa.

U sklopu projekta održat će se razne radionice, od kojih se prva provela 3. svibnja na Brijunima. Učenici su poslušali predavanje o flori i fauni otočja Brijuni i o navodnjavanju na Brijunima. Profesori Ekoškole Gimnazije Pula Karin Bolković (voditeljica), Tatjana Jaćimović, Alen Crnković te jedan od voditelja informatičara i robotičara Ivica Vojinović s učenicima (Danijel Lukšić, Hana Tepsić, Ivan Filipović, Ivan Šeb, Marko Tomašić, Mika Catela, Stefani Kovačić, Lara Kukulja, Antea Zec, Lana Soffici, Andrej Jelenić (član foto kluba Gimnazije Pula) i Marko Liverić (član foto kluba Gimnazije Pule)) su 4. svibnja imali priliku u sklopu projekta Bolster jutro dočekati na Malom Brijunu, prošetati po otoku, fotografirati i doživjeti zvuk tišine i netaknute prirode i shvatiti koliko je bitno čuvati zaštićena prirodna staništa i okoliš općenito.

Učenici Andrej Jelenić i Marko Liverić, članovi foto kluba Gimnazije Pule odradili su kratku foto edukaciju koja je prethodila foto zadatku, odnosno da učenici zabilježe motive o kojima su čuli na edukaciji prethodni dan. U sklopu aktivnosti projekta učenici izborne nastave iz informatike i robotike osmisliće sustav za navodnjavanje za Društveni vrt s mogućnosti aktiviranja zalijevanja na daljinu. Naime, u Vrtu se prepoznao veliki problem navodnjavanja tijekom ljeta te bi se ovim načinom riješio.

Planira se ugraditi sustav navodnjavanja koristeći mikrokontroler koji se spaja na Internet, šalje podatke o vlažnosti tla i temperaturi te omogućava da se proces navodnjavanja pokrene od doma. Solarni panel bi osigurao punjenje baterije za vrijeme sunčanih dana te bi vrt bio samoodrživ.

Projekt će oplemeniti 24. svibnja dva vrta Društveni vrt i Znanstveni vrt – bogatstvom autohtonog bilja kroz sinergiju edukacija, radionica sadnji i prezentacije sustava navodnjavanja i aktivnog sudjelovanja lokalne zajednice.

Karin Bolković

Aktivnosti u društvenom i znanstvenom vrtu Gimnazija Pula

Dana 24.05.2024., na dan *norijade*, učenici 1. d razreda s razrednicom Paolom Živolić Zec, profesoricom Tatjanom Jaćimović, profesorom Dejanom Zelenakom i profesoricom Karin Bolković zasadili su oko 60 aromatičnih biljaka u Društvenom vrtu i poslušali kratko predavanje o pčelama koje također imamo u našem vrtu, o kojima brine Udruga pčelara Pula. Učenici 1. f razreda s razrednicom Emanuelom

Karšaj zasadili su aromatično i ukrasno bilje u Znanstvenom vrtu, a prije sadnje poslušali su predavanje fitoaromaterapeutkinje gospođe Ines Bonazza iz Pule.

Karin Bolković

Prirodoslovna škola Split

“Budi bicikliST” - Europski tjedan mobilnosti i 12. Splitska biciklijada

U Europskom tjednu mobilnosti povodom Svjetskog dana bez automobila (17. rujna 2023.), Udruga Sunce organizirala je 12. Splitsku biciklijadu. Naši vrijedni učenici 3.e razreda sa svojim profesoricama – Jelaska, Poljak i Peraga i ove su godine rado sudjelovali u biciklističkoj ruti od crkve sv. Frane do Đardina. Pojedini su učenici volontiranjem pomogli u realizaciji ovoga javnog događaja. Pod ovogodišnjim motom „Budi BicikliST“ nastojalo se potaknuti građane na korištenje bicikala kao alternativnoga načina prijevoza s ciljem smanjenja gužvi u prometu, a ujedno i emisije štetnih plinova koji su glavni uzročnici klimatskih promjena.

Stoga, krećimo se održivo i ostanimo zdravi!

https://sunce-st.org/vijesti/oko-200-sudionika-sudjelovalo-je-na-12-splitskoj-biciklijadi/?fbclid=IwAR3iTZAumNzWEctyOYLfKa21bQxT9LZ-fefJT7e_pAMblwU_qwax55p4mA8

Međunarodna suradnja

Prirodoslovna škola Split je u ovoj školskoj godini ostvarila suradnju sa Srednjom školom za kemiju, računalstvo i elektrotehniku iz slovenskog Centra Celje. U sklopu suradnje, posjetili su nas ravnateljica te škole, nastavnici kemijskih stručnih predmeta te školska koordinatorka Erasmus programa suradnje, ujedno i nastavnica Engleskog jezika. Glavna koordinatorka razmjene, školska psihologinja Maja Kralj je, uz organizacijsku pomoć ravnateljice Marije Pustak, nastavnicima priredila program posjeta. Učenice 3.C razreda su, pod vodstvom nastavnice Iliane Gudelj, pripremile predstavljanje obrazovnih programa, projekata i izvannastavnih aktivnosti škole, dok je nastavnica Dragana Vručinić Slovincima predstavila dosadašnji angažman škole u projektu Ekoškola. U svrhu razmjene primjera dobre prakse, nastavnici iz Centra Celje sudjelovali su na nastavi naših nastavnica. Posjet je zaključen predstavljanjem rada škole u Centru izvrsnosti Splitsko-dalmatinske županije i Centru izvrsnosti prirodoslovlja. Nadamo se da će ovaj posjet biti početak divnog prijateljstva i temelj ostvarenju međunarodne Erasmus suradnje u našoj školi!

Međunarodna smotra – „Biosigurnost i biozaštita u osnovnim i srednjim školama“

U prostorijama Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, održala se Državna i međunarodna smotra radova učenika osnovnih i srednjih škola. Događaj okuplja mlade istraživače koji su prezentirali svoje projekte o biosigurnosti i biozaštiti, pružajući priliku učenicima da pokažu svoje znanje i inovativne pristupe u ovom važnom području.

Forum je je realiziran u suradnji s Ministarstvom znanosti i obrazovanja, Agencijom za odgoj i obrazovanje, Hrvatskim društvom za biosigurnost i biozaštitu Hrvatskog liječničkog zbora, Klinikom za infektivne bolesti Dr. Fran Mihaljević, Zagreb, Akademijom medicinskih znanosti Hrvatske i Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo.

Pod mentorstvom prof. Ivane Lipovac, na međunarodnom natjecanju u Sarajevu, našu školu su predstavljale učenice Ela Proso, 2.b i Marta Stanić, 2.b koje su osvojile 2. mjesto za najbolji poster u kategoriji srednjih škola.

Čestitamo učenicima i mentorici!

Projekt SCIENTIA

DAROVITI UČENICI U PROJEKTU SCIENTIA - JAČANJE PRIRODOSLOVNIH KOMPETENCIJA
Daroviti učenici Prirodoslovne škole Split u sklopu projekt Scientia - jačanje prirodoslovnih kompetencija prikazali su važnost metode učenja po principima projektnog rada, korištenjem znanstvenih metoda, jer se na taj način razvija viša razina kognitivnih procesa i kreativnosti, a posebno samopouzdanje i motivacija učenika. Učenici su zaključili da ih znanja iz prirodoslovnog područja usmjeravaju na odgovorno i održivo ponašanje prema prirodi i okolišu

Susret međunarodnih Ekoškola

Susret međunarodnih ekoškola RH održan je 7. lipnja 2024. u OŠ Donji Kraljevec. Bogat kulturno umjetnički program otvorio je uvodnim govorom g. Mirko Ruščić, predsjednik Udruge Lijepa naša, a vrlo korisno je bilo i predavanje gđe Dunje Mazzocco Drvar, direktorice programa zaštite prirode WWF Adria. Prirodoslovnu školu Split predstavila je ravnateljica škole Marija Pustak, prezentacijom i videom "Naša škola kroz pogled učenika" kojeg su uradile učenice 1.c razreda: Lara Buljac, Patricia Duran, Jana Jakšić i Ana Petričević.

Pred nama su novi izazovi, a biti sudionikom ovakvog susreta bilo je izuzetno motivirajuće.

<https://www.facebook.com/watch/?v=1202578407848957&rdid=LA7Q8yZxPTrvvMJU>

Projekt "Volim more"

PROJEKTI DAN CENTRA IZVRSNOSTI SDŽ U PRIRODOSLOVNOJ ŠKOLI

Prirodoslovna škola Split je ovu subotu bila prepuna učenika okupljenih na tradicionalnoj manifestaciji Projektni dan – Dan otvorenih vrata kojom se obilježava kraj nastave u izvanškolskim programima Centra izvrsnosti Splitsko-dalmatinske županije.

Polaznici programa CIM, CIP i CINTI okupljenima su prezentirani usvojena znanja i vještine koje su razvijali sa svojim mentorima u području matematike, prirodoslovlja, novih tehnologija i informatike. Zainteresirana javnost uživala je u kreativnim projektima učenika koji se pokazali kako izgleda osnovna konstrukcija robota, koje su prednosti virtualne stvarnosti u gaming industriji, čemu služe bio kugle, a pokazali su i kako matematiku učiniti privlačnom. Uz aktivnosti u školskom atriju, polaznici programa CIP su na Matejuški, u sklopu projekta "Volim more" puštali bio kugle u more s ciljem pročišćenja morskog dna.

U ovoj školskoj godini u izvanškolskim programima Centra izvrsnosti sudjelovalo je 120 mentora koji su tijekom cijele školske godine vodili 524 učenika s područja Splitsko-dalmatinske županije, ali i s područja Zapadnohercegovačke i Hercegbosanske županije.

Okupljenima su se obratili i predstavnici Splitsko-dalmatinske županije, Stipe Čogelja, zamjenik Župana Splitsko-dalmatinske županije te Tomislav Đonlić, pročelnik Upravnog odjela za prosvjetu, kulturu, tehničku kulturu i sport koji su čestitali učenicima, mentorima, ali i roditeljima na upornosti i predanom radu te uspješnom završetku još jedne školske godine.

Istaknuli su da je privilegija biti danas na Projektom danu kao krunom cjelogodišnjeg rada učenika te su im zaželjeli još uspješniju nadolazeću godinu u Centrima izvrsnosti.

TREC EKSPEDICIJA - INSTITUT ZA OCEANOGRAFIJU I RIBARSTVO

Prirodoslovna škola i 3. gimnazija ugostile su [#TREC](#) ekspediciju!

Učenici su imali priliku sudjelovati u zanimljivoj i edukativnoj igri Nexus Island, simulirajući rad znanstvenika na terenu. Imali su priliku otkrivati i istraživati tajanstveni morski svijet.

Dan Sunca i Dan Ekoškole

Prirodoslovna škola Split obilježila je „svoj dan“, 03. svibnja 2024., na vrlo zanimljiv način. Slaveći Dan Sunca iskoristili smo priliku za okupljanje nastavnika i učenika kojima smo ponudili cijeli niz događaja uključujući prezentacije učeničkih projekata, interaktivne radionice, predavanja, kvizove i drugo.

Tijekom školske godine proveli smo više programa od kojih se izdvajaju: „Koliko ste zeleni?“, „Tko sve živi u školskoj šumi i u školskome vrtu?“ i „Kako pušenje utječe na fizičku spremnost?“.

Upitnik KOLIKO STE ZELENI? - ispunjavali su nastavnici i učenici.

U sklopu školskog dvorišta uređen je vrt te smo se ove godine odlučili prijaviti i na projekt „Najljepši školski vrt“. Uređenje školskog vrta započelo je 2022. godine te se svake godine nadopunjuje i nadograđuje kako bi ispunio svoj cilj, a to je da učenicima obogati i uljepša prostor te da ga mogu koristiti u svojim istraživanjima u kojima stječu vještine i znanja.

Plakati učeničkih istraživačkih projekata u školskome vrtu.

U uređenju školskog vrta sudjeluju učenici i nastavnici. Na početku, to je bilo za vrijeme proljetnih i ljetnih praznika, a kasnije u sklopu rada učeničke zadruge i eko patrole škole. Ukupna površina školskog vrta iznosi 49,5 m² i uključuje tri dijela (prednji vrt s jezercem u kojem se nalaze lopoči i vodeno bilje, gredice u kojima se izmjenjuju trajnice, sezonsko bilje, sadnice voćaka, ukrasnih stabala te travnjak, bočni dio sa sukulentima i hostama, kao i stražni dio u kojem je zasađeno aromatično bilje, jagode, biljke penjačice te kompostište. Iako je površinom mali, školski vrt je raznolik te se koristi u nastavnim procesima i učeničkim istraživačkim projektima: od svojstva vode, biomase travnjaka, prikupljanje flore i faune, istraživanja svojstva zraka i tla, količine pigmenata u listovima, do košnje aromatičnog bilja (smilje i lavanda) za izradu ekoloških sapuna (učenička zadruga Philya).

Daj šapi glas **Srednja škola „Arboretum Opeka“, Vinica**

Ekoškola „Arboretum Opeka“ iz Marčana postali smo 2002. godine, a ove godine smo obnovili stečeni platinasti status iz 2022. godine.

Od brojnih aktivnosti koje provodimo, za ovogodišnji godišnjak Međunarodne Ekoškole u RH odabrali smo predstaviti naše sudjelovanje u projektu „Daj šapi glas“

Iza simpatičnog naslova „Daj šapi glas“ je projekt pokrenut na inicijativu Hrvatske mreže školskih knjižničara, OŠ „Ivana Kukuljevića Sakcinskog“ iz Ivanca i gđe Draženke Stančić, koji traje već osam godina u jednogodišnjim ciklusima koji obuhvaćaju početak i kraj školske godine. Naša eko škola pridružila se projektu u školskoj godini 2023./24. tj. osmom ciklusu. Projekt „Daj šapi glas“ je projekt brige za napuštene životinje, tj. senzibilizacije učenika i lokalne zajednice prema napuštenim životinjama, kao i izmjena stavova i ponašanja prema vlastitim kućnim ljubimcima kako bi se broj napuštenih životinja smanjio te kroz volonterski i humanitarni angažman učenika i njihovih bližnjih olakšao rad udruga koje se bave napuštenim životinjama. Projektom se potiče osobni i socijalni razvoj učenika aktivnim uključivanjem u aktivnosti poboljšanja kvalitete života civilnog društva kroz brigu za napuštene životinje i pomoć udrugama koje brinu o tim životinjama. Učenici se aktivno uključuju u rješavanje društvenih problema dobrovoljno sudjelujući u društveno korisnom radu utičući na odnos bliskih osoba, a time i lokalne zajednice prema životinjama. Potiče se razvoj poduzetničkih i komunikacijskih vještina, učenici razvijaju financijsku, informacijsku i digitalnu pismenost, kreativnost i sposobnost rješavanja problema. Udruge se lakše nose s teretom brige za napuštene životinje, lokalna zajednica ima manje troškove zbrinjavanja napuštenih životinja.

Budući da naša škola obrazuje učenike i u smjeru „veterinarski tehničar“ sasvim je razumljiva uključenost naših učenika u projekt. Napravljen je plan aktivnosti koje će se realizirati tijekom školske godine te su učenici upoznati s ciljem projekta i načinom provedbe aktivnosti. U hodniku škole učenici redovito uređuju pano „veterinarski kutak“ i pano samog projekta gdje su slikama i tekstom dokumentirane brojne aktivnosti vezane uz projekt „Daj šapi glas“.

Tako su na početku školske godine 2023./24. učenici 1.g razreda u zanimanju „poljoprivredni gospodarstvenik“ napravili plakat kojim su predstavili vlastite kućne ljubimce. U listopadu su učenici 1.d razreda (zanimanja veterinarski tehničar) prikupljali sredstva za kupnju hrane za napuštene životinje, prodajući kestene.

Tijekom studenog učenici 3.d i 4.d. razreda organizirali su prodaju kolača s istom svrhom prikupljanja novčanih sredstava za hranu za pse.

U prosincu je zajedno s članovima Učeničke zadruge „Arboretum Opeka“ organizirana priredba i humanitarna „Božićna tombola“ od koje je polovica prihoda namijenjena za pomoć životinjama.

Kupljenju hranu donirali smo Udruzi za zaštitu životinja Spas u Varaždinu. U ožujku su veterinarski tehničari 2.d razreda opet uspješno prodavali kolače i razne ukrasne predmete i prikupljenim novcem platili dvije sterilizacije mačaka iz udruge Životni zov u Varaždinu. Također, donirali su novac za kupnju tableta za suzbijanje parazita i ampule.

Tijekom travnja učenici 1.d razreda organizirali su još jednu prodaju kolača, a sredstva prikupljena ovom akcijom utrošena su za kupnju hrane za mačke. Hrana je donirana gđi. Verici iz Udruge Životni zov iz Varaždina, udruge za pomaganje, zbrinjavanje i udomljavanje napuštenih i ozlijeđenih mačaka a ujedno je organizirano i edukativno predavanje za naše učenike na temu zbrinjavanja i pomaganja mačkama lualicama.

Također, učenici veterinarskog zanimanja provodili su anketu kojom su ostali učenici i djelatnici škole mogli doznati „tko više pripada tipu osobnosti mačka ili pas“. U školskoj godini 2024./25. nastavljamo dalje i u 9. ciklusu, sudjelovati u projektu „Daj šapi glas.“

Čovjek, priroda, knjižnica Tehnička škola Kutina

Ciceronu, rimskom filozofu, političaru i odvjetniku, pripisuje se citat: "Ako imaš vrt i knjižnicu, imaš sve što ti je potrebno." Vrt je u citatu poveznica sa svijetom prirode, a knjižnica poveznica sa beskonačnim izvorima znanja i nebrojenim prilikama za učenje, rast i razvoj.

Tehnička škola Kutina u međunarodnu obitelj Ekoškola ulazi 2007. godine i nakon 17 godina kontinuiranog ekološkog odgoja svojih učenika, bezbroj ekoloških projekata, predavanja, praktičnih i kreativnih radionica, ekoloških filmova i izložaba ponosno nosi svoj Dijamantni status 2. Odluka o priključivanju ekoškolama donesena je u školskoj knjižnici i od tada je knjižnica izvor i centar svih školskih ekoloških aktivnosti.

Sam prostor školske knjižnice Tehničke škole Kutina odražava prirodu i nasljeđe lokalnog kraja. U knjižnici se radi se na teorijskoj edukativnoj ekologiji stvaranjem ekološkog zelenog knjižničnog fonda, u njoj se osmišljavaju aktivnosti koje potiču aktivno građanstvo i uključivanje u život i rad zajednice (sadnja drveća, vrtlarenja, akcije čišćenja, akcije protiv štetnih projekata na lokalnoj razini...), kroz kulturni rad promoviraju i prezentiraju moslavačka prirodna bogatstva a kroz kurikulumске sadržaje jedne tehničke strukovne škole proučava i potiče korištenje naprednih tehnologija za njihovo očuvanje.

Predstavljanje aktivnosti na Susretu Ekoškola u Donjem Kraljevcu

U središtu popularno-znanstvene knjige njemačkog biologa Andreasa Webera Sve osjeća: čovjek, priroda i revolucija prirodnih znanosti nešto je što je dugo bilo izbačeno iz bilo kakvog znanstvenog rakursa a to su osjećaji, ljubav. U sve ekološke aktivnosti koje potiče školska knjižnica utkana je i ta emocija, ljubav, jer kako biolog Weber kaže prirodu trebamo čuvati ne samo zato što nam koristi ili zato što je njezina raznolikost postojala i prije nas, već zato što je volimo. Volimo ju jer smo dio nje, ali prije svega jer je ona dio nas.

A dio nas, dio Hrvatske u kojoj živimo i radimo i koju volimo je Moslavina pomalo divlja, još nedovoljno istražena mikroregija na granici između središnje Hrvatske i Slavonije. Teritorijalno je i politički rascjepkana ali ju povezuje zajednička povijest, kultura i ekonomija. Okruženi smo drevnom Moslavačkom gorom koja je zbog velike krajobrazne, geološke i biološke raznolikosti te bogate kulturno-povijesne i tradicijske baštine 2007 proglašena regionalnim parkom prirode, a imamo sreću i da se naslanjamo na jedno od najočuvanijih močvarnih područja u Europi, PP Lonjsko polje. Taj očuvani mozaični krajobraz stvoren prirodom i ljudskim djelovanjem, s njegovim starim selima, tradicionalnom drvenom arhitekturom, tradicionalnom poljoprivrednom, predstavlja jedinstvenost u Europi i nasljeđe je čovječanstva od neprocjenjive vrijednosti.

Gradsko središte Moslavine je Kutina. U njoj se nalazi Tehnička škola Kutina, srednja strukovna odgojno-obrazovna ustanova. Obrtništvo i strukovno obrazovanje u Kutini ima dugu tradiciju. Tijekom godina u

ustanovi se osposobljavalo za različita strukovna zanimanja: metalske, građevinske, drvodjeljske, prehrambene, kemijske, elektro struke. Godina osnivanja moderne škole je 1960, a 1992 dolazi do izdvajanja iz Školskog centra Tina Ujevića i Tehnička škola Kutina postaje samostalna ustanova. Danas obrazuje učenike kroz trogodišnja i četverogodišnja zanimanja, u tri obrazovna sektora: Strojstvo, brodogradnja i metalurgija, Elektrotehnika i računalstvo i Zdravstvo i socijalna skrb, te ima 18 razrednih odjela, 363 učenika i 55 djelatnika.

Školska knjižnica nastaje nešto kasnije 1970-tih. Posjeduje lijep prostor od 120 kvadrata, bogati fond od 11200 svezaka, a ekologija kao jedno stvarno multidisciplinarno područje utkana je i u sve segmente njenog rada. Sve aktivnosti školske knjižnice planirane su u skladu s idejom promoviranja škole i školske knjižnice kao mjesta zaštite i promocije prava, ideja univerzalnosti, multikulturalnosti i tolerancije prema svim vidovima i oblicima života.

Razglednice iz projekta Mala moslavačka slobodna knjižnica

U kompleksnoj mreži života najvažnija je ravnoteža, važan je i svaki pa i njen najmanji dio. A ta ravnoteža je ozbiljno narušena jer sve što je stvorio čovjek danas teži više od svih biljaka i životinja zajedno. U aktivnostima školske knjižnice ima mjesta i za biljke i životinje i neživu prirodu. Borimo se za biljni svijet jer kako bi živjeli bez biljaka, bez njihovih boja, mirisa i okusa. Hranimo se biljkama, udišemo ono što su biljke izdahnule. Istovremeno je priroda, posebno biljni svijet naše simbolično zrcalo, biljke su nam istovremeno i hrana za razmišljanje, transformiramo ih u metafore jer mi ljudi mislimo u simbolima i metaforama. Zato su biljke u središtu mnogih školskih aktivnosti. Godine kada je indijska fizičarka i aktivistica Vandana Shiva bila gošća Festivala održivog življenja u Sisku organizirali smo predavanje i izložbu za slobodu, a protiv patentiranja sjemenja. O biljnoj obitelji perunika napravili smo mali simpozij koliko je ta biljna vrsta zastupljena u ljudskoj povijesti i kulturi. I tom prilikom smo sadnice perunika unijeli i u školsku knjižnicu. Organiziramo fotografiranje i izložbe fotografija posvećene različitim biljnim staništima od šuma do močvara. Klimatskim promjenama bavili smo se i preko njihovog djelovanja na drvene vrste, konkretno hrast lužnjak našeg Lonjskog polja, predavanjima koje su učenici sami pripremali i potom podučavali svoje školske kolege. Zidove, knjižnice i školske hodnike ukrašavamo crtežima endemičnih biljaka i za naš kraj specifičnih biljnih vrsta, s posebnim naglaskom na one strogo zaštićene i ugrožene. A u novijem prostoru školske čitaonice učenik nam je nacrtao najmoćnije drvo naših šuma hrast lužnjak i danas je to najomiljenije školsko mjesto za sjedenje i slikanje.

Mi Moslavci imamo tu sreću da još puno ljudi ima svoj komad zemlje i sami uzgajaju jedan dio svoje hrane. A imamo i sve predispozicije za jači razvoj eko poljoprivrede. Industrijskom proizvodnjom hrane izgubljeno je toliko stoljećima kultiviranih biljnih vrsta jer takva proizvodnja nije primarno proizvodnja hrane nego profita. Naravno da su Dani kruha i zahvalnosti najbolje vrijeme za prezentaciju naših domaćih, zdravih tradicionalnih delicija. Dani kruha u Gradu Kutini su godišnja natjecateljska smotra, na kojoj smo često pobjeđivali jer namirnice studiozno proučavamo, pripremamo slasne kolače, kruhove i sve to maštovito i s ljubavlju prezentiramo našim sugrađanima. Do sada smo Dane kruha posvećivali jagodama, krumpiru, kestenu, medu, ljekovitom bilju, mahunarkama itd. a barem dva puta godišnje se i našim domaćim proizvodima počastimo u knjižnici, za Dane kruha i kada organiziramo Međunarodni ženski kemijski doručak.

Radionica cijanotipije-projekt Mala moslavačka slobodna knjižnica

U onom čuvenom pismu bijelom čovjeku indijanski čovjek se pita Što je čovjek bez životinje? Ako sve životinje odu, čovjek će umrijeti od velike usamljenosti duha. Što god se dogodilo životinjama ubrzo će se dogoditi i čovjeku. Djeca u Moslavini još uvijek imaju tu sreću da odrastaju i okruženi su velikim brojem životinja. U knjižnici smo se bavili odnosom čovjeka i životinja kroz povijest, organizirali izložbe o psima, imali u gostima četveronožne vodiče slijepih, radili smo film u kojem glume naši kućni ljubimci. Kada je ptica godine bila bregunica -ambasador rijeke Drave pokušali smo izložbom ukazati na njenu ugroženost. Naravno biološki hodnik krasi i mnoge životinje, od malih ugroženih vodozemaca do ptica selica simbola našeg kraja- roda do izumrlih životinja, praslonoiva koji su nekada davno lutali Moslavačkom gorom.

Netko pametan je rekao da baština nije čuvanje pepela nego prenošenje plamena. Kulturna baština nasljeđe je, odraz stoljeća koegzistencije između čovjeka i prirode iz koje možemo puno naučiti. Posvetu ljudima koji su ostavili značajan trag u povijesti Moslavine napravili smo svojevrsnim hodnikom slave (Hall of Fame) ispred školske knjižnice. Od ljudi koje smo uvrstili, istaknuli bi biologa, profesora Ivu Horvata koji je zaslužan za proglašenje Risnjaka nacionalnim parkom, a koji je sa svojom ženom Marijom klasificirao i biljku *Iris croatica*, današnji biljni simbol Hrvatske. A uz njega naš hodnik krasi lik Milke Trnine,

poznate operne pjevačice koju su zvali hrvatskim slavujem, a čije ime danas nosi jedan od najljepših slapova na Plitvičkim jezerima. Jednom smo ugostili izložbu tradicijske gradnje Drvodjeljske škole iz Zagreba, u koju je bila uključena i maketa moslavačkog trijema-istinskog kulturnog blaga o kome nažalost tako slabo skrbimo. Svi putevi koji iz grada Kutine vode prema okolici za one koji istinski gledaju su poput malog putovanja u prošlost. Osebnije prirodne ljepote moslavačkog kraja dopunjene su građevinskim djelima niza pokoljenja. Drvena zdanja-trjemovi, čardaci, drvene staje, drvarnice postavljene su u raskošni okvir prirode nenametljivo i skladno te ostavljaju dojam kao da su iznikle iz nje same. Te građevine su dokaz kulture i senzibilnosti mnogih neznanih graditelja. To je istinska ekološka gradnja i stvarno je žalosno da se više ne radi na očuvanju tog svjedočanstva našeg prostora i kulturne baštine i da se on više ne koristi kao obrazac za modernu gradnju. Na međunarodnoj konferenciji o zelenim knjižnicama u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici, Moslavinu sam međunarodnoj publici predstavila prvenstveno vizualnom prezentacijom Talking to the trees kroz fotografije i likovna djela ljudi koji vole i inspiriraju se Moslavinom, i slikaju je kistom ili bilježe fotografskim aparatom. A u godini čitanja osmislili smo projekt kojim proučavamo moslavačku poeziju i prozu, objedinjavamo zapise na jednom mjestu u prezentaciji i snimamo male audio zapise i unosimo ih u prezentaciju. Među književnim ostvarenjima ističe se djelo Mor Đure Sudete, jedna od najljepših fantastičnih pripovijetki hrvatske književnosti. To je svojevrsan ditiramb, himna prirodi puna boja, mirisa i zvukova prirode, književna alegorija koja ukazuje na strašne posljedice čovjekovog raskida s prirodom.

Kao i s prirodom, kako bi tu prirodu očuvali treba biti i povezan sa zajednicom u kojoj živite. Pokušavamo se uključiti u događanja na gradskoj razini, surađivati s gradskim ustanovama. Na podizanju svijesti o klimatskim promjenama radili smo s kutinskom djecom iz vrtića u okviru štafetne utrke Running out of time, a svi zajedno smo se pobunili protiv plana naših lokalnih političara da postanemo regionalni centar za spaljivanje otpada, jer želimo drugačiju budućnost za sebe i našu djecu. Želimo održivu ekološku budućnost i zato smo se uključili u inicijativu koja kombinira očuvanje prirode, edukaciju i održivi razvoj, a sve s ciljem postizanja različitih dobrobiti za lokalnu zajednicu, inicijativu da Moslavačka gora postane UNESCO geopark. Tu bih još jednom istaknuli i Dane kruha kao odličnu manifestaciju za komunikaciju s građanima i izravno prenošenje znanja u lokalnoj zajednici.

Naravno, sudjelovali smo ili sami pokretali niz projekata. Kroz međunarodno događanje GWB- Međunarodni ženski kemijski doručak u suradnji s aktivom kemije zadnjih pet godina promoviramo drugačije znanstvene i industrijske prakse, s posebnim naglaskom na zelenoj kemiji. U EU projektu Interspecies dialogue predvodili smo hrvatski tim studenata. Projekt se bavio ponovnim uspostavljanjem narušenih empatijskih odnosa između čovjeka i okoline koju nastanjuje i dijeli s drugim živim bićima. U e-twinning projektu bavili smo se problemom otpada i zajedno s učenicima iz 9 europskih zemalja sudjelovali u zelenoj čistki. U okviru projekata sadili smo drveće, gledali zelene filmove. A kroz projekt Mi jedemo odgovorno smo uz film koji smo snimili, Snjeguljica i jabuka, napravili i eko mapu ekoloških poljoprivrednika Moslavine s osnovnim podacima o poljoprivrednicima, adresom, proizvodima i postotkom pod ekološkom proizvodnjom. Kroz vlastite projekte nastojimo se što više povezati s znanstvenom zajednicom i uključiti znanstvenike s različitih znanstvenih područja te promovirati znanstvene načine rješavanja ekoloških problema današnjice.

U knjižnici naglasak stavljamo i na povezivanju pisane riječ i književnosti s ekologijom i prirodom. Trenutno vodimo projekt Mala moslavačka slobodna knjižnica kroz koji osim slobodnog pristupa knjigama promoviramo baštinu Moslavine, njena prirodna bogatstva i uređivanje javnih zelenih površina. Tim se projektom pridružujemo svjetskom pokretu malih slobodnih knjižnica, a posebnost naših kućica s knjigama je da su u obliku moslavačkog trijema i da su knjige u njima moslavačkih autora ili su autori iz Moslavine. Ovaj je projekt primjer kako književnost i ekologija mogu ići ruku pod ruku, stvarajući jedinstvenu platformu za učenje i razvoj.

Godine 2023. u oluji naša škola je izgubila oko 30 % svog velikog drveća, a estetski i ekološki gubitak željeli bismo nadoknaditi podizanjem arboretuma. Izradili smo projektni plan i sada tražimo sredstva za njegovu realizaciju. Biljne vrste podijelili bismo u tri cjeline: šumsko drveće, autohtone povijesne voćne vrste i parkovne estetske biljke. Za svaku cjelinu izradili bismo edukativne ploče s osnovnim podacima o vrsti – rasprostranjenost, ugroženost, načini revitalizacije. Obrazovni dio bismo proširili podacima iz književnosti, mitologije, ekopovjesti. Svaka edukativna ploča imala bi i podatke o književnom djelu u kojem se vrsta spominje, mitološkim vjerovanjima vezanim uz vrstu te eko-zanimljivostima. U borbi s klimatskim promjenama sigurno nema aktivnosti koja čini više za zemlju, lokalni ekosustav i ljudsku zajednicu od sadnje stabla. Drveće je prva linija obrane od klimatskih promjena, utječu na kakvoću zraka, očuvanje vode te potiče biološku raznolikost.

Iako živimo u prijelomnim vremenima, i što se tiče okoliša neke bitke su realno već izgubljene, zbog budućnosti i mladih ljudi moramo riječima jedne feministkinje, filozofkinje i aktivistice živjeti i raditi kao da je moguće radikalno promijeniti svijet i moramo to činiti svakodnevno, a prava mjesta za promjene su školske knjižnice.

Gordana Rešicki Degoricija, školska koordinatorica

Ugostiteljsko-turistička škola Osijek

Ugostiteljsko - turistička škola Osijek ima status Ekoškola od 2005. od kada se program kontinuirano provodi. Kroz kurikulum Ekoškole obilježavamo nekoliko važnih datuma.

Redovno se obilježava europski tjedan mobilnosti, Dani kruha, Dan kravate. Kroz izvan nastavne aktivnosti provode se i mnogi drugi projekti i aktivnosti kojima se promovira zdrava prehrana i zdrav način života.

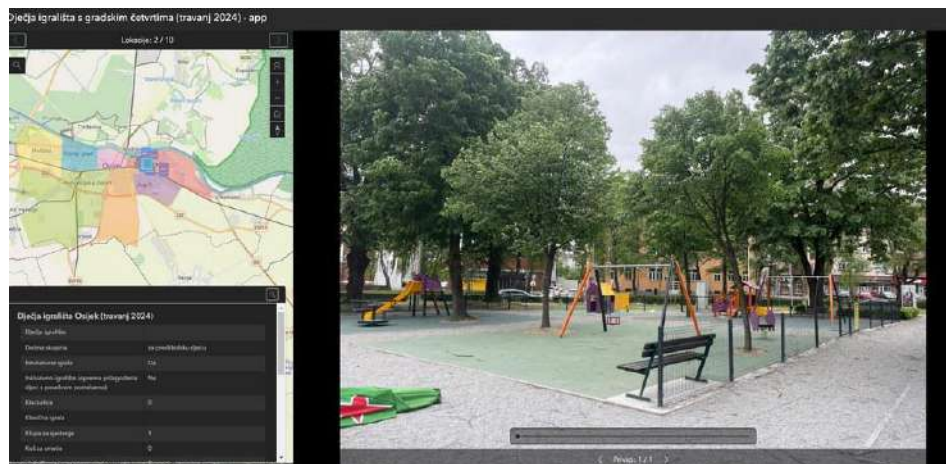
Tijekom školske godine 2023./2024. provodilo se nekoliko projekata od kojih želimo istaknuti. Prvi od njih je projekt koji je trajao dvije godine ,a završen je ove godine ,a za njega su učenici i mentor dobili prvu nagradu naziva učenje kroz GIS. Učenje kroz GIS je skup alata učiteljima i nastavnicima koji žele unaprijediti izvođenje nastave uz pomoć najsuvremenijih "cloud" geoinformacijskih tehnologija GDa je i ove godine pozvao učenike da se prijave i podijele svoje radove izrađene pomoću ArcGIS Online i GIS alata.

Natječaj podrazumijeva istraživački rad koji će se provoditi u više etapa kroz nekoliko mjeseci u kojem će učenici istražiti literaturu, obaviti terenski rad, anketiranje, prepoznati probleme u prostoru, odgovoriti na istraživačka pitanja i predložiti nova rješenja.

Kroz svoj rad Grad Osijek –prijatelj djece učenice 2. i 4. razreda su uz pomoć nastavnika geografije Ivana Bujadinovića istražile dječja igrališta u Osijeku. Kroz proučavanje literature učenice su proučile pravilnik o izgradnji i održavanju dječjih igrališta te su potom terenskim radom usporedile pravilnik i stvarno stanje. Cilj rada se sastojao od nekoliko dijelova. Prvi i najjednostavniji je kartiranje svih dječjih igrališta na prostoru Osijeka, zatim osmišljavanje kategorizacije te prijedlog izrade aplikacije za prijavu problema i nedostataka na dječjim igralištima kako bi se u budućnosti o dječjim igralištima bolje skrbrilo.

Prikazani su i pozitivni primjeri dječjih igrališta u Osijeku, ali i oni negativni. Navedeni su i neiskorišteni potencijali poput dječjih igrališta Drvengrad i Zoo Land. Prikazane su neke tehnološke inovacije koje bi se mogle razviti na primjer FERIt-om ili mladim inovatorima. Kako izgleda pobjednički rad možete pogledati na navedenog linku: <https://arcg.is/1LPXvD>

Ovim uspjehom učenici Ugostiteljsko-turističke škole Osijek nastavili su uspjehe prethodnih generacija te je ovo četvrta godina zaredom kako učenici osvajaju nagrade na ovom natječaju kojega provodi tvrtka GDi.

Provodi se i projekt koji se nastavlja slijedeće godine, a također je vezan uz ArcGIS naziva GDI for Education Challenge: „... tko se jednom dravske vode napije...“

Projekt GDI for Education Challenge 2023./2024. pod nazivom „...tko se jednom dravske vode napije...“ koji je kao jedan od najambicioznijih projekata nagrađen opremom za kemijsku analizu vode i besplatnom licencom za korištenje najnaprednijeg geoinformacijskog alata u svijetu ArcGIS Online. Nositelji projekta su Ivan Bujadinović, Darija Grabrović-Babić, Danijela Josipović i Antonija Kristek Janković.

U projektu sudjeluju učenici Ugostiteljsko – turističke škole koji će saznati odakle se crpi voda u Osijeku i na koji način se osigurava zdravstveno ispravna voda za piće. Također će saznati kako osječki Vodovod rješava problem arsena te što to znači.

Kako bi istražili važne informacije posjetili su Vodovod Osijek, a posjetit će i pročistač vode na Dravi te analizirati vodu na javnim mjestima. Provedba projekta je u tijeku te će biti nastavljena i u školskoj godini 2024./2025. Više o projektu: (<https://rck-utso.hr/gdi-for-education-challenge-2024/>)

ŠKOLSKI PROJEKT „NE BACAJ HRANU“

U školskoj godini 2023./2024., već treću godinu zaredom proveden je školski projekt „Ne bacaj hranu“ koji su prije dvije godine osmislili nastavnici Danijela Josipović i Ivan Kelava s ciljem podizanja svijesti o globalno problematičnom trendu bacanja prevelike količine hrane.

U okviru navedenog projekta organizirana su predavanja za učenike na kojima je ukazano na to da svi možemo utjecati na smanjenje otpada od hrane primjenjujući jednostavna rješenja poput racionalnog korištenja namirnica, pametnom i promišljenom kupnjom, pravilnim tumačenjem oznaka na deklaracijama, pravilnim skladištenjem namirnica i čuvanjem hrane te postupanjem s hranom prije pripreme, tijekom pripreme i s kuhanom hranom kao i iskorištavanjem ostataka hrane. Poseban naglasak bio je na mogućnosti smanjenja otpada od hrane u restoranskim kuhinjama i restoranima.

Tijekom realizacije projekta izrađeni su razne brošure i letci s informacijama o smanjenju nastanka otpada od hrane. Rad školskog projekta predstavili smo predavanjem na MŽSV-u prehrana - sektor turizam i ugostiteljstvo.

Posjetili su nas novinari www.srednja.hr koji su napisali članak o rezultatima rada našega projekta i snimili video s temom iskorištavanja ostataka hrane:

https://www.srednja.hr/izborni-predmet/video-kako-iskoristiti-ostatke-tjestenine-nastavnik_kuharstva-pripremio-nam-je-preukusno-jelo/

Više o projektu nalazi se na web stranici naše škole: <https://rck-utso.hr/projekti/ne-bacaj-hranu>

Projekt recikliranja hrane predstavljen je i na ovogodišnjem Eko-City Waste Festu

25. i 26.4. učenici i učenice naše škole sudjelovali su na 1. festivalu otpada u Hrvatskoj Eco City Waste Fest koji se održao u Gospodarskom centru. Učenice 1.s razreda s Mirelom Jurišić prvog su dana

oduševile brojne posjetitelje šarenim i zdravim napicima (smoothie) koji su posebno bili popularni među brojim osnovnoškolcima. Učenici 4.h i 2.e razreda s poznatim chefom Tomislavom Špičekom pripremili su atraktivan gastro show gdje su u suradnji s HAPIH-om pokazali kako se uz pravila sigurnosti od ostatka hrane mogu spraviti ukusna jela i smanjiti bacanje. Drugi dan festivala naše smoothie boje branile su učenice 3.s. i 2.s. razreda zajedno s nastavnicom Marinom Majdenić. Učenice su pripremale različite vrste smoothie-a te druge slatke zalogaje za koje se strpljivo čekao red. Za spektakularni završetak zadužene su bile nastavnice Antonija Bojić i Ivana Platužić s učenicima 2.c i 3.d razreda čije su kreacije od ostataka hrane planule među posjetiteljima.

Projekt individualizacije u nastavi TZK s pretilim učenicima – „Imam cilj, treniram,,

Imam cilj, treniram projekt je koji je pokrenula profesorica tjelesne i zdravstvene kulture Daliborka Lesar s učenicima koji imaju problem s tjelesnom težinom a kako bi ih potaknula na trening i zdraviju prehranu i gubitak težine.

U projekt se uz učenike uključuju i njihovi roditelji kao podrška promjeni stila prehrane i načina života, Prof. Lesar među prvima je u hrvatskoj koja je pokrenula ovakav program mršavljenja za učenike koji se bore s viškom kilograma i prekomjernom tjelesnom težinom.

Učenici vježbaju pod nadzorom, prehrana je prilagođena potrebama i podijeljena u više zdravih obroka tijekom dana.

Redovito se prati napredak i ostvarena postignuća.

Veselimo se nastavku postojećih i nastanku novih raznovrsnih projekata naših nastavnika i učenika Ugostiteljsko -turističke škole Osijek koji će i dalje promovirati ekološke teme i teme zdrave prehrane i očuvanja okoliša .

Popis Ekoškola i FEE EcoCampus-a

Popisom su obuhvaćene sve odgojno-obrazovne ustanove, po županijama i generacijama, koje su tijekom 2023. - 2024. šk. godine stjecale, obnavljale ili utvrđivale status Ekoškole ili FEE EcoCampus-a.

Također, popisom su obuhvaćene i odgojno-obrazovne ustanove koje su u protekle 24 godine stekle status međunarodne Ekoškole ili FEE EcoCampus-a ali su u međuvremenu izašle iz programa (podcrtano) ili stavile svoj status u **mirovanje**.

Vukovarsko-srijemska županija

1. Osnovna škola Zrinskih, Nuštar, 2. generacija (**mirovanje**)
2. Osnovna škola „Vladimir Nazor“, Komletinci, 3. generacija
3. Osnovna škola Josipa Lovretića, Otok, 3. generacija
4. Osnovna škola „Antun i Stjepan Radić“, Gunja, 3. generacija
5. Srednja škola Ilok, 3. generacija
6. Gimnazija Vukovar, 5. generacija (**mirovanje**)
7. Poljoprivredno šumarska škola Vinkovci, 7. generacija
8. Osnovna škola Tordinci, 9. generacija
9. Osnovna škola Blage Zadre, Vukovar, 10. generacija
10. Osnovna škola Lovas, 11. generacija
11. Osnovna škola „Antun Gustav Matoš“, Tovarnik, 16. generacija
12. Osnovna škola Ivana Kozarca, Županja, 17. generacija
13. Dječji vrtić „Bajka“, Vinkovci, 18. generacija
14. Dječji vrtić Vukovar I, Vukovar, 19. generacija
15. Osnovna škola Ivana Mažuranića, Vinkovci, 20. generacija
16. Osnovna škola „Franjo Hanaman“, Drenovci, 23. generacija

Osječko-baranjska županija

17. Osnovna škola Antuna Mihanovića, Osijek, 1. generacija
18. Osnovna škola Frana Krste Frankopana, Osijek, 1. generacija
19. Osnovna škola „August Harambašić“, Donji Miholjac, 1. generacija
20. Osnovna škola Bilje, 2. generacija (**mirovanje**)
21. Osnovna škola Popovac, 2. generacija
22. Osnovna škola Josipa Kozarca, Semeljci, 2. generacija
23. Osnovna škola „August Šenoa“, Osijek, 3. generacija
24. Osnovna škola „dr. Franjo Tuđman“, Beli Manastir, 3. generacija
25. Osnovna škola Draž, 4. generacija
26. Druga srednja škola Beli Manastir, 4. generacija
27. Osnovna škola „Vladimir Nazor“, Čepin, 4. generacija
28. Ekonomska škola Braće Radić, Đakovo, 4. generacija
29. Srednja strukovna škola Antuna Horvata, Đakovo, 4. generacija
30. Osnovna škola Ernestinovo, 5. generacija (**mirovanje**)
31. Ugostiteljsko-turistička škola Osijek, 5. generacija
32. Dječji vrtić „Mak“, Osijek, 8. generacija
33. Osnovna škola Dore Pejačević, Našice, 8. generacija

34. Osnovna škola „Ivana Brlić Mažuranić“, Strizivojna, 10. generacija
35. Osnovna škola Josipovac, 12. generacija
36. Dječji vrtić „Radost“, Darda, 12. generacija
37. Osnovna škola „Retfala“, Osijek, 13. generacija
38. Osnovna škola kralja Tomislava, Našice, 15. generacija
39. Centar za odgoji i obrazovanje „Ivan Štark“, Osijek, 16. generacija
40. Osnovna škola Jagodnjak, 17. generacija
41. Graditeljsko-geodetska škola Osijek, 17. generacija
42. Dječji vrtić „Zvončić Našice“ - Grad Našice, 20. generacija
43. Osnovna škola „Vijenac“, Osijek, 23. generacija

Brodsko-posavska županija

44. Osnovna škola Ljudevita Gaja, Nova Gradiška, 1. generacija
45. Gimnazija Nova Gradiška, 2. generacija
46. Osnovna škola „Antun Matija Reljković“, Bebrina, 2. generacija
47. Osnovna škola „Ivan Mažuranić“, Sibinj, 3. generacija
48. Osnovna škola Okučani, 3. generacija
49. Osnovna škola „Milan Amruš“, Slavonski Brod, 7. generacija
50. Dječji vrtić Ivane Brlić Mažuranić, Slavonski Brod, 7. generacija
51. Dječji vrtić Nova Gradiška, 13. generacija
52. Osnovna škola „Hugo Badalić“, Slavonski Brod, 19. generacija
53. Dječji vrtić „Ivančica“, Oriovac, 19. generacija

Požeško-slavonska županija

54. Osnovna škola Julija Kempfa, Požega, 2. generacija
55. Osnovna škola „Mladost“, Jakšić, 2. generacija
56. Osnovna škola Grigora Viteza, Poljana, 2. generacija
57. Osnovna škola Vladimira Nazora, Trenkovo, 3. generacija
58. Dječji vrtić Jakšić, 19. generacija
59. Katolička osnovna škola u Požegi, 21. generacija
60. Tehnička škola Požega, 24. generacija

Virovitičko-podravska županija

61. Gimnazija Petra Preradovića, Virovitica, 1. generacija (**mirovanje**)
62. Strukovna škola Virovitica, 1. generacija
63. Osnovna škola Voćin, 4. generacija
64. Osnovna škola Suhopolje, 4. generacija

65. Osnovna škola „Ivana Brlić Mažuranić“, Orahovica, 5. generacija
66. Osnovna škola Eugena Kumičića, Slatina, 5. generacija
67. Centar za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju Virovitica, 5. generacija
68. Srednja škola „Stjepan Ivšić“, Orahovica, 6. generacija
69. Dječji vrtić „Cvrčak“, Virovitica, 10. generacija
70. Osnovna škola „Davorin Trstenjak“, Čađavica, 13. generacija
71. Dječji vrtić „Potočnica“, Pitomača, 18. generacija

Bjelovarsko-bilogorska županija

72. II. osnovna škola Bjelovar, 1. generacija
73. Tehnička škola Daruvar, 2. generacija
74. Gimnazija Daruvar, 3. generacija
75. IV. osnovna škola Bjelovar, 4. generacija
76. Srednja škola Daruvar, 5. generacija
77. Osnovna škola Sirač, 5. generacija
78. Osnovna škola Slavka Kolara, Hercegovac, 5. generacija
79. Osnovna škola Mate Lovraka, Veliki Grđevac, 5. generacija (mirovanje)
80. Dječji vrtić „Pčelica“, Čazma, 14. generacija
81. Dječji vrtić „Osmijeh“, Bjelovar, 18. generacija
82. Obrtnička škola Bjelovar, 18. generacija
83. Medicinska škola Bjelovar, 18. generacija
84. Dječji vrtić „Maslačak“, Garešnica, 20. generacija
85. Dječji vrtić „Bubamara“, Bjelovar, 22. generacija (mirovanje)

Koprivničko-križevačka županija

86. Osnovna škola Ferdinandovac, 1. generacija (mirovanje)
87. Osnovna škola Grgura Karlovača, Đurđevac, 1. generacija
88. Osnovna škola Kalnik, 2. generacija
89. Osnovna škola „Ivan Lacković Croata“, Kalinovac, 3. generacija
90. Osnovna škola „Vladimir Nazor“, Križevci, 3. generacija
91. Osnovna škola „Antun Nemčić Gostovinski“, Koprivnica, 3. generacija
92. Osnovna škola Sokolovac, 5. generacija
93. Osnovna škola Koprivnički Bregi, 6. generacija
94. Osnovna škola „Đuro Ester“, Koprivnica, 7. generacija
95. Centar za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju „Podravsko sunce“, Koprivnica, 9. generacija
96. Osnovna škola Gola, 10. generacija
97. Osnovna škola „Grigor Vitez“, Sveti Ivan Žabno, 11. generacija
98. Dječji vrtić „Tratinčica“, Koprivnica, 15. generacija
99. Dječji vrtić „Maslačak“, Đurđevac, 17. generacija
100. Dječji vrtić Križevci, 17. generacija
101. Osnovna škola „prof. Blaž Mader“, Novigrad Podravski, 18. generacija
102. Dječji vrtić „Igra“, Koprivnica, 19. generacija
103. Osnovna škola „Braća Radić“, Koprivnica, 23. generacija

Međimurska županija

104. Ekonomska i trgovačka škola, Čakovec, 2. generacija
105. Gimnazija Josipa Slavenskog, Čakovec, 2. generacija
106. Osnovna škola Selnica, 3. generacija (mirovanje)
107. Osnovna škola Prelog, 4. generacija
108. Osnovna škola Sveti Martin na Muri, 6. generacija
109. Osnovna škola Štrigova, 7. generacija
110. Osnovna škola Donji Kraljevec, 9. generacija
111. II. osnovna škola Čakovec, 12. generacija
112. Dječji vrtić „Vrapčić“, Šenkovec, 14. generacija
113. Dječji vrtić „Dječja mašta“, Čakovec, 14. generacija
114. Dječji vrtić „Zvončić“, Nedelišće, 17. generacija
115. Dječji vrtić „Cvrčak“, Čakovec, 17. generacija
116. Dječji vrtić „Cipelica“, Čakovec, 17. generacija
117. III. osnovna škola Čakovec, 18. generacija
118. Dječji vrtić Belica, 21. generacija (mirovanje)
119. Dječji vrtić „Vesela loptica“, Prelog, 22. generacija
120. Srednja škola Čakovec, 22. generacija

Varaždinska županija

121. Osnovna škola Tužno, 1. generacija
122. I. osnovna škola Varaždin, 1. generacija
123. Graditeljska, prirodoslovna i rudarska škola Varaždin, 1. generacija
124. Srednja škola „Arboretum Opeka“, Vinica, 2. generacija
125. Osnovna škola Ante Starčevića, Lepoglava, 2. generacija
126. Osnovna škola Visoko, 3. generacija
127. VI. osnovna škola Varaždin, 4. generacija
128. Elektrostrujarska škola Varaždin, 4. generacija
129. Osnovna škola Trnovec, 5. generacija
130. Osnovna škola Sračinec, 5. generacija
131. Osnovna škola Knežinec Gornji, 6. generacija
132. Osnovna škola Antuna i Ivana Kukuljevića, Varaždinske Toplice, 8. generacija
133. Osnovna škola Martijanec, 9. generacija (mirovanje)
134. Osnovna škola Veliki Bukovec, 10. generacija
135. Osnovna škola Petrijanec, 10. generacija
136. Osnovna škola grofa Janka Draškovića, Klenovnik, 10. generacija
137. Osnovna škola Breznički Hum, 10. generacija
138. Dječji vrtić „Ivančice“, Ivanec, 13. generacija
139. Dječji vrtić „Smjehuljica“, Ludbreg, 14. generacija
140. Dječji vrtić „Bajka“, Varaždin, 14. generacija
141. Osnovna škola Izidora Poljaka, Višnja, 14. generacija
142. Dječji vrtić – „vrtić Panda“, Varaždin, 15. generacija
143. Osnovna škola „Gustav Krklec“, Maruševac – Područna škola Druškovac, 19. generacija
144. Druga gimnazija Varaždin, 19. generacija
145. Dječji vrtić „Suncokret“, Sveti Đurd, 21. generacija (mirovanje)
146. Prva privatna gimnazija Varaždin s pravom javnosti, 23. generacija

Krapinsko-zagorska županija

147. Osnovna škola Zlatar Bistrica, 1. generacija
148. Osnovna škola Bedekovčina, 2. generacija (mirovanje)

149. Osnovna škola Stjepana Radića, Brestovec Orehovički, 3. generacija
150. Osnovna škola Gornje Jesenje, 3. generacija
151. Osnovna škola Konjščina, 3. generacija (mirovanje)
152. Osnovna škola Antuna Mihanovića, Petrovsko, 4. generacija (mirovanje)
153. Osnovna škola Janka Leskovara, Pregrada, 4. generacija
154. Srednja škola Pregrada, 4. generacija
155. Osnovna škola Pavla Štoosa, Kraljevec na Sutli, 4. generacija (mirovanje)
156. Osnovna škola Viktora Kovačića, Hum na Sutli, 5. generacija
157. Osnovna škola Ksavera Šandora Đalskog, Zabok, 5. generacija (mirovanje)
158. Osnovna škola Đure Prejca, Desinić, 5. generacija
159. Osnovna škola „Vladimir Nazor“, Budinščina, 6. generacija
160. Srednja škola Oroslavje, 6. generacija
161. Osnovna škola Krapinske Toplice, 7. generacija (mirovanje)
162. Osnovna škola „Vladimir Bosnar“, Stubičke Toplice, 7. generacija
163. Dječji vrtić „Zipkica“, Zabok, 8. generacija
164. Srednja škola Zlatar, 8. generacija
165. Osnovna škola Antuna Mihanovića, Klanjec, 10. generacija
166. Gimnazija Antuna Gustava Matoša, Zabok, 10. generacija
167. Dječji vrtić „Zvirek“, Stubičke Toplice, 11. generacija
168. Dječji vrtić „Zlatni dani“, Zlatar Bistrica, 11. generacija
169. Osnovna škola Matije Gupca, Gornja Stubica, 14. generacija
170. Dječji vrtić „Naša radost“, Pregrada, 16. generacija
171. Dječji vrtić „Jurek“, Gornja Stubica, 23. generacija

Grad Zagreb

172. Osnovna škola „Vjenceslav Novak“, Zagreb, 1. generacija
173. Osnovna škola Ksavera Šandora Gjalškoga, Zagreb, 1. generacija
174. Osnovna škola Augusta Cesarca, Zagreb, 2. generacija
175. Osnovna škola Jordanovac, Zagreb, 2. generacija
176. Ugostiteljsko-turističko učilište Zagreb, 2. generacija
177. Poljoprivredna škola Zagreb, 2. generacija
178. Osnovna škola Voltino, Zagreb, 3. generacija
179. Osnovna škola dr. Vinka Žganca, Zagreb, 4. generacija
180. Osnovna škola „Vukomerec“, Zagreb, 4. generacija
181. Upravna škola Zagreb, 5. generacija
182. Osnovna škola Josipa Jurja Strossmayera, Zagreb, 5. generacija
183. I. osnovna škola Dugave, Zagreb, 5. generacija
184. Osnovna škola Bartola Kašića, Zagreb, 5. generacija
185. Osnovna škola Jure Kaštelana, Zagreb, 5. generacija
186. Osnovna škola Markuševac, 5. generacija
187. Osnovna škola Grigora Viteza, Zagreb, 6. generacija
188. Osnovna škola Gustava Krkleca, Zagreb, 6. generacija (mirovanje)

189. Osnovna škola Ivana Filipovića, Zagreb, 6. generacija (mirovanje)
190. Učenički dom „Dora Pejačević“, Zagreb, 6. generacija
191. Dječji vrtić „Mali princ“, Zagreb, 7. generacija
192. Osnovna škola Nad lipom, Zagreb, 7. generacija
193. Osnovna škola Zapruđe, Zagreb, 7. generacija
194. Osnovna škola Vugrovec-Kašina, 9. generacija
195. Osnovna škola Sesvete, 9. generacija
196. Osnovna škola braće Radić, Zagreb, 9. generacija
197. Dječji vrtić Srednjaci, Zagreb, 9. generacija
198. Osnovna škola Šestine, Zagreb, 10. generacija
199. Osnovna škola Antuna Gustava Matoša, 10. generacija
200. Osnovna škola Lovre pl. Matačića, 10. generacija (mirovanje)
201. Dječji vrtić „Leptir“, Sesvete, 11. generacija
202. Osnovna škola dr. Ante Starčevića, Zagreb, 11. generacija (mirovanje)
203. Osnovna škola Frana Galovića, Zagreb, 11. generacija
204. Osnovna škola Granešina, Zagreb, 12. generacija
205. Dječji vrtić „Kolibri“, Zagreb, 12. generacija
206. Osnovna škola Mate Lovraka, Zagreb, 12. generacija
207. Dječji vrtić „Sunce“, Zagreb, 12. generacija
208. Dječji vrtić „Jabuka“, Zagreb, 12. generacija
209. Osnovna škola „dr. Ivan Merz“, Zagreb, 12. generacija
210. Dječji vrtić Malešnica, Zagreb, 12. generacija
211. Dječji vrtić „En ten tini“, Sesvete, 13. generacija
212. Dječji vrtić Sesvete, 13. generacija
213. Dječji vrtić „Poletarac, Zagreb, 13. generacija
214. Dječji vrtić „Vjeverica“, Zagreb, 13. generacija
215. Dječji vrtić „Duga“, Zagreb, 13. generacija
216. Dječji vrtić „Pipi duga čarapa“, Zagreb, 13. generacija
217. Dječji vrtić Grigora Viteza, Zagreb, 13. generacija
218. Dječji vrtić Botinec – Područni objekt Mala Mlaka, 13. generacija
219. Osnovna škola Remete, Zagreb, 14. generacija
220. Dječji vrtić „Vrapče“, Zagreb, 14. generacija
221. Dječji vrtić „Sopot“, Zagreb, 14. generacija
222. Centar za odgoj i obrazovanje „Goljak“, Zagreb - 15. generacija
223. Zdravstveno veleučilište Zagreb - 15. generacija
224. Dječji vrtić Hrvatski Leskovac – Područni objekt „Zvončići“, 16. generacija
225. Dječji vrtić „Trnoružica“, Zagreb, 16. generacija
226. Nastavni zavod za javno zdravstvo dr. Andrija Štampar, Zagreb, 16. generacija
227. Osnovna škola Borovje, Zagreb, 17. generacija
228. Dječji vrtić „Savica“, Zagreb, 17. generacija
229. Osnovna škola Gračani, Zagreb, 17. generacija
230. Osnovna škola Čučerje, Zagreb, 17. generacija
231. Dječji vrtić „Utrina“, Zagreb, 17. generacija
232. Osnovna škola Trnsko, Zagreb, 17. generacija
233. Dječji vrtić „Siget“, Zagreb, 17. generacija
234. Dječji vrtić Milana Sachsa, Zagreb, 17. generacija
235. Osnovna škola bana Josipa Jelačića, Zagreb, 17. generacija
236. Dječji vrtić „Sunčana“, Zagreb, 18. generacija
237. Dječji vrtić Zapruđe, Zagreb, 18. generacija
238. Dječji vrtić Vladimira Nazora, Zagreb, 18. generacija
239. Osnovna škola Dragutina Domjanića, Zagreb, 18. generacija

240. Osnovna škola Petra Preradovića, Zagreb, 18. generacija
 241. Osnovna škola Frana Krste Frankopana, Zagreb 18. generacija
 242. Dječji vrtić Tatjane Marinić, Zagreb, 19. generacija
 243. Dječji vrtić „Tratinčica“, Zagreb, 19. generacija
 244. Osnovna škola grofa Janka Draškovića, Zagreb, 19. generacija
 245. Osnovna škola Stjepana Bencekovića, Zagreb, 19. generacija
 246. Osnovna škola Jabukovac, Zagreb, 20. generacija
 247. Osnovna škola Pavleka Miškine, Zagreb, 20. generacija (mirovanje)
 248. Osnovna škola Brezovica, Zagreb, 20. generacija
 249. Dječji vrtić „Leptirić Lu“, Zagreb, 23. generacija
 250. Osnovna škola Odra, 24. generacija

Zagrebačka županija

251. Osnovna škola Đure Deželića, Ivanić-Grad, 2. generacija
 252. Centar za odgoj i obrazovanje Velika Gorica, 5. generacija
 253. Srednja škola Dragutina Stražimira, Sveti Ivan Zelina, 5. generacija
 254. Dječji vrtić Ivanić Grad, 6. generacija
 255. Osnovna škola Ljudevita Gaja, Zaprešić, 6. generacija
 256. Osnovna škola Antun Augustinčić, Zaprešić, 6. generacija
 257. Osnovna škola Klinča Sela, 6. generacija
 258. Osnovna škola Marije Jurić Zagorke, Vrbovec, 7. generacija
 259. Osnovna škola kardinala Alojzija Stepinca, Krašić, 7. generacija
 260. Dječji vrtić „Radost“, Jastrebarsko, 7. generacija
 261. Osnovna škola „Ljubo Babić“, Jastrebarsko, 7. generacija
 262. Dječji vrtić Dugo Selo, 9. generacija
 263. Osnovna škola „Stjepan Radić“, Božjakovina, 9. generacija
 264. Osnovna škola Vukovina – Područna škola Rakitovec, 10. generacija
 265. Dječji vrtić „Križić-kružić“, Križ, 11. generacija
 266. Dječji vrtić „Proljeće“, Kloštar Ivanić, 11. generacija
 267. Osnovna škola Josipa Zorića, Dugo Selo, 12. generacija
 268. Dječji vrtić „Izvor“, Samobor, 12. generacija
 269. Osnovna škola Eugena Kumičića, Velika Gorica, 12. generacija
 270. Dječji vrtić „Proljeće“, Sveti Ivan Zelina, 13. generacija
 271. Dječji vrtić „Slavuj“, Sveta Nedelja, 13. generacija
 272. Osnovna škola Milana Langa, Bregana, 13. generacija
 273. Dječji vrtić Grigora Viteza, Samobor, 14. generacija
 274. Dječji vrtić „Osmijeh“, Samobor, 14. generacija
 275. Dječji vrtić „Lojtrica“, Velika Gorica, 14. generacija
 276. Dječji vrtić „Potočić“, Pisarovina, 14. generacija
 277. Osnovna škola Samobor, 15. generacija (mirovanje)
 278. Dječji vrtić „Žirek“, Velika Gorica, 16. generacija
 279. Veleučilište Velika Gorica, 16. generacija
 280. Osnovna škola Novo Čiče, 17. generacija
 281. Dječji vrtić Velika Gorica, 18. generacija

282. Dječji vrtić „Ciciban“, Velika Gorica, 18. generacija
 283. Dječji vrtić „Koraci“, Velika Gorica, 18. generacija
 284. Osnovna škola Bogumila Tonija, Samobor, 18. generacija (mirovanje)
 285. Osnovna škola Velika Mlaka, 19. generacija
 286. Osnovna škola Ivane Brlić-Mažuranić, Prigorje Brdovečko, 22. generacija
 287. Dječji vrtić „Maslačak“, Zaprešić, 24. generacija

Sisačko-moslavačka županija

288. Osnovna škola Stjepana Kefelje, Kutina, 1. generacija
 289. Osnovna škola 22. lipnja, Sisak, 2. generacija (mirovanje)
 290. Osnovna škola Ivana Kukuljevića, Sisak, 3. generacija (mirovanje)
 291. Osnovna škola Zvonimira Franka, Kutina, 3. generacija
 292. Srednja škola Ivana Trnskog, Hrvatska Kostajnica, 4. generacija
 293. Osnovna škola Ludina, 6. generacija
 294. Osnovna škola „Ivo Kozarčanin“, Hrvatska Dubica, 6. generacija (mirovanje)
 295. Osnovna škola Glina, 6. generacija (mirovanje)
 296. Tehnička škola Kutina, 7. generacija
 297. Dječji vrtić „Sisak Stari“, Sisak, 7. generacija
 298. Osnovna škola Banova Jaruga, 8. generacija
 299. Srednja škola Topusko, 9. generacija
 300. Osnovna škola Josipa Kozarca, Lipovljani, 10. generacija
 301. Dječji vrtić Kutina, 10. generacija
 302. Osnovna škola Vladimira Vidrića, Kutina, 11. generacija
 303. Dječji vrtić Popovača, 11. generacija
 304. Osnovna škola „Ivan Goran Kovačić“, Gora, 11. generacija
 305. Osnovna škola „Vladimir Nazor“, Topusko, 11. generacija
 306. Dječji vrtić „Petrinčica“, Petrinja, 15. generacija
 307. Dječji vrtić „Sisak Novi“, Sisak, 16. generacija
 308. Dječji vrtić „Radost“, Novska, 17. generacija
 309. Dječji vrtić „Bubamara“, Glina, 17. generacija (mirovanje)
 310. Osnovna škola Zorke Sever, Popovača, 20. generacija
 311. Osnovna škola Dvor, 20. generacija

Karlovačka županija

312. Osnovna škola Slunj, 3. generacija
 313. Osnovna škola Draganići, 3. generacija
 314. Osnovna škola „Ivan Goran Kovačić“, Duga Resa, 5. generacija
 315. Osnovna škola „Slava Raškaj“, Ozalj, 5. generacija
 316. Osnovna škola Grabrik, Karlovac, 7. generacija
 317. Osnovna škola Dragoje Jarnević, Karlovac, 7. generacija
 318. Obrtnička i tehnička škola Ogulin, 8. generacija
 319. Centar za odgoj i obrazovanje djece i mladeži, Karlovac, 9. generacija
 320. Dječji vrtić „Grabrik“, Karlovac, 11. generacija
 321. Dječji vrtić Duga Resa, 20. generacija
 322. Dječji vrtić „Četiri rijeke“, Karlovac, 23. generacija

Istarska županija

323. Gimnazija Pula, 1. generacija
324. Strukovna škola Eugena Kumičića, Rovinj, 2. generacija
325. Srednja škola Zvane Črnje, Rovinj, 3. generacija (mirovanje)
326. Osnovna škola „Monte Zaro“, Pula, 3. generacija
327. Osnovna škola Marije i Line, Umag, 3. generacija
328. Gimnazija i strukovna škola Jurja Dobrile, Pazin, 3. generacija
329. Srednja škola Mate Balote, Poreč, 4. generacija (mirovanje)
330. Tehnička škola Pula, 4. generacija
331. Srednja škola Buzet, 5. generacija
332. Turističko-ugostiteljska škola Antona Štifić, Poreč, 5. generacija
333. Osnovna škola „Vazmoslav Gržalja“, Buzet, 6. generacija
334. Osnovna škola Vladimira Nazora, Vrsar, 6. generacija
335. Osnovna škola dr. Mate Demarina, Medulin – Područna škola Ližnjan, 6. generacija
336. Osnovna škola „Ivo Lola Ribar“, Labin, 6. generacija
337. Osnovna škola Matije Vlačića, Labin, 7. generacija
338. Osnovna škola Vladimira Nazora, Pazin, 8. generacija
339. Dječji vrtić „Sunce“, Fažana, 9. generacija
340. Dječji vrtić „101 Dalmatinac“, Nova Vas, 10. generacija (mirovanje)
341. Osnovna škola Jure Filipovića, Barban, 10. generacija (mirovanje)
342. Centar za rehabilitaciju Pula, 11. generacija
343. Osnovna škola dr. Mate Demarina, Medulin – Područna škola Banjole, 12. generacija
344. Dječji vrtić „Topolino“, Pula, 13. generacija
345. Dječji vrtić „Maslačak“, Pula, 14. generacija
346. Dječji vrtić „Grdelin“, Buzet, 16. generacija
347. Osnovna škola Kaštanjer, Pula, 18. generacija
348. Osnovna škola Vodnjan – Scuola elementare Dignano, 18. generacija
349. Škola za odgoj i obrazovanje Pula, 19. generacija
350. Osnovna škola Poreč, 19. generacija
351. Osnovna škola dr. Mate Demarina, Medulin, 20. generacija
352. Osnovna škola dr. Mate Demarina, Medulin - Područni odjel Šišan, 23. generacija
353. Osnovna škola Vidikovac, Pula, 24. generacija
354. Osnovna škola Veli Vrh, Pula, 24. generacija

Primorsko-goranska županija

355. Osnovna škola „Vladimir Gortan“, Rijeka, 1. generacija
356. Osnovna škola „Rikard Katalinić Jeretov“, Opatija, 1. generacija
357. Osnovna škola „Petar Zrinski“, Čabar, 2. generacija (mirovanje)
358. Osnovna škola Frana Krste Frankopana, Brod na Kupu, 2. generacija
359. Osnovna škola Vladimira Nazora, Crikvenica, 2. generacija
360. Osnovna škola „Milan Brozović“, Kastav, 3. generacija
361. Osnovna škola „Sveti Matej“, Viškovo, 3. generacija
362. Osnovna škola Gornja Vežica, Rijeka, 4. generacija

363. Prirodoslovna i grafička škola Rijeka, 4. generacija
364. Osnovna škola Jurja Klovića, Tribalj, 4. generacija
365. Osnovna škola Klana, 5. generacija
366. Osnovna škola Ivana Rabljanina, Rab, 5. generacija
367. Osnovna škola „Kantrida“, Rijeka, 6. generacija
368. Osnovna škola Vežica, Rijeka, 6. generacija
369. Osnovna škola Bakar, 6. generacija
370. Osnovna škola „Fran Krsto Frankopan“, Krk, 6. generacija
371. Osnovna škola Omišalj, 6. generacija
372. Osnovna škola Malinska-Dubašnica, 6. generacija (mirovanje)
373. Osnovna škola „Srdoči“, Rijeka, 7. generacija
374. Pomorska škola Bakar, 8. generacija
375. Dječji vrtić „Zlatna ribica“, Kostrena, 8. generacija
376. Osnovna škola Kostrena, 8. generacija
377. Osnovna škola Ivana Gorana Kovačića, Vrbovsko, 8. generacija (mirovanje)
378. Osnovna škola Brod Moravice, 9. generacija
379. Učenički dom „Podmurvice“, Rijeka, 9. generacija
380. Dječji vrtić „Katarina Frankopan“, Krk, 9. generacija
381. Dječji vrtić Girice, Cres, 9. generacija
382. Dječji vrtić „Cvrčak i mrav“, Tribalj, 9. generacija
383. Osnovna škola Ivana Zajca, Rijeka, 10. generacija
384. Osnovna škola „Zamet“, Rijeka, 10. generacija
385. Dječji vrtić „Cvrčak“, Mali Lošinj, 10. generacija
386. Dječji vrtić Matulji, 11. generacija
387. Osnovna škola Maria Martinolića, Mali Lošinj, 11. generacija
388. Dječji vrtić „Hlojkica“, Delnice, 12. generacija
389. Dječji vrtić Bakar, 12. generacija
390. Osnovna škola dr. Branimira Markovića, Ravna Gora, 14. generacija
391. Dječji vrtić „Snjeguljica“, Rijeka, 14. generacija
392. Srednja škola „Hrvatski kralj Zvonimir“, Krk, 14. generacija
393. Učenički dom Lovran, 15. generacija
394. Dječji vrtić Viškovo, 16. generacija
395. Osnovna škola Frane Petrića, Cres, 16. generacija
396. Dječji vrtić „Planet mašte, Rijeka, 20. generacija
397. Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, 22. generacija
398. Katolička osnovna škola „Josip Pavličić“, Rijeka, 22. generacija

Ličko-senjska županija

399. Osnovna škola dr. Jure Turića, Gospić, 3. generacija
400. Osnovna škola Luke Perkovića, Brinje, 4. generacija (mirovanje)
401. Srednja škola Otočac, 7. generacija
402. Gimnazija Gospić, 8. generacija
403. Osnovna škola Karlobag, 12. generacija
404. Osnovna škola Perušić, 13. generacija (mirovanje)
405. Osnovna škola „dr. Ante Starčević“, Pazarište Klanac, 14. generacija

Zadarska županija

406. Osnovna škola „Stanovi“, Zadar, 2. generacija (mirovanje)

407. Medicinska škola Ante Kuzmanića, Zadar, 2. generacija
 408. Srednja škola Obrovac, 4. generacija
 409. Srednja škola Gračac, 6. generacija
 410. Hotelijsko-turistička i ugostiteljska škola Zadar, 7. generacija
 411. Osnovna škola „Valentin Klarin”, Preko, 7. generacija (mirovanje)
 412. Dječji vrtić „Radost”, Zadar, 8. generacija
 413. Osnovna škola Šime Budinića, Zadar, 11. generacija
 414. Dječji vrtić „Čok”, Tkon, 15. generacija (mirovanje)
 415. Osnovna škola „Vladimir Nazor”, Nevidane, 23. generacija
 416. Dječji vrtić „Sunce”, Zadar, 23. generacija
 417. Dječji vrtić Obrovac, 23. generacija

Šibensko-kninska županija

418. Osnovna škola Jakova Gotovca, Unešić, 4. generacija
 419. Osnovna škola „Vidici”, Šibenik, 5. generacija
 420. Osnovna škola Primošten, 7. generacija
 421. Osnovna škola Rogoznica, 8. generacija (mirovanje)
 422. Dječji vrtić „Osmijeh”, Šibenik, 11. generacija
 423. Dječji vrtić „Sunce”, Brodarica, 12. generacija
 424. Dječji vrtići Općine Primošten – Dječji vrtić „Bosiljak” Primošten, 13. generacija
 425. Dječji vrtić „Tamaris”, Vodice, 15. generacija
 426. Dječji vrtić „Smilje”, Šibenik, 18. generacija
 427. Dječji vrtić „Spuzvica”, Tisno, 20. generacija
 428. Dječji vrtić „Maslina”, Tribunj, 23. generacija
 429. Dječji vrtić „Cvrčak”, Knin, 23. generacija

Splitsko-dalmatinska županija

430. Osnovna škola „Lokve – Gripe”, Split, 1. generacija
 431. Osnovna škola „Vjekoslav Parać”, Solin, 2. generacija
 432. Osnovna škola „don Lovre Katić”, Solin, 2. generacija
 433. Osnovna škola oca Petra Perice, Makarska, 2. generacija (mirovanje)
 434. Osnovna škola Ivana Mažuranića, Obrovac Sinjski-Han, 2. generacija
 435. Osnovna škola Lučac, Split, 3. generacija
 436. Osnovna škola dr. Franje Tuđmana, Brela, 3. generacija
 437. Osnovna škola Vrgorac, 3. generacija
 438. Osnovna škola „Knez Mislav”, Kaštel Sućurac, 4. generacija
 439. Osnovna škola Dinka Šimunovića, Hrvace, 5. generacija
 440. Osnovna škola fra Pavla Vučkovića, Sinj, 5. generacija
 441. Osnovna škola Slatine, Split, 5. generacija
 442. Osnovna škola Žrnovnica, Split, 5. generacija
 443. Osnovna škola „Mejaši”, Split, 5. generacija
 444. Osnovna škola Milana Begovića, Vrljika, 6. generacija
 445. Osnovna škola Hvar, 7. generacija
 446. Srednja škola „Antun Matijašević Karamaneo”, Vis, 8. generacija

447. Osnovna škola prof. Filipa Lukasa, Kaštel Stari, 10. generacija
 448. Osnovna škola majstora Radovana, Trogir, 11. generacija (mirovanje)
 449. Osnovna škola „Bol”, Split, 11. generacija
 450. Osnovna škola Jelsa, 11. generacija
 451. Osnovna škola Vladimira Nazora, Postira, 12. generacija
 452. Osnovna škola kraljice Jelene, Solin, 12. generacija
 453. Osnovna škola „Split 3”, Split, 13. generacija
 454. Osnovna škola Trilj, 14. generacija
 455. Osnovna škola Visoka, Split, 15. generacija
 456. Osnovna škola Supetar, 15. generacija
 457. Dječji vrtić „Biokovsko zvonce”, Makarska, 15. generacija
 458. Osnovna škola „Petar Berislavić”, Trogir, 16. generacija
 459. Osnovna škola „Okruk”, Okrug Gornji, 16. generacija
 460. Osnovna škola Stobreč, 16. generacija
 461. Osnovna škola Bol, Bol, 16. generacija
 462. Dječji vrtić „Šareni leptirčić”, Solin, 18. generacija
 463. Osnovna škola Grohote, 18. generacija
 464. Osnovna škola Selca, 18. generacija
 465. Prirodoslovna škola Split, 19. generacija
 466. Osnovna škola Neorić-Sutina, 19. generacija
 467. V. gimnazija „Vladimir Nazor”, Split, 21. generacija
 468. Ekonomska i upravna škola Split, 21. generacija
 469. IV. gimnazija „Marko Marulić”, Split, 22. generacija
 470. Osnovna škola „Žnjan-Pazdigrad”, Split, 23. generacija
 471. Osnovna škola „Trstenik”, Split, 23. generacija
 472. Osnovna škola „Brda”, Split, 24. generacija

Dubrovačko-neretvanska županija

473. Osnovna škola Marina Držića, Dubrovnik, 2. generacija
 474. Osnovna škola Cavtat, 4. generacija
 475. Osnovna škola Slano, 6. generacija
 476. Osnovna škola Petra Kanavelića, Korčula, 7. generacija
 477. Medicinska škola Dubrovnik, 7. generacija
 478. Osnovna škola „Lapad”, Dubrovnik, 8. generacija
 479. Srednja škola Andrije Kačića Miošića, Ploče, 8. generacija
 480. Osnovna škola Župa Dubrovačka, 9. generacija
 481. Osnovna škola Gruda, 9. generacija (mirovanje)
 482. Osnovna škola Ivana Gundulića, Dubrovnik, 14. generacija
 483. Osnovna škola Antuna Masle, Orašac, 16. generacija
 484. Osnovna škola „Montovjerna”, Dubrovnik, 22. generacija
 485. Osnovna škola Blato, 24. generacija

Udruga
Lijepa
Naša
Zagreb ©

